FORMULARIUM
CRIMINALE
PRAXIS ILLUSTRATÆ
P. LUDOVICI M. DE AMENO.
PARS SECUNDA.

FORMULARIUM CRIMINALE
PRACTICÆ ILLUSTRATÆ
PARS SECUNDA.

In qua formæ omnes Causarum, quæ in Foris Ecclesiasticis, ac Regularibus tractantur, ad Sacrorum Canonum præscriptum per extensum traduntur.

OPUS

Superioribus omnibus, maximè iis, qui in actis Fori contentiosi sunt parùm versati non tàm utile, quàm necessarium, cùm per hoc quivis etiam Tyro in materia Criminali, ad Processus quosvis rectè formandos manuducatur.

AUCTORE A. R. P.

LUDOVICO M. SINISTRARIO DE AMENO

RIPARIÆ S. JULII NOVARIENSI.

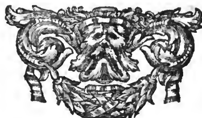
Strictioris Observantiæ Minorum Lectore Emerito Illustriss. & Reverendiss. D. Archiepiscopi Avenionen. olim Theologo, & in Spiritualibus Vicario.

EMINENTISSIMO, ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

D. ALDERANO CYBO

SACRI COLLEGII APOSTOLICI DECANO

Totius Ordinis FF. Minorum Protectori Vigilantissimo.

ROMÆ, MDCXCIII.

Typis Joannis Jacobi Komarek Bohēmi apud S. Angelum Custodem.

SUPERIORUM PERMISSU.

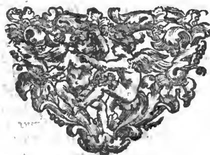
LECTORI BENEVOLO.

ON sinè consilio in vnum congessimus omnes Formulas criminaliter procedendi, postquam tractationes absolutas de actibus forensibus in Prima Parte dedimus. Opportuniùs fortè nonnullis visum erit, post Titulos datos, formas singulis congruentes dare, facem ad hoc præferentibus Durando in Speculo, Ferrario in Practica, Hostiense in Summa, Sgroi in Luce Prælatorum; vltrà alios, quos recensere, superuacaneum est. Sed quia pro inexpertis scripsi, & aduerti difficultates, quas isti in casuum contingentia offendunt, commodius, & facilius fore pro ipsis putaui, si formas omnes separatas à Titulis, continuatasque dedissem. Cum enim sufficientem peritiam agendorum non haberent, easque à libris expiscari cogerentur, fiebat, quod totum codicem reuoluere cogerentur, antequàm formam desideratam reperire potuissent: & multoties accidit, quod actus quosdam præposterarent, quosdamque essentiales omitterent, quæ omnia ansam tribuerunt Patronis dicendi de nullitate Processus; sicque vel Rei indebitè absoluti, vel periculosæ contentiones inter Iudicem, & Patronum euadebant, cum damno iustitiæ, & religiosæ quietis iactura. Ordinem proindè mutauimus, &, seriè non interruptà, schemata singularum formarum pro singulis Causis dedimus. Præmisimus generales inquisitiones, paternam, & iudicialem, ineundas per Ordinarios, aut Delegatos; exindè tradidimus speciales tum ex officio, tum ad instantiam Partis; his subiecimus probationes Corporis Delicti; mox Testium examen; posteà Rei constitutionem; huic suppsuimus Defensiones; subindè modum Torturæ; expost methodum sententiandi; postremò Appellationes. In his formas diuersas, iuxtà casus eas requirentes dedimus; interseruimus quoque Adnotationes, quibus possit Iudex, Reus, aut Patronus instrui secundùm accidentium varietatem. Et cum nec sic sufficienter prouisum inexpertorum necessitatibus duxissem, eo quia initiato, verbi causa, Processu, non immediatè subiungitur forma, pro constantia Corporis Delicti probanda, cæterisque &c. Sed primam assumptam subsequentes formæ incipiendi diuersos à Causa Processus interrumpunt; ideò, præmissis ijs, quæ in omni iudicio de necessitate interueniunt, recapitulauimus, quasi per Indicem omnem seriem singularum Causarum, ità vt certissimum sit manuductorium,

quo

quo dirigatur Iudex Regularis per omnes actus, ab initio vsque ad Causæ cuiusuis complementum ordinatè præstandos; & hoc modo, quantum fieri possit, consultum censui difficultatibus, in quas passim in Criminalium litium Actis inexercitati solent impingere. Fruere ergo, Lector Amice, tibi oblata facilitate, & Deo vitam, & incolumitatem concedente, quàm primùm Tertiam Partem de Delictis, & Pœnis habebis.

APPRO-

APPROBATIO ORDINIS.

FOrmularium Criminale Praxis Illustratæ Partem secundam ab A.R.P.F.Ludouico Maria de Ameno elaboratum, de mandato Reuerendissimi P. N. Commissarij Generalis F.Antonij ab Introduco, Nos infrascripti attentè considerauimus Opus hoc ad coercenda regulariter crimina compositum, non admittit in se vllum crimen contra Fidem Catholicam, bonos mores, aut sanam doctrinam; nec tantillum à rectitudine torquet, cum ad alios dirigendos, ceu firma Regula sit excultum. Et cum non Religioni nostræ solummodò, sed etiam cęteris sit in re Criminali, maximè pro futurum, quantùm nostra intereſt, dignum hoc iudicamus, quod publici iuris fiat. Dat.in Conuentu S.Petri in Monte Aureo de Vrbe die 22.Iunij 1692.

Fr.Ioseph Maria de Montefortino Lector Gen.& Guardianus.
Fr.Philippus à Castro S.Petri olim Sacræ Theol.nunc Sacror. Canon.Lector.

FR. ANTONIVS AB INTRODVCO Ordinis Min. Regularis Obseru.S.P.N.FRANCISCI, Lector Iubilatus, & in tota Cismontana Familia, tàm Obseruantium, quàm Reformatorum Commissarius Generalis, & seruus. Dilecto Nobis plurimum in Christo Reuerendo P.F.Ludouico Mariæ ab Ameno Concionatori Generali, & Lectori Emerito nostræ Reformatæ Prouinciæ Sancti Didaci. Salutem in Domino sempiternam.

CVM iuxtà Apostolicas, nostrique Ordinis Constitutiones reuisum, & approbatum fuerit quoddam opus à te compositum, cuius Titulus est *Formularium Criminale* Praxis illustratæ, quo ad secundam Partem, tenore præsentium, ad salutaris obedientiæ meritum facultatem tibi impertimur, quatenùs seruatis seruandis illud Typis mandare queas. Vale Deumque pro Nobis iugiter exora. Dat.ex nostro Aracęlitano Conuentu de Vrbe die 28.Iunij 1692.

Fr.Antonius ab Introduco Commiss.Gen.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss.Patri Sacri Palatij Apostolici Magistro.

Stephanus Ioseph Menattus Episc. Cyrenen. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Thomas Maria Ferrari Ordinis Prædicatorum, Sacri Apostolici Palatij Mag.

INDEX

INDEX SECTIONVM
SECVNDÆ PARTIS
PRACTICÆ CRIMINALIS
ILLVSTRATÆ.

FOR-

FORMVLARIVM CRIMINALE.

SECTIO I.

In qua traduntur Formulæ Inquiſitionis, ſiuè Viſitationis generalis Paternæ, ac Iudicialis.

I. *Antequam tradamus Formulas, ſecundùm quas Prælati ſe gerunt, tanquàm Iudices in Foro contentioſo, expedit eam tradere, quam ſeruare debent, vt Patres, in Foro Regulari. Et quia hoc conſiſtit in Viſitatione Generali paterna, priùs de ea loquemur. Cum verò fiat Viſitatio à Prælato Prouinciali, tanquam Ordinario, & à Viſitatoribus Commiſſarijs à Generali, aut Prouinciali Delegatis, de vtriſque res tradenda eſt.*

II. Forma Viſitationis generalis paternæ, quæ fieri debet à Prælatis Prouincialibus.

N nomine Domini. Amen. Hæc eſt Viſitatio Generalis, quam facere intendit Fr.N. Miniſter Prouincialis Prouinciæ N. in Conuentu N. &c. Menſis, &c. Anni, &c.

Conuocatis capitularitèr Fratribus ad ſignum ſolitum Campanæ, illis, pro debito, verbum Dei propoſuimus, & Viſitationem intimauimus: omnes in Domino admonentes, & formali præcepto Obedientiæ adigentes, vt dicerent, quæ de iure dicenda veniunt; & non ex odio, aut praua quauis animi affectione, ſed ex ſola charitate, & Regularis Obſeruantiæ zelo, mouerentur.

Poſteà viſitauimus Eccleſiam incipiendo ab AVGVSTISSIMO SACRAMENTO; deindè Altaria, Reliquias Sanctorum, Oleum Infirmorum, Capellas, Confeſſionalia, Sepulturas, Sacriſtiam cum paramentis, & vaſis ſacris, Officinas Conuentus, & Cellas Fratrum; & inuenimus, &c. *Et hic deſcribatur ſtatus, in quo prædicta reperta fuerint.*

Tandem vocatis Fratribus, ab vltimo incipiendo, vnumquemque illorum interrogauimus ſuper ſequentibus Articulis.

1. An in Diuino Cultu Religioſa deuotio, & pietas in Conuentu eluceat?
2. An Sacri Ritus, & Cæremoniæ, ex præſcripto Conſtitutionum, ſeruentur?
3. An ad Diuina Officia die, noctuque omnes, qui tenentur, diligenter conueniant?
4. An in Eccleſia aliquis indeuotè verſetur, aut confabuletur?
5. An in Refectorio victus communis ſeruetur, & lectio continua habeatur?
6. An ſilentium in locis, & temporibus debitum ſeruetur?
7. An votorum, vel præceptorum eſſentialium Regulę tranſgreſſiones vigeant?
8. An aliquis Religioſus ità immorigeratè viuat, vt cæteris ſcandalo ſit?
9. An Superior localis prouiderit Fratribus neceſſaria; eos monuerit, corripuerit, & ad exigentiam caſtigauerit indifferenter, & ſinè paſſione?
10. An Apoſtolicæ Conſtitutiones, Decreta Sac. Congreg., & Statuta Ordinis, ſuis temporibus fuerint lecta?
21. An Superior Localis, ad normam

Constitutionum Ordinis, reddiderit rationem Eleemosynarum siuè ex Missarum celebratione, siuè ex fidelium charitate? &c.

Vocatus igitur primo fuit Frater N. Laicus Conuersus ætatis annorum, &c. Religionis verò, &c. & Interrogatus super Articulo primo. *Respondit*, &c. Super secundo, *Respondit*, &c. *Et sic deinceps, &c. ac eius dicta fideliter, & compendiosè scribantur*, & depositioni suæ se subscripsit.

Ego Fr.N. confirmo, vt supra.

Quod si Visitatus scribere nesciat, adnotetur sic. Et quia nescit scribere, signum Crucis suæ depositioni apposuit ✝

Secundo vocatus fuit Fr.N. &c. & *ità prosequatur vsq; dum singulos Fratres Subditos, & Superiorem visitauerit*.

Visitatis igitur omnibus Fratribus, & Patribus Conuentus, eosdem iterùm Capitularitèr congregatos de Votorum Obseruantia, & Regularis disciplinæ Custodia monuimus. Quosdam defectuosos (*si tamen ità sit*) paternè pœnitentiauimus, & ad maiorem Religiosorum profectum, & Regulæ Obseruantiam nonnulla ordinauimus in scriptis, videlicet, &c. *Hic verò scribantur Ordinationes, quas continget, fieri, iuxtà Conuentus necessitatem*. Et data omnibus absolutione, & benedictione Visitationem compleuimus Die.... Mensis.,....... Anni....... & *apposito sigillo minori Prouinciæ subscribat*.

Ita est Ego Fr. N. Minister Prouincialis.

III. Forma Absolutionis Generalis dandæ ab omnibus Superioribus in actu Visitationis -

Completo sermone, qui regularitèr fit à Visitatore in terminanda Visitatione, omnes Fratres in medio Refectorij genuflectant, & recitent Confiteor Deo omnipotenti, &c. *quo completo, Visitator surgat, & dicat* Misereatur vestri, &c. Si tenemini aliquo vinculo Excommunicationis maioris, vel minoris, Suspensionis, vel Interdicti, in quantùm se extendunt gratiæ, & priuilègia Ordini nostro indulta, mihi commissa, & vobis concessa; Absoluo vos, & restituo vos Sacramentis Ecclesiæ, & Communioni, & vnitati fidelium. Item eadem authoritate dispenso vobiscum super omnibus Irregularitatibus, inhabilitationibus, & alijs pœnis Ecclesiasticis, si quas contraxistis, in quantùm possum, & valeo. Aboleo etiam à vobis omnem maculam Infamiæ vndècunquè contractæ, & habilito Vos, & restituo executioni Ordinum, & Officiorum vestrorum, nec non ad omnes actus legitimos tum Ordinis, tum iurisdictionis, ac Religionis nostræ Beneficia, prout nostra se extendit authoritas. Demùm eadem authoritate absoluo Vos ab omni transgressione Regulæ, Constitutionum, Ordinationum, & admonitionum Maiorum nostrorum; ab omnibus pœnitentijs oblitis, seu etiam neglectis, & ab omnibus peccatis vestris; de illis vobis concedendo Indulgentiam plenariam, iuxtà formam S.Romanæ Ecclesiæ. In nomine Patris, &c. Itè in pace; nolite ampliùs peccare, & orate Deum pro me.

ADNOTATIO I.

IV. *Circa hanc Absolutionem, quæ in omnibus Visitationibus fieri consueuit in omnibus Religionibus, (imò in Ordine* Minimorum *fit etiam in omnibus diebus solemnibus, vt scribit* Peyrinus Formular. lit.A. cap.5.num.1. *Aduertendum est, quod ipsa est multum proficua; licet enim pro Foro externo nihil prosit, vt scribi Lantusca* Theatr. Regul.V.Commissarius num.4.in fin. *Tamen in Foro interno prodest ijs, qui per obliuionem, vel inaduertentiam, seu ignorantiam (quia scilicet nesciebant aliquid esse peccatum, seu habere Censuram adnexam) in aliquam Censuram, vel pœnam inciderunt. Nam si deindè fuerint recordati, vel sciuerint, se in Censuram, aut pœnam reseruatam incidisse, non tenentur ampliùs quærere absolutionem, aut dispensationem illarum à Superiore, sed sufficit, quod confiteantur cuicunque Confessario simplici peccata, ob quæ illas incurrerunt, vt docet* Peyrinus loc.citato, qui affert Paludan. Angel. Rosell. Tabien. Armill. Nauarr. & alios, & in Tract.de Subdit.Relig.quæst.1. cap.5.vers.Respondeo cum Ledesma. *alias ipsius vtilitates recenset. Imò* Lezana Tom. 1. cap.18.num.93. *Satis quidem probabiliter tenet, quod talis absolutio valeat etiam pro Censuris, & Irregularitatibus certis, quæ tamen sint occultæ, verba enim illa, quæ proferunt Prælati dicendo*, absoluo vos, & dispenso vobiscum, *videntur sa-*

uorabiliter amplianda, ità vt sortiantur effectum suum quo ad omnia, ad quæ se extendit facultas Absoluentis, & Dispensantis, quæ clarum est, quod extenditur etiam ad casus certos, & occultos. Proindè in omni Visitatione facienda est tàm proficua spirituali profectui Absolutio.

ADNOTATIO II.

V. *Aduertendum est, quod omnes Visitatores nostri, siue Ordinarij sint, siue Commissarij, debent in actu suarum Visitationum legi, facere* Decretum S.Rom., & Vniuersalis Inquisitionis; *& quia potest fortè dari casus, quod Conuentu non reperiatur, hic apponimus per extensum ex* Lantusca.

Cum, non sine graui animi molestia, ex processuum lectura, Dominis Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus innotuerit, quam plures Fratres Ordinis S.FRANCISCI de Obseruantia suæ professionis immemores in eiusdem Religionis dedecus, animarum suarum damnum, & aliorum perniciem, retinere, & legere, seu alijs communicare, scripta, & libros continentes Sortilegia, incantationes, & alia similia perniciosæ lectionis. Volentes pro eorum Officio malis, & incommodis ex huiusmodi scripturarum, & librorum retentione, & lectione prouenientibus opportunè prouidere; statuerunt, & decreuerunt, & ordinauerunt, vt in posterùm nemo eiusdem Ordinis professus, cuiuscuis status, & dignitatis audeat, vel præsumat, retinere, aut quouis modo habere, aut legere scripta, vel libros Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Chyromantiæ, Necromantiæ, seu continentes incantationes ad amorem, inuocationes Dæmonum; abusus Sacramentorum; Sacramentalium; rerum Sacrarum, & benedictarum; remedia superstitiosa infirmitatum; ad Thesauros inueniendos; seu quæuis Sortilegia: sed cum primum ad cuiuslibet ipsorum manus huiusmodi libri, & scripta quouis modo peruenerint, etiam occasione audiendi confessiones Sacramentales, Ordinarijs locorum, seu Inquisitoribus, vel eorum Vicarijs, respectiuè, intra viginti quatuor horas realiter, & cum effectu consignare, & tradere debeant, sub pœna Excommunicationis maioris ipso facto incurrenda, à qua non, nisi ab hoc Sancto Officio, absolui possit; nec non priuationis vocis actiuæ, ac passiuæ, Officiorum, & Dignitatum quarumcumque, & inhabilitationis ad illas in perpetuum, ac suspensionis ab executione suorum Ordinum, & inhabilitationis ad illos, Carceris formalis, seu Triremium ad decem annos, alijsque arbitrio DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum ipsorum infligendis pœnis: eiusdemque pœnis subiaceant, qui scientes aliquem ipsorum Fratrum huiusmodi scripta, seu libros retinere, id Ordinarijs, seu Inquisitoribus, vel eorum Vicarijs, infrà viginti quatuor horas denunciare neglexerint. Et ne aliquis ignorantiam prætendere possit, mandauerunt huiusmodi Decretum publicari in singulis Capitulis Generalibus, & Prouincialibus eiusdem Ordinis; ac insuper præceperunt omnibus, & singulis dicti Ordinis Ministri Prouincialibus nunc, & pro tempore existentibus, vt in actu Visitationis, singulis annis, & vicibus, conuocatis Fratribus Conuentus, presens Decretum omninò publicent, ita quod singulis annis in vnoquoque Monasterio suæ Prouinciæ, realiter, & cum effectu, vt suprà expressum fuit, publicetur: sub pœna priuationis Officij, ac vocis actiuæ, & passiuæ per quinquennium, & cætera.

VI. Forma Inquisitionis Generalis paternæ, quæ dicitur Visitatio, facienda à Commissario Delegato à Superiore Generali ad Visitandam Prouinciam.

Debet ante omnia iuxtà Constitutiones Ordinis, Visitator deputationem suam significare per literas Prouinciali, qui mittet ad eum vnum ex minoribus sigillis Prouinciæ; & in primo Conuentu Prouinciæ, ad quem perueniet, Visitator legere faciet Literas patentes suæ Commissionis, congregatis capitulariter Fratribus in Refectorio, vt moris est. Quibus lectis incipere potest Visitationem, & eam describere, vt sequitur.

In nomine Domini. Amen.

Hæc est Visitatio Generalis, quam facere intendit P. N. Commissarius Delegatus à Reuerendissimo P.N. Generali ad visitandam hanc Prouinciam N. in Conuentu N., Diœcesis N., die N., Mensis, & Anni N.

Cum peruenissemus ad Conuentum præfatum N., & charitatiua benignitate excepti fuissemus à Superiore, & Fra-

tribus omnibus in eo de Familia commorantibus, Nos contulimus ad Ecclesiam, & in ea adorato SANCTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO, post breuem orationem ad Cellam nobis paratam contulimus. Resumptis posteà fractis, ex itinere, viribus, conuocatis omnibus in Refectorio Capitulariter Fratribus, illis verbum Dei proposuimus, & Visitationem intimauimus, omnes in Domino monentes, & præcepto Sanctæ Obedientiæ adigentes, vt dicerent, quæ de iure dicenda veniunt: nec odio, vel praua animi affectione; sed ex sola charitate, & regularis obseruantiæ zelo mouerentur. Visitauimus posteà Ecclesiam, incipiendo à SANCTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO; Altaria, Reliquias Sanctorum, Oleum Infirmorum, Capellas, sedes Confessionales, Sepulturas, & Sacristiam, cum sacra supellectile. Inuenimus autem &c. (*hic describatur, an ea omnia in bono, aut commendabili statu sint reperta. Et describantur Decreta, quæ circa illa Visitator facienda iudicauerit*) Postmodùm Conuentus Officinas omnes, & Cellas Fratrum visitauimus &c. *Et hic pariter adnotetur status, in quo omnia reperta fuerint.* Tandem vocatis singillatim Fratribus, à iunioribus incipientes, eorum singulos interrogauimus super Articulis sequentibus.

1. An in Diuino Cultu Religiosa pietas maximè eluceat?
2. An Sacri Ritus, & Cæremoniæ, ex præscripto Ecclesiæ, seruentur?
3. An ad Chorum, & Diuina Officia omnes Religiosi die, noctuq; conueniant?
4. An in Ecclesia aliquis indeuotè, vel immorigeratè versetur?
5. An communis victus, & vita à singulis seruetur?
6. An vigeant transgressiones contrà vota, & præcepta Regulæ?
7. An quæstuationes pecuniariæ, vel à Regula non permissæ fiant?
8. An Fratrum aliquis Sæculares scandalizet?
9. An reperiatur aliquis in vitio proprietatis?
10. An Guardianus se benè, & charitatiuè gesserit in suo munere?
11. An Constitutiones Apostolicæ, & Regulares suo tempore fuerint lectæ, & seruatæ?
12. An Prouincialis Minister, cum Socijs suis, in suo triennio, exemplariter vixerit; Reos castigauerit indifferenter; dignos promouerit ad Officia; Infirmorum curam sedulam habuerit; Fratribus prouiderit de indumentis?
13. An Visitator, qui immediatè ante se Prouinciam visitauit, Officium suum rectè præstiterit; pedester ierit; munera acceperit; Partes fouerit, & pacem promouere studuerit?
14. An in tota Prouincia vigeant abusus, & Regulæ transgressiones?

Vocatus igitur primo fuit Fr. N. Laicus Conuersus ætatis, prout dixit, annorum N., Religionis N., monitusque, & interrogatus.

Super primo respondit, &c.

Super secundo respondit, &c. *& fideliter describantur, quæ dixerit.*

Quibus receptis, iussus fuit suæ depositioni se subscribere.

Quod si scribere nesciat ponatur ita, & cum nesciret, scribere, suæ depositioni signum Crucis apposuit.

Posteà vocatus fuit Fr. N. Clericus, &c. *& modo simili interrogetur, & sic deinceps donec omnes Subditi fuerint visitati.*

Tandem vocatus fuit Pater N. Guardianus, &c. *qui & ipse vt suprà interrogetur, & in fine subsignet.*

Visitatis igitur omnibus Fratribus, & Patribus Conuentus, eosdem iterùm in Refectorio Capitulariter vocauimus; de votorum obseruantia, & Regularis disciplinæ custodia admonuimus; nonnullorum defectus paternè correximus; ordinauimus aliqua ad communem profectum opportuna; videlicet, &c. *& hic describantur Ordinationes, quas in scriptis, siue oretenus Visitator fecerit.* Et data omnibus benedictione, & absolutione, Visitationem compleuimus die N., Mensis, & Anni, &c. *Et Visitationem scriptam sigillo, & subscriptione sua communiat.*

ADNOTATIO I.

VII. *Summopere curare debent Visitatores, in inuestigatione finis, propter quem Fratres peccata proximorum detegant. Quantumuis enim videantur, ob zelum illa Visitatori reuelare, tamen, aliquando, frigescente charitate, mouentur à studio*

studio nocendi. Proindè sedulò inquirant, an iuxtà Ordinis Constitutiones renouatas in nuperrimo Capitulo Generali Romano, Pro Famil. Cismont. Tit. Declarat. circ. Statut. Gen. num. 46. *ille, qui deponit, monuerit primo Superiorem Localem; ex post Prouincialem de defectu proximi: & si temerè illa tacuisse deprehendat, vt Visitatori tantùm reuelaret; signum est, illum motum fuisse ad deponendum non ex zelo, sed ex animositate in Fratrem. Proindè strenuè Commissarius exequatur Officium suum, ipsum puniendo ad normam Constitutionum; & depositioni suæ aut nullam, aut debilem fidem accommodet.*

ADNOTATIO II.

VIII. *Ex dispositione Statutorum Ordinis, potest Visitator Prouinciæ deputare Secretarium suum, siue alium ad visitandos aliquos Conuentus Prouinciæ sibi commissæ. Damus igitur formam Literarum patentium, quas, ad hoc munus præstandum, debet Visitator dare.*

IX. Forma Literarum patentium, quæ dari possunt à Commissario Visitatore ad Visitandum vnum, vel plures Conuentus.

Frater N. Ordinis Minorum, &c. Prouinciæ autem N. Commissarius Visitator. R.P. Fratri N. Theologo, &c. ac Secretario nostro salutem in Domino sempiternam.

Cum temporis angustia vrgeamur, per quam, ad Ordinis Constitutionum præscriptum, nequeamus, intrà trimestre, absoluere Visitationem Conuentuum huius Prouinciæ satis inter se distantium; necessarium Nobis est, ad celerem eorundem expeditionem perficiendam, partem illorum visitandorum alteri demandare. Harum ergo serie, & iuxtà potestatem, quæ nobis de iure communi, & Statutario competit; Tibi, cuius prouidentia, dexteritas, & Religionis zelus Nobis abundè nota sunt, nostras vices committere, duximus, vt Nobis in Visitatione complenda adiumento esse possis. Quapropter Te nostrum Commissarium, pro Visitandis Conuentibus N. & N. huius Prouinciæ instituimus, & institutum declaramus, opportunam Tibi conferentes iurisdictionem tàm in Capita, quàm in membra, quatenùs inquirere, emendare, corrigere, decernere, & punire possis omnes, & singulos defectus, quos emendatione, & correctione dignos esse, iudicaueris. Et ideò omnibus, & singulis prædictorum Conuentuum Superioribus, & Subditis in virtute Spiritus Sancti, & sub pœnis latis in nostris Constitutionibus contrà rebelles, præcipimus, & mandamus, vt Te, tanquam legitimum nostrum Commissarium recognoscant, recipiant, & obediant. Volumus autem, quod si aliquod, ex grauioribus, crimen detexeris, quod iuridicam animaduersionem requirat, ab huius Inquisitione abstineas, eius cognitionem Nobis reseruantes. Vale. Dat. &c.

ADNOTATIO I.

X. *Aduertant Commissarij Visitatores id, quod scripsimus* Par. 1. Tit. Quales nu. 2. *nempè; quod si ipsorum Secretarij non habent conditiones à Statutis requisitas, nequeunt ipsos vllo modo deputare ad Visitationem Conuentus alicuius; aliter possunt recusari à Superioribus Localibus, & impediri ne visitent; & hoc monitum quadrat etiam pro Prouincialibus, quando delegant Visitationem aliquorum Conuentuum alicui, ratione propriæ infirmitatis, siue alterius legitimi impedimenti, ob quod nequeunt per se ipsos visitare. Tali casu possunt dare literas patentes, vt sequitur.*

XI. Forma Literarum patentium, quæ dantur à Prouincialibus Commissarijs, qui mittuntur ad Visitandum vnum, vel plures Conuentus.

Frater N. Ord. Minorum, &c. Prouinciæ N. Minister Prouincialis, & Seruus. Dilecto Nobis plurimum in Christo. P.N. eiusdem Ordinis, & Prouinciæ Concionatori, Lectori &c. salutem in Domino.

Cum Nos aduersâ corporis valetudine (*siuè* grauissimorum proReligionis vtilitate negotiorum onere) præpediti nequeamus, ad Apostolicarum, Regularium que Constitutionum præscriptum, singulos huius nostræ Prouinciæ Conuentus, & Fratres visitare; ne Familia, Nobis à Christo Domino commissa, ex hoc aliquid incommodi patiatur; cogimur ad curæ nostræ,

nostre, ac solicitudinis adminiculum, aliorum auxilium implorare, & ministerio vti. Tibi ergo, cuius dexteritas, prudentia, ac zelus satis Nobis perspecta sunt, committendā duximus Visitationem Conuentus Nostri N. *siue* Conuentuum nostrorum N. & N. vt tua diligentia suppleat, quod Nos, vt præfertur, præpediti, per nosmetipsos præstare, nequimus. Quapropter harum serie Te nostrum Commissarium, ac Delegatum ad visitandos prænominatos Conuentus instituimus, & institutum declaramus, committentes Tibi vices nostras, cum plena potestate, & facultate paternaliter inquirendi, corrigendi, castigandi, ordinandi, & decernendi, tàm in Capite, quàm in membris, omnes abusus, defectus, & negligentias, si quas repereris, & pro his conuenientes, salutaresque pœnitentias, ad nostrarum Constitutionum normam, iniungendi. Proindè in virtute Spiritus Sancti, sub interminatione Diuini Iudicij, ac sub pœnis latis in Statutis Ordinis, Superioribus, & Subditis omnibus, & singulis præfatorum Conuentuum iubemus, vt Te, tanquam legitimum nostrum Commissarium, ac Delegatum recognoscant, recipiant, venerentur, & in omnibus, quæ non sunt contra Regulam nostram, & animam suam, pareant, & obediant. Volumus autem, quod si aliquod scandalum, aut graue delictum repereris, quod debeat iudicialiter cognosci, ab hoc abstineas; sed sumptas tantùm extraiudicialiter informationes, & Visitationem fideliter descriptam, ad Nos referas, vt possimus, quæ salubriora esse cognouerimus, ad Religionis incremementum prouidere. Vale. Dat. &c. *Et sigillentur sigillo maiori Prouinciæ.*

Visitationes autem ab eiusmodi Commissarijs fieri, & describi debent eo modo, quo fieri deberent à Delegantibus, puta Ministro Prouinciali, seu Commissario Visitatore respectiuè; ideò nullam particularem formam præscribimus, nec iàm datas inutiliter repetimus.

XII. Forma Inquisitionis Generalis iuridicæ, quæ dicitur Visitatio Iudicialis, facienda à Prælato Prouinciali.

In nomine Domini. Amen. Cum ad aures R.A.P.N. Ministri Prouincialis Prouinciæ N., non sine magna animi sui commotione confusus rumor peruenisset, multas, & graues transgressiones, & scandala vigere in Conuentu N., quæ rigorosam exigunt correctionem, volens pro Officij sui munere mala germina erumpentia suffocare, & radicitùs euellere; ne agrum Domini pestilenti segete inficiant, decreuit generalem, iuridicamque Inquisitionem tum in Caput, tum in membra eiusdem Conuentus instituere. Quapropter in cameram suæ residentiæ, in Conuentu N., coram infrascriptis Testibus ad hoc specialiter adhibitis, me infrascriptum vocari fecit, & dato mihi iuramento de fideliter exercendo munere, quod & præstiti, tacto pectore more Sacerdotum, me Notarium creauit ad hoc, vt illi inseruirem pro legitimo Actuario in dicta Visitatione per eundem decreta. Acta sunt hæc die &c. & loco quo supra.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Anno igitur, & die &c. accessit ad prædictum Conuentum, & postquam fuit benignè receptus conuocatis Capitulariter Fratribus, vt moris est, in Refectorio, ipsis Visitationem intimauit, exhortatione præmissa, ne, quæ taceri debent, dicerent, sed ea tantùm reuelarent, quæ de iure Superioribus debent aperiri; eisdem iniungens sub præcepto obedientiæ, ne vllo modo reuelanda celarent, vel inordinata affectione contrà suos Fratres mouerentur, aut aliquid contrà iustitiæ, & charitatis normam, in proximum effutirent. Post gratiarum actionem debitè peractam eadem die, in Cameram residentiæ prædicti A.R.P. Prouincialis, in qua ipse suum Tribunal erexerat, coram eodem, & me infrascripto Actuario vocatus fuit Fr. N. Laicus Conuersus ætatis, prout dixit, annorum &c. Religionis verò &c. cui dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis sacris literis, fuit *Interrogatus*. An in illo Conuentu in Diuino Cultu Christiana pietas maximè eluceat; seruentur Sacri Ritus, & Cæremoniæ; celebrentur Diuina Officia die, noctuque cum debita compositione?

Respondit &c.

Interr. An seruetur victus communis; Regulæ, & Statutorum obseruantia?

Re-

Respondit &c.

Interrog. An vigeant transgressiones votorum, aut aliquod scandalum secutum sit, vel intra Claustra, vel in districtu illius Conuentus?

Respondit &c.

Et sic deinceps interroget super generalibus; & benè caueat nè de aliquo in particulari perquirat. Quod si Visitatus ex se deponat, aliquod scandalum commissum fuisse à Caio, vel Titio, benè quidem; Si verò deponat quidem de scandalo secuto, Delinquentem autem non nominet, debet Iudex Visitator inquirere.

A *quo* fuerit scandalum commissum?

Quo loco?

Quo tempore?

Qua occasione?

Coram quibus?

Quomodo Visitatus, hoc sciat?

Si de tali scandalo est publica notitia, vel infamia?

Si Superior localis Delinquentem de tali scandalo punierit, correxerit, monuerit &c.

Si Delinquens deinceps emendatus fit?

Et hoc modo singulos Fratres illius Conuentus visitando, eorum dicta per extensum debent scribi per Actuarium. Examen autem Visitati terminandum est hoc modo.

Et sibi lecta per me Actuarium sua depositione, cum noluisset eidem aliquid addere, vel minuere, se subscripsit, & dimissus est saluo iure &c.

Ego Fr.N. affirmo, vt supra.

Ego Fr.N. Minister Prouincialis.

Ego Fr.N. Actuarius.

Peracta omnium Fratrum Visitatione, si emerserint ex ea delicta, ob quæ debeat institui Inquisitio specialis, ipsa incipietur, vt dicemus infra Sect.II.num.2. *Si verò leuia tantùm crimina, paternè emendanda, fuerint reperta, concludetur Visitatio hoc modo.*

Completa Visitatione, cum ex ea emerserint tantùm nonnulli defectus, & transgressiones, & hæc iudicauerit paternè coercere, idem R.A.P. Prouincialis die &c. conuocauit Capitulariter Fratres in Refectorio, & ipsis generaliter monitis, vt in obseruantia suæ professionis perseuerarent, ad maiorem profectum Religionis ordinauit, quod &c. *& hic recenseantur Ordinationes, quas iudicauerit expedire ad bonum publicum, & anteuertenda scandala.* Mox vocauit ad culpam Fratres N. & N., & Fratri quidem N. obiecit, quod &c. *& hic describatur defectus eius.* Et proindè iniunxit ei pro pœnitentia, quòd &c. *& hic describatur pœnitentia, quam iniunget.* Fratri autem N. obiecit, quod &c. & pro pœnitentia illi iussit &c. quod &c. qui omnes pœnitentiam sibi iniunctam humiliter, & promptè acceptauerunt. Mox data omnibus benedictione, Visitationem absoluit.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

XIII. *Quia verò eadem Visitatio iudicialis potest fieri à Commissario Delegato à Superiore Generali, vel Prouinciali, damus priùs formam Literarum patentium ad hoc requisitarum, quæ est, vt sequitur.*

Forma Literarum patentium pro committenda Visitatione iudiciali alicui Delegato.

Frater N. Ordinis Minorum &c. Dilecto Nobis plurimum in Christo R. P. N. Theologo &c.

Non sine ingenti animi nostri molestia ex diuersis relationibus, excepimus multas in Conuentu nostro N., & graues vigere transgressiones, quæ non humanitate paterna, sed virga iudiciali, debent emendari. Cumque Nos multiplicibus Officij nostri distracti curis, nequeamus hoc personaliter perficere, necessarium est, ad tale munus virum grauem, prouidum, & expertum eligere, per quem, ad iustitiæ normam, possint Sontes inuenti debitis pœnis coerceri. Cum autem, multiplici experimento per Te dato, Nobis nota sit Fides, Prudentia, Zelus, & rerum Criminalium peritia, qua polles, hanc Prouinciam Tibi duximus demandandam. Harum ergo serie, Te nostrum Commissarium, ac Delegatum instituentes, & institutum, vt præfertur, declarantes committimus Tibi, vt assumpto in Secretarium Religioso, idoneo, Tibique benè viso, quem ad nostrarum Constitutionum præscriptum Notarium creabis, vt Tibi legaliter, possit deseruire, ad præmemoratum Conuentum accedas, ibi Visitationem Generalem, & iuridicam tàm in Capite, quàm in membris instituas, & ea

ea in hoc negotio cures, quæ ex Sacrorum Canonum, & Statutorũ Regularium dispositione, sunt necessaria; omnimodam ad tale munus potestatem, & iurisdictionem Tibi conferentes; præcipimusque in virtute Spiritus Sancti, & sub pœnis contrà Rebelles latis, omnibus, & singulis Superiori, & Subditis memorati Conuentus, vt Te, tanquàm nostrum legitimum Commissarium agnoscant, recipiant, obediant, & intra terminos iuris omninò Tibi pareant. Volumus autem, quod si ex tali Visitatione contrà aliquem, vel aliquos, sufficientia emerserint indicia, ad instituendam Inquisitionem specialem, illam instituas, & Processum informatiuum, iuxtà Praxim Criminalem Ordinis, formes, vsque ad Sententiam diffinitiuam exclusiuè, omnem opportunam, & necessariam ad hoc facultatem Tibi concedentes, Confidimus autem, in hoc graui negotio Te viriliter, & strenuè curaturum ea, quæ ad repressionem scandalorum, & Religiosæ Obseruantiæ conseruationem faciunt, & paternam benedictionem Tibi peramanter impartimur. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Et sigillentur Literæ sigillo maiori Prouinciæ.

Porrò forma eas Literas exequendi erit, vt sequitur.

XIV. Forma Visitationis iuridicæ faciendæ à Commissario Delegato à Ministro Generali, aut Prouinnciali.

In nomine Domini. Amen. Cum R. P. N. literas receperit datas à Reuerendissimo Patri Generali *siue* ab A. R. P. Prouinciali N. tenoris sequentis, *& registrentur per extensum Literæ patentes &c.* volens eas, qua debet obedientiæ promptitudine, exequi; in Cameram suæ residentiæ, coram PP. N. & N. Testibus ad hoc specialiter adhibitis, vocauit me infrascriptũ, & mihi dato iuramento fidelitatis, quod & præstiti, tacto pectore more Sacerdotali, iuxtà sibi commissam facultatem Notarium creauit, vt in sibi demandatis pro legitimo Actuario inseruirem. Acta sunt hæc Die, Mense ..... Anno &c. in Conuentu &c.

Ego N. Commissarius Delegatus.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter idem R. P. Commissarius associatus à me infrascripto, & Fr. N. Laico accessit ad Conuentum N., in quo fuit à Superiore, & Fratribus humaniter exceptus, iuxtà morem Religiosæ hospitalitatis; & in prima refectione, ad quam conuenerant Capitulariter Fratres, suas Literas patentes hìc præinsertas publicare per me Actuarium fecit, quod & præstiti, alta, & intelligibili voce eas legendo. Mox grauem Sermonem ad Fratres habuit, & ipsis Visitationem intimauit, exhortatione præmissa &c. *& prosequatur iuxtà formam datam suprà* num. XII. *de Visitatione iudiciali facienda à Ministro Prouinciali, vsque ad finem.*

ADNOTATIO I.

XV. *Quia, vt diximus* Par. 1. Tit. Canones num. 99. & seqq. & Tit. Inquisitio num. 59. & 60. *In Visitatione iudiciali, tanquàm suspectus, ex legitima causa, recusari potest tum Prouincialis, tum Commissarius Visitator, necessarium duximus tradere formam Recusationis, quæ in facti contingentia, si habetur causa legitima, potest proponi.*

XVI. Forma Recusationis Iudicis siue Ordinarij, siue Delegati in Visitatione iudiciali.

Coram A. R. P. N. Ministro Prouinciali &c. *siue* R. P. N. Commissario Delegato ad iudicialem Visitationem huius Conuentus, comparet Fr. N. &c. & dicit, (cum omni tamen humilitate, & reuerentia, quę debetur,) quod persona eiusdem R. P. N. &c. est sibi suspecta, & suspectissima, & tanquam talem eam iurat. Et quia cuiquam tutum non est, coram suspecto Iudice litigare, ad propriæ innocentiæ præsidium, & euadendum, omne, & quodcunque grauamen, quod ab illo recipere possit, cogitur, licitò iuris remedio vti, ipsum recusando in Iudicem. Quapropter coram infrascriptis Testibus ipsum rogat, ne in Visitatione iudiciali huius Conuentus N., quam facere intendit, vllo modo se immisceat in tangentibus personam ipsius comparentis, ex eo quod ipsum semel, & iterùm, & semper recusat, & ipsius iudicio nullo pacto submitti vult, aut intendit, quia est sibi vehementissimè suspectus, & suspectissimus ex eo, quod est eius Inimicus; *siuè*, quod in alio iudicio eum

eum grauauit; *siuè*, quia dixit, se velle eundem Comparentē acriter mortificare &c. (*& hic debet exprimi aliqua ex causis, quæ tanquam legitimæ ad Recusationem assignantur in Textu.* Tit. Accus. §. 1. pag. 346. & Tit. Test. §. 1. pag. 515. & diximus Titul. Quales nu. XXXVIII. pa. 81. & indè; *illæ enim, quæ repellunt aliquem ab accusando, seu testificando, à fortiori repellunt à iudicando.*) Quam causam se offert Comparens, coram quibus de iure, probare. Quod si, non attenta præsenti Recusatione, memoratus Pater Prouincialis, *siuè* Commissarius, se immiscere intendit in tangentibus personam dicti Comparentis, ex nunc, pro tunc, dicit de nullitate actuum, appellat ad quem, & quos de iure, & ad Superiorem petit recursum. Præsentata fuit coram infrascriptis Testibus Die .... Anno ....& Mense &c. in Conuentu, &c.

Ego N. recuso, appello, & recursum peto, vt suprà.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

ADNOTATIO I.

XVII. *Ad bonam cautelam Recusantis, & vt possit, in facti contingentia docere de Recusatione à se facta congruo tempore, expedit, vt duo exemplaria Recusationis scribat; & ambo subsignare faciat à Testibus coram quibus eam vult, intimare. Adeat ergo Iudicem, qui visitare intendit, & caueat ab omni verbo, forma loquendi, & gestu, qui possit aliquo modo sapere contemptū; hoc enim tum incongruum est; tum potest per illud sibi præiudicare, & à Causa excidere. Proindè humiliter, & rogatiuè dicat Iudici, vt comparitionem illam acceptet: & obsecret, nè per hoc illi irascatur, quia deuenit ad illud remedium iuris ob sui idemnitatem, non vt Iudicem, quem aliàs reueretur, contemnat, aut iniuria afficiat. Si Iudex (vt aliquando solent nonnulli ad bilem nimis propensi) in improperia, iniurias, & contumelias prorumpat, & dicat*, se respuere illam Recusationem tanquam friuolam, &c. *non respondeat vllo modo ad iniurias Recusans, sed tantum dicat*, à reiectione appello, *& dimissa ibi Comparitione scripta, abeat.*

ADNOTATIO II.

XVIII. *Dantur frequentissimè casus, maximè in paruis Conuentibus, quod Religiosi propriæ quietis amici, & ob timorem non displicendi Superioribus, nolunt, in Causis huiusmodi criminalibus, esse Testes. Ne ergo Recusans careat beneficio legis, quæ sibi suspectum Iudicem recusare permittit, iuxtà dicta* Par. p. Tit. Canon. num. XIII. pag. 101. *damus alias Formas faciendæ Recusationis, casu quo Testes nō reperiat, qui velint, coràm Iudice comparere; vel si Recusans ipse, ex metu reuerentiali, non audet Iudicem adire. Debet igitur duos, vel tres Religiosos ex grauioribus, qui sint in Conuentu, (si fieri potest) conuenire; aut saltem duos, vel tres Sacerdotes ordinarios, si alios grauiores habere non potest, adhibitis duobus Testibus, & coràm ipsis Recusationem, & Appellationem proponere, vt sequitur.*

XIX. Forma recusationis Iudicis coràm honestis Viris.

Cum ad anteuertendum, quodcunque grauamen, quod mihi infrascripto contingere, possit, ex Visitatione iudiciali, quam publicè intimauit A.R.P. Prouincialis N. *siuè* Commissarius. N. necessarium mihi sit, ipsum recusare in Iudicem, tanquam mihi suspectissimum; & ex timore reuerentiali, neque Ego, neque alij Testes mecum audeant, illum præsentialiter conuenire, & coram eo tum Recusationem, tum ipsius causas proponere, vt de iure debeo; cogor R. R. P. P. N. N. & N. coràm Vobis, tanquam coràm honestis Viris, præfatam Recusationem, & Appellationem proponere. Instanter ergo, & instantissimè rogo, ac per Iesu Christi viscera obsecro Vos memoratos R.R.P.P., quatenùs dignemini, recipere Libellum Recusationis, & Appellationis, quam, & oretenùs exprimo, & scriptis mandaui, Vobisque præsento, rogans insuper, vt Recusationem, & Appellationem, quam coràm Vobis legitimè instituisse, intendo, significetis, & præsentem Libellum illi præsentetis. Cum ex metu reuerentiali, R.A.P. Prouincialis N. non audeam præsentialiter comparere & mihi indulta à Legibus, ad proprium præsidium proponere, coràm Vobis personaliter, necessitate instante, compulsus sum, in præsentia R.R. P.P. N.N. & N. tanquàm coràm honestis personis, personam Vestram, tanquàm mihi suspectam, imò suspectissimam recusare in Iudicem. Qua

propter, omni, qua decet, humilitate, P.V. rogo, ne in Visitatione iudiciali, quam facere intenditis, vllo modo Vos immisceatis in tangentibus me infrascriptum Comparentem, ex eo quod Vos semel, & iterum recuso, & vestro iudicio nullo pacto submitti volo; ex eo quod estis mihi suspectus, & suspectissimus. Quia (*& hic inseratur causa legitima suspicionis, vt diximus in formula præcedenti,*) Quam causam me offero, quandò, & coram quibus de iure, legitimè probare. Quod si, non attenta præsenti Recusatione, intenditis, Vos immiscere in tangentibus me Recusantem, ex nunc, pro tunc, dico de nullitate Actorum, appello ad quem, & quos de iure, & ad Superiorem peto recursum. Acta sunt hęc Die ..... Mense ..... Anno, &c. in Conuentu. &c.

Ego N. recuso, appello, & peto recursum, vt supra.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

Debent autem Patres illi, coram quibus proposita est Recusatio, Libellum sibi à Recusante consignatum recipere, & ad Iudicem simul deferre, ipsisignificando, quæ gesta sunt, & videantur, quæ diximus circa hoc, Par. p. Tit. Canones num. 14. pag. 102.

ADNOTATIO.

XX. *Potest autem etiam dari Casus, quòd Recusans non inueniat Sacerdotes, qui velint simul conuenire, vt coram ipsis possit Recusationem proponere. Tali Casu potest eam publicè, & per modum Edicti facere, prout sequitur.*

XXI. Forma recusandi Iudicem per Edictum.

Notum sit pateatque omnibus præsentes inspecturis, quod cum R.A.P. Prouincialis, *siuè* N. Commissarius, Visitationem iudicialem huius Conuentus publicè intimauerit, eiusque persona sit vehementer suspecta, imò suspectissima Fratri N. iuxta iuris indulgentiam, ad præcauendum omne, & quodcunque grauamen, quod sibi posset accidere ex tali Visitatione, cogitur præfatum A. R. P. Prouincialem, *siuè* Commissarium in Iudicem recusare. Quia verò ex metu, & reuerentia, non audet coram eodem R.A.P. personaliter comparere; nec inuenit idoneos, coram quibus, tanquàm coram honestis Viris Recusationem potuerit proponere, ad iuris remedia confugiendo, cogitur, in his scriptis publicè, & per Edictum appellare, & vt præfertur recusare, vt talis actus notitia ad memoratum A. R. Iudicem perueniat. Dico igitur præfatum R.A.P.N. esse mihi suspectum, & suspectissimum, ex eo, quod (*& hic exprimatur causa aliqua legitima Recusationis iuxtà dicta suprà num. XVI.*) Quam causam quandò, & coram quibus de iure, me probare offero per legitimos Testes, & documenta. Vndè cum mihi tutum non sit coram eo litigare, ipsum recuso in Iudicem: omni meliori modo appello ad quem & quos de iure, & ad Superiorem peto recursum, casu quo ipse spretà, contrà ius & fas, præsenti Recusatione, tentaret in prædicta Visitatione se immiscere in tangentibus personam meam, & tanquam nulla, & purè attentata protestor esse futura omnia Acta, quæ ab ipso contrà præsentem Recusationem fieri continget. Et vt huius Recusationis, Appellationis, & Recursus, respectiuè, notitia perueniat ad memoratum A.R.P. Iudicem, huius exemplar affixi ad valuas Refectorij, &, in publico Dormitorio propè lampadem, pariter affigendam parieti curaui, vt omnibus publica fiat, & ipse illius ignorantiam prætendere non possit; & ità affixam in tantum valere volo, & intendo, sicut si fuisset per me sibi personaliter intimata. Dat. Die ..... Anno ..... Mense &c. in Conuentu N.

Ego Fr. N. recuso, appello, protestor; & peto recursum, vt suprà.

XXII. Forma Decreti à Iudice faciendi post Recusationem sibi intimatam, siuè notificatam.

Anno, & Mense, quo suprà Die verò &c. comparuit coram prædicto A. R. P. Ministro Prouinciali, *siuè* Commissario, &c. P. Frater N. associatus a P. FF. N. & N. & cum debita reuerentia, & humilitate præsentauit illi quendam Libellum, qui incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor Libelli.* Et hìc inseritur, ex mandato prædicti A.R.P., in Processu signatus signo &c. *Et apponatur aliquod signum, litera maiucula*

ſcula, ſiuè numerus tum in Proceſſu, tum in Libelli ipſius fronte, vt cognoſcatur eſſe illum, qui in Proceſſu enunciatur.

Si verò Recuſatio facta fuit coram honeſtis Viris, vt dictum eſt, ita deſcribatur.

Anno, & Menſe, quo ſupra die verò &c. comparuerunt coram eodem A.R.P. Patres Fratres N.N. & N. Sacerdotes &c. & dixerunt P.F.N. in eorum præſentia recuſaſſe in Iudicem prædictum A.R.P. tanquam ſibi ſuſpectum, & conſequenter appellaſſe ab omnibus Actibus tangentibus perſonam prædicti Recuſantis, ſibique Libellum Recuſationis præſentaſſe, quem exhibuerunt præfato A.R.P. & ad eius mandatum hic inſerui ſignatum &c. *vt ſuprà.*

Si autem recuſatio fuerit facta per Edictũ, vt paulò ſupra dictum eſt, ità deſcribatur.

Anno, Menſe, & loco, quo ſupra, Die verò &c. à diuerſis Fratribus accepit memoratus R.A. Prouincialis, *ſiuè* Commiſſarius, ad valuas Refectorij, & parietem Dormitorij communis propè lampadem, affixum fuiſſe quendam Libellum, in quo, vt dictum ei fuit, continetur Recuſatio quædam de perſona eiuſdem R.A.P. in Iudicem facta à P.F.N. Iuſſit ergo eam ſibi apportari. Quapropter ergo Actuarius iui ad eam tollendam à loco &c. vbi affixa erat, & eam memorato R.A.P. præſentaui: qui poſtquam eam legiſſet, mihi tradidit Actibus inſerendam; prout feci, ſignando eam &c. & incipit &c. & deſinit &c. *& ponatur tenor, vt ſupra.*

Si recuſatio fuerit perſonaliter a Recuſante præſentata, decernat Iudex, vt ſequitur.

Qui R.P. dixit, ſe Recuſationem, & Appellationem illam non admittere, niſi ſi, & in quantum erit de iure. Acta ſunt hæc Die..... Menſe, & loco quo ſuprà;

Ego N. Miniſter Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Si verò Recuſatio fuerit facta coram honeſtis perſonis, ſiuè per modum Edicti, præſentato Libello Recuſationis, vt præfertur, proſequatur Proceſſum, vt ſequitur.

Tunc A.R.P. Iudex vocari coram ſe fecit prædictum F.F.N. Recuſantem, & ei dato iuramento &c. prout iurauit &c. tacto pectore &c. fuit *Interrogatus.* An aliquem libellum Recuſationis de perſona ſua in Iudicem compoſuerit, alicui præſentauerit; aut per affixionem publicauerit; & An eum recognoſcet ſi ſibi oſtendatur?

Reſp. &c.

Et cum per me Actuarium, ad mandatum Iudicis fuiſſet illi oſtenſus prædictus, Libellus dixit, *ille ipſe eſt quem Ego ſcripſi, & P.P.N. & N. conſignaui, ſiuè affixi in loco &c.*

Inter. An in eàdem Recuſatione perſiſtat?

Reſpondit &c.

Tunc A.R.P. dixit, ſe talem Recuſationem non recipere, aut illi deferre, niſi ſi, & in quantum erit de iure. Acta ſunt hæc, &c.

Ego N. Miniſter Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Benè conſiderato libello Recuſationis, debet Iudex obſeruare, ſi cauſa Recuſationis eſt manifeſtè friuola, & vt talis expreſſa in Textu Tit. Canones. §. 11. *& nos expendimus,* Par. p. tit. Canones. num. 55. & ſeqq. pag. 123. *Et ſi eam friuolam reperit, decernat prout ſequitur.*

Conſiderata ab A.R.P. Iudice cauſa Recuſationis propoſita à P.F.N. ſupradicto, cum reperiſſet eam friuolam, & de iure inſubſiſtentem, eam reiecit tanquam nullius vigoris, & decreuit, ea non obſtante, ad intimatam Viſitationem iudicialem liberè, & vniuerſaliter procedere. Acta ſunt hæc Die..... Menſe..... & loco, &c.

Ego N. Miniſter Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Si verò inuenerit cauſam eſſe legitimam de iure, & veram eam eſſe etiam de facto (puta quia Iudex eſt Frater, conſanguineus &c. Inimici notorij ipſius Recuſantis,) debet Iudex recipere quidem in Viſitatione ea, quæ ſibi reuelabuntur, & tangent perſonam Reiuſantis, ſed non poterit ex ijs ad ſpecialem Inquiſitionem deuenire. Porrò ſi Iudex eſt Delegatus, debet totaliter abſtinere, & indicia criminum ſibi reuelata ad Ordinariũ Recuſantis tranſmittere, vt prouideat de alio Delegato non ſuſpecto, aut per ſeipsũ ſpecialem Inquiſitionem inſtituat. Si verò Viſitans eſt Ordinarius, vt potè Prælatus Prouincialis, aut Commiſſarius miſſus à Generali ad Viſitandam totã Prouinciam, qui & ipſe habet iuriſdictionẽ ſicut Ordinarius, poteſt delegare alium ad inſtituendam ſpecialem Inquiſitionem, (de conſenſu tamen Recuſantis, vt infra dicemus,) aut debet Cauſam ad Superiorem remittere, qui prouidebit de Iudice non ſuſpecto.

Si autem causa Recusationis est quidem legitima de iure, non tamen est euidens in facto, & debeat per hoc à Recusante formiter probari coram Arbitris, vt dicit Textus Tit.Canon.§.2.p.99.*aut si est dubia de iure, & de eius validitate sententiare debeant Arbitri, iuxtà dicta* Tit. Canon. n. 19. p. 103. *debet Iudex Recusantem citare, & Processum prosequi*, vt sequitur. *Videantur, quæ diximus*. Par. p. Tit. Canones. à num. 20. & p.104. indè *circa electionem Arbitrorum*.

Anno.... Mense....Die &c. loco quo supra, vocatus fuit coram A.R.P. Prouincialis, *siuè* Commiss. N. Pater F.N. qui supradictamRecusationem proposuit,& illi intimatum fuit ab eodem R. A. P. Iudice, vt Arbitrum pro parte sui nominaret,ad cognoscendum; superCausaRecusationis à se propositæ; aut quatuor, vel sex Patres graues sibi benè visos proponeret, ex quibus vnum, aut duos Arbitros ipse A.R.P. Iudex eligeret, qui ad formam iuris, super Causa assertæ Recusationis pronunciaret. Qui P.F.N. Iudici gratias egit, & dixit se pro parte sui eligere P. N. *siuè* nominauit P.P. N.N.N.N.N. & N. ad effectum cognoscendi super allegata Causa Recusationis. Acta sunt hæc Die..... Mense..... & loco, quo suprà.

Ego F.N. nominaui prout suprà.
Ego N.Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter A. R. P. Prouincialis qui supra, nominauit in Arbitrum ex parte sua R. P. N. *siuè* ex suprà nominatis à P. N. Recusante supràdicto, elegit in Arbitrum communem R. P. N. *siuè* deputauit in Arbitros communes R.R.P.P. & hunc *siuè* siue hos, coram se vocare fecit, & electionem de eius, *siuè* eorum persona in Arbitrum, *siuè* Arbitros manifestauit. Et cum arbitrium acceptassent, *siuè* acceptasset, illis, *siuè* illi, assignauit terminum octo dierum ad pronunciandum. Acta sunt hęc Die... Mense.... Anno,& loco quo suprà.

Ego N. Arbiter electus.
Ego N- Arbiter electus.
Ita est Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Quomodo autem debeant Arbitri Processum suum incipere, & prosequi vsque ad Sententiam, dicemus infra, Sect. II. numer.XLI.

XXIII. Forma Recusationis Iudicis faciendæ casu quo Processus in specie sit incœptus à Iudice ex Officio, siuè ad instantiam Partis.

Suppositis ijs, quæ docuimus Par.p.Tit. Canones. n. 15. p.102. *quod Recusatio semper proponenda est, antè omnes Actus, ad quos Reus interueniat, nempè antè litem contestatam, & in quacunque parte Causæ, dummodo possit Reus probare, quod notitia causæ Recusationis non peruenit ad eum, nisi post litem incœptam; vt completè absoluamus hanc materiam Recusationis, damus Formulam, iuxta quam debet Reus, (si causam habet legitimam,) recusare Iudicem siuè Ordinarium, siuè Delegatum post Processum initiatum. Si ergo habet notitiam, quod incœptus sit fabricari Processus contra se, debet ante omnia Recusationem proponere hoc modo.*

Cum, fama deferente, peruenerit ad aures P.F.N., Processum formari contrà se ab A. R. P. Ministrò Prouinciali, & ipse timeat sibi euenturum, aliquod grauamen ex eo, quod persona ipsius A.R.P.Ministri est sibi suspecta; vt præueniat, ad sui indemnitatem, omne iniustum sui incommodum possibile, comparet coram eodem A. R. P. & dicit (cum omni humilitate tamen, & reuerentia, quæ debetur) quod persona eiusdem A. R. P. est sibi suspecta, & suspectissima &c. *& prosequatur ixta formulam datam supra* num. XVI.

Si autem Reus nullam habuit notitiam præcedentem de Processu, qui fabricatur contra se, & citatur à Iudice, & monetur de statu suæ Causæ, quod nempè talis est, quod ipse legitimè constituitur tanquam Reus, & sibi datur iuramentum de veritate dicenda, nullo modo iuret, aut Iudici acquiescat; sed dicat, se illum recusare in Iudicem, *& statim abscedat, & formet Libellum Recusationis prout sequitur.*

Comparet coram A.R. P. Ministro Prouinciali, *siuè* R.P. Commissario N. Pater F. N. & dicit (cum omni humilitate, & reuerentia debita,) quod persona eiusdem A.R.P. Ministri est sibi suspecta, & suspectissima,& tanquam talem &c. *& prosequatur iuxtà formam datam suprà* num. XVI.

Si verò post litem contestatam, & postquam examinatus est Reus, intellexerit Iudicem extraiudicialiter dixisse, se velle vlcisci iniuriam factam à Reo cuidam Amico, Coniuncto, vel Familiari ipsius Iudicis, vel dixisse

dixiſſe, ſe velle acriter mortificare Reum; aut aliquo modo manifeſtaſſe malum animum contrà Reum &c. poſſitque Reus hoc probare, & inſimul probare cauſam hanc Recuſationis, vel ortam eſſe poſt litem conteſtatam; vel ipſi Reo poſt eandem inceptam innotuiſſe; Libellum Recuſationis poteſt concipere, prout ſequitur.

Comparet còram A. R. P. Miniſtro Prouinciali N. ſiuè R. P. N. Commiſſario Pater Frater. N. & dicit, quod perſona eiuſdem A.R.P. Miniſtri, *ſiuè* R.P.N. Commiſſarij eſt, ſibi ſuſpecta. & ſuſpectiſſima, ex eo, quod ipſe animum ſuum malum contra Comparentem manifeſtauit; ex quo tutum, ſibi non eſt, coram eo litigare, aut eius iudicium expectare. Quapropter, tanquam ſibi ſuſpectiſſimum illum recuſat; à Tribunali ſuo prouocat, & eius iudicium ſubire minimè intendit. Et licet hucuſq; tanquam Iudici legitimo paruerit, eo quia illius mali contra ſe animi notitiam non habuit; amodò proteſtatur, nolle vllo modo illum recognoſcere, tanquam Iudicem inimicum; & per hoc à iure reprobatum; quod probare, quando, & corã quibus de iure, ſe offert. Ideo inſtat, & vult, quod prædict. A.R.P. Miniſt. Prouinc. *ſiuè* Commiſſ. non amplius, ſe ingerat in Cauſa contra Comparentem incœpta; & proteſtatur futura eſſe nullius valoris Acta, quæ de nouo fieri continget contrà præſentem propoſitam Recuſationem; imò etiam Acta antecedentia, vt potè facta ab inimico reſpuit, & pro nullis haberi vult; appellando, apud quem, & quos de iure, & petendo recurſum ad Superiorem, caſu quo præſens, & legitima Recuſatio fuerit reiecta. Data, &c.

Ego F. N. recuſo, & appello, vt ſuprà.
Ego N. fui Teſtis.
Ego N. fui Teſtis.

Debet autem huiuſmodi Libellus Recuſationis præſentari modo, & forma, quam diximus ſuprà, num. XVII. & ſeqq. *Et Iudex debet Decretũ interponere eo modo, quo diximus* nu. XXII. *Et ad Arbitrorum electionẽ deuenire iuxta methodum datam* nu. XXII. in fin. *Quod ſi ex defectu Teſtium, qui velint aſſiſtere actui Recuſationis ipſa facienda ſit, coram honeſtis perſonis, ſiue per Edictum, vt dictum fuit*, n. XIX. & XXI. *debet practicari forma, ibi aſſignata; hoc ſolum mutato, quod ſi ibi dicitur quod*, Iudex non ſe ingerat, in tangentibus perſonam Recuſantis in Viſitatione Iudiciali; *hic debet dici*, quod ampliùs non proſequatur iudicium contra ſe inceptum &c. *Et Iudex pariter debet ſuper Recuſatione illa Decretum interponere, & ad Arbitrorum deputationem deuenire, vt docuimus ſuprà* num. XXII. in fin.

ADNOTATIO I.

XXIV. *Aduertendum, quod non ſolùm poteſt recuſari tanquam ſuſpectus Iudex, ſed etiam omnes ad iudicium interuenientes, vt Actuarius, Conſiliarius, Peritus &c. vt probauimus.* Par. p. Tit. Canon. n. 117. pag. 166. & ſeqq. *Cauſa autẽ Recuſationis iſtorum probatur ſolo iuramento, cum enim nullum ius habeant in Cauſa, in qua non interueniunt, niſi vocati à Iudice, faciliùs repelluntur, quam Iudex. Caſu ergo, quo recuſandus ſit aliquis iſtorum, ſtatim, ac ad notitiam Rei peruenit, quod Iudex illos adhibuit, aut adhibere intendat, ipſe compareat coram Iudice, & intimet Libellum Recuſationis, vt ſequitur.*

XXV. Forma recuſandi Peritum Notarium, Conſiliarium.

Comparet coram A. R. P. Prouinciali Fr. N. & dicit, quod ad aures eius deuenit, quod ipſe incipere vult, & fortè incœpit, quendam Proceſſum contra ipſum Comparentem, in quo adhibere intendit, vel fortè adhibuit N. pro Actuario, Perito &c. *ſiuè* ad aures eius deuenit, quod ipſe A.R.P. in Cauſa, quæ contra Comparentem agitatur, ſiuè adhibere vult in Conſiliarium Aſſeſſorẽ &c. D. Doct. N. Et quia perſona ipſius N. Notarij, ſeu Periti, *ſiuè* Conſiliarij, vel Aſſeſſoris, eſt ſibi ſuſpectiſſima, ex eo quod &c. *& hic exprimatur cauſa ſuſpicionis*, Et ſuſpectiſſimam, ex prænarrata cauſa eam iurat; proinde, vult, petit, & inſtat, quod talem ſic, vt præfertur, ſibi ſuſpectum, A.R. P. nullo modo ad iudicium contrà ipſum Comparentem adhibeat. Quod ſi fortè adhibuit, vult petit, & inſtat, quod ipſius Scripturæ, ſiuè Peritiæ, ſiuè Conſilij nulla habeatur ratio, & ſint omnino nulla, vt procedentia a perſona ſuſpectiſſima, quæ ex paſſione, non ex veritate ſcripſerit, *ſiuè* iudicauerit, *ſiuè* conſuluerit. Iurat inſuper idem Comparens, quod ipſe antea neſciebat talem N. fuiſſe adhibendum in Notarium,

tarium, Peritum &c. Quod si sciuisset, præmisisset Recusationem, quam modò instituit. Protestando de nullitate, & appellando, & apostolos petendo &c. si aliter fiat Dat. &c.

Ego N. recuso, peto, protestor, & appello, vt supra.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

Si Notarius est ille, qui recusatur, non potest Libellum Recusationis supraſcriptum inter Acta recipere, nec præsentationis Actum, nec Decretum Iudicis scribere; vndè, tali casu, Iudex debet, amoto illo, alium Notarium creare, sic describendo factum.

Cum comparuisset coram A.R.P. Ministro &c. Frater N. &c. & præsentasset quendam Libellum, quo recusauit, vt sibi suspectum, P. Fr. N. Actuarium, qui hucusque scripserat, vocauit, coram infrascribendis Testibus Me infrascriptum, & à me iuramentum fidelitatis exegit, quod præstiti, tacto pectore &c. & Notarium creauit ad effectum &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego Fr. N. fui Testis.

Mox iussit inter acta recipi, & inseri prænarratum libellum qui incipit &c. & definit &c. & est signatum littera A. *siue* num. &c. In quorum &c.

Ego Fr. N. Actuarius.

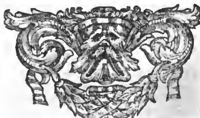
Si recusatur Peritus, Consiliarius &c. facta comparitione prædicta, Iudex debet decernere, vt sequitur.

Audita, & visa supradicta comparitione, & si, & in quantum admissa, decreuit A.R.P. taliter Recusatum non adhibere ad iudicium. *Sed si iam admissus est dicatur,* decreuit alium Peritum, seu Consiliarium adhibere, non habita ratione peritiæ iam factæ, siue Consilij dati &c.

In quorum &c.

Ego N. Ninister.
Ego N. Actuarius.

Scio hanc formam non omnibus arrisuram, eo quia potest Reus in Defensionibus contra Peritum excipere, & eius iudicium iam factum impugnare; vndè non deberet Iudex, ex sola Recusatione, peritiā iam factam abijcere, & nouam procurare. Sed si benè res examinetur, apparebit quietiùs fieri Causam hoc modo, si Iudex, faciliter condescendens Reo, Peritum abijciat, quam si, ex concertatione cum Patrono, hoc debeat, & cogatur facere inuitus in termino defensorio. Verum est, quod si essemus in casu, in quo alij Periti nō haberētur, qui possent substitui, & iam peritia est facta à Perito, qui postmodum recusatur, Iudex, non obstante Recusatione, & Appellatione interposita, potest, non retardatis actis, ad vlteriora procedere, quorum tamen valor pendebit à probatione causæ Recusationis, quæ, tali casu formiter facienda erit in termino defensorio.

SECTIO

SECTIO SECVNDA.

De forma initiandi Processus, vsque ad Corpus Delicti probandum.

I. *Vt absolutiùs tradantur formæ omnes Processuum, qui fabricari possunt, iuxta casuum indigentiam; & ne cogamur inutiliter repetere ea, quæ pro omnibus Processibus necessaria sunt, optimum esse duximus, diuidere actus processuales in octo partes.*

Prima erit de initio Processus vsque ad probationem Corporis delicti.

Secunda de probatione Corporis Delicti, vsque ad Examen Testium.

Tertia de Examine Testium, vsque ad Rei constitutionem.

Quarta, de Constitutione, & Examine Rei, vsque ad Defensiones.

Quinta de Defensionibus, vsque ad Torturam.

Sexta de Tortura, vsque ad Sententiam.

Septima de Sententia, vsque ad Appellationem.

Octaua de Appellatione; hoc enim modo euadet facilius Lectori, completè instrui de omnibus formis incipiendi, & terminandi completè Processus quosuis. Supposito ergo, quod diximus Par. p. Titul. Quam. *Quod Iudex moueri potest ad condendum Processum ex Officio, & ità per* Inquisitionem, *aut ad instantiam Partis; & ità per*, Denunciationem, Accusationem, *siuè* Exceptionem; *incipiemus à Processu per Inquisitionem.*

II. Forma incipiendi Processum per viam Inquisitionis specialis, emergentibus indicijs à Visitatione iudiciali, siue Inquisitione generali.

IN nomine Domini. Amen. Hæc est specialis Inquisitio, quam facere intendit R.A.P.N. Minister Prouincialis &c. contrà Fratrem N. grauiter indiciatum in Visitatione iudiciali habita in Conuentu N. quod, (*& hic exprimatur crimen, de quo fuerit indiciatus,*) vt ex Actis Visitationis apparet. Quapropter, ne delicta remaneant impunita, decreuit super hoc informationes sumere, Testes examinare, & alia facere, quæ sunt de iure præstanda. (*Et si Actuario nouo Iudex vtitur subiungat.*) Et ideò in Cameram suæ residentiæ, in qua ipse Tribunal erexit, vocare fecit me infrascriptum coram N. & N. Testibus ad hoc specialiter adhibitis, & mihi dato iuramento de fideliter exercendo munere, prout præstiti tacto pectore &c. Me Notarium creauit, vt illi pro Actuario in hac Causa inseruirem. Acta sunt hæc Anno ..... Mense..... Die &c. & loco quo supra.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. fui Testis.

Ego N. fui Testis.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

III. *Aduertendum, quod, antè omnes actus iudiciales, oportet, quod constet de legitima creatione Notarij, qui Acta authenticè recipere, possit; quia, vt probauimus* Par.I.Tit.Quid nu. 136. pag. 59. *Necessaria ad legitimum iudicium est creatio Notarij; & quod de ea legitimè, & per Testes, in eodem processu, constet. Hoc autem verum est, nisi Iudex vtatur Religioso iam creato in Notariū pro actibus Religionis quibusuis recipiendis, vt diximus* Tit. Inquisitio num. 47. & seqq. pag. 458. *Tunc enim non est necessarium, quod in processu constet de eius creatione; (sicut nec etiam quando Notarius creatus pro Visitatione iudiciali, seruit in Inquisitione speciali emergente ab ea) sed sufficit, quod in processu dicatur.* Vocauit me infrascriptum Notarium publicum Religionis, prout constat in Archiuio Prouinciæ &c. vt illi pro Actuario in hac Causa inseruirem.

ADNOTATIO II.

IV. *Aduertendum secundò, quod frequēter accidit, quod incœpto processu, Actuarius impeditus infirmitate, aut aliquo publico, & vrgenti negotio, aut alia de causa, nequit illum prosequi; necessarium proindè est Iudici, alium Notarium creare, vt incœptum*

captum processum continnet; & de tali creatione debet constare in processu hoc modo.

Cum P. F. N., qui hucusque in præsenti Causa inseruijt pro Actuario, grauiter sit infirmatus: *siuè* ad Conciones Quadragesimales habendas, petierit Ciuitatem N. &c. *aut alia causa exprimatur &c.* vndè non potest in officio Actuarij continuare, A. R. P. Prouincialis, in cameram suæ residentiæ coram infrascriptis Testibus Me infrascriptum vocare fecit, & dato mihi iuramento fidelitatis, quod præstiti tacto pectore &c. Me Notarium creauit, ad effectum, vt illi inseruirem pro Actuario in prosecutione Causæ. Acta sunt hec Die ..... Mense ..... Anno .... loco &c.

Ità est Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO III.

V. *Aduertendum tertio, quod, vt probauimus* Par. 1. Tit. Inquisitio qu. 1. per totam num. 52. & seqq. pag. 460. *non est necessè Inquisitionem specialem incipere, neuumque Processum initiare, si præcessit Inquisitio generalis, vel Visitatio iudicialis. Quandoquidem si Testes sint integri, & numero sufficientes, valent, non solùm ad constituendum, sed etiam ad torquendum, & condemnandum Reum. Tamen, quia in Visitationibus generalibus possunt emergere iudicia contrà diuersos Reos, & contrà singulos essent instituendæ diuersæ Inquisitiones speciales, si delicta essent inconnexa; pariterque varia à diuersis, & contrà diuersos solent deponi, quæ Religiosam pacem turbarent, si rescirentur, & oporteret, aut integram copiam Visitationis cuique Reo concedere pro Defensionibus; vel eam decurtare, tradendo ea solùm, quæ faciunt contrà singulum Reum, quod semper laboriosum; & aliquando difficilè est; ideò conuenientiùs est, Inquisitionem specialem per nouum Processum incipere, & si delicta sint separata, & diuersi Delinquentes, contrà singulos separatam specialem Inquisitionem instituere, vt diximus* Tit. Inquisitio num. 55. pag. 461.

ADNOTATIO IV.

VI. *Aduertendum quarto, quod, vt dimus* Par. 1. Tit. Inquisitio quæst. 2. p. 462. *ex Visitatione generali paterna deuenire potest Prælatus ad Inquisitionem iuridicam, & hoc si in illa multi deponunt de crimine, quod à multis scitur, licet de eo non vigeat publica fama; vel si de eo crimine sit vulgata fama. In primo casu instituere debet Prælatus Inquisitionem Generalem, siue Visitationem iuridicam, vel iudicialem, eo modo, quo eam tradidimus suprà* Sect. 1. nu. XII. *In secundo verò casu deberet, antecedenter ad Inquisitionem specialem, facere constare de Fama, nisi crimen esset exceptum prout diximus* Tit. Inquis. nu. 12. & seqq. p. 441. *Sed meliùs semper, & faciliùs euadet, si Iudex instituet Visitationem iudicialem, siue Inquisitionem generalem, vt suprà: Quia in ea nulla necessitas est probandi famam, & ex ea sternitur via Iudici ad Inquisitionem specialem. Quia tamen potest dari casus, quod vigeat Fama publica de aliquo delicto in aliquo Conuentu magno, pro quo laboriosa, & longa euaderet Visitatio iudicialis, ratione multitudinis Fratrum visitandorum, & compendiosiùs fieret, instituendo Inquisitionem specialem ex Fama præcedente, ideò, tali casu, meliùs est incipere Processum ex vulgata Fama. Siue ergo habuerit Prælatus in Visitatione paterna notitiam de infamia criminis; siue eam habuerit extrà Visitationem, ex eo quod crimen diffamatum est per alios Conuentus; siue de crimine ad aures Prælati peruenerit clamorosa insinuatio, & breuiùs fieri iudicauerit, si inquiratur in specie ex Fama, quàm si instituatur generalis Inquisitio, poterit incipere Processum, vt sequitur.*

VII. Forma incipiendi Processum per viam specialis Inquisitionis ex Fama præcedente.

In nomine Domini. Amen. Cum Fama deferente, peruenerit ad aures A. R. P. N. Ministri Prouincialis, Patrem Fratrem N. esse apud multos, graues, & non maleuolos Religiosos grauiter diffamatum de (*& hic describatur crimen, de quo fuerit infamia*) volens suo muneri satisfacere, & crimina, si quæ fuerint, commissa debitis pœnis coercere, ad Sacrorum Canonum, & Ordinis Constitutionum normam, decreuit, super Fama prædicta inquirere, &, prout erit de iure, procedere. Et ideò in Cameram suæ residentiæ vocare fecit Me infrascriptum coram N. & N. &c. *& prosequatur, sicut supra* num. II. *Descripta creatione Notarij, prosequatur ità.*

Con-

Consequenter idem A.R.P.qui suprà, vocari coram se, & Me infrascripto, in cameram suæ residentiæ fecit P.N.Confessarium, siue Concionatorem &c. ætatis annorum &c.Religionis verò &c. Testem ex Officio assumptum, cui dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tacto pectore, more Sacerdotali, & facta monitione &c.fuit

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Respondit. Nescio.

Interr. In quo Conuentu, & à quo tempore de Familia habitet?

Respondit &c.

Interr. Si Fratres commorantes inibi exemplariter viuant, & si de aliquibus mala fama vigeat?

Resp. Dicitur de Fratre N.quod &c.

Interr. Quomodo hoc sciat?

Resp. Dicitur publicè in Conuentu.

Interr. A quibus signanter audiuit hoc?

Resp. Audiui à P.N. Lectore Theologo; à P.N.Confessario sene; & à P. N. Nouitiorum Magistro &c.& ab alijs publicè.

Interr. An sciat præfatos à se nominatos esse inimicos; vel aduersos Patris N. diffamati?

Resp. Nec scio, nec audiui illos esse contrarios sibi.

Interr. An sciat quid sit Fama publica?

Resp. Credo esse id, quod communiter dicitur de aliquo in bonum, siue malum.

Inter. Super generalibus &c.

Respond. Ego nolo grauare animam meam, deposui pro veritate, nec sum inimicus illius diffamati, nec ipse me offendit.

Et lecto sibi priùs suo examine (*si velit aliquid addere dicatur*.)

Voluit addere, quod &c. (*& scribatur totum, quod dicet*) aut voluit diminuere, vel se corrigere, in hoc, quod suprà dixit sic &c. Sed meliùs recordatus dixit, quod &c. (*& scribatur diminutio, siue correctio dicti præcedentis*) vel nihil voluit addere, vel minuere, se subscripsit, & dimissus est. Acta sunt hæc Die ..... Mense ..... Anno, & loco, &c.

Ego Fr.N.deposui, vt suprà.
Ità est ego N. Minister Prouincialis.
Ego N.Actuarius.

Examinandi autem sunt tres, aut quatuor Testes modo supradicto, vt plenè probata fama sit. Quo facto, debet Iudex pronunciare, quod Constat de fama, & decernere prout sequitur.

Quibus habitis, idem R. A. P. Minister Prouincialis pronunciauit, Constare de fama: decreuitque contrà prædictum P.N.diffamatum, prout de iure, procedere. Acta sunt hæc &c.

Ego N.Prouincialis.
Ego N.Actuarius.

ADNOTATIO I.

VIII. *Circa probationem Famæ, quæ requiritur ad inquirendum in specie, videantur ea, quæ circa hoc diximus* Par.1.Tit.Fama n.12. & seqq. pag.510. *Nisi enim Fama sit plenè probata, si Reus excipiat super hoc, processus euadet nullus; aut saltem Patronus, poterit in Defensionibus Famam, vt non benè probatam impugnare, & sic Processum destruere. Vndè in hoc Iudex sit benè circumspectus, & si videt Famam non esse sufficienter probatam ab illis Testibus, quos examinauit, alios Testes examinet, donec plenè probet; aut ab Inquisitione desistat, vt inferiùs dicemus.*

ADNOTATIO II.

IX. *Pariter aduertere, debet Iudex ad ea, quæ ordinat* Textus Tit.Fama §.3. pag. 509. *quod nempè ad inquirendum contra Prælatum, grauissimam Personam, & integrum Conuentum, non sufficit Fama sola, & simplex, sed requiritur Clamorosa insinuatio. Et licet hoc non sit ita necessarium, itaut si fieret oppositum, rueret Processus, vt diximus* loc.prox. citat. num.11. pag.510. *tamen illud seruare optimum est, ad præcludendam viam Exceptionibus contrà Processum.*

ADNOTATIO III.

X. *Aduertendum insuper, quod si non probetur Fama eo modo, quo necessarium est, debet abstinere quidem Iudex ab ineunda Inquisitione speciali, tamen non potest relinquere imperfectam Inquisitionem super Fama, sed debet eam terminando perficere, nempè pronunciando, quod De Fama legitimè non constet: actus enim iudicialis, iam inceptus, non debet manere in suspenso, sed compleri; & sicut Inquisitio specialis super delicto debet ter-*

terminari per Sententiam diffinitiuam, absoluendo, aut condemnando Reum; ità Inquisitio super Fama debet terminari per Sententiam, puta, quod de ea constet, vel non; quæ Sententia habet vim interlocutoriæ quidem, si Fama est probata, & ex ea proceditur ad specialem Inquisitionem delicti; sed si non remanet probata, habet vim diffinitiuæ; & tali casu debet Inquisitio terminari, prout sequitur.

Quibus Testibus examinatis, vt præfertur, videns idem A. R. P. Prouincialis, quod Fama vulgata ortum habuit ab Inimicis; *siuè* Factionarijs; *siuè* leuibus; & apud viros prouidos, cordatos, & prudentes dictus Pater N. non remanet diffamatus, pronunciauit, Non constare legitimè de Fama, & vlteriùs non esse ex ea super hoc procedendum decreuit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XI. Forma incipiendi Processum per viam Inquisitionis mixtæ.

Supposito eo, quod dicitur in Textu Tit. Inquisitio §. I. p. 436. *& nos abundè explicuimus ibi sub* n. 2. *nempè, quod quando delictũ est certũ, Auctor verò delicti ignoratur, si Iudex non ad alicuius instantiam, sed ex Officio mouetur ad inquirendum, talis Inquisitio vocatur Mixta, nempè specialis quo ad delictum, sed generalis quo ad personas, tradimus modo Formam incipiendi Processum, quæ talis est.*

In nomine Domini. Amen. Cum ad aures A. R. P. N. Ministri Prouincialis &c. peruenisset, quod in Conuentu N. (*& hic scribatur delictum, puta, quod affixus est Libellus famosus, seu factum Furtũ, vel aliquis fustibus cæsus &c.*) nec tanti criminis Auctor hucusque sciatur, volens, pro sui muneris debito, super hoc inquirere, & Sontes, quos repererit, castigare, Me infrascriptum vocare fecit in cameram suam, coram infrascriptis Testibus ad hoc specialiter vocatis, & dato iuramento fidelitatis, Me Notarium creauit, vt in Causa, quam agitare, intendit, illi pro Actuario inseruirem. Acta sunt hæc Anno ...... Die ...... Mense...... & loco &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Si autem Prouincialis ex Officio velit iuridicè inquirere per Inquisitionem mixtam contrà aliquem Fratrem, de quo multa audiuit, quæ non sunt quidem grauiora delicta, quæ singula iudicialiter castigentur; tamen cumulata aggrauant, & ex ijs valdè conturbatur Conuentus, & Prouincia; (licet hoc regulariter non fiat, quia illa paternaliter emendantur) tamen hoc potest Prouincialis, & multoties expedit. Tali casu incipiet Processum, vt sequitur.

In nomine Domini. Amen. Cum A. R. P. Prouincialis N. accepisset Fr. N. in Conuentu N. commorantem varios, & diuersos excessus commisisse, & de nonnullis illorum non satis claram notitiam habuisset; ac per Fratris prædicti immorigeratam vitam conturbetur Familia illa; sicut & euenisse audiuit alijs Conuentibus, in quibus ipse est commoratus; pro Officij sui debito super huiusmodi defectibus, & excessibus inquirere, & ad normam iuris castigare, decreuit. Quapropter Me infrascripto, coram N. & N. Testibus, creato in Notariũ per exhibitionem iuramẽti, quod præstiti tacto pectore &c. statuit, quæ de iure sunt aggredi. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. Actuarius.

XII. Forma incipiendi Processum per viam Denunciationis.

Quia Denunciatio debet præcedere inceptionem Processus, qui construitur per Denunciationem, danda priùs est formula iuxta quam fieri debeat Denunciatio. Et recolenda hic sunt ea, quæ dedimus Par. I. Tit. Denunciatio nu. 3. & seqq. p. 385. *de duplici Denunciatione, puta in foro paterno, & iudiciali, quæ videre omninò oportet. Si ergo detur Denunciatio Prælato, vt Patri, & Denuncians intendit, quod Prælatus paternè, solùm, & secretò corrigat, & crimen non est diffamatum, non potest Prælatus ex ea processum instruere. Si verò de crimine publica est infamia, debet, in eo inquirendo, procedere ex Officio, & instituere processum per Inquisitionem ex Fama, iuxtà formam datam supra* nu. VII. *nulla facta mentione Denunciationis sibi paternaliter datæ; aut debet procedere per viam Inquisitionis generalis, siue Visitationis iudicialis, vt dictum*

fuit

fuit suprà. Si verò Denunciatio fiat Prælato, vt Iudici, ab illa motus Iudex, & ad instantiam Denunciantis, ad fabricationem Processus deueniat. Quia verò Denunciatio potest fieri simpliciter puta oretenus, siuè per Libellum præsentatum Iudici, siuè per literas missiuas, singulorum modorum formula est danda.

XIII. Forma Denunciationis oretenùs faciendæ, ex eo quod Denuncians nescit scribere.

In nomine Domini. Amen. Cum comparuisset coram A.R.P. Ministro Prouinciali &c. Fr. N. Laicus, qui nescit scribere, & dixisset, se velle iudicialiter, & secretò denunciare nonnullos Religiosos Reos de nonnullis criminibus, vt ad exemplum aliorum corripiantur, idem A.R.P. Prouincialis, coram infrascriptis Testibus ad hoc specialiter adhibitis, vocare in cameram suam, fecit Me infrascriptum, & mihi dato iuramento fidelitatis, quod præstiti, tacto pectore, Me Notarium creauit ad effectum ei inseruiendi pro Actuario &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister &c.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter fuit vocatus coram eodem A.R.P. & Me infrascripto Fr. N. Laicus, qui suprà, & iniunctum ei fuit, vt diceret illud, quod asseruit, se habere denunciandum A.R.P. Prouinciali. Qui dixit se denunciare iudicialiter Patrem Fratrem N. quod (*& hic describatur delictum, seu delicta, de quibus vult, denunciare, assignando tempus, & locum, & qualitatem delicti*) & Testes ad probandum assignauit PP. N. & N. Sacerdotes Fratrem N. Clericum &c. Laicum &c. *& Denuncians apponat signum* ✝

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

XIV. Forma Denunciationis per Libellum Iudici præsentatum, qui potest etiam mitti per literas.

Coram P.V.A.R. comparet Frater N. Sacerdos &c. & dicit Fr. N. Laicum Quæstuarium ConuentusN. &c. parùm religiosè viuere, scandalizando actibus immodestis Sæculares, & eorum deuotionem erga Religionem, cum graui ipsius damno, imminuendo. Et quantumuis fuerit ipse à bonis Religiosis monitus, non tamen vitam suam correxit. Quapropter zelo publici boni ductus, & vt seueritas iudicij corrigat, quod charitas emendare nequiuit, denunciat prædictum Fratrem N. sicuti (*& hic ponatur, per extensum, crimen, de quo denunciat; assignando tempus, & locum, & qualitatem delicti,*) & assignat in Testes Fratres NN. & N. Dat. Die .... Mense ...... & Anno .... &c. in Conuentu N.

Ego Fr. N. denuncio vt sup.

Ità ergo concepto Libello Denunciationis, & Iudici, siue personaliter, siue per literas præsentato, debet incipi Processus, vt sequitur.

In nomine Domini. Amen. Cum præsentatus fuerit personaliter, *siue* per literas missus, quidam Libellus denunciatorius à P. Fr. N. Sacerdote A.R.P. Ministro Prouinciali, qui incipit *Coram Paternitato Vestra Adm. Reuerenda &c.* & desinit *Ego Fr. N. denuncio vt suprà.* Et hic inseritur signatus litera A. *siuè* num. 1. *siue* signo &c. *& apponatur signum tùm in fronte Libelli, tum in Processu.* Volens idem A.R.P. Prouincialis sui muneris partes adimplere, coram infrascriptis Testibus specialiter adhibitis, Me infrascriptum vocauit in suam cameram, & Notarium creauit, vt inseruirem ipsi pro Actuario, cum priùs exhibuissem iuramentum fidelitatis per tactum pectoris, more Sacerdotali. Acta sunt hac Die... Anno... &c. in Conuentu &c.

Ita est Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XV. *Aduertendum primò, quòd aduersùs Prælatos, & Viros magni nominis non sunt recipiendæ Denunciationes ab hominibus infimæ plebis, vt ordinatur in* Textu Tit. Denunciatio §. IV. *& Nos ad citatum locum explicauimus à* num. 19. pag. 392. & indè. *Proindè si aliquis casus euenerit, quod gregarius Frater velit Prælatum, aut insignem Virum Religionis denunciare, Iudex faciat, vt conuertat Denunciationem in Accusationem, cuius formulam infrà dabimus.*

ADNOTATIO II.

XVI. *Aduertendum secundò, quod multa sunt de forma substantiali Denunciationis, quæ Nos scripsimus* Par.I. Tit. Denunciatio quæst.4. à num.32.&seqq.pag.398. *ad quem locum remittimus Lectorem, ne hic inutiliter repetamus, & ea benè debet Iudex aduertere.*

ADNOTATIO III.

XVII. *Aduertendum tertiò, quod licet, qui denunciat iudicialiter, non possit esse Testis in Causa, in qua denunciat,* (vt habet Text. Tit. Denunciatio §.IV. & Nos ibi diximus n.22.pag.394.) *tamen, post porrectam siue missam Denunciationem, optimum est illum examinare, tum vt suppleat ea, quæ sunt necessaria pro Denunciatione, & ipse præ ignorantia omisit; tum vt Iudex benè informetur de circumstantijs facti; ex quibus potest veritatem indagare; tum vt cognoscat, an Denuncians ad instigationem alterius, qui est Testis de visu, denunciauit, ex quo fit, quod testimonium sic instigantis debilitatur eo modo quo diximus* Par.I. Tit. Sententia num.70. pag.794. *& non potest cum alio Teste, licet integro, Reum conuincere. Habita ergo Denunciatione, continuetur processus, vt sequitur.*

Consequenter idem A. R. P. Prouincialis, acceptata dicta Denunciatione si,& in quantum &c. voluit ab eodemmet Denunciante pleniùs informari de omnibus circumstantijs facti, de quo denunciauit supra memoratum Fratrem N. & dato ei iuramento de veritate dicenda, & quod non animo calumniandi denunciauit, prout iurauit tact.&c.fuit.

Interrogatus. Vnde scit ea, quæ denunciauit.

Respondit &c.

Interr. Quo tempore, loco,& quibus præsentibus?

An ea viderit, vel ab alijs audierit?

A quibus, quo tempore, quo loco quibus præsentibus?

Quomodo accidit factum, de quo deponit?

Quo loco, & tempore?

An Frater N. Denunciatus sit bonæ famæ?

An aliàs fuerit correctus, & à quo?

Quo loco, & tempore?

An Denuncians monuit Superiorem Localem?

Quare non monuit?

Quare distulit tantum temporis Denunciationem?

An amore, aut odio deposuerit? &c. *& habitis opportunis responsionibus concludatur ita.* Quibus per Me infrascriptum receptis, sibique lectis, cum noluisset aliquid addere, vel minuere, se subscripsit, & dimissus est. Acta sunt hæc &c.

Ego Fr.N. affirmo vt supra.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

Quod si Denunciatio fuerit missa per epistolam initium processus, quod dedimus suprà num. XIV. *debet continuari, prout sequitur.*

Consequenter A. R. P. Prouincialis volens suo muneri satisfacere, se contulit ad Conuentum N. & in cameram suam, in qua Tribunal suum erexit, Me infrascripto præsente, vocare fecit supradictum Fratrem N. qui scripsit Epistolam denunciatoriam, & ei delato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. fuit.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

An scripserit Prouinciali aliquas literas?

An per alium scribere fecerit?

Quid continebant illæ literæ?

An eas cognosceret, si sibi ostenderentur?

Et notetur, quod literæ fuerunt sibi ostensæ, & eas vt à se scriptas, vel de mandato suo, recognouit.

Vndè scit ea, quæ denunciauit?

An ea viderit?

An ab alijs audierit? &c.

Et prosequatur interrogationes paulò suprà positas &c.

Quod si Examinatus, sibi præsentatis literis denunciatorijs dicat, se illas nullo modo scripsisse, & licet characteres in parte, assimilentur scripturæ suæ, tamen tales literas à se non fuisse scriptas; posset quidem fieri Inquisitio generalis de talibus literis; sed profectò esset inutilis labor, quia non inuenietur, & non fiet plena probatio de eo, qui scripsit; & causaretur tantùm conturbatio in Conuentu. Melius ergo est, vt Iudex tunc inquirat ab Examinato, An audierit aliquid fuisse dictum de tali delicto in Conuentu? A quibus ipse audierit &c. & si reperiat delictum esse diffamatum, probata legitimè Fama pro-

procedat ad Inquisitionem specialem, prout diximus suprà num. VII. Si verò nullam reperit infamiam, concludat Processum hoc modo.

Cum ex præhabitis appareat nullam fuisse Denunciationem A. R. Patri transmissam, ex eo, quod non apparet persona Denunciatoris; nec etiam de delicto denunciato aliqua viget infamia, idem R. A. P. decreuit non esse vlteriùs procedendum. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

XVIII. Forma Denunciationis quando Denuncians ignorat personam Delinquentis.

Quandò Denunciatori notum est delictum, & Delinquens, & ambo denunciat Iudici, & instat, vt secundùm Regularia instituta corrigat, Iudex procedit ad instantiam Partis; sed quando denunciat solùm delictum, cum nesciat Iudex, contra quem dirigere debeat iudicium, tenetur ex Officio procedere per Inquisitionem, quæ dicitur Mixta, puta specialis, quo ad delictum, & generalis, quo ad Delinquentem. In hoc ergo casu Processus incipi debet iuxta formam incipiendi Processum per viam Denunciationis; & variatur tantùm, (licèt in paucis,) forma Denunciationis, quæ potest fieri, vel oretenus, vel per epistolam modo sequenti.

Coram A. R. Paternitate Vestra compareo Ego infrascriptus, & dico quod in Conuentu N. commissum est, tale delictum puta, (*& hic recenseatur per extensum delictum commissum,*) ignoro verò quisnam fuerit, qui tale facinus patrauit. Quapropter zelo Regularis obseruantiæ motus, & cognoscens, quod delictum tam graue debet iudicialiter corrigi, insto, vt, iuxta iuris regulas, ad inuestigãdum Delinquentem procedat. Ad probationem autem talis delicti produco in Testes P. P. F. F. N. & N. vltra alios quos inueniet informatos. In cuius veritatem hic me subscripsi.

Ego Frater N. denuncio, vt supra.

Debet autem Iudex illum examinare modo, quo num. præcedenti dictum est.

XIX. Forma Denunciationis ciuiliter datæ:

Potest dari casus, quod Denuncians non intendat iudicialem correctionem Delinquentis, sed tantùm, quod sibi restituatur, quod ablatum est à Denunciato; vt in re, quæ erat ad proprium vsum sibi surrepta; in Libello famoso contra se enulgato; in casu contumeliæ, seu iniuriæ verbalis; in detractione graui famæ Denunciantis. Tali ergo casu Iudex ad instantiam Denunciantis, non potest agere nisi ciuiliter, puta obligando Reum ad debitam satisfactionem. Sed quia Actiones ciuiles, & criminales cumulantur, prout diximus. Tit. Accus. n. p. pag. 337. *Meò Iudex potest tali casu procedere ex Officio, & vltra restitutionem faciendam Denuncianti à Reo, hunc de delicto criminaliter punire. Verum est, quod ad hoc, quod, vt præfertur, ipsum possit punire, oportet quod, aut delictum publicum sit; vel de eo vigeat infamia, quæ suppleat vices Denunciatoris. Sed si de delicto, quod à duobus, vel tribus cordatis viris tantùm, qui ipsum non publicauerunt, scitur, nequit Iudex criminaliter ex Officio procedere. Forma autem denunciandi talis erit.*

Coram A. R. P. N. Ministro Prouinciali comparet Frater N. & dicit; Grauem iniuriam sibi fuisse illatam à Fratre N. qui Libellum famosum contra se composuit, & vulgauit, *siuè* coram Fratribus contumeliosa verba contra eum protulit; *siuè* e cella sua libros, *seu* aliam rem ad proprium vsum Denunciantis, à Superioribus concessam, surripuit &c. Quapropter illum iudicialiter denunciat ad simplicem, & purum finem, vt cogatur prædictus Fr. N. restituere famam, *siuè* rem sibi ablatam &c. Et ideo protestatur idem Denuncians, quod pro amore Di iniuriam acceptam condonat, nec vult, aut intendit, quod prædictus Fr. N. qui iniurauit, aliqua pœna, nec publicè, nec priuatè afficiatur, sed solùm damnum sibi illatum resarcire compellatur. Testes verò in hoc dat. P. P. F. F. N. N. & N. Dat. &c.

Ego F. denuncio, vt suprà.

XX. Forma querelandi aliquem apud Iudicem:

Supposito eo, quod diximus Par. p. Tit. Accus. n. 50. p. 469. *de Querela, quod nempè differt*

pè differt ab Accusatione, & assimilatur Denunciationi; dico, quod distinguitur à Denunciatione, sicut species à genere; siquidem Denunciatio comprehendit reuelationem quorumcumque delictorum, siuè tangant personam Denunciantis, siuè non; Querela autem non est, nisi de delictis, quæ tangunt, vel ipsum Denunciantem, vel alios, qui aliquo modo ad ipsum pertinent, proindè ad querelam alicuius datam contra alium, Iudex procedit ex Officio; sicut in Denunciatione. Non requirit autem aliquam formam diuersam ab ea, iuxta quam datur Denunciatio, proindè potest fieri, iuxta formam datam pro denunciatione ciuiliter facienda, & Iudex debet procedere in casu Querelæ, vt in casu Denunciationis civilis.

XXI. Forma incipiendi Processum per viam Accusationis.

In nomine Domini Amen. Cum comparuisset coràm A.R.P. Ministro Prouinciali N. Pater Fr. N. & illi porrexisset Libellum Accusationis contrà Fratrem N. & petijsset sibi fieri Iustitiam; volens prædictus A.R.P. Prouincialis procedere, prout de iure debet, vocato Me infrascripto in Cameram suam coràm Testibus infrascriptis ad hoc specialiter adhibitis, petijt à Me iuramentum fidelitatis, quod præstiti tacto pectore more Sacerdotis, & Notarium creauit ad effectum, vt illi pro legitimo Actuario deseruirem. Acta sunt hec Die.... Mense..... & Anno &c. in Conuentu &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter vocatus comparuit coràm eodem A.R.P. Ministro Prouinciali supraditus P.F.N., & porrexit Libellum Accusationis, instando, vt acceptaretur, &, prout de Iure, procederetur: quem ad mandatum A. R. P. recepi, & legi, & in Actis inserui signatum litera A.; *siuè* numero primo &c. & incipit, & desinit &c. (*& describatur tenor principij, & finis Libelli.*) Acta sunt hæc Die .... Anno...... Mense &c. & loco quo supra &c.

XXII. Forma Libelli Accusationis.

Coram A. R. P. N. Ministro Prouinciali comparet Frater N. Sacerdos, & non odio, aut cum animo calumniandi, sed ductus zelo publici boni, vt Delicta, in vno punita, alios deterreant à delinquendo, accusat Fratrem N. qualiter &c. (*& hic describatur Delictum assignando tempus, locum, & omnes circumstantias substantiales illius,*) Et intendit hoc probare in iudicio in legitima forma, se offerendo ad pœnam talionis nisi probauerit; instat proindè præsentem Accusationem admitti, & super veritate expositorum procedi ad Inquisitionem, & debitam pœnam Delinquentis. Dat. &c.

ADNOTATIO I.

XXXIII. *Aduertendum primò, quod, vt probauimus*, Par. p. Tit. Denunciatio n. 21. p. 393. *Accusatio non potest fieri per literas; neque etia per Procuratorem, vt scripsimus*; Titulo Exceptio n. 4. p. 471. *si ergo detur Casus, quod aliquis per literas alium accuset, debet Prouincialis illum ad se vocare, & facere, vt præsentialiter Accusationem de nouo instituat, nulla habita ratione Epistolæ Accusatoriæ, quæ debet tantummodò esse excitatiua Iudici, ad vocandum Accusatorem, & de ea nulla debet fieri mentio in Processu; nisi fortè diceretur, quod* Iudex motus à tali Epistola vocauit ad se Fratrem N. qui accusauit &c.

ADNOTATIO II.

XXIV. *Aduertendum secundò, quod si Iudex præoccupatus affectione erga Reum, periculum est, quod Accusationem, aut nolit acceptare, aut acceptatam dissimulet, (& interea moneat Accusatum, vt ad euadendam pœnam ordinariam, & publicam se spontè præsentet,) vel totaliter sepeliat, Accusator debet, adhibere duos Testes, qui subscribant se in Libello Accusatorio, cuius duo originalia debet habere Accusator, quòrum vnum Iudici præsentet, aliud verò penes se conseruet, vt possit, concludenter, apud maiores Superiores, probare, se tali tempore accusasse, quemadmodum diximus suprà de libello Recusationis.* Sect. p. num. XVII.

ADNO-

ADNOTATIO III.

XXV. *Aduertendum tertiò, quod vt habetur in* Text.Tit.Accuſ.§.6.p.362. *Accuſationes contrà Prælatos, & perſonas inſignes non ſunt recipiendæ, niſi ſint datæ à Religioſis, de quorum zelo non ambigatur. In facti ergo contingentia, Iudex, cui porrigitur Accuſatio contra Prælatum, ſi probè nouit integritatem Accuſantis, poteſt Accuſationem recipere, ſed debet apponere in Proceſſu, vt monuimus.* Tit. Accuſatio n. 38. *ſequentia.* Quia Nobis nota eſt Religioſa probitas P.F.N. Accuſantis, & ex eius vita laudabili præſumi non poteſt, quod calumnioſè agat, ideò Accuſationem datam contrà N. Prælatum, &c. recipimus. *Si verò Iudex non habet notitiam Accuſatoris, antequam Accuſationem datam contrà Prælatum acceptet, debet ſumere informationem interrogando Teſtes ſuper vita, & fama Accuſatoris (non tamen inquirendo de aliqua re in particulari,) & ſi inuenerit eum bonæ famæ, Accuſationem acceptet, ſin minus, eam repellat, vt diximus citato.* Tit. Accuſatio. num. 38. p. 364.

ADNOTATIO IV.

XXVI. *Aduertendum, quartò, quod non tenetur Accuſator aſſignare Teſtes eodem contextu, quo Accuſationem porrigit. Vnde ſi metuit, quod Teſtes ab eo manifeſtati ſubornentur, aut ex potentia Accuſati deterreantur, ne dicant veritatem, & ipſe Accuſator deficiens in probatione ſuccumbat pœnæ talionis, debet ſolùm dicere in Libello accuſatorio, Se paratum eſſe ad legitimè probandum ea, de quibus accuſauit; nec Iudex poteſt adſtringere illum ad producendos Teſtes; ſed facere Decretum de acceptanda, vel non, Accuſatione, vt infra dicemus.*

XXVII. Forma incipiendi Proceſſum per viam Exceptionis.

Suppoſitis, quod diximus Par.p. Tit. Except.n.2.& ſeqq. p.471. *quod nempè Exceptio, vel ſit contra perſonas interuenientes ad iudicium, vt Iudicem, Actorem, Teſtes, Peritum &c. vel ſit contra Eligendum, vel Electum ad Prælaturam; hic loquimur de Exceptione ſecundo modo. Etenim ſi excipiatur contra perſonas, quæ iudicio interueniunt, de inimicitia, aut alia qualitate exceptiua; ad cognoſcendum de ea, non initiatur nouus Proceſſus, ſed per modum articuli incidentis in Cauſa, Inquiſitio fit, & deſcribitur in eodem Proceſſu, in quo agitatur Cauſa principalis, niſi Exceptio proponatur criminaliter, vt diximus,* Tit. Exceptio n.10.p.474. *& de hoc inferius ſuo loco dicemus. Hic ergo loquimur de Proceſſu, qui debet fieri à Prælato, caſu quo fiat Exceptio contra aliquem, ne eligatur ad Dignitatem, aut contra Electum, vt non confirmetur. Recolendum autem eſt, quod diximus;* Par. p. Tit. Exceptio nu. 6. & ſeqq. p. 472. *de Exceptione ciuiliter, vel criminaliter intentata, & benè attendenda, quæ ibi ſcripſimus. Caſu ergo, quo tempore congruo, Exceptor proponat Exceptionem contra Eligendum, ne eligatur, ſiue iam Electum, ne confirmetur, Proceſſus ita poteſt, incipi.*

In nomine Domini. Amen. Cum comparuiſſet coram A.R.P. Miniſtro Prouinciali, *ſiuè* Commiſſario Viſitatore P. N. Sacerdos Concionator &c. & illi præſentaſſet quendam Libellum Exceptorium contra P.N.; volens prædictus A.R.P., iuxtà iuris regulas, & Statutorum diſpoſitionem procedere, coram infraſcribendis Teſtibus ad hoc ſpecialiter adhibitis, vocauit Me in cameram ſuæ reſidentiæ, Mihique dato fidelitatis iuramento, quod præſtiti, tacto pectore, Sacerdotum more, Me Notarium creauit, ad effectum, vt illi pro Actuario deſeruirem. Acta ſunt hæc Die.... Menſe.... Anno..... &c. in Conuentu &c.

Ego N. Miniſter &c. *ſiuè* Commiſſarius Viſitator.

Ego N. fui Teſtis.

Ego N. fui Teſtis.

Ego N. Actuarius.

Conſequenter vocatus coram eodem A.R.P.& Me infraſcripto P.F.N. qui ſupra, Libellum Exceptorium præſentauit, & ad mandatum Iudicis, ipſi legi, & in Actis inſerui ſignatum litera A. *ſiuè* num 1.&c. & incipit &c. & deſinit &c. (*& deſcribatur initium, & finis libelli*) & prædictus A.R.P. dixit, ſe illum acceptare ſi, & in quantum, & ſe prouiſurum, prout de iure &c. Acta ſunt hæc Die..... Menſe..... Anno... &c.

Ego N. excipio, prout ſupra.

Ego N. Miniſter &c.

Ego N. Actuarius.

XXVIII.

XXVIII. Forma Libelli Exceptorij contra Eligendum.

Coram A.R.P.N. Ministro Prouinciali, *siuè* Commissario, Visitatore comparet, F.N. Sacerdos Concionator &c. & dicit, quod magnum damnum eueniret Prouinciæ, si eligeretur ad Ministeriatum, Diffinitoriatum. *siuè* Guardianatum P. F. N. de quo multùm dubitatur, quod possit eligi: Et ideò ad antè vertendũ omne damnum, quod ex tali electione possit euenire Religioni, cuius vtilitatem quilibet, qui sit de eius corpore, procurare, debet, proponit contra ipsum infrascriptos Articulos Exceptorios; & in his scriptis iurat, se non animo calumniandi, malo dolo, neque ab aliqua passione, aut animositate contra memoratum P. N. moueri, sed à puro zelo boni communis. Proindè non intendit, neque vult, quod prædictus Pater ob contenta in infrascriptis Articulis, punitione, aut pœna confusibili aliqua afficiatur, sed solummodo, quod ad talem Prælaturam, non eligatur. Protestando, quod si super Exceptione, quam legitimè proponit, non fiat debita Inquisitio ad normam iuris, ac, eà contemptà ad Electionem deuenietur, & prædictus Pater N. remanserit electus, electio ipsa erit cassa, & nullius valoris, & prouocat ab ea ad Superiores, ad quos de iure. Articuli autem sunt.

1. Quod P.N. est ignorans, & nescit Regulam, nec Constitutiones Apostolicas, & Regularès, necessarias ad Regimen.
2. Quod est illegitimus &c. *seu*, non habet ætatem præscriptam &c. *seu* habet talem Irregularitatem ex defectu, seu delicto &c.
3. Quod introduxit Mulierem intra claustra &c. *siuè* ingressus est Clausuram Monialium &c.
4. Quod est priuatus actibus legitimis ob delictum &c. commissum tali loco, & tempore &c.

Et Testes necessarios ad probationem producit P. P. N. & N. super primo, N. & N. super secundo &c. Dat. Die ..... Mense...... Anno .... loco, &c.

ADNOTATIO I.

XXIX. *Aduertendum, quod licet Exceptio proponatur ciuiliter, tamen si in eius probatione concludatur aliquod crimen, seu delictum, Superior tenetur ex Officio procedere ad punitionem illius; quia, vt diximus* Par.p.Tit.Exceptio.n.3. p.471. *probatio illa est publicum iuris, quo excitatus Iudex Officium suum nobile, pro bono Reipublicæ, impendere, tenetur. Verum est, quod non potest, vti eisdem probationibus, neque Processu ciuili, ad puniendum criminaliter, vt diximus citato loco, sed debet nouum Processum incipere, cuius formam dabimus* num. XXXIV.

XXX. Forma Libelli Exceptorij criminaliter propositi contra Eligendum.

Coram A.R.P. Ministro &c. siuè Commissario Visitatore comparet Fr. N. Sacerdos Concionator &c. & dicit, quod cum probabiliter, vt communiter existimatur, possit in futuro Capitulo eligi in Prouincialem, *siuè* Diffinitorem &c. P. N. magnum damnum Religioni eueniret; tum quia multi ipso digniores; & magis proficui Prouinciæ abijcierentur; tum quia ipse, qui dignus est punitione, ob sui mala facta, impunitus euaderet, cum scandalo pusillorum. Proindè ipse Comparens non malo dolo, neque ex inimicitia, sed ex puro zelo publici boni motus (vt iurat in his scriptis) excipere contra memoratum P.N. intendit, ne ad Prælaturam aliquam assumatur, & ideò infrascriptos Articulos à se probandos per legitima documenta sub pœna Talionis, proponit: volens, quod de delictis infrascriptis, de quibus excipiendo eum accusat, ad aliorum exemplum, & nostrarum legum normam, castigetur. Protestando de nullitate Electionis, si ad eam deuenietur, & in prædictum cadet, non curata præsenti Exceptione; & ab ea ex nunc pro tunc prouocat, appellat, & petit recursum ad Superiores, ad quos de iure. Articuli autem sunt.

1. Quod prædictus Pater N. est natus ex thoro illegitimo, nec est dispensatus ad Dignitates.
3. Quod non seruat vitam Communem &c.
3. Quod fraudauit eleemosinas Conuentus N. vbi fuit Guardianus; est proprietarius; & expendit denarios &c. fornicatus est scandalosè cum Berta &c.

Testes

Testes producit super primo P. P. N. & N. super secundo N. & N. super tertio N.& N. &c. *siue* Testes suo loco,& tempore producere,est paratus.&c.Dat.Anno .....Mense... Die..... loco, &c.

Ego N. excipio, protestor, insto, & appello, vt supra.

ADNOTATIO II.

XXXI. *Aduertendum, circa Exceptionem criminaliter intentatam, id quod diximus*; Par.p.Tit.Exceptio n.9.p.474. *quod si delictum, ratione cuius proponitur Exceptio, erat, multo tempore antè, notum Excipienti, & tamen iste tacuit, & expectauit proximitatem Capitularis Electionis, nisi Exceptor assignet causam legitimam, ob quam tantum distulerit, non debet Iudex, ad instantiam Exceptoris agere; imò debet hunc ad Statutorum normā punire, quia per tantum tempus tacuit. Verum est, quod Iudex, ex Officio, tenetur inquirere super illo, si adsit infamia; & ita impedire, ne Indignus promoueatur, aut Nocens euadat impunitus.*

XXXII. Forma excipiendi contra Electum, ne confirmetur.

Supposito, quod, ex cap. Nihil est. de Elect.& cap.final.eod. tit. in 6. *dispositione, ante confirmationem debeat Superior inquirere super scientia, ætate, & cæteris requisitis Electi; quodque hoc inter Regulares ex consuetudine, non tamen vndequaque laudabili, omittatur; tamen si Confirmatori contra Electum proponatur aliqua Exceptio, quæ ab Electione passiua repellat, nec debet nec potest Superior illum confirmare, donec super Exceptione proposita non pronunciauerit. Quod si, illâ non attentâ, confirmarit, nulla euadet Confirmatio, & Confirmator est, puniendus. Casu ergo, quod proponi debeat Exceptio contra Electum, ne confirmetur, debet concipi Libellus, vt sequitur.*

Coram A. R. P. Commissario Visitatore comparet F.N. Sacerdos Confessarius & dicit. Electionem P. N. factam in Prouincialem huius Prouinciæ esse cassandam & annullandam; eo quia nonnulla militant in eo, ob quæ à Sacris Canonibus, & Regularibus Statutis, ille est ineligibilis, ad Prælaturam. Quapropter non malo dolo, aut ex vlla animositate contra eum, sed ex puro zelo publici boni, & vt leges seruentur, excipit contra eum de infrascriptis Articulis, quos probare intendit in legitima forma, non, vt per ea, quæ in illis continentur, aliqua confusibili pęna puniatur, sed tantùm ne confirmetur in Prælatura, ad quam Electus est. Instat proinde præsentem Exceptionem, quam in his scriptis iurat, non esse calumniosam, admitti, & probationes exhibitas acceptari, & interea circa Confirmationem nihil innouetur, aliter protestatur de nullitate Confirmationis, prouocat ad quos de iure, & petit recursum ad Superiorem. Porrò Articuli sunt infrascripti.

1. Quod Pater N. pro maiore parte diei solet esse ebrius, cum scandolo Sæcularium.
2. Quod ipse simoniacè,& pactâ pecuniâ cum Vocalibus, electus est.
3. Quod est ignorans, & non solùm Constitutiones Ordinis Ad regimen necessarias non nouit, sed neque Regulam scit,neque etiam linguam latinam &c.

Testes producit super primo P.P. N.N.;super secundò N. & N.

Ego Fr. N. excipio, insto, protestor, & appello, vt supra.

ADNOTATIO

XXXIII. *Aduertendum, quod, cum consuetudo sit, quod publicata Electione, statim intonetur*, Te Deum laudamus, *& non solum Capitulares, sed omnes Fratres de Familia processionaliter vadant in Ecclesiam, vbi illicò confirmatur Electus, & ipsi redditur obedientia; difficile est, quod tantum temporis interueniat inter publicationem Electionis, & Confirmationem, vt possit scribi Libellus Exceptorius, cuius forma est tradita. Poindè in facti contingentia, si timetur, quod electus euadat aliquis, qui Religioni futurus sit perniciosus, potest parari antè Libellus Exceptorius, & statim, ac Discquisitor Electionem publicauit, potest Exceptor coram toto Capitulo Libellum intimare, & sic fiet, quod ad confirmationem non possit procedi; vel etiam potest, proponi Exceptio oretenùs, & eundem vigorem obtinebit, cum sit publica, & coram toto Capitulo facta. Quod si tempus suppetit, melius est, vt fiat scripto, quia melius exponuntur ea, quæ sunt necessaria ad validam Exceptionem. In casu autem, quod timeatur, quod Supe-*

rior Exceptionem factam antè Electionem, vel antè Confirmationem dissimulet, potest Exceptor in actu producendi Exceptionem coram Iudice, ad cautelam, adhibere Testes, vt de libello Recusationis diximus. Sect. p. num. XVII.

XXXIV. Forma incipiendi Processum, ex indicijs probatis in Processu Exceptiuo.

Quia, vt supra dictum est, Iudex ex Officio tenetur, procedere ad punitionem delicti, quod probatum remanet in processu Exceptiuo, quantumuis Exceptio fuerit ciuiliter tantum proposita; ideò damus formam initiandi Processum criminalem ad procedendum ex indicijs probatis in Processu Exceptiuo, & talis esse potest,

In nomine Domini Amen. Cum debitum Pastoralis Officij sit criminosos Subditos debitis pœnis coercere, ne delinquentium impunitas, malo exemplo, cæteros ad similiter peccandum solicitet. A. R. P. Minister Prouincialis N. cum nouisset, Patrem N. commisisse nonnulla grauia delicta, prout probatum remanet in processu Exceptiuo contra eundem fabricato ad instantiam P. Fratris N. vt in Actis &c. Decreuit, prout etiam præsenti Decreto decernit, iudicium criminale contrà eum instituere, ad examen Testium deuenire, & alia prosequi, prout de iure, vsque ad Sententiam Diffinitiuam. Acta sunt hæc Die....... &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego Fr. N. Actuarius.

ADNOTATIO

XXXV. *Aduertendum, quod in hac Forma non posuimus creationem Notarij, quæ, vt alias diximus, debet procedere cæteros Actus iudiales, quia supponimus, quod Iudex, in hac Causa, vtatur Notario iam creato pro conficiendo Processu Exceptiuo. Cæterùm si alio, qui Religionis Notarius antè non sit, vult vti pro Actuario, necessarium est, quod ipsum coram Testibus creet, & dè creatione faciat constare in Processu, sicuti in singulis Formis precedentibus apparet.*

XXXVI. Forma incipiendi Processum, quando agitur per viam Notorij.

Suppositis ijs, quæ diximus de crimine Notorio, & quomodo sit in eo procedendum; Par. p. Tit. Canones à num. 56. pag. 125. *ad quæ Lectorem remittimus, sciendum est, quod quo ad initiandum Processum non differt à cæteris modis procedendi siuè per Inquisitionem, siuè per Denunciationem. In cæteris differt in hoc, quod vbi in cæteris Processibus Testes adhibentur ad probandum crimen fuisse patratum, in Notorio examinantur tantùm ad probandum, quod delictum sit Notorium; & in hoc Reus non constituitur, vt confiteatur delictum; sed tantùm, vt dicat, Quare non debeat in pœnam Legis condemnari. In casu ergo Notorij, potest incipi Processus, vt sequitur.*

In nomine Domini Amen. Cum ad aures A. R. P. Ministri Prouincialis N. à pluribus fide dignis delatum fuerit, Fratrem N. in Conuentu N. coràm omnibus, *siuè* maiori parte Fratrum in horto; *siuè* Camera ignis communis; *siuè* Claustro, aut Refectorio &c. existentium, dolosè, scienter, & temerariè alapam impegisse in faciem Fratris N. &c. ità, vt dictus Frater N. non potest negare, quod delictum prædictum non commiserit, nec est locus iustificationi, cum dictum maleficium sit manifestum, & Notorium, & cum scelere perpetratum; ideò idem A. R. P. pro suo munere per modum Notorij procedere (me infrascripto coràm infrascriptis creato in Notarium per exhibitionem iuramenti fidelitatis, quod præstiti tacto pectore &c.) decreuit, sumendo debitas informationes super Notorietate. Acta sunt hæc Die...... loco..... &c.

Ego Fr. N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

XXXVII. Forma incipiendi Processum super Delicto cognito incidenter in alio Iudicio.

Accidit aliquando, quod siuè Testis, siuè Reus examinatus à Iudice confiteatur incidenter, aliquod delictum totaliter separatum ab eo, de quo inquiritur; vt exempli gra-

tia

lia Caius Testis examinatus super homicidio commisso à Titio, deponit se vidisse illum, quandò occidit Seium; & interrogatus à quo loco viderit, deponit se vidisse per fenestram, dum esset in domo, & camera Phrinis, ad quam diuerterat, vt cum ea fornicaretur. Tali casu Caius incidenter confitetur fornicationem, & de Teste fit Reus. Et pari modo Reus interrogatus potest confiteri Delictum totaliter separatum ab eo, de quo est inquisitus. Tali casu Processus initiandus est, vt sequitur.

In nomine Domini Amen. Cum in Processu fabricato contrà P. N. super &c. (*& describatur Delictum, super quo fit Processus criminalis; siuè punctus litis, si procedatur ciuiliter*) P.F.N. Testis; *siuè* P. N. Reus iudicialiter examinatus, in sua depositione confessus sit, se commisisse, tale, *siuè* tale Delictum, (*& describatur Delictum confessatum,*) & de hoc non fuerit aliàs Curia informata; ideò volens prædictus, A. R. P. suo muneri satisfacere, decreuit, prout de iure, procedere ex Officio ad prædicti Delicti Inquisitionem, & punitionem ad formam Statutorùm. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XXXVIII. Forma incipiendi Processum contra deprehensum in fragranti Delicto.

Dupliciter potest contingere, quod Reus, in fragranti crimine deprehensus, coràm Iudice statuatur; vno modo si in actu delinquendi captus sit, & ducatur immediatè coràm Iudice; alio modo si ab eodem Iudice, coràm Testibus in scelere fragranti inueniatur. Primo modo rarus est casus respectu Regularium, sed cum possit dari, expedit tradere Formam Processus, quæ potest esse, vt sequitur.

In nomine Domini Amen. Cum ad A.R.P. Ministrum Prouincialem N. à nonnullis Sæcularibus adductus fuisset Frater N. ab ijsdem captus, dum agressus manu armata N. Sæcularem, illi inflixit aliqua vulnera, & tentabat eidem totaliter adimere vitam, prout dixerunt; volens idem A.R.P., prout de iure, procedere, Me infrascriptum coràm infrascriptis Testibus ad hoc specialiter adhibitis Notarium creauit, per exhibitionem iuramenti fidelitatis, quod præstiti more solito &c. ad effectum &c. Acta sunt hæc &c. Die ... Anno....

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Immediatè post idem A.R.P. coràm se vocare facit N. de N. vnum, ex illis, qui, vt prefertur, adduxerunt prædictum Fratrem N. captum; & in præsentia eiusdem Capti audientis, videntis, & intelligentis illum, (dato priùs iuramento de veritate dicenda) interrogauit:

Quare illum Fratrem apprehenderint, & coràm se adduxerint?

In quo loco, & quo tempore apprehenderint?

In quo actu?

Quantum temporis fuerit interiectum inter Delictum, & apprehensionem?

Qui fuerint præsentes Delicto, & apprehensioni?

An apprehensus fecerit resistentiam, & quid dixerit, aut fecerit dum captus fuit?

Ad quem finem adduxerunt illum ad se? &c.

Et in hac forma omnes Apprehensores in facie ipsius Rei debent examinari. Et omnibus examinatis debet concludi.

Quibus habitis idem A. R. P. iussit prædictum Fr. N. Reum in carcerem detrudi ad custodiam, donec fierent, quæ agenda sunt.

Acta sunt hæc &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Potest autem dari casus, quod Reus deprehendatur in fragranti crimine ab eodemmet Superiore; vt potè si monitus est Superior, quod Reus solet de nocte exire à Conuentu; aut quod denarios habet in Camera, vel secum portat in manica, vel sporta &c. Tali casu aduertat Superior, quod oportet, quod habeat secum Testes, quando vult Reum in fragranti deprehendere, vt possit eos examinare, & conuincere; aliter si solus eum intercipit, non poterit ipsum, ex se solo, constituere, & punire. Processus autem potest initiari, vt sequitur.

In nomine Domini Amen. Cum ad aures A. R. P. N. Ministri Prouincialis deuenisset, Fratrem N. solitum esse, de nocte exire de Conuentu solum, absque licentia,

centia, & etiam in habitu Sæculari, &c. *siuè* habere in Camera; *siuè* in sporta &c. denarios &c. nec posset dictus A.R.P. hoc sibi persuadere de tali Religioso, voluit, se ocular iter de veritate certificare. In serò ergo Die .... &c. Hora .... secum ductis P.P. F.F. N. & N. tanquam Testibus se abscondit in loco tali &c. à quo optimè poterat videre prædictum exeuntem, & redeuntem ad Conuentum &c. *Et sic descri batur totum factum cum suis circumstantijs temporis, loci, ac loci loci, modi, indumentorum Rei exeuntis; actuali deprehensione, &c. adnotando, quod licet de nocte esset Testes Reum bene cognouerunt, quia* erant vicini; luna lucebat; siuè habebant candelas, ad cuius lumen eum recognouerunt. *Et si agatur de inuentione denariorum, describatur exactè perquisitio facta in Cella, armario, sporta, manica &c. inuentio denariorum, eorum species, qualitas, numerus, & alia etiam inuenta, vt arma, vestes Sæculares, iocalia muliebria; aleæ lusoriæ; venenum &c. quæ possunt esse materia criminum*. Volens proindè idem A.R.P. in hoc casu; vt de iure, procedere, dato mihi iuramento, coràm ijsdem Testibus, Me Notarium creauit ad effectum &c.. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.

Ego N. Actuarius.

Immediatè post vocare coràm se fecit P. F. N. Testem ex Officio assumptum, & dato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit &c. fuit.

Interrogatus. Vbi nam fuit antequam vocaretur coram Superiore?

Quid actum sit in loco vbi fuit?

Quid viderit, & quid audierit?

An benè obseruauerit omnia?

Qui alij erant præsentes?

Quam opinionem habebat de Fr.N., qui exijt de Conuentu, *siue* repertus est cum denarijs &c.

Et ita omnes, qui interfuerunt facto debet examinare; & Reum ad custodiam debet, ex post incarcerare; & examinare, vt suo loco dicemus. Aduertendum autem; quod si Reus repertus est cum denarijs, optimum est, post Testes, celeriter examinatos, immediatè examinare Reum, sic enim non habebit tempus recogitandi, & meditandi modum, quo ostendat, denarios apud se fuisse depositos à Sæculari; vel datos à Pœnitente ad faciendam restitutionem &c. & ita euadendi reatum. Sed dum est in actuali conturbatione, de facili fatebitur veritatem, quia tempus sibi non suppetet speculandi euasiones, aut excusationes criminis.

XXXIX. Forma incipiendi Processum contra Conuentum, qui rebellauit ab obedientia Prouincialis.

Potest accidere, quod ex diuersitate factionum conspirent omnes Fratres vnius Conuentus ad rebellandum contra Prouincialem, ex eo quod nimis durè illos tractat; & licet sint moniti per literas, nolint resipiscere, nec recipere Prouincialem ad visitandum Conuentum. Tali casu, (si suauior via non suppetit reducendi eos ad debitam obedientiam, & tentatis medijs benignioribus nullo modo resipiscunt) deueniendum est ad implorandum brachium Sæculare. Debet autem ad hoc præcedere iuridicus Processus, vt ex eius fundamento moueatur Iudex Laicus ad præstandum brachium suum. Initium autem tale debet esse.

In nomine Domini. Amen. Cum A.R.P.N. Minister Prouincialis associatus à Fr.N.Laico, & Me infrascripto Secretario suo, iuxtà Ordinis Constitutiones accessisset ad visitandum Conuentum N. & à Ianitore non fuisset admissus ingredi; & ad reiteratas voces, & pulsationes factas ad valuas Conuentus prædicti, & eius Ecclesiæ, nullus ex Fratibus, qui ianuam aperiret, comparuerit; coniecit, omnes, siue plerosque Fratres illius Conuentus conspirasse, ad denegandam illi debitam obedientiam. Et licet replicatas paternales epistolas ad Guardianum, & Fratres eiusdem Conuentus miserit; & etiam per alios Religiosos graues mitti fecerit, vt depositâ malâ voluntate, ad præstandam debitam obedientiam eidem A.R.P., vt legitimo suo Prælato, disponerentur; tamen nihil profecit ex hoc, cum præfatis Epistolis nullum responsum dederint, nec aliquem miserint ad testificandam promptitudinem eorum ad obsequendum suo Prælato. Videns propterea paterna monita nihil prodesse, ad seueriora, & iudicialia remedia deueniendum esse cognouit. Vnde intendens, prout de iure, procedere, Me infrascriptum,

ſcriptum, coram infraſcriptis Teſtibus ſpecialiter adhibitis, vocauit in cameram ſuam, & dato mihi iuramento fidelitatis, quod præſtiti tacto pectore more Sacerdotali, Me Notarium creauit ad effectum &c. Acta ſunt hæc Die ...... Menſe, Anno ...... &c. in Conuentu &c.

Ego N. Miniſter.
Ego N. fui Teſtis.
Ego N. fui Teſtis.
Ego N. Actuar.

Conſequenter idem A.R.P. aſſociatus à me infraſcripto, & alijs Fratribus, perrexit ad Conuentum N., qui eſt vicinior prædicto Conuentui N., vt ab eo poſſet faciliùs mittere, quæ mittenda ſunt, ad effectum reducendi prædictos inobedientes ad rectam ſemitam; & ibi cum benignè fuiſſet exceptus, per Me infraſcriptum expediri fecit Monitorium ad memoratos Guardianum, & Fratres prædicti Conuentus N. tenoris ſequentis.

Frater N. de N. Miniſter Prouincialis Prouinciæ N. Dilectis Nobis in Chriſto P. Fr. N. Guardiano, & cæteris Fratribus de Familia in Conuentu noſtro N. ſalutem in Domino.

Noueritis Nos die, &c. fuiſſe ad Conuentum veſtrum N. Viſitationem conſuetam inſtituere volentes; ſed minimè fuiſſe in Conuentum admiſſos; nec ad reiteratas voces, inſtantias, & præcepta fuiſſe ianuam Conuentus, vel Eccleſiæ reſeratam, vt ingredi valeremus. Replicatas Epiſtolas ad Vos miſimus, & vos in illis paternè hortati ſumus, vt animum veſtrum ab inobedientia, quam in vobis ſuſpicamur, auerteretis, & promptitudinem ad parendum, vt debetis, Nobis, profiteremini. Sed comperimus, Vos paterna noſtra monita minimè curaſſe, cum neque per aliquem ex veſtris, neque per literas, debitam Nobis ſubmiſſionem profeſſi ſitis. Harum ergo ſerie Vobis ſignificamus, Nos contuliſſe in Conuentum N. huic veſtro viciniorem, vt facilior eſſet Vobis aditus, ad præſtanda ea, quæ hic ſubijcimus, & iniungimus à Vobis præſtanda. In virtute ergo Sanctæ Obedientiæ, & Spiritus Sancti, & ſub interminatione Diuini iudicij præcipimus, & iubemus Tibi Fr. N. Guardiano, & omnibus, & ſingulis Fratribus Sacerdotibus, Clericis, & Laicis, vt prompti ſitis Nobis obedientiam debitam præſtare, & mandata noſtra Regulæ, & animæ non contraria exequi. Et ad manifeſtandam promptam veſtram obediendi voluntatem, Tibi Fr. N. Guardiano iubemus, vt ad Nos perſonaliter accedas, & coram Nobis compareas, nomine tuo, & tuorum Subditorum ad debitam ſubmiſſionem, & obedientiam Nobis præſtandam. Quod ſi legitima fueris infirmitate, aut alia cauſa præpeditus, vt perſonaliter venire nequeas; alium, vel alios, tuo, & tuorum nomine, cum ſcriptis documentis mittas, per quæ debitam obedientiam profitearis. Si verò durus in in malo conſilio ſuo fuerit Guardianus, omnes Vos, & ſingulos Subditos, qui eius malitiæ non communicatis, monemus, & harum ſerie præcipimus, vt ad Nos perſonaliter accedatis, ſi abſque graui periculo poteſtis, vel ſaltem per literas animi veſtri promptitudinem Nobis ſignificetis. Ad præſtanda autem ſupradicta vobis præcepta, ſex dies enumerandos ab intimatione harum noſtrarum vobis aſſignamus, quorum duo erunt pro primo, duo pro ſecundo, & duo pro tertio, & peremptorio termino. Quibus elapſis, ſi ea, quæ iniuncta ſunt minimè præſtiteritis, noueritis Vos eſſe declarandos Excommunicatos, & obnoxios cœteris pœnis in Ordinis Conſtitutionibus ſancitis contra Rebelles. Et vt hæc legitimè vobis pateant, has noſtra manu, & ſigillo munitas, fieri iuſſimus, & ad valuas Conuentus, & Eccleſiæ veſtræ affigi; intendentes eas ſic, vt præfertur, publicatas, omnes, & ſingulos veſtrum, ità afficere, ac ſi vnicuiq; veſtrum perſonaliter intimatæ fuiſſent. Dat. &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Monitorium prædictum per duos Fratres mitti debet, & affigi valuis Conuentus, & Eccleſiæ, ſi non reperierint Fratres illius Conuentus, quibus illud intimare, & conſignare perſonaliter potuerint; & debent habere tria tranſumpta eiuſdem Monitorij, quorum duo affigant, vt dictum eſt, aliud verò reportent Actuario, cui facere debent authenticam relationem intimationis, ſeu affixionis, vt ſequitur.

Die &c. Anno, & Menſe &c. Fratres N. & N. miſſi ab A. R. P. Miniſtro Prouinciali, medio iuramento retulerunt, ſe non inueniſſe Fratres Conuentus N., quibus potuerint intimare ſupradictum Monitorium, proindè duas copias collationatas de ver-

de verbo ad verbum similes illi, quam exhibuerunt mihi Actuario, affixisse valuis Ecclesiæ, & Conuentus supradicti die, &c., & copia hic inseritur signata litera A. &c.

Ego N. Actuarius.

Expiratis sex diebus assignatis in Monitorio, si nullus comparuerit, debet in Processu accusari contumacia sic.

Cum A.R.P. Minister Prouincialis expectasset sex dies integros in memorato Monitorio assignatos, & vltra prædictos sex, etiam alium ad abundantem, nec vllus personaliter, neque per literas comparuerit ex memorato Conuentu, ad præstandum obedietiam: ex quo cognoscitur, illos esse pertinaciter contumaces, processit ad ferendam declarationem Excommunicationis; & Cedulones fieri, vt moris est, & publicari mandauit sequentis tenoris.

Hic auctoritate ordinaria declaratur, Guardianum, & Fratres commorantes in Conuentu N. incidisse in maiorem Excommunicationem, & proindè ab omnibus Christi fidelibus esse vitandos, eo quia Canonicè moniti, vt comparerent coràm Nobis, ac debitam obedientiam præstarent, obedire contempserunt. Nomina autem prædictorum sunt

P.F.N. Guardianus &c.
P.F.N. Vicarius &c.
Fr.N. Clericus &c.
Fr.N. Laicus &c.
Ego Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Copiæ autem prædictorum Cedulonum nonnullæ missæ fuerunt ad D. Vicarium Episcopalem ab eodem A. R. P. Prouinciali, rogando, vt eos in locis solitis affigi, & publicari faceret, prout factum est, & signanter affixi sunt ad valuas Ecclesiæ maioris &c. (*& exprimantur duo, aut tria loca publica, & insigniora*) vltrà portam Ecclesiæ Conuentus supradicti. Acta sunt hæ die &c.

Ego N. Actuarius.

Quod si Fratres indurati in sua contumacia perseuerauerint, & non accesserint ad præstandam obedientiam, recurrendum est ad brachium Sæculare. Sed circa hoc est aduertendum, quod si in illo loco adest Conseruator priuilegiorum Religionis, ille prior debet adiri, prout diximus Par. I. Tit. Delictorum num. 38. pag. 209. *Loquendo de Guardiano respectu Fratris inobedientis; hoc deficiente recurrendum est ad Iudicem Ecclesiasticum, si habet familiam armatam; sin minus potest Prælatus inuocare Potestatem Sæcularem hoc modo.*

Videns prædictus A. R. P. Prouincialis, quod Guardianus, & Fratres memorati Conuentur timore Dei postposito Excommunicationem non curant, ad vrgentiora remedia deuenire decreuit. Die ergo &c. adiuit D.N. Conseruatorem &c. *siuè* D.N. Vicarium Generalem Illustrissimi, & Reuerendissimi Episcopi N. *siuè* D.N. Potestatem dicti loci; & ostensis sibi Actis, ex quibus apparet indomita per Censuras Ecclesiasticas prædictorum contumacia, implorauit auxilium brachij sui, rogando eum, vt sibi concederet Familiam armatam, quæ, si opus esset, fores Conuentus confringeret, & contumaces vincularet; & si contingeret, eorum nonnullos assecurare in carceribus publicis, eo quod in Conuentu non sint carceres tuti, illos nomine Ecclesiæ, & suo, & non aliter, nec alio modo in carcere publico esse deponendos; & nullum ius, aut iurisdictionem competere tali Potestati Sæculari in ipsorum personas quomodolibet, sed ad simplicem nutum, aut mãdatum ipsius Patris Ministri Prouincialis esse relaxandos vel sibi, vel alijs, quos ipse miserit ad eos transferendos ad Carceres Religionis; & ità expressè petijt, & protestatus est. Qui D. Potestas benignè annuit, & omnia se facturum, promisit sub iuramento, vt sibi petitum fuit. Die ergo &c. idem A. R. P. Prouincialis associatus à supradicto D Potestate, & eius familia armata, accessit ad Conuentum prædictum. *Et hic describantur minutè omnia, quæ gesta erunt. Si Fratres aperuerunt ianuam; si necessarium fuerit porats, aut muros confringere &c. si armatæ Familiæ resistent &c. si percutient, vulnerabunt, occident, &c. si nonnulli carcerabuntur, quomodo fuerint inuenti, si armati, &c. Tandem omnia adnotentur, donec ligentur, & carcerentur Contumaces. Causa autem ipsorum terminanda erit, prout in crimine notorio, cum notoria sit eorum contumacia.*

XL. For-

XL. Forma Processus incipiendi, si Commissarius missus à Generali non reciperetur contumaciter in aliquem Conuentum.

Commissarius Visitator quouis tempore missus recusari non potest in foro paterno, prout diximus Par.I. Tit. Canones num. 99. p.155. *Si tamen ab aliquo Conuentu Rebelli recusaretur, qui ipsum nec intrà Claustra recipere vellet, & inutilis esset via quam insinuauimus* Tit. Canones num. 96. pag. 152. *loquendo de Ministro Prouinciali, cui à toto Conuentu obedientia denegaretur, (nempè deputando alium ad visitandum, & diuidendo per alios Conuentus Familiam illam Rebellem;) debet Commissarius ad iuris remedia deuenire. Primò ergo debet Processum suum ita incipere.*

In nomine Domini. Amen. Cum A.R.P.N. Commissarius missus à Reuerendissimo P.Ministro Generali N. ad visitandam hanc Prouinciam N., die N. Mensis N., accessisset ad Conuentum N., nec vllis precibus, aut præceptis sibi factis, voluerit Ianitor ipsum intrà Conuentum admittere, nec sigillum minùs Prouinciæ sibi ostensum recognoscere; nec patentes suæ Commissionis ad Guardianum deferre, asserendo, se nullo modo cognoscere dictum P. Commissarium, nec vllo modo sibi iussa velle perficere; nec verosimile sit, prædictum Ianitorem, cuius nomen ignoratur, proprio motu in tantam temeritatem prorupisse; imò credibile videatur, Familiam totam illius Conuentus conspirasse in non recipiendo Commissario prædicto; quod magis apparet ex hoc, qued dum per multum temporis stetit ad ianuam, campanulam pulsauit, & replicatis vocibus institit admitti; nullus ex Fratribus ad tales voces se prodidit, sed solus Ianitor, clausa ianua, respondit. Ideò volens prædictus A. R. P. Commissarius, prout de iure, procedere, coràm N., & N. Testibus ad hoc specialiter vocatis, Me Secretarium suum creauit Notarium per exhibitionem inramenti fidelitatis, quod præstiti, tacto pectore more Sacerdotali. Acta sunt hæc Die.... Mense..... Anno ..... loco &c.

Ego N.Commissarius.
Ego N.Testis.
Ego N.Testis.

Subsequenter die, &c. Mensis, &c. Monitorium ad Guardianum, & omnes alios Fratres illius Conuentus misit tenoris sequentis.

Frater N. Commissarius, &c. Dilectis nobis in Christo P.N. Guardiano, & ceteris Fratribus Sacerdotibus, Clericis, & Laicis commorantibus in Conuentu nostro N. salutem in Domino.

Noueritis à Reuerendissimo P.Ministro Generali fuisse ad Nos transmissas literas tenoris sequentis, *& hic scribantur per extensum Literæ patentes suæ Commissionis.* In quarum executionem ad hanc Prouinciam N. visitandam accessimus, & tanquam legitimus Visitator recepti fumus à P.N.Ministro Prouinciali, qui Nobis sigillum minùs prædictæ Prouinciæ tradidit. Cum autem die &c. venerimus ad visitandum vestrum Conuentum, non fuimus, post multas instantias, & præcepta facta Ianitori, admissi in Conuentum; asserendo se nullo modo Nos cognoscere, aut velle recipere. Vt ergo Vobis notum sit, Nos esse deputatos in vestrum legitimum Commissarium, prædictarum literarum transumptum authenticum ad Vos transmittimus, monentes, & exhortantes Vos, vt parati sitis, quando ad vestri Conuentus Visitationem venerimus, Nos recipere, & tanquam vestrum legitimumCommissarium agnoscere, & ad normam Ordinis Constitutionum obedire. Quod si paterna nostra monita non curantes, non vultis Nos, vt debetis, recognoscere, & obedientiam præstare, in virtute Spiritus Sancti, & sub interminatione Diuini Iudicij, & pœnis latis in Ordinis Constitutionibus formiter vobis præcipimus, vc Nos sicuti pręfertur agnoscatis, recipiatis, & vt vestro Visitatori pareatis; assignando Vobis sex dies, quorum duos pro primò, duos pro secundò, & duos pro tertiò, & peremptorio termino, decernimus; quibus elapsis; si vos non parueritis his nostris præceptis, quæ in his scriptis Vobis intimamus, Nos venientes ad vos, absque vlteriori citatione proferemus contrà Vos Sententiam, per quam declarabimus Vos Rebelles, & Contumaces, & incidisse in Excommunicationem Summo Pontifici reseruatam latam à Gregorio XIII. contrà eos, qui non recipiunt Commissarios à Generali missos. Dat. Die, &c. Mense ......& Anno, &c.

Fr.N.Commiss. Visitator.
Fr.N.Secretarius.

Et

Et sigilletur sigillo Officij, & per duos Fratres mittatur ad Conuentum; & si Monitorium præfatum potuerint Guardiano, aut alteri ex Fratribus illius Familiæ consignare, benè quidem; si autem neminem repererint, qui illud acceptare voluerit, affigant illud valuis Conuentus, siue Ecclesiæ, & faciant relationem Actuario, vt sequitur.

Die, Mense, & Anno, &c. Fr. N., & N. missi ad intimandam copiam supradicti Monitorij, medio illorum iuramento deposuerunt coràm Me infrascripto, se illam consignasse in manu propria P. N. Guardiani *siuè* in manu Fr. N. commorantis de Familia in prædicto Conuentu; *siuè* affixisse ad valuas Conuentus, vel Ecclesiæ cum non reperissent aliquem ex Fratribus, qui illam voluisset recipere. In quorum, &c.

Ego N. Actuarius.

Expiratis sex diebus, &c. sequatur vt sup. num. XXXIX. mutato solo nomine Prouincialis in Commissarium Visitatorem.

XLI. Forma initiandi Processum fabricandum ab Arbitris, in casu Recusationis Iudicis.

Cum arbitria regulanda sint ad modum iudiciorum, Arbitri, qui debent cognoscere de subsistentia Recusationis Iudicis factæ à Reo, oportet, quod Processum instruant, Testes examinent, alias probationes à Recusante productas recipiant, & tandem pronuncient; & pro his videantur, quæ scripsimus Par. I. Tit. Quid n. 38. & seqq. pag. 21. & Tit. Quales nu. 48. pag. 87. & Tit. Canones à n. 20. & seqq. pag. 99.

Potest igitur ipsorum Processus initiari, prout sequitur.

In nomine Domini. Amen. Cum in Causa, quæ contrà Fr. N. actitatur coràm A. R. P. N. Ministro Prouinciali, prædictus Fr. N. recusauerit, tanquam Iudicem sibi suspectum, memoratum A. R. P. N. Ministrum Prouincialem, & ad cognoscendum de validitate dictæ Recusationis ad normam Sacrorum Canonum, & Praxim Criminalem Ordinis, à Partibus respectiuè in Arbitros nominati sint RR. PP. N. & N., ipsisque insinuata fuerit ab eodem A. R. P. eorum nominatio, & ipsi Officium Arbitrorum acceptauerint, vt ex Actis Processualibus apparet, volentes prædicti RR. PP. Arbitri electi munus suum, prout de iure, exequi, conuenerunt in cameram, &c. & in eam, accito Me infrascripto Notario iam creato ab A. R. P. in hac Causa, vt ex actis suprà, &c., vocatus fuit Fr. N., qui, vt præfertur, tanquam suspectum Iudicem, recusauit A. R. P. N. Ministrum Prouincialem, & sibi dato iuramento, quod non malo dolo, neque animo calumniandi, sed tantùm ad sui idemnitatem memoratum P. Ministrum, vt sibi suspectum, recuset (quod præstitit tact. &c.) fuit ei dictum, vt causam Recusationis proponeret, produceretque Testes, aut alia legitima documenta, per quę veritas, & subsistentia talis causæ probaretur. Qui prædictus Fr. N. reproduxit copiam Libelli Recusatorij pręsentati præfato P. Ministro recusato, & dixit Patribus Arbitris in illo contineri tum causam expressam Recusationis, tum Testes ad eam probandam necessarios; & instare apud eosdem Patres Arbitros, vt omnia admitterentur, & ad cognoscendum de veritate tum in iure, tum in facto procederent. Qui RR. Arbitri Libellum prædictum, & omnia in eo contenta admiserunt si, & in quantùm, &c. & procedere, prout de iure decreuerunt, iusseruntq; mihi Actuario; vt Libellum prædictum inter Acta reciperem, prout feci; & incipit, & desinit &c. *& ponatur tenor, &c.* & hic inseritur signatus litera, &c. Acta sunt hæc Die..... Mense..... Anno, &c.

Ego N. Arbiter.
Ego N. Arbiter.
Ego Fr. N. affirmo vt sup.
Ego N. Actuarius.

Successiuè iidem Patres Arbitri, qui suprà, in cameram solitam conuenientes, examinauerunt causam Recusationis expressam in supradicto Libello producto coràm ipsis à præfato Fr. N. Recusante; & cum inuenissent, eam esse ex suspicione, quæ oritur ex inimicitia, quæ asseritur versari inter P. Ministrum recusatum, & dictum Fr. N. Recusantem, pronunciarunt Causam præfatam de iure esse legitimam, proindè procedendum esse ad Inquisitionem, an constet in facto de asserta inimicitia. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Arbiter.
Ego N. Arbiter.
Ego N. Actuarius.

AD-

ADNOTATIO I.

XLII. *Aduertendum, quod si causa Recusationis sit legitima, aut dubia in iure, aut in facto, semper pronunciari debet ad fauorem Recusantis; cum Reo potiùs, quam Fisco sit fauendum; & debet priùs pronunciari super validitate causæ, quod de iure subsistat, antequàm inquiratur an subsistat in facto, prout diximus*. Par.I. Tit. Canones.num.121.pag.168.*vbi in sequentibus numeris videre est, quæ ab Arbitris sint præstanda*.

ADNOTATIO II.

XLIII. *Aduertendum secundò, quod si vnus tantùm est Arbiter à Prouinciali electus ex quatuor, vel sex propositis sibi à Recusante, debet pari modo procedere, vt suprà dictum est de duobus; & quæ ibi enunciantur in plurali debent poni in singulari*.

XLIV. Forma initiandi quosuis Processus tenenda à Commissarijs Delegatis à Ministro Generali, aut Prouinciali.

Nomine Processus veniunt Acta omnia iudicialia, siuè facta sint ex Officio in inquirendo generaliter, mixtè, aut specialiter; siuè ad instantiam Partis in Denunciatione Accusatione, siuè Exceptione. Omnes ergo formæ procedendi à Delegatis seruandæ eædem sunt, cum illis, quas tenere debent Iudices Ordinarij, de quibus hucusq; exempla dedimus; alia differentia non est, nisi, quod in præliminari Processus, necessarium est, quod registrentur Literæ patentes, istæ enim sunt fundamentum iurisdictionis, sine qua Actus omnes essent nulli. Cæterum circà modum procedendi, nulla est differentia inter Delegatum, & Ordinarium. Forma cuiusuis Processus incipiendi à Commissario potest esse, vt sequitur.

In nomine Domini. Amen. Cum R.P.N. literas receperit ad se datas à Reuerendissimo P.Generali; *siuè* ab A.R.P.Ministro Prouincialis N. tenoris sequentis, &c. *& registrentur per extensum Literæ patentes, quarum formam inferiùs damus*. Volens eas, qua debet animi promptitudine exequi in cameram suæ residentiæ, coram PP.FF.N. & N. Testibus ad hoc specialiter adhibitis, vocare fecit Me infrascriptum, & Mihi dato iuramento fidelitatis, quod præstiti, tacto pectore, more Sacerdotali, iuxta sibi commissam facultatem Me Notarium creauit, vt in sibi demandatis pro legitimo Actuario inseruirem. Acta sunt hæc Die...... Mense........ Anno &c. in Conuentu &c.

Ego Fr.N.Commissarius Delegatus.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N.Actuarius &c.

XLV. Forma Literarum patentium pro committenda Inquisitione Generali, siuè Visitatione iudiciali Commissario Delegato.

Fr. N. Ordinis Minorum Theologus &c.Prouinciæ autem N. Minister Prouincialis, & Seruus Dilecto Nobis plurimùm in Christo R.P.N.de N.Theologo &c.

Non sine ingenti animi nostri molestia, ex diuersis relationibus, excepimus, multas in Conuentu nostro N., & graues vigere transgressiones, quæ non humanitate paterna, sed virga iudiciali debent emendari. Cumque Nos, multiplicibus Officij nostri distracti curis, nequeamus hoc personaliter præstare, necessarium est ad tale munus Virum grauem, prouidum, & expertum eligere, per quem ad iustitiæ normam, possint Sontes inuenti debitis pœnis coerceri. Cum autem multiplici experimento, per Te dato, Nobis nota sit Fides, Prudentia, Zelus, & rerum Criminalium peritia qua polles, hanc pro prouinciam Tibi duximus demandãdam Harum ergo serie Te nostrum Commissarium Delegatum instituentes, & institutum declarantes, committimus Tibi, vt assumpto Socio Tibi benè viso, ac Secretario aliquo idoneo, quem, ad nostrarum Constitutionum præscriptum, Notarium creabis, vt Tibi in officio legitimi Actuarij possit inseruire, ad præmemoratum Conuentum accedas, ibique Visitationem generalem, & iudicialem tàm in Capite, quàm in membris instituas; & ea omnia, in hoc negotio cures, quæ ex Sacrorum

Canonum, & Statutorum Regularium dispositione, sunt necessaria; omnimodam ad tale munus potestatem, & iurisdictionem Tibi conferentes; præcipimusque in virtute Spiritus Sancti; & sub pœnis contrà Rebelles latis, omnibus, & singulis Superiori, & Subditis memorati Conuentus, vt Te tanquàm nostrum legitimum Commissarium agnoscant, recipiant, & obediant, &, intrà terminos iuris, omninò Tibi pareant. Volumus autem, quod si ex tali Visitatione contra aliquem, vel aliquos sufficientia emerserint indicia ad instituendam Inquisitionem specialem, illam instituas, & Processum informatiuum, iuxtà Praxim criminalem Ordinis, formes, vsque ad Sententiam diffinitiuam exclusiuè, omnem opportunam, & necessariam ad hæc facultatem Tibi concedentes. Confidimus, in hoc graui negotio Te viriliter, & strenuè curaturum ea, quæ ad repressionem scandalorum, & Religiosæ obseruantiæ conseruationem faciunt, & paternam benedictionem Tibi peramanter impartimur. Dat.&c.

Ego N.Prouincialis.

Et sigilleutur Literæ maiori sigillo Officij.

XLVI. Forma Literarum patentium pro committenda Inquisitione speciali ex Officio, siuè ad instantiam Partis.

Frater N.de N. Theologus &c. Prouinciæ verò N. Minister Prouincialis, & Seruus Dilecto Nobis plurimum in Christo R.P.N.Theologo &c.

Exigit muneris nostri ratio, Ouilis nobis à Domino commissi, exactâ boni Pastoris diligentiâ, omnem curam habere; itaut non modò Oues nostræ custodiæ demandatas suaui exhortationis sibilo ad salutis pascua dirigamus; & ægras à vitijs medicinalibus correctionibus, sanemus; sed etiam deuias à semita rectitudinis, & per culparum prærupta errantes, adhibitâ rigoris virgâ, ad caulas reducamus. Cum igitur, ex Fama multiplici ad aures nostras delata; *siuè* ex Denunciatione oretenùs; *siuè* per literas, quas ad te mittimus facta; *siuè* ex Accusatione eoràm Nobis producta, intellexerimus Fratrem N. de N. in Conuentu nostro N. de Familia commorantem, Diabolo omnium malorum satore instigante, commisisse delictum tale &c. (*& hic describatur delictum, de quo imputatur*; *aut si Delictum sit notum ignoto Delinquente dicatur*) intellexerimus in Conuentu nostro N. à filio iniquitatis, qui ignoratur, commissum esse delictum tale &c. Nosque, Officij nostri grauissimis negotijs implicati, nequeamus iudicialem debitam indaginem instituere, cogimur, hoc munus alteri demandare. Tibi ergo, cuius Prudentia, Peritia, & Zelus Nobis sunt abundè perspecta, harum serie committimus, vt assumpto Socio, ac Actuario Tibi benè viso, ad præfatum Conuentum Te conferas, & iudicialem super præfato Delicto, & Delinquente instituas Processum, omnem nostram facultatem necessariam, & opportunam ad hoc concedentes. Proinde in virtute Spiritus Sancti omnibus, & singulis præfati Conuentus præcipimus, vt Te, tanquam Iudicem legitimum à Nobis Delegatum, recipiant, & agnoscant, & in hac Causa, & ad eam spectantibus Tibi, sicut Nobis, pareant, & obediant, sub pœnis latis in Constitutionibus Ordinis contrà Rebelles, & Contumaces. Omnia autem acta iudicialia, ità volumus per Te fieri, vt tamen Sententiam diffinitiuam Nobis reseruemus. Dat.&c.

Ego N.Minister Prouincialis.

ADNOTATIO.

XLVII. *Si contingat Commissarium esse alicui legitimè suspectum in Visitatione iudiciali, siuè in Inquisitione mixta, quando notum est crimen, & ignotus Delinquens, potest proponi recusatio ipsius, sicut dictum est suprà* Sect. I. num. XVI. *& ideò non repetimus.*

XLVIII. Forma incipiendi Processum, post petitam ampliationem Delegationis.

Diximus Par.I. Tit. Quid. num.123. pag.52. *quod si Delegatus ad Causam particu-*

ticularem reperit incidenter aliud Delictum separatum à crimine, super quo fuit Delegatus; debet scribere ad Delegantem, ad hoc, quod super tali crimine vel ipse inquirat, vel inquirendi facultatem sibi deleget. Et quia, vt loco citato diximus, casu quo sibi amplietur Delegatio, debet nouum Processum separatum à primo incipere, eius formam damus, & est, vt sequitur.

In nomine Domini. Amen. Cum R.P.Fr.N. Delegatus ab A.R.P.N. Ministro Prouinciali Processum instrueret contra Fr.N. diffamatum, *siuè* Accusatum, *siuè* Denunciatum de &c. *Et hic exprimatur Delictum, super quo fuerit formatus primus Processus*. Habuit indicia, quod præfatus Fr.N. Reus commiserit aliud Delictum, puta &c. *Et hic exprimatur nouum Delictum, de quo fuit indiciatus*. Proindè scripsit ad eundem A.R.P. ipsum informando, prout de iure tenetur, de prædictis. Qui memoratus A. R. P. Minister commisit R.P. Commissario, vt etiam de hoc nouo crimine inquireret; vt patet ex eius Epistola data die &c. quæ incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor*. Et hic inferitur signata &c.

In eius ergo executionem decreuit prædictus R. P. Commissarius de veritate prædicti Delicti inquirere, Testes examinare, & alia, prout de iure perficere. Acta sunt hæc die &c.

Ego N.Commissarius.
Ego N.Actuarius.

XLIX. Forma incipiendi Processum ad instantiam Episcopi, siue alterius Iudicis, qui transmisit Acta coràm se facta contrà Regularem.

Plura diximus, de ijs, quæ facere debet Iudex Regularis, casu quo Episcopus, siuè alius Iudex incompetens processerit contrà Regularem, & Acta transmiserit ad Iudicem Ordinarium Delinquentis. Videantur, quæ circà hoc scripsimus Par.I. Tit. Testes. num.119. & seqq. pag.567. *Et quia docemus, quod Iudex Ordinarius non debet vti Actis factis coram alio, vtpotè nullis, sed tenetur nouum Processum instruere, illius Formam damus.*

In nomine Domini. Amen. Cum ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. N. Episcopo Ciuitatis N. per suum Cancellarium missa fuerint ad A. R. P. N. Prouincialem quædam Acta criminalia facta in Curia sua contrà Fr.N. & nomine eiusdem Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Episcopi à prædicto D. N. Cancellario FVISSET FACTA INSTANTIA prædicto P. Prouinciali, vt ad normam Sacri Concilij Tridentini, ipse puniret præfatum Fratrem N. probatum coràm se Reum de &c. *Et hic apponatur Titulus Delicti*.

Siuè fuisset facta instantia prædicto Patri Prouinciali, vt executioni demandaret Sententiam latam per suum Dominum Vicarium Generalem, prout in dictis Actis continetur, contra memoratum Fratrem N.

Siuè cum à D. N. Prætore, *siuè* Potestate loci &c. ad A. R. P. Prouincialem missus fuerit quidam Processus coràm se factus, in quo apparet probatum, quod Frater N. &c. commiserit &c. *Et hic apponatur Delictum*, instando, quod ipsum, pro modulo culpæ, puniat.

Idem P. Prouincialis volens suo muneri satisfacere creato Me infrascripto coram infrascriptis in Notarium in solita forma, præstito iuramento fidelitatis, tacto pectore, more &c. decreuit ad Inquisitionem veritatis ad normam iuris deuenire. Acta sunt hæc Anno ...... Mense ...... Die ...... loco &c.

Ego N.Prouincialis.

Ego N. fui Testis.
Ego N.fui Testis.

ADNOTATIO.

L. *Aduertendum, quod si Episcopus processit contrà Regularem in casibus, in quibus procedere potest tanquam Delegatus Sedis Apostolicæ, Processus est validus. Vnde si instet apud Iudicem Regularem, vt ipse exequatur Sententiam à se latam contrà Reum, Iudex Regularis eam tenetur exequi, quia legitima est. Si verò Episcopus de facto extendit iurisdictionem supra Regularem in casu, in quo eam non habet, Iudex Regularis debet de nouo Proces-* sum

sum instruere, quia Processus, qui factus ab Episcopo fuit, nullus est. Et in hoc regulando attendat ad ea, quæ scripsimus citat. Tit. Testes, à num. 119. pag. 567.

LI. Forma Decreti faciendi à Iudice siuè Ordinario, siuè Delegato, ante Visitationem Corporis Delicti.

Habita sufficienti notitia Delicti, & Delinquentis, siuè ex indicijs habitis in Visitatione iudiciali; siuè ex Fama; siuè ex Delicto incidenter confessato, seu à Testibus detecto; siuè ex Denunciatione, aut Accusatione, aut Querela, aut Exceptione, debet Iudex interponere Decretum, vt sequitur.

His, vt præmittitur habitis A. R. P. Minister, *siuè* R. P. Commissarius Delegatus ad vlteriora procedere, prout de iure decreuit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister, *siuè* Commissarius.
Ego N. Actuarius.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

In qua traduntur formæ probandi Corpus Delicti.

I. *Suppositis, quæ diximus*, Par p. Tit. Corpus n.7. p.408. *sciendum est, quod Delicta facti transeuntis probantur per Testes, per quos insimul probatur Delinquens; cum tali casu non separetur Delinquens, à Delicto; proindè si Delictum, de quo inquiritur, sit huius generis, vt in Contumelia, Blasphemia, Fornicatione &c. Iudex procedit ad examen Testium, priùs inquirendo de Delicto, mox de Delinquente.*

Delicta autem facti permanentis aliquando relinquunt vestigia perpetua, vel longo tempore durantia; aliquando verò durant modico tempore, ità vt Iudex non possit de illis oculariter certificari, vt contingit in liuore in facie causato à percussione, qui in termino bidui, vel tridui non ampliùs apparel.

In hoc casu Iudex, qui venit post aliquot dies ad formandam Inquisitionem, non potest, visitando illud, & oculariter inspiciendo, facere constare de Corpore Delicti, quia eius vestigium disparuit, vnde cogitur, probare illud per Testes, qui liuorem, vel cicatricem &c. viderunt.

Sed quando vestigium, seù Corpus Delicti adhuc viget, debet Iudex illud visitare, & describere, quod vulgò dicitur; Visum, & repertum; *& forma potest esse, vt sequitur.*

Consequenter A.R. P. Minister Prouincialis volens de Corpore Delicti certificari; associatus à me infrascripto, & duobus infrascriptis Testibus ad hoc specialiter vocatis, se contulit ad visitandū Corpus Delicti; & Visum, & repertum fuit quod &c. (*& hìc describatur locus loci, in quo est Corpus Delicti, & omnes circumstantiæ, quæ in eo apparent, & sensui subijciuntur; vt si agatur de Vulnerato debet debet describi; quod* decumbebat in lecto, & remotis fascijs per Chirurgum, vulnera retecta sunt, quorum vnum erat in tali parte Corporis, talis figuræ, tantæ longitudinis &c. factum punctìm, cæsim ictu sclopi; vel contusione &c. aliud in alia parte Corporis talis figuræ &c. *Pariter si agatur de fractura ostij, Armarij, capsæ &c. in furto &c. de incisione arborum fructiferarum, incendio &c. in summa, omnes circumstantiæ debent exactissimè obseruari, & adnotari, & facta descriptione, debet concludi;* Acta sunt hęc Die, &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

II. *Aliquando vulnera sunt in tali statu, quod sine periculo non possunt discooperiri; & aliquando sunt quasi sanata, & consolidata, aut sola stigmata, seu cicatrices apparent, vndè non potest Iudex occulariter certificari de magnitudine, & qualitate eorum. Tali casu describi debet*, quod Repertus, est Vulneratus decumbens in lecto habens caput; brachium, crus &c. fascijs alligatum, & cum, ad dictum Chirurgi, non possent, sine graui periculo, discooperiri, decreuit Iudex, post examen Vulnerati, interrogare Chirurgum, & ab eo vulnerum qualitatem scire. *Pariter si sunt quasi sanata debet describi status vulnerum, prout videntur à Iudice cum suis qualitatibus mox examinari debet Chirurgus, vt referat, quomodò fuerunt à principio; formam autem examinandi Chirurgum dabimus infra. Similiter si inuentum est Cadauer Fratris cogniti describi debet*, quod Fuit repertum Cadauer Fratris N. iacens in tali loco &c. tali situ, indutum tali modo &c. tali panno, &c. cum talibus vulneribus &c. siue contusionibus in tali parte corporis &c. & erat iacens in tali positione &c. oculis semiclausis, ore diducto &c. & inuenta sunt circa eum talia, aut talia vasa, seu instrumenta, vt culter talis formæ &c.

& exa-

exactissimè omnia debent adnotari. Si verò Cadauer est, alicuius incogniti, debet exactissimè describi eius physionomia per enumerationem partium Corporis, vt staturæ mediocris &c. Capillos habens nigros, & crispos &c. Barbam &c. nasum &c. os amplum &c. *& si habet aliquod peculiare, vt næuum in fronte, collo, gena &c. maculam, vel antiquam cicatricem &c. ità, vt punctualiter omnia adnotentur, vt per ea, possit ignotus agnosci, si talia signa relata fuerint illis, qui viuentem cognouerunt.*

ADNOTATIO II.

III. *Aduertendum secundò, quod, vt diximus*; Part. prim. Titul. Corpus num. 9. pag. 408. *ad plenè probandum Corpus Delicti, oportet quod probetur, fuisse malo dolo, & cum scelere patratum; proindè, si ex visitatione Corporis Delicti apparet insimul scelus patratum, (vt si inueniretur quis strangulatus, manus habens vinculatas,) per solum Visum, & repertum, &c. probatum remanet Corpus Delicti. Si verò Delictum, non est, ex se manifestans scelus, debet Iudex vti coniecturis, & præsumptionibus prout diximus* Titul. Corpus numer. 9. pag. 408. *& hoc est in casu, in quo Iudex ipse potest eas ex se formare; puta ex situ, aut loco, in quo inuenitur Corpus, sanguine sparso; qualitate hominis dum vixit, vt si erat melancholicus, lunaticus, maniacus &c. non habebat rixas, inimicitias &c. ex quibus potest coniici, quod, vel ex desperatione sibi mortem consciueri; vel casu cecidit; vel se præcipitauit in puteum, &c. & aduertat Iudex, quod coniecturæ magis esse debent, pro nô Delicto, quam è contrà. Si autem coniecturæ requirant specialem peritiam, ad eas rectè formandas (vt si reperiatur mortuus sine vulneribus, & coniici, debeat, an fuerit ex veneno, aut apoplexia) requiruntur Periti, qui examinati ferant iudicium secundùm propriam Artem, & isti examinandi sunt, vt per eos probetur Delictum, vel non.*

IV. Forma examinandi Peritos ad faciendum constare de Corpore Delicti.

Cum Periti debeant examinari, & deponere cum iuramento; necessarium est, (si sint Sæculares, aut Clerici minimè subiecti Iudici Regulari,) inter Nos, petere licentiam à suis Superioribus, vt possit Iudex legitimè interrogare eos, aliter eorum depositio est nulla, vt habetur in Textu Tit. Testes. §. 11. p. 551. *licet alij Iudices Regulares possint absque tali licentia illos examinare, vt probauimus.* Titul. Testes nu. 84. p. 552. *Licentia ergo petenda est, in scriptis, & inserenda in processu, & peti potest hoc modo.*

V. Forma petendi Licentiam à Iudice extraneo, vt possint eius Subditi examinari à Iudice Nostro.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. *Si est Episcopus; vel* A. R. P. *Si est Superior Regularis; vel* Illustrissime Domine, *si est Prætor Ciuitatis &c.*

Necessarium est, Fratri N. Ministro Prouinciali Fratrum Minorum Regularis, *siuè* Strictioris Obseruantiæ pro expeditione cuiusdam Causæ suæ Religionis, quæ coram ipso actitatur, examinare nonnullos Subditos Dominationis vestræ &c. Quapropter supplicat, vt dignetur opportunam ad hoc facultatem concedere. Quod totum &c. Quam Deus &c.

Habita igitur facultate debet Iudex extraiudicialiter accersere duos Peritos, qui sint in Arte sua cæteris excellentiores, & circà hoc videnda sunt quæ scripsimus. Par. pr. Titul. Corpus. num. 17. & nu. 53. & seqq. p. 429. *& ipsis committere, vt visitent Corpus Delicti, & in scriptis referant iudicium suum. Quod si rogati, vt visitent Corpus Delicti, & referant in scriptis, & subijciantur examini, nolint hæc facere, recurrendum est, ad eorum Superiores, vt eos cogant, sicut dicemus infra de Testibus extraneis cogendis* Sect. IV. num. LXII. *Mox ipsos examinet, & examen eorum ità potest describi, & Processus continuari.*

Cum A. R. P. visitasset Cadauer prędictũ, & ex se conijcere non potuisset, an morte naturali an verò violẽta fuerit peremptus supradictus Fr. N. repertus mortuus, voluit à Peritis, prout de iure est, Consilium petere. Petita ergo Licentia debita, (vt constat ex supplici Libello per eum dato, & per Superiorem, cui de iure, decretato, quod hic inseritur signatum &c. & incipit &c. & definit &c. *& ponatur tenor.* Accersiri fecit D. D. N. & N. Doctores Phisicos, & Professores Medicinæ, & ipsis iniunxit, vt Cadauer visitarent, & iudicium, & rationem iudicandi in scriptis referrent. Quod cum perfecissent, vocatus, corãm

A. R. P.

A. R. P. Ministro Prouinciali prædicto, fuit D. N. vnus ex supradictis Phisicis, & ei dato Iuramento de veritate dicenda fuit interrogatus.

An visitauerit prædictum Cadauer; & quid iudicet de eo? &c.

An præsumi possit sublatum fuisse per venenum? &c.

Respondit &c. Et præsentauit iudicium suum in scripto, quod ad mandatum A. R. P. Ego Actuarius inter Acta recepi, & hic inserui signatum &c. incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor.* Et lecto sibi suo examine cum nihil vellet addere, vel minuere, ei se subscripsit, & pro tunc fuit dimissus saluo iure &c. Acta sunt hæc Die &c.

Ita est Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Medicus.
Ego N. Actuarius.

Et simili modo potest describi examen alterius Medici, sicut, & in alijs omnibus casibus, in quibus Periti sunt adhibendi, vt in recognitione Scripturæ, an fuerit falsificata; an sit scripta manu eius, cuius dicitur &c. in iudicanda quantitate damni dati; in æstimando valore rerum furatarum; siue earum ob quas aliquis supponitur proprietarius, & cæteris Casibus &c. Verum est, quod si Periti nesciunt scribere, oportet, quod Iudex eos exactiùs examinet, & faciat omnes illas interrogationes, per quas clariùs Corpus Delicti potest apparere fuisse cum scelere factum.

ADNOTATIO.

VI. *Aduertendum, quod si detur casus, quod aliquis fuerit venenatus, & grauiter decumbat, vel decubuerit; & Iudex procedat, debet examinare Medicos eo modo, quo examinandos diximus, in Casu Cadaueris inuenti; & curare debet, vt in relatione scripta, quam faciunt, dicant an venenum possit esse ingenitum, vel arte paratum; vel à cibo assumpto causatum; si congelans, corrosiuum, inflammatiuum strangulans &c. Et de omnibus reddant Causam sui dicti. Quod si si scriptò, non se sufficienter explicauerint, debet eos examinare congruis interrogationibus, vt plenè informetur.*

VII. Forma examinandi Chirurgum casu quo vulnera non possint discooperiri; aut fuerint quasi sanata.

Cum, vt supra dictum fuit, non potuisset A.R.P. oculariter certificari de vulneribus inflictis P.F.N. supradicto decumbenti, ex eo quod, vt dixit Chirurgus, non poterant, absque graui periculo discooperiri, ad habendam plenam notitiam illorum, cum suis qualitatibus. *Vel si vulnera sint quasi sanata dicetur*; Cum ex cura adhita vulneribus P.F.N. visitati ab A.R.P. vt supra dictum est, ipsa sint quasi sanata, vnde ex oculari inspectione non potuerit idem A.R.P. informari de grauitate illorum à principio: ideo ad habendam plenam notitiam eorundem cum suis qualitatibus vocari coràm se fecit D. N. Chirurgum, qui ea curat, *siuè* curauit; & dato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis scripturis fuit.

Interrogatus. An curet, *siuè* curauit Fratrem N, vulneratum? &c.

Quot vulnera habeat? &c.

In qua parte Corporis? &c.

Cuius latitudinis, latitudinis, & profunditatis? &c.

An fuerint facta ferro pungente, aut secante; vel ictu sclopi, aut pistoletti; vel tunsione ligni, lapidis, aut alterius Corporis duri? &c.

An fuerint facta à Vulnerato ex se, vel ab alio? &c.

An causaliter, & contra voluntatem eius, qui inflixit, an voluntariè, & ex instituto? &c.

An fuerint facta armis venenatis? &c.

An sint, *siuè* fuerint à principio mortalia? &c.

Reddat Causam, quare iudicet esse mortalia, vel facta armis venenatis, vel facta data opera, & non casu? &c.

An sit Amicus, vel Inimicus Vulnerati? &c.

Et lecta sibi priùs sua depositione, cum nollet ei aliquid addere, vel minuere, se subscripsit, & dimissus est, saluo iure &c. Acta sunt hæc Die ..... Mense ..... Annò ..... Ego N. Chirurgus deposui; vt supra.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

VIII. For-

VIII. Forma examinandi Vulneratum.

Suppositis, quæ diximus Titul. Corpus. num. 25. pag. 416. (*ad quæ Lectorem remittimus*) *ante, vel post examen Chirurgi, vel Medici, debet* examinari Vulneratus, aut Venenatus: examen autem potest describi, vt sequitur.

Consequenter idem A. R. P. Minister Prouincialis accessit ad Cellam in qua iacebat vulneratus Fr. N. supradictus, & exhibito ei iuramento deveritate dicenda, prout iurauit tacto &c. fuit.

Interrogatus. Quomodo reperiatur vulneratus, & à quo tempore? &c.

Quis ipsum vulnerauit, & ob quam causam? &c.

Quo instrumento, quo loco, quibus auxilijs, & in qua Corporis parte? &c.

Qui aderint, vel audire potuerint tanquàm proximiores? &c.

Si dicit se nescire Percussorem.

Interrogetur. An aliquam inimicitiam habeat? &c.

An verbis, aut factis aliquem offenderit? &c.

An alius sibi fuerit minatus? &c.

Si inimicitia alijs nota sit; quibus; & quomodo id sciuerint? &c,

An aliqui fuerint præsentes, quando rixati sunt, & qui? &c.

Si nolit reuelare Vulnerantem ex timore, ne illi amplius noceat; aut etiam ex amore Dei dicens. Se illi ignoscere, vt bonus Christianus, & nolle, quod aliquam punitionem patiatur sui causa ille, qui cumvulnerauit, *debet moneri, vt veritatem fateatur, quia aliàs peccat mortaliter, & erit Reus periurij, nec sibi debet nocere in anima, nec proximo noceat in Corpore. Et debet non semel, sed bis, & ter moneri, & protestando illi*, quod si non reuelat deueniétur ad iuris, & facti remedia, quibus reuelare cogetur. *Quod si persistat in contumacia non reuelandi, ipse debet adigi per Torturam, vt manifestet Reum: & formam dabimus infra quandò dicemus de Testibus cogendis per Torturam. Et examen debet concludi clausula paulò suprà dicta; puta*. Et lecta sibi prius sua depositione, &c. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N. deposui vt supra.

Ego Minister &c.

Ego N. Actuarius.

IX. Forma examinandi Testes adhibitos Visitationi Corporis Delicti.

Examen Testium assumptorum ad Visitationem Corporis Delicti ordinatur in Textu; sed est potiùs solemnitas, quàm necessitas. Tamen, vt tutiùs procedatur, vt notat etiam Passerinus Prax. criminal. cap. 2. numer. 62. *cum* Conciolo Resolut. crimin. 4. verb. Corpus Delicti; *meliùs est, eos examinare, & examen potest esse, vt sequitur*:

Consequenter vocatus coràm supradicto A. R. P. Ministro fuit P. F. N. Testis ex Officio assumptus, & ei delato iuramento de veritate dicenda, prout, iurauit, tacto pectore, more Sacerdotis, fuit.

Interrogatus. An interfuerit Visitationi alicuius vulnerati; *siuè* in lecto decumbentis; *siuè* alicuius ostij, armarij, capsæ &c. fractæ, aut per violentiam apertæ &c. *siuè* arborum succisarum &c. & dicat quid, vbi, & quandò?

Respondit; fui præsens Visitationi, quàm vestra Paternitas fecit de Fr. N. vulnerato; *siuè* ægroto; siuè ostio fracto & c. siuè arboribus cæsis &c. vocatus à V. P. in Testem, subscripsi descriptioni talis Visitationis factæ à P. N. Secretario vestro.

Interrogatus. An recordetur eius, & eorum, quæ vidit, & si benè ea obseruauit; & dicat quid viderit?

Respondit. Attentè obseruaui omnia, sicut etiam descriptionem factam à supradicto P. Secretario, quæ fuit punctualiter facta, & nihil in ea ommissum de ijs, quæ visa sunt.

Interr. An si illam legi audiret, & suam propriam subscriptionem videret illam agnosceret?

Respondit. Optimè cognoscerem.

Tunc ad mandatum A. R. P. ostensa per Me Actuarium fuit descriptio superiùs facta, & manu ipsius Testis roborata, quam cum legisset dixit.

Hæc est descriptio, de qua dixi, & hæc est mea subscriptio, & omnia contenta in tali descriptione vera sunt, quia à me fuerunt visa, & descripta sunt, vt re vera fuerunt.

Et lecta sibi sua depositione, cum nollet ei, aliquid adere, vel minuere, se subscripsit, & dimissus fuit saluo &c.

Ego

Ego N. Testis deposui, vt supra.
Ego N. Minister Proincialis.
Ego N. Actuarius.

Et simili modo examinari debet secundus Testis, &c.

X. Forma probandi Corpus Delicti in Casu Deflorationis.

Suppositis ijs, quæ diximus. Par. pr. Titul. Corpus num. 38. & seqq. pag. 423. *de signis Virginitatis, & de difficultate probandi Corpus Delicti in casu Deflorationis; damus formam, iuxta quàm debet describi Visitatio facienda per Obstetrices, vt ordinat Textus, quæ potest esse, vt sequitur.*

Consequenter A. R. P. Prouincialis volens per peritas Obstetrices informari de constantia Corporis Delicti, petijt debitam licentiam in scriptis à D. Prætore Ciuitatis, *siuè* Oppidi N. qui libenter eam concessit, vt patet ex Libello dato, & decretato, qui hìc inseritur signatus &c. & incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor illius*. Et vocare fecit N. & N. publicas, & peritas Obstetrices, & illis iniunxit, vt visitarent Puellam N. filiam N. Et facta ab ipsis Visitatione, vocata fuit N. de N. vna ex prædictis Obstetricibus, & sibi dato iuramento de Veritate dicenda, & monita de grauitate periurij, & Causæ, de qua agitur, iurauit tactis Sacris Scripturis, mox fuit.

Interrogata. An Visitauerit Puellam N. &c.

An repererit eam Virginem, an vitiatam?

Ex quibus signis cognouit fuisse vitiatam? &c.

An potuerit ex se vitiari, aut alio modo, quàm per congressum virilem? &c.

A quantò tempore iudicet fuisse corruptam? &c.

A quibus signis cognoscat; & dicat causam quarè sic iudicet? &c.

Quibus habitis A. R. P. eam monuit, vt hoc sub secreto teneret, peccaret enim mortaliter, si proderet famam Puellæ, & etiam Religionis: imò iniunxit, vt si aliquos audiret de hac re loquentes, dicat, se Visitasse Puellam illam, & esse falsum, & sine fundamento, quod de ea dicitur. Et lecta sibi sua depositione, cum nollet aliquid addere, vel minuere, nesciens scribere, signum Crucis apposuit, & dimissa est, saluo iure &c. Acta sunt hæc Die .... &c.

†

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

Et pari modo examinanda est secunda Obstetrix.

XI. Forma probandi Corpus Delicti in Casu Furti.

Si furtum Factum fuit cum fractura ostij, armarij, capsæ &c. probatur per Visitationem factam à Iudice de fractura &c. & circà hoc nulla est differentia in Forma dedescribendi Corpus Delicti in Furto, ac in Visitatione Cadaueris Venenati, aut Vulnerati, vt diximus suprà. Si verò Furtum factum est sine fractura, & nullum reliquit vestigium post se, Corpus Delicti probatur per Testes, qui viderunt rem in tali loco, vbi conseruari solita erat, & tali tempore; mox viderunt eam ibi non esse, & viderunt, & audierunt Officialem, siue Custodem, aut Vsuarium illius rei, (quandoquidem, apud Nos, dominium vllum reale non datur) contristatum, & conquerentem de re sibi furata; & circa hoc nulla est forma specialis probandi Furtum per Testes, diuersa ab ea, in qua probatur quoduis Delictum, quod vestigium post se non reliquit. Sed potest dari Casus, quod aut ex Officio, aut ad instantiam Partis fiat Inquisitio contra aliquem, qui solitus furari, multa parua Furta fecit, quæ vel in cella, vel alibi ipse occultauit; consideratis autem rebus singulis, ipsæ per se non sunt sufficientes ad hoc, quod possit de ijs fieri Processus, ratione paruitatis materiæ; sed collectis simul omnibus, constituunt materiam sufficientem ad Furtum graue, ob quod potest Reus constitui. Tali ergo casu debet Iudex, visitatis rebus furatis, adhibere iudicium Peritorum, vt secundùm communem existimationem, iudicent de valore illarum. Quod si valor rerum furatarum non excedat duos aureos, puta viginti Iulios Romanos, non est locus Inquisitioni, quia, vt ex l. Si oleum. iunct. gloss. ff. de Dolo. post Filliuc. *obseruat* Bict. quæst. 123. num. 14. *summa duorum aureorum, licet sufficiat ad peccatum mortale; tamen, pro Foro Fori, in iure dicitur modica. Si verò excedat, potest procedi, & describi prout sequitur.*

Cum A. R. P. Prouincialis visitasset Cellàm Fratris N. Denunciati, *siuè* Accusati; *siuè* Diffamati de Furto; siue proprietate, & reperisset in sporta, capsa, armario, seu subtùs lectum stramineum &c. *siuè* in Officina, quam dictus Fr. N. habet in cura sua, vt Coquina, Cellauinaria, Sacristia, siue Officina Sutoria, quæ vulgò dicitur *Communitas* &c. multas res, quæ sunt vltrà vsum Religiosum, & seruabantur abscònditæ, eas coràm se, & infrascritis Testibus, statuere fecit, & reperta sunt.

Primò. 20. Candelæ cereæ talis, & talis qualitatis, & ponderis &c. Secundò. frusta intortitiorum, & aliarum candelarum, & massa informis ceræ, quæ omnia ponderabant &c. Tertiò. Quatuor mappulę lineę, quasi nouę. Quartò. Vna tobalea linea subtilis, quæ inseruit pro Altari in festiuitatibus. Quintò. Quatuor sudaria linea noua, quæ seruiunt in Tonstrina. Sextò. Duo sudaria lanea noua. Septimò. Duo paria sandaliorum nouorum. Octauo. Sex frusta corij bouini pro soleis fabricandis, quæ ponderant &c. Nono. Duæ iconulæ pictæ super lamina cuprea, ornatæ hebano, cum crystallo suprapostita, in quarum vna est effigies B. M. V. Annunciatæ; in alia est imago D. Antonij de Padua &c. *& sic describantur singillatim omnia inuenta minutim ea adnotando &c.* Quibus Visitatis, iussit custodiri apud me Actuarium ad effectum &c. Acta sunt hæc Die ..... Mense .... Anno &c.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter A. R. P. Prouincialis, qui suprà, ad se plenè informandum de valore supradictarum rerum, & ità ad sciendam grauitatem Furti commissi, decreuit adhibere iudicium Peritorum, prout de iure; & petita, & obtenta licentia à D. Potestate Ciuitatis, seu loci &c. prout petijt, & obtinuit, vt apparet ex Libello dato, & decretato, qui inseritur signatus litera &c. & incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor (porrò Forma Libelli data est suprà in hac Sectione num. V.)* vocare fecit D. D. N. & N. publicos Æstimatores, & iussit, vt Visitarent supradictas res furatas, & iudicium suum in scriptis referrent circà valorem singularum rerum. Quod cum perfecissent, vocati fuerunt coràm eodem A. R. P. & dato singulis eorum iuramento de veritate &c. prout præstiterunt, tactis sacr. Scripturis, præsentauerunt iudicium suum in scriptis, signatum ab ambobus, & hic inseritur signatum litera &c. & incipit &c. & desinit &c. Acta sunt hæc Die ..... Anno ..... &c.

ADNOTATIO

XII. *Aduertendum, quod non est necessè, quod in æstimatione valoris rerum furatarum Periti reddant Causam sui dicti, quia talis æstimatio non innititur principio alicuius Scientiæ, siuè Artis, sed solum communi opinioni, iuxtà quàm valor rei æstimatur; & in hoc casu peritia Æstimantis est loco rationis in iudicando. Insuper si tales Periti nesciunt scribere, debent singillatim examinari, & proferre iudicium de vnaquaque re furata.*

XIII. Forma probandi Corpus Delicti in Casu Scripturæ falsificatæ; Monetæ adulteratæ; Armorum prohibitorum, Mixturæ venenatæ, & similium.

Quià in Casibus propositis non apparet ad euidentiam de dolo malo, necessarium est, quod Iudex adhibeat Peritos, & iuxtà eorum iudicium reguletur. Porrò Periti debent esse iuxta illud, de quo debent iudicare; puta si agitur de Scriptura falsificata, debent esse Magistri Scriptores; si de Moneta adulterata, Aurifices; si de mixtura venenosa Medicus, & Aromatarius; si de Armis prohibitis Fabricator armorum. &c. Porrò isti debent examinari iurati, & oretenus, siuè scripto, iudicium suum præsentare, post petitam Licentiam ab eorum Superiore. Sed quià hæc omnia regulanda sunt sicut examen Medici, Chirurgi; siuè Peritorum circa valorem rerum furatarum, de quibus suprà dedimus Formas, non repetimus, sed ad earum exemplar Iudex se potest, in facti contingentia, regulare.

XIV. Forma probandi Corpus Delicti, quandò Corpus ipsum est extrà locum Iurisdictionis Iudicis Regularis; siuè de eo amplius non apparet.

Possunt dari Casus, quod Corpus Delicti sit extrà Conuentum, aut de eo amplius non

*non appareat, ex eo quod, post delictum transijt longum tempus. Etenim potuit Regularis vulnerasse, aut occidisse Laicum, aut Clericum, Sacularem, videntibus Testibus: siuè occidisse secretò, & iam fuisse à multo tempore tumulatum, & resolutum, & Delictum aliqua via inopinata patefieri expost. Potest item Regularis adulterasse Librum publicum; Instrumentum, Apocham, siue Syngrapham cautoriam, siuè Obligatoriam; siuè composuisse, & affixisse Epithesim (*Pasquinata*) siuè Libellum famosum, & ipsum vulgasse contra Virum, aut Mulierem honestam, Libellus autem, siuè Scriptura alia quaeuis falsificata, esse apud Iudicem Laicum, ità vt non possit Iudex Regularis facere de eo constare per* Visum & repertum.

Tali casu posset Iudex Regularis petere Licentiam à Iudice Saeculari, & Corpus Delicti visitare, & ipsum describere, sicut suprà dictum est. Tamen hoc compendiosius fiet, si Corpus Delicti iam recognitum, & probatum in Foro Saeculari, compulsetur authenticè, & inseratur in Processu Iudicis Regularis. Suppono enim, quod Iudex Saecularis constare fecerit de Corpore Delicti in Foro suo per Visum, & repertum; *& quia probatum in vno Tribunali est publicum iuris, & probatum remanet pro omnibus Tribunalibus, ideo ad hoc, quod constet de Corpore Delicti in Tribunali Regulari, sufficit, quod in Processu inseratur transumptum authenticum probationis illius factae in Forò Saeculari. Debet ergo Iudex Regularis dare Libellum Iudici Saeculari, vt per Actuarium suum compulsari faciat probationem Corporis Delicti, & transumptum authenticum, & legalizatum sibi concedat, tenor verò Libelli potest esse sequens.*

Illustriss. & Reuerendiss. D. *si est Episcopus siuè* Illustrissime, *siuè* Perillustris Domine, *iuxtà conditionem Iudicis Saecularis.*

Pro quadam Causa Regulari, quae coràm se actitatur, necessarium est Fratri N. Ministro Prouinciali &c. lustrare Processum factum in Curia Dominationis Vestrae super crimine &c. *& describatur Delictum, de quo agitur summariè*; & à Processu compulsare nonnulla ad suum Tribunal facientia; ac insuper examinare nonnullos Subditos. Dom. V. Supplicat proindè, vt dignetur opportunam ad praedicta facultatem concedere; & ordinare Actuario suo, vt det commoditatem Oratori lustrandi Processum memoratum; & tribuat transumptum authenticum eorum omnium, quae Orator conducere iudicabit in Causa, quae coram se actitatur. Quod totum &c. Quam Deus &c.

Porrò descriptio in Processu facienda potest esse, vt sequitur.

Cum A. R. P. Minister Prouincialis vellet, prout de iure, de constantia Corporis Delicti, de quo Accusatus, *siuè* Denunciatus, *siuè* Diffamatus est praedictus Fr. N., inquirere, sciretque super eodem Delicto fabricatum esse Processum in Curia Illustrissimi D. Episcopi; *siuè* D. Potestatis &c. decreuit, ab eo petere Copiam authenticam probationis praedicti Delicti & facultatem lustrandi supradictum Processum, ad effectum se plenè informandi circa factum &c. quod totum gratiosè obtinuit, vt apparet ex memoriali dato, & decretato, quod hic inseritur signatum litera &c. & incipit &c. & desinit, *& ponatur tenor* initij, & finis *Memorialis* &c. In cuius executionem D. N. Actuarius Curiae Episcopalis; *siuè* D. Potestatis, viso Decreto ad calcem supradicti Memorialis, rogatus à praefato A. R. P. Ministro Prouinciali, attulit Processum fabricatum in Curia sua super &c. *Et ponatur Titulus Causae, super qua fabricatus fuit Processus*, & in Camera residentiae eiusdem A. R. P. permisit ab eodem legi, & ad placitum lustrari. Quo facto, praedictus Actuarius, ad instantiam memorati A. R. P. Ministri, fecit transumptum authenticum Visitationis, Recognitionis, & Probationis Corporis Delicti descriptae in eodem Processu & Copiam authenticam, & solemniter legalizatam praesentauit eidem A. R. P. Ministro, qui iussit eam inseri inter Acta, prout inserta fuit signata litera &c. & incipit &c. & desinit &c, *& ponatur tenor, &c.* Acta sunt. haec Die ..... Mense .... Anno .... &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XV. *Aduertandum, quod si Corpus Delicti probatum remanet, ex sola Visitatione facta à Iudice, siuè Notario criminali per* Visum, & repertum &c. *sufficit habere Copiam praedictae Visitationis, quia per eam plenè remanet probatum Corpus Delicti. Sed si ad eius probationem adhibiti sunt Periti, siuè alij Testes, ex quorum iudicio, seu Testimonio*

monio probatum remansit Corpus Delicti, quod ex se non erat euidens, debent per extensum inseri in copia compulsata iudicia Peritorum. Testimonia Testium, & omnia alia, per quæ probatum remansit Corpus Delicti. Aliter Processus esset defectiuus; quia in eo non appareret concludenter probatum Corpus Delicti, quod est illius principale fundamentum, quo subducto totum ædificium processuale ruit.

ADNOTATIO II.

XVI. *Aduertendum secundò, quod si Corpus Delicti esset in potestate Iudicis Sæcularis Ecclesiastici, siue Laici, vt si esset aliqua Scriptura falsificata à Regulari, quæ reperiretur in Archiuio Iudicis Sæcularis, qui tamen eam reputat legitimam; Iudex autem Regularis habet indicia, quod ipsa sit falsa, ad probandum Corpus delicti, debet hic petere facultatem ipsam Scripturam lustrandi non solùm per se, sed etiam per quosuis, quos iudicauerit necessarios ad Causam pendentem in Tribunali suo, vt sequitur.*

Illustrissime, & Reuerendissime, *siuè* Perillustris Domine &c.

Pro Causa quadam pendente coràm se, necessarium est Fratri N. Ministro Prouinciali Prouinciæ N. lustrare, non solùm per se, sed etiam per alios Peritos, quos iudicabit necessarios Scripturam &c. *& hic exprimatur Scriptura desiderata, siuè aliud sit Corpus Delicti nondum probatum tanquàm tale in alio Tribunali*, quæ conseruantur in Archiuio Dominationis vestræ.

Supplicat proindè, vt sibi, & alijs ad hoc necessarijs, copia fiat prædictam Scripturam lustrandi, & eam iudicialiter recognoscendi, rogatque Illustr. D. V. vt iubeat Actuario suo, vt copiam authenticam Scripturæ prædictæ Oratori indulgeat; & opportunam eidem tribuat facultatem examinandi Peritos, ac alios Subditos Illustriss. D. V. in ordine ad eandem Scripturam. Qood totum &c. Quam Deus &c.

Habito autem Decreto fauorabili, debet visitari Scriptura coràm Testibus, & de illa facere descriptionem per Visum, & repertum. Tamen aduertendum est, quod aut falsitas est, ex se manifestè euidens ex ventre Scripturæ; aut probanda est, per iudicium Peritorum. Si primo modo (vt si videretur Scriptura roborata Sigillo, aut falso, aut falsificato, puta ablato, ab alia Scriptura, & in hac affixo; siuè diceretur facta à Prouinciali alicuius Prouinciæ, Sigillum verò appositum non esset illius Prouinciæ, sed alterius &c.) sufficit describere adamussim qualitatem Scripturæ, & sigilli, ex qua emergit euidèter falsitas; sicut esset si sigillum esset impressum matrice sulphurea, vel ex cera Hispanica, formata per fusionem Sulphuris liquefacti super Sigillo vero, tunc enim Sigillum impressum euaderet concauum, & tamen deberet esse conuexum, si fuisset impressum Sigillo verò, vt communiter fit. Tali ergo Casu adnotata prædicta qualitas, ex se probaret falsitatem, & ea descripta sufficeret examinare Testes adhibitos ad Visitationem iuxtà Formam datam suprà num. IX. Si autem falsitas probanda esset per iudicium Peritorum, debent examinari formiter Periti, iuxtà Formam, quam dedimus supra circa probationem Scripturæ falsificatæ num. XIII. Et Copia Scripturæ falsificatæ compulsata, authenticè debet inseri in Actis, vt dictum est.

XVII. Forma Decreti faciendi post probationem Corporis Delicti.

Probato Corpore Delicti secundùm quamuis Formulam, ex supradictis, iuxtà Casuum contingentiam, debet Iudex interponere Decretum de procedendo ad vlteriora, si Corpus Delicti probatum plenè fuit; siverò Delictum non remanet concludenter probatum, debet decernere, non esse vlterius procedendum. In primo Casu Decretum debet esse, vt sequitur.

Cum ex hucusque Actitatis probatum remaneat Furtum fuisse commissum, &c. *siuè* N. fuisse Occisum; Vulneratum; Venenatum &c. *siuè* Delictum &c. fuisse commissum; A. R. P. Minister Prouincialis decreuit, prout præsenti Decreto decernit, ad vlteriora procedere, inquirendo de Delinquente, Testes examinando, & alia præstando prout de iure. Acta sunt hæc Die ..... Mense .....

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

Si verè

Si verè Corpus Delicti non remanet probatum concludenter, Decretum debet esse, vt sequitur.

Cum ex hucusque Actitatis, non remaneat plenè probatum Corpus Delicti, post omnem diligentiam adhibitam; decreuit A. R. P. Minister, prout præsenti Decreto decernit, leuare manum à Processu, & de eo ampliùs, non inquirere, donec pleniores probationes Delicti possint haberi. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

SECTIO

SECTIO QVARTA.

In qua traduntur omnes Formæ examinandi Testes.

I. Quæ vniuersaliter sint seruanda in examine Testium.

Ltrà ea, *quæ tradita sunt.* Par. prima toto Titulo de Test. pag. 515. &c. *ad quem locum Lectorem remittimus iuuat summariè tradere aduertentias, quas debet curare Iudex, vt cautè, & legaliter procedat in hoc puncto essentialissimo, & difficili. Primò igitur debet considerare si Testis est assumptus ex Officio, an productus à Parte. Si est assumptus ex Officio, vt accidit in omni Inquisitione generali, speciali, aut mixta, debet adnotari in descriptione examinis, hoc modo.* Vocatus fuit Fr. N. Testis ex Officio assumptus &c. *Si verò est productus à Parte, vt euenit quandò proceditur per Accusationem, Denunciationem, siuè Exceptionem, debet adnotari sic,* Vocatus fuit Fr. N. Testis productus ab Actore &c.

II. *Secundò. Considerare debet ætatem Testis. Si enim Testis est impubes non posset examinari sub iuramento, cum non sit doli capax, vt iura dicunt* l. Qui iurasse. ff. de Iureran. cap. p. 4. quæst. 3. cap. Paruuli. 22. quæst. 4. *Verum est, quod quando crimen est atrocissimum, difficilis probationis, aut cum aliter veritas haberi non potest, & impubes est, doli capax, & scit, quid sit iuramentum, & quod crimen sit periurium, potest, secundùm Doctores,* Baiard. ad Clar. quæst. 24. num. 108. Guazzin. Defens. 30. cap. 11. n. 11. Conciol. V. Minores. Resol. 2. nu. 12. apud Passerin. Prax. crimin. cap. 3. numer. 89. fol. 459. *sibi dari iuramentum. Proindè initio examinis debet adnotari ipsius ætas, & ex laudabili consuetudine (licet non sit necessarium) exprimitur etiam tempus Religionis sic.* Vocatus fuit &c. Testis, &c. ætatis annorum &c. prout dixit; Religionis verò &c.

III. *Tertiò. Consideranda est conditio Testis, si est Sæcularis, aut Religiosus Subditus Iudicis, aut extraneus; masculus, aut fæmina; constitutus in Dignitate, aut Priuatus;* Nobilis, *aut Plebeius, Sacerdos, Clericus, aut Laicus Conuersus; integræ Famæ, an Infamis ob crimen, seu ob exercitium; & eius conditio adnotari debet in Processu, & admitti, vel non, iuxtà exigentiam Causæ, & ea quæ diximus* Par. p. *loquendo de Testibus Inhabilibus, quandò sint admittendi, vel non. Proindè sic adnotaretur.* Vocatus fuit &c. Testis &c. Sacerdos, Prædicator, Nouitiorum Magister &c.

IV. *Quartò. Aduertendum est, quod in Inquisitione mixta, quandò nempè Delictum certum est, ignoratur autem Delinquens, scit autem Iudex extraiudicialiter, quod circà Delinquentem sunt aliqui Testes de Visu, & aliqui de auditu; bonum est priùs examinare illos, qui sunt de auditu. Si quidem isti sunt ad modum Denunciantium, vndè Iudex habet firmius fundamentum deueniendi ad specialem Inquisitionem contrà Reum.*

V. *Quintò. Antè examen Testium, omninò necessarium est, quod ipsi detur iuramentum de veritate; & iuxtà conditionem Testis datur iuramentum per tactum pectoris, si est Sacerdos, aut per tactum Sacrarum Scripturarum si sit Clericus, aut Laicus tam Regularis, quàm Sæcularis. Testis enim non iuratus nihil probat; & in Processu adnotandum, est, quod tale iuramentum præstitit, non enim præsumitur, quod iuramentum sit præstitum, (cum hoc sit, quid facti; quod non præsumitur, nisi probetur,) & ideò constare debet in Processu, quod præstitum sit.*

VI. *Sexto. Ante examen Testium optimum est, quod Iudex scribat omnia capita, super quibus, iure potest interrogare, excerpta ex Actis, aut extraiudicialiter scita, & illa præ oculis habere (abscondita verò Testi,) & hoc, ne ex obliuione, aliquod ommittat, & vt possit ordinatè interrogare. Porrò examinato vno Teste, non debet statim examinare alium, sed benè ponderare dicta, & circumstantias loci, temporis, modi, occasionis &c. circà Delictum, vt possit opportunus interrogatio-*

gationibus à Testibus subsequentibus illa exquirere, & hoc modò Delictū concludenter probare. Et ideò debet adnotare, in charta, (& ante se eam tenere,) omnes circumstantias ad rem facientes, vt super illis interroget; & si secundus, aut alius Testis discordat à primò, & circumstatiæ tangant substantiam Delicti, potest dicere Testi, vt benè recogitet, & dicat veritatem, quia factum illud fuit sibi aliter repræsentatum. Et debet facere Iudex, quod Testis clarè, & distinctè det responsionem ad interrogata; & si dat responsiones obscuras, æquiuocas, vel intricatas, curare, vt eas explicet. Quod si aduertit Testem, pro, vel contra Reum veritatem occultare tergiuersando, potest Iudex eum inuoluere, & fatigare interrogationibus etiā parùm facientibus ad punctum; & inter eas denuò interrogare de aliqua substantiali circumstantia Delicti, & si respondendo euadit varius, aut contrarius sibi in eo, quod priùs dixerat, potest ipsum redarguere, dicendo. Quomodo nunc ità dicis, dum suprà dixisti ità, & ità? *Pariter si deponit inuerisimilia, aut extraordinaria, & aliena à communiter accidentibus, aut parùm, sibi ipsis coherentia, potest itidem, suscipiendo partes Rei, opponere Testi sic;* Quomodo potuit hoc, esse stante tali circumstantia, quam asseruisti? *Sicque fiet, vt Testis tollat inuerisimilitudinem, conciliet ea, quæ pugnare inter se videbantur, & concludentius reddatur ipsius Testimonium.*

VII. *Septimò. Super omnia cauere debet Iudex à suggestionibus, siuè interrogationibus suggestiuis, de quibus diximus.* Part.p. Tit. Testes num.75. & 76. pag.548. *ipsæ enim reddunt Processum nullum, vt demonstrauimus,* Tit. Reus num.17. pag.664. *& ideo nunquam interroget in specie de Delicto, aut Delinquente in Inquisitione Generali; neque in specie de Delinquente in Mixta, nisi sit indiciatus in Processu de Delicto determinatè, & expressè, sufficienter.*

VIII. *Octauo. Aduertat Iudex, vt Testis deponat ex se de loco, tempore, & cæteris circumstantijs, & super omnia reddat Causam dicti, & Scientiæ suæ; dictum enim, non assignata Causæ scientiæ, nullius est valoris, & non probat, nisi in eodem dicto implicitè contineatur Causa scientiæ, vt si diceret.* Vidi Caium currentem post Seium, & ille armatus cultro Seium in pectore vulnerauit, me vidente; *hoc enim Casu Testis asserens de visu reddit Causam sufficientem Scientiæ suæ, & esset superfluum interrogare, nisi Delictum tale sit, quod absque Complicibus consummari non potuit, aut ex Actis appareat, quod multi fuerint Delinquentes, Testis autem de vno solo deponat.*

IX. *Vltimò. Tenetur Iudex fideliter excipere, & in Actis reponere omnia dicta Testis tam pro, quàm contra Reum. Et Iudex Regularis non debet practicare, quod passim fit in Tribunalibus Sæcularibus; in istis enim, ante examen, Actuarius extraiudicialiter interrogat Testes, & si inuenit illos deponere ad fauorem Rei, etiam pro veritate, ipsos non admittit ad deponendum iudicialiter, sub quæsito colore, ne destruant intentionem Fisci; & sic frequentissimè Rei grauantur, aut Innocentes redduntur Rei, cum enormi læsione Iustitiæ; & hoc ideò, quia multi venantur Delicta, non vt corrigant, aut puniant ad bonum publicum, sed vt pecuniam emungant ad commodum priuatum. Hoc fugere debet Iudex Regularis tanquam pestem. Testes quosuis pro informatione Curiæ debet æqualiter admittere, nisi lege prohibeantur; & eorum dicta siuè, pro, siuè contrà Reum æqualiter excipere, imò, vt suprà dictum est, debet fauore Rei redarguere Testes deponentes contrà eum, tum vt satisfaciat communi dicto Criminalistarū,* Iudex debet esse pro Reo; *tum vt hac via plenius instruatur, & magis pateat veritas. Testes autem producti ad Defensam, cum possint esse subornati, benè possunt detegi alia via, si falsi sunt, prout diximus* Parte prima Titulo Testes; *absque eo, quod priùs extraiudicialiter audiantur. Tandem Forma vniuersalis præponenda examini cuiusuis Testis est, vt sequitur.*

X. Vocatus coràm A.R.P. Ministro Prouinciali fuit P.N. Concionator Lector, Confessarius &c. *siuè* Frater N. Clericus Subdiaconus &c. *siuè* F.N. Laicus Conuersus ætatis annorum &c. prout dixit, Religionis verò &c. Testis ex Officio assumptus, *siuè* à Parte productus prout in Actis &c. cui delato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tacto pectore, more Sacerdotali &c. *siuè* tactis Sacris Scripturis fuit monitus &c. & ad sibi factas interrogationes respondit, vt sequitur &c.

XI. Forma examinandi Testes, quando Delictum est per eos probandum.

Dupliciter potest accidere, quod Delictum per Testes probandum sit; puta in Inquisitione

ſitione Generali, & in ſpeciali: De primo, dictum fuit ſuprà Sectio prima numero XII. *quandò dedimus formam Inquiſitionis Generalis, ſiuè Viſitationis Iudicialis. De ſecundò autem dico, quod dupliciter poteſt contingere, puta, vno modo, quandò Delictum, & Delinquens ſunt ità coniuncta, quod vnum abſque alio non poteſt probari; vt accidit in iniuria, aut contumelia verbali, in Percuſſione, Furto, Fornicatione, quandò nempè nullum veſtigium relinquitur poſt Delictum. Tali Caſu probatur ſimul Delinquens, & Delictum: ſed Iudex, examinando Teſtes, debet priùs interrogare de Delicto Generaliſſimè.* An ſciat aliquod Delictum fuiſſe contrà Legem Diuinam, aut Regulam commiſſum?

Quodnam fuerit Delictum commiſſum?

Quo loco, quo tempore, & quibus præſentibus?

Qua occaſione, & quomodo hoc ſciat Teſtis?

Et poſtea quærere. A quo fuerit commiſſum tale Delictum?

Quomodo id ſciat? &c.

Alio modo quando Delictum eſt, ſeparatum à Delinquente, quia Delictum relinquit veſtigium poſt ſe; & hoc iterùm poteſt dupliciter accidere; puta quandò veſtigium ità diutiùs perſeuerat, vt à Iudice viſitari poſſit; & tunc probatur Delictum per Viſum, & repertum, *de quo diximus ſuprà* Sect. III. numero I. *& ideò hic non repetimus.*

Et quandò veſtigium nullum relictum eſt poſt Delictum, puta in Furto facto ſine fractura &c. vel veſtigium diſparuit antequam Iudex potuerit illud viſitare, vt in percuſſione, quæ reliquit contuſionem, ſiuè liuorem poſt ſe, ſed interiecto tempore, & adhibita curatione, penitùs diſparuerunt, & de hoc caſu nunc loquimur. Poterit ergo examinari Teſtis, vt ſequitur.

XII. Vocatus fuit N. Teſtis &c. vt ſuprà num. X.

Interrogatus. An ſciat, vel ſuſpicari poſſit Cauſam ſuæ vocationis?

Si dicit ſe plus, minùs imaginari eam; ſubiungat Iudex. Dic eam. *Si verò, vt plurimùm, & ordinariè reſponderit ſe neſcire eam ſubſequatur Iudex.*

In quo Conuentu maneat de familia?

A quo tempore?

Quod Officium habeat?

An omnes Religioſi morigeratè vixerint in toto hoc tempore?

An aliquod ſcandalum intra, vel extra clauſtra commiſſum fuerit?

Quale ſcandalum fuerit?

Caueat Iudex, vt Teſtis præcisè ad interrogata reſpondeat; ideò dum ipſe quærit de Delicto, & non de Delinquente, non acceptet reſponſionem Teſtis, qui deponit de Delinquente antò Delictum; ſed dicat; Non quæro à Te quis deliquerit, ſed quæro de Delicto, ideò reſpondeas ad interrogata. *Si dicit Teſtis Furtum fuiſſe commiſſum; Puellam, aut Viduam imprægnatam; Fratrem, aut Sæcularem fuiſſe percuſſum, &c. ſequatur Iudex.*

Quomodò hoc ſcit?

Vbi erant res furatæ antequam ſurriperentur?

An eas ipſe viderit ibi?

Quomodo, & qua de Cauſa aſſerat eas fuiſſe furatas?

An viderit vulnus, liuorem, contuſionem, ex percuſſione?

Quantum lata, longa, plus minùs fuerit?

In qua parte Corporis fuerit?

An multum ſanguinis effluxerit?

Quantò tempore curata fuerint?

An qui dicitur percuſſus, potuerit, ex Caſu, aut alio modo ſinè dolo ità vulnerari?

Quare hoc dicat?

An ſciat, qui furatus ſit, impregnauit, percuſſit?

Quomodo hoc ſciat?

Quo tempore, & loco, ſiuè à quibus audiuerit nominatim?

An alij viderint, aut audierint, & qui?

An habebat inimicitiam, ſeu rixam cum eo, quem dixit deliquiſſe?

Et ſic duos, aut tres Teſtes poteſt Iudex examinare ad probandum Corpus Delicti, vt eo probato, poſſit ad vlteriora procedere. Et examinato Teſte, debet ſibi legi ab Actuario facere eius Depoſitionem, & percontari, an velit ipſi addere, vel minuere aliquod, & eam faciat ſubſignare propria ſubſcriptione, vel saltem ſigno Crucis, ſi Teſtis neſciat ſcribere; & tandem impoſito ſibi ſilentio circa examen factum, illum dimittat, ſibi reſeruato iure illum, ſi oportuerit, examinandi toties, quoties. Porrò ſupradicta poſſunt comprehendi per ſequentem formulam.

XIII. For-

XIII. Forma conclusionis examinis Testium seruanda in omni, & quocumque examine.

Quibus habitis, & si, & in quantum acceptatis, R.A.P, per Me Actuarium, legi claré, & intelligibili voce, fecit prædicto Testi suam depositionem: cui cum noluisset aliquid addere, aut minuere, se subscripsit; *siuè* signum Crucis propria manu apposuit, cum nesciat scribere; & facto sibi formali præcepto, vt cum nemine loqueretur de depositis in dicto examine, dimissus est, saluo iure &c. Acta sunt hæc Die ..... &c.

Ego N. Testis deposui &c.
Ego N. Minister &c.
Ego Fr. N. Actuarius.

Quod si Testis velit examini aliquid addere, aut minuere, debet dici. Et cum suam depositionem audisset, dixit. In tali loco &c. vbi dixi &c. addatur hoc &c. siuè minuatur hoc &c. meliùs enim recordor, quod fuit ità, & ità &c.

ADNOTATIO I.

XIV. *Aduertendum, quod omnia interrogatoria Iudicis debent scribi latinè, & per extensum; depositiones verò Testium lingua vernacula, non quidem barbara, (quandoquidem per solitas literas Alphabeti non potest aliquando scribi,) sed ea phrasi, quæ proximè accedit ad idiotismum vernaculum, potest tamen commodè ità scribi, vt etiam à non barbaro possit legi, & intelligi: cum hoc, quod Actuarius sensum à Teste, (maximè idiota,) barbara loquela expressum nullo modo alteret augendo, aut minuendo vim dicti, pro, aut contrà Reum, dum phrasim barbaram conuertit in magis intelligibilem. Excipienda sunt ab hoc, verba illa, quæ continent in se delictum; illa etenim quamuis barbarissima, debent eadem describi, & nulla paraphrasi variari; hæc enim, aut nunquã, aut difficillimè potest reddere verba, quæ æqualem emphasim habeant cum prolatis à Reo, vt patet in blasphemia, & contumeliosis verbi, quæ, grauitatem iniuriæ contrà Deum, & proximum variant, iuxtà varietatem Regionum, in quibus proferuntur.*

ADNOTATIO II.

XV. *Aduertendum secundò, quod licet communis vsus sit, quod in Inquisitione mixta, (quando nempè Delictum scitur quidem communiter à pluribus Testibus, non tamen reliquit vestigium post se, per quod possit à Iudice probari per* Visum, & repertum,*) post quam Testis deposuit super Delicto ipsum probando, Iudex interroget super Delinquente in specie; tamen practica hæc non est vndequaque laudabilis. Quia certum est, quod priùs probandum est concludenter Delictum, antequam de Delinquente possit inquiri. Dum ergo primus, aut etiam secundus Testis examinatur super Delicto, ipsum adhuc probatum non est plenè, ità vt ad Inquisitionem specialem contrà Delinquentem possit deueniri. Legaliùs ergo fiet, si Iudex non inquiret super Delinquente, nisi postquam secundus Testis ad minùs, concordauerit plenè, cum primò, & legitimè probauerint Corpus Delicti; & tunc tutò poterit deuenire ad Inquisitionem Delinquentis; & sic denuò examinare primum Testem, & præcisè ipsum interrogare super Persona Delinquentis, de quo in primo examine, (suppono,) quod nihil deposuerit.*

ADNOTATIO III.

XVI. *Consueuerunt pariter Criminalistæ communiter, dando Formulas examinandi, tum Testes, tum Reos, describere Lingua Italica eorum responsiones, & ab ijs erutas interrogationes Iudicis subiungere; vt videre est, apud Bictum, Ambrosinum, Berti, Passerinum, & etiam Formularium nostro Textui adnexum. Sed hoc tum inutile, tum incommodum est. Inutile quidem, quia, in facti contingentia, Testis, aut Reus, non respondet, vt ibi dicitur; vndè Iudex, (præsertim si est leuis armaturæ, vt frequenter accidit,) qui accuratè, antè examen, legit totam illam seriem responsionum, & interrogationes faciendas, ex illis præmeditatus est; dum audit responsiones datas ab Examinato non cohærere illis, quas legit in Formulario, se reperit intricatum, videns, quod interrogationes, quas priùs parauerat, non faciunt ad intentum. Ideo in Formulario Nostro non apponimus, nisi puras interrogationes necessariò faciendas à Iudice, ad hoc, quod altiùs illas meditetur, memoriæ infigat, aut etiam scriptas, vt suprà diximus,*

antè se teneat, vt nihil mittat, quod ad legitimam probationem requiratur. Incommodum etiam aliquibus est; siquidem responsiones illæ, cum sint Italicæ à solis Italis intelliguntur; vndè Germani, Belgæ, Galli, Hispani, & aliæ Nationes, quæ non callent linguam Italicam, tales responsiones, non intelligunt, & multos Vltramontanos audiui, qui de hoc conquesti sunt, ac si Auctores pro solis Italis, cum inuidia aliorum, scripsissent. Quapropter debuissent saltem responsiones Examinatorum latinas reddere, vt etiam ab exteris intelligerentur. Sed quia etiam hoc inutile est, vt paulò suprà diximus, ideo puras Iudicis Interrogationes apponimus, quibus accuratè perpensis, Iudex sufficienter manebit instructus de modo examinandi Testes, & Reos, & labor Noster omnibus æqualiter Nationibus, hoc modo, proficuus euadet.

XVII. Forma seruanda, quando examen non potest vnico contextu perfici, sed ex aliqua causa interrumpitur.

Si ex prolixitate examinis tum Testis, tum Rei, non potest illud vnicà vice expediri; aut etiam ex alio impedimento Iudicis non valet continuari, debet ità concludi.

Quoniam ab horæ tarditatem, *siuè* ob vrgentissimum negotium, quod superuenit A.R.P. Ministro Prouinciali, non potuit hoc examen completè expediri; mandauit idem A. R. P. examen pro tunc terminari, animo tamen ipsum opportuno tempore continuandi; & perficiendi. Et lecto ipsi Testi supradicto examine, & acceptatis si, & in quantum ipsius depositionibus, subscribi ab eodem fecit, & dimissus est saluo iure &c.

Ego Fr. N. affirmo, vt supra.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XVIII. Forma continuationis examinis interrupti.

Die .... Mense ..... Anno ... &c. & loco &c. præfatus A. R. P. Prouincialis &c. volens continuare examen Fratris N. Testis, quod fuit interruptum ex causa supra recensita, vocari illum denuò coram se fecit, & ipsi iuramentum de veritate &c. dedit prout iurauit &c. tact. &c. & fuit.

Interrogatus &c.

Si examen adhuc compleri non poterit, concludatur per Formulam datam numero XVII. Quoniam ad horæ &c. *Si verò completum fuerit debet terminari sicut dictum est* num. XIII. Quibus habitis &c. *Et aduertendum, quod, vt supra dictum est, antequam concludatur examen, debet integrum legi ipsi Testi, vt possit illi addere, aut minuere, quod vult. Verum est, quod si inter primùm, & secundùm examen interiectum est, aliquod tempus, in quo Testis potuerit à Parte subornari; & in secundo examinem, retractat dicta in primo (sub specie corrigendi dicta) ad fauorem Fisci; Iudex debet diligenter eum examinare super causa correctionis, & fatigare eum interrogationibus etiam parùm ad rem facientibus, vt Subornationem detegat, & contra illum, & subornantem procedat, sicut dictum est,* Par. p. Titul. Testes num. 112. pag. 565. *Potest etiam dari casus, quod Testis, non completo primo examine, grauiter decumbat; aut necessiteiur ob negotium graue aliò pergere per aliquot dies. Scrupulizant verò nonnulli Iudices interea examinare alios Testes, & credunt, piaculum legale esse, inserere in Processu aliud examen, si inceptum non terminetur absque interruptione. Sed isti trepidant timore, vbi non est timor. Possunt enim alios quosuis Testes examinare, & alia Acta necessaria facere (dummodò sint antè Rei constitutionem,) & indè reassumere, & complere examen olim interruptum; nullo enim iure (sub pœna nullitatis Processus) cauetur, quod examen Testium, aut Rei, debeat esse continuatum. Pariter opinantur multi Iudices parùm versati, quod si Testis vna vicè completè examinetur, nequeat alijs vicibus examinari. Hæc itidem erronea opinio est, quia potest Iudex toties, quoties expediens iudicat, Testes, & Reum examinare, nullo enim iure aliter coarctatur. Tandem aduertendum, quod si Testis in vno, & eodē, examine siue pro Fisco, siuè pro Reo est varius, vacillans, aut sibi contradicit, Iudex debet sibi obijcere variationem, vacillationem, siuè contradictionē, & eam redarguere dicendo: suprà, siuè in tali examine sub die tali &c. dixisti hoc, sic, & sic &c. quomodo nunc dicis sic, & sic; hoc, & & hoc &c. Si Testis reddit bonam rationem, & causam legitimam; vel contradictionem concordat, benè quidem. Sin minùs debet illum torquere, vt dicemus infra nu. LVIII.*

XIX. For-

XIX. Forma examinandi Testes in Inquisitione mixta, dum Delictum est euidens, ignoto Delinquente.

Vocatus fuit &c. *vt supra numero X.* Fuit interrogatus. An sciat, vel præsumat causam suæ vocationis?

Vbi erat de familia Die .... Anno .... & Mense .... tali &c.

Qui nam erant secum de familia in tali Conuentu?

An tali tempore commissum fuerit aliquod Delictum, & quod?

Quomodo tale Delictum scierit; si ipse vidit, an ab alijs audiuit?

A quibus audierit?

Quo tempore?

Quo loco?

Quibus præsentibus?

An sciat, aut audierit, à quo tale Delictum fuerit commissum?

An suspicetur de aliquo Fratre particulari, quod illud commiserit?

Quia verò plurimùm potest variari series interrogationum faciendarum iuxta varietatem Delictorum, singula enim Delicta speciales exigunt interrogationes, quas si vellemus omnes in hac Formula comprehendere, generaretur confusio; ideo præmissis interrogationibus generalibus hic supra descriptis, quæ in omni Delicto quadrant; subiungimus eas, quæ in particularibus occurrere possunt, vt clariùs procedamus. Si verò est Inquisitio mixta alio modo, puta generalis, quoad Delicta, & specialis quo ad personam, potest fieri examen Testium prout dicimus infra Sect. XI. numero XIII. Vide ibi.

XX. Forma examinandi Testes in Causa Vulnerati, siuè Occisi reperti dum Delinquens ignoratur.

Præmissis interrogationibus paulo suprà num. XIX. *adnotatis, subsequatur.*

Interrogatus. An sciat Fr. N. vulneratum, siuè occisum habuisse inimicitiam cum aliquo?

An sciat causam talis inimicitiæ?

Quomodò illam sciuerit?

Quæ signa inimicitiæ inter eos viderit?

An fuerint posteà reconciliati?

Ex quo tempore redierint amici?

An post reconciliationem denuò repullulauerit inimicitia?

An audierit Fr. N. inimicum vulnerati, aliquando minitatum illi fuisse in præsentia, siuè in absentia ipsius, loquendo cum fratribus?

An credat dictum Fr. N. potuisse ob talem inimicitiam vulnerasse, aut occidisse prædictum Fr. N.?

Quare ità credat?

An solitus sit Fr. N. minas exequi?

Quomodo hoc sciat?

An aliàs dictus Fr. N. percusserit; aut percutere tentauerit aliquem alium?

An solitus sit incedere armatus cultro, aut tenere arma in cella, aut alibi abscondita?

Cuius famæ sit Fr. N. quem suspicatur vulnerasse, aut occidisse?

An alij Fratres possint scire eadem, quæ ipse deposuit?

Quinam sint isti Fratres?

Quomodo sciat eos talia scire?

An sit Amicus, vel Inimicus Fr. N. quem suspicatur fuisse Delinquentem?

An alij Fratres idem suspicentur?

Qui nam sint illi Fratres?

Quomodò, & quandò, & coram quibus audierit, eos esse idem suspicatos?

An de hoc sit Fama in Conuentu?

A quo orta fuerit talis fama?

A quibus singulariter, quandò, & coràm quibus, & qua occasione audierit?

Et concluditur examen per conclusionem.

Quibus habitis &c. *vt suprà* num. XIII.

XXI. Forma examinandi Testes in Causa Furti manifesti dum Delinquens nescitur.

Vocatus fuit &c. *vt suprà* num. X. *& præmissis interrogationibus generalibus vt suprà notatis* num. XIX. Interrogatus. An habuerit aliquod indicium, ob quod suspicatus sit Fr. N. commisisse tale Furtum?

Cuius conuersationis, & vitæ sit talis Frater?

An aliàs pœnitentiatus fuerit de Furto?

An audierit illum aliàs furatum fuisse alicui Fratri particulari aliquam rem è cella?

Quomodò, quandò, & coràm quibus audierit?

Cuius Famæ sit talis Frater.

A quibus singulariter audierit talem reputari Furem, qua occasione; loco; tempore, & quibus contestibus?

An prædictus Frater habeat, aut habere solitus sit res pretiosas, quæ sinè pecunia haberi non possunt, vt iocalia muliebria; medaleas argenteas, coronas electrinas (*d'ambra*) strophiola serica, aquam vitæ moschatam, chocolatam pretiosam cum ambra, sandalia curiosa, sudaria linea subtilia &c. aut pecuniam numeratam?

An Frater ille habeat Consanguineos, aut Amicos diuites, à quibus possit prædicta habere?

An habeat amicitiam cum aliqua Muliere malæ famæ paupere, aut non multum diuite?

An sciat Fr. N. dedisse aliqua munera huic Mulieri quæ, & quandò?

Quomodo sciat, aut à quibus audierit prædicta?

An frequentet domum illius Mulieris, cum admiratione, & scandalo Fratrum, & Sæcularium?

Quomodo hoc sciat?

An fuerit correctus à Superioribus de tali frequentia, pœnitentiatus, aut monitus, quomodo, quando, & à quibus?

An postquam commissum est tale Furtum sciat Fratrem N. aliquid portasse, aut per Tertiarium, siue alios Fratres misisse aliquam sportam, siue peram, siuè inuolucrum consutum (ità vt portantes videre non possent id, quod portabant,) extra Conuentum ad aliquem, & ad quem & quando, & per quos Fratres, & quomodo hoc sciat, aut quibus audierit?

An ipse Testis fuerit Socius Fratris N. quandò iuit ad domum illius Mulieris, quoties, & quandò fuerit; & quid ibi viderit?

An sciat Fratres, qui aliàs fuerunt Socij eius, dum iuit ad talem Mulierem, & quinam fuerint?

An audierit illos Fratres murmurasse de aliqua actione talis Fratris, quam ibi viderint?

An Fr. N. quem suspicatur furatum fuisse sit vorax, gulosus, non contentus communis victus, & potus, sed comedere in camera solitus sit pullos, capones, perdices, turdos, & alia comestibilia pretiosa, vinaque generosa, vt Hispanicum, Cretense, Hungaricum, Rhenanum &c. & quomodo hoc sciat?

An sciat quis nam tales cibos ipsi emat, mittat, portet &c.?

An sciat F.N. tenere pecuniam depositam apud aliquem, aut aliquos, & quos, & quomodò sciat?

Si Furtum factum fuerit absque fractura, sed clauibus adulterinis, siuè alijs instrumentis; siuè ingrediendo per fenestra &c.

An sciat, vel audierit Fr. N. habere penès se, aut quæsiuisse à Fabro ferrario commodatas claues veteres, aut instrumenta idonea ad aperiendas feras, quæ dicuntur Italicè *Grimaldelli*; Germanicè *Grumb eüsen*; Hispanicè *Gançuas*, & Gallicè *Rossignols*?

An ipse F. N. teneat in camera limas, forcipes, incudem, & alia instrumenta fabrilia, & laborare claues sciat; & quomodo Testis sciat hoc?

An post Furtum secutum ipse Fr. N. visus sit vltra solitum conturbatus, & taciturnus, & fugere conuersationes Fratrum, maximè, quandò loquebantur de tali Furto?

An possit Testis imaginari causam talis mutationis in illo, & illam dicat?

An cæteri Fratres talem mutationem vultus, & fugam à Fratribus obseruauerint in Fr. N. & super hoc inter se locuti sint, & vbi, & quando, & quibus præsentibus? &c.

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt sup. nu. XIII.*

XXII. Forma examinandi Testes in Causa Libelli Famosi affixi, siuè dispersi, vt vulgaretur.

Vocatus fuit &c. *vt suprà* num. X. & *præmissis interrogationibus generalibus, vt supra* num. XIX. *possunt fieri interrogationes super inimicitia posita infrà* numero XXXVII. *in principio, tales enim compositiones Infamatoriæ non possunt fieri nisi ab inimicis. Iudex autem in hoc casu debet benè ponderare qualitatem Libelli, scilicet an sit compositus ingeniosè, soluta oratione, vel versu, cum argutijs, salibus, seruata lege orthographiæ &c. an potiùs sit compositio insulsa, simpliciter mordax, hoc est sinè acutiè ingenij, referta probris, impurisque scommatibus &c. plena barbarismis in verbis, aut in scriptura, quandoquidem ex phrasi, aut contextu sensuum, potest vena-*

ri plus

n, plus minùs, Compositor; Scriptura enim potest, ex instituto Compositoris affectari, vt videatur composita ab ignaro; sed si ingeniosus est, in sensu verborum, aliquid acuminis semper apparet; & in hoc casu maximè sagax debet esse Iudex, vt ex indicijs coniectetur Compositorem. Factis ergo interrogationibus de inimicitia infamati per Libellum, vt suprà dictum est, possunt fieri, ex contextu Libelli, sequentes interrogationes.

An illud, qued in Libello diuulgatur in infamiam eius, contrà quem compositus est Libellus, esset publicum antequàm vulgaretur Libellus, an verò à paucis sciretur; & à quibus; & quomodo hoc sciat?

An illi qui sciebant illud, omnes sint Amici Infamati, an inter eos sit aliquis, qui si non inimicus formalis, saltem non multùm æquo animo sit erga illum?

An audierit hunc aliquando, siuè sæpè, murmurasse de illa infamia, quæ continetur in Libello?

An iste sit mordax, & satyricus in sermone; aut aliquam cantiunculam, siuè dicterium in derisionem, siuè contumeliam alterius Fratris scripserit; siuè oretenùs recitauerit?

An delectetur narrare huiusmodi epithetes, (*Pasquinatæ*) alias factas à se, vel ab alijs contrà alios Sæculares, seu Religiosos?

An iste sciat, aut solitus sit componere carmina, siuè rithmos?

An audierit hunc præcæteris Fratribus loqui de Libello famoso, de quo agitur, ipsum, siuè Auctorem eius laudare, aut alijs recitare præcisa verba Libelli, quę ab alijs non perfectè sciuntur?

Et quandò, & quoties, & vbi, & coràm quibus audierit?

An sciat quisnam communiter apud Fratres exstimetur Auctor talis Libelli, & quomodò sciat, & à quibus audierit?

An notitiam habeat characterum fratrum illius Conuentus, & specialiter illius Fratris, quem suspicatur Authorem illius Libelli?

An inter aliàs Scripturas cognosceret Scripturam illius Fratris?

Et si essent, debet Iudex illi ostendere quatuor, aut sex copias illius Libelli scriptas in charta (quantum fieri poterit æquali, & simili,) à diuersis Scriptoribus, & inter eas poni Libellus originalis, & iubere, vt accuratè illas Scripturas videat, & recognoscat, & dicat quænam sit illa, quæ est scripta à Fr. N. Porro potest hìc actus describi, vt infrà.

Tunc A. R. P. Prouincialis portare coràm illo fecit sex copias prædicti Libelli scriptas à diuersis, & inter eas positus etiā erat Libellus ipse originalis, & iussit ipsi Testi, vt accuratè legeret, & obseruaret omnes illas copias. Quod cum fecisset, sæpiùs legendo, & relegendo modo vnam, modo aliam fuit.

Interrogatus. An inter illas Scripturas reperiatur aliqua scripta manu, & characteribus prædicti Fr. N.

Quomodò hoc sciat?

Et dictum ei fuit, vt manibus suis illam extrahat, & separet à cæteris, & coràm eodem A.R.P. statuat. Et ipse manibus suis extraxit, & porrexit eidem A.R.P. vnam ex præfatis Scripturis, & dixit. Hæc est Scriptura; quam dixi exaratam manu Fr.N., est enim simillima alijs Scripturis factis ab eodem, mihi benè cognitis, cum eius manus sit mihi bene nota.

Hic Aduertendum, quod si Testis non præsentat originale Libelli famosi (quod supponimus iàm esse in actis, cum sit Corpus Delicti, de quo antecedenter debet constare, (vt dictum est aliàs) non est curandum de eius testimonio, quia nihil concludit. Si autem præsentat verum originale, debet scribi, vt sequitur.

Scriptura autem illa est idemmet Libellus famosus originalis, qui in Actis insertus fuit, vt supra &c. & ad mandatum A.R.P. fuit cum alijs sex copijs oblatus prędicto Testi, vt dictum est. Et idem A.R.P. iussit, vt denuò inter Acta, suo loco, reponeretur.

Interrogatus. An alij sint, qui notam habeant manum dicti Fr. N. & quinam sint?

An amore, aut odio deposuerit?

An habeat aliquod aliud super tali facto deponendum? &c.

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis, *vt suprà numero XIII.*

Quod si primus Testis deponit Libellum esse de manu alicuius, & reuera, ex sibi præstatis à Iudice eligit originale Corpus Delicti, facto comprobat cognitionem, quam asserit de nota manu, & potest Iudex deuenire ad examen aliorum, qui nominati sunt à primo Teste. Porro examen illorum potest esse, sicut quando examinatur aliquis in Inquisitione in specie, aut in Accusatione super

Scriptura

scriptura, *& Nos dicemus infra* n.XXIX. *Videatur ibi*.

ADNOTATIO.

XXIII. *Aduertendum, quod vltrà Scripturam, possunt etiam alio modo ad iniuriam alicuius affigi ad eius cameram, siuè alibi symbola infamatoria, siuè picturæ obscœnæ, siuè alio modo alicui iniuriosæ, vt affigere cornua postibus alicuius Viri, seu Mulieris honoratæ, stercorare ianuam; cornua brutorum, maximè Caprarum, proijcere ante ianuam domus; effigiem Iniuriati, cornibus ad eius caput, deturpatam; penicillo, hematite, seu calamo pingere &c. Omnia hæc possunt esse manifesta ignoto Auctore. Tali casu possunt benè quadrare interrogatoria generalia, & etiam de inimicitia, sed non illa, quæ concernunt scripturam, & Nos suprà dedimus. Oportet tunc ab alijs accidentibus loci, modi, occasionis, personarum, & accidentium præteritorum, inter Infamatum, & alios, venari indicia; neque enim de omnibus vniuersaliter interrogatorijs, quæ fieri possunt, Iudicem informare valemus, sed ex supradictis debet ex se formare ea, quæ magis ad rem expedire iudicauerit. Possunt pariter alia corpora Delicti diuersa à supradictis, ignoto Auctore, esse manifesta: vt succisio arborum fructiferarum, siuè ad decorem; incendium alicuius Rei mobilis, siuè immobilis; destructio alicuius fabricæ inceptæ; laceratio, siuè deturpatio Imaginum Sacrarum, vel non &c. In his, & similibus conuenit Iudici sagaci, benè pensatis omnibus circumstantijs facti, excogitare interrogatoria ad rem facientia, & ad indicia eruenda: de omnibus enim exemplum dare impossibile est. Aduertant tamen benè Iudices, quod si contra res sacras esset facta iniuria, vtpotè si esset truncatum brachium, caput, aut crus alicui statuæ Christi, vel Sanctorum; deturpata, siuè fracta tabula Altaris, siuè alterius sacræ Imaginis; vsurpata verba Sacræ Scripturæ in Libello infamatorio, aut obscœno &c. visitato corpore Delicti, debet Iudex leuare manum à Processu, & de eo informare Sacrum Fidei Tribunal, (ad quod spectat priuatiuè Causa,) donec Inquisitor det facultatem, vt in foro Regulari procedatur.*

XXIV. Forma concedendi impunitatem.

Accidit aliquandò, quod nullum potest haberi indicium, nec proximum, nec remotum, Criminosi; delicto alioquin grauissimo patente, ob quod maximum damnum potest euenire Religioni. Tali casu, potest Prouincialis, cum Diffinitorio, vel etiam Prouincialis solus (si periculum est in mora) impunitatem concedere Reo alicui, vt Coreos reuelet, dummodò nomine Generalis hoc faciat, vt diximus Par.I.Tit.Reus. num.78. & seqq. pag.686. *Forma vero est, vt sequitur*.

Fr.N.Ord.Minorum &c.Prouinciæ N. Minister Prouincialis, & Seruus, Dilectis plurimùm in Christo Patribus, & Fratribus prædictæ Prouinciæ, salutem &c.

Cum in nostro Conuentu N. maximum furtum fuerit commissum, & asportata vasa argentea, gemmæ, pecunia &c. Illustrissimi D. N. qui ea deposuerat, in quadam camera Conuentus, cuius clauis asseruatur à prædicto Domino; periculumque maximum immineat toti Ordini, si tale Furtum diuulgabitur, & res furatæ non recuperentur, & ad hunc effectum Monitorium publicauerimus; vt qui informatus aliquo modo esset de Furto, & Fure, seu Furibus, reuelaret illos, & nemine comparente; fulminauerimus anathema contra Auctores, Complices, & Conscios tam enormis criminis non reuelantes; nec tamen per hoc aliquod, nec minimum, indicium circa prædicta habere potuerimus; considerauimus hoc euenire, eo quia conscij de tali delicto sint soli Complices, qui, metu pœnarum, seipsos prodere noluerunt. Vt ergo à tali timore soluantur, & consequenter securi à pœnis reuelare valeant, vbi reperiantur res furatæ, & Delinquentes, decreuimus nomine, & authoritate Reuerendissimi P. Ministri Generalis, ex ipsius licentia à Nobis præsumpta, impunitatem primo reuelanti concedere. Harum ergo serie Vobis omnibus, & vestrum singulis significamus publicamque Religiosam fidem spondemus, quod si aliquis iuridicè, & in forma probante, reuelauerit, vbi repeperiantur res furatæ, ad effectum eas recuperandi, saltem in parte; & qui, & quot fuerint Fures; eosque in manus Curiæ nostræ, si nostri sint Subditi, peruenire fa-

faciet,ille,quantumuis Complex quoquomodo fuerit in prædicto crimine(dummodò non fuerit principalis principalissimus)pro tali delicto, vllam prorsùs pœnam, nec ordinariam, nec extraordinariam non subibit. Quod si post harum publicationem, vt præfertur, aliquis comparuerit, sed ante eius reuelationem Delinquentes, seu Delinquens fugam arripuerit, facta reuelatio, vtpotè facta cum dolo, & præmonitione insinuata Reo, vt fugeret, non suffragabit, ad consequendam supradictam impunitatem. Volumus autem, quod præsentes literæ in singulis Conuentibus Capitulariter legantur, & earum exemplar ad valuas interiores Refectorij affigantur, vt omnibus pateant, & possint Complices delicti memorati; animari ad reuelandum, & suæ indemnitati prospiciendum. Dat. &c.

Ego N.Minister.
Locus ✝ sigilli.
Ego N.Actuarius.

Prædictæ literæ scribi debent in lingua vernacula, vt etiam à rudibus possint intelligi, & publicari per omnes Conuentus Prouinciæ, sicut legi solent aliæ literæ Circulares, & etiam in Processu registrari.

XXV. Forma examinandi Testes, quandò delictum est notorium, seu probatum; & Delinquens extraiudicialiter scitur.

Antequam in hoc casu examinentur Testes de visu, optimum est examinare aliquem de auditu, qui iudicialiter deponat, quinam fuerint præsentes Delicto; hoc enim modo securior via sternitur Iudici ad examinandos Testes de visu,cum iam remaneant indiciatis, in Iudicio, quod fuerint præsentes delicto.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num.*X.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

In quo Conuentu habitet de Familia. & quod Officium habeat?

Qui sint Fratres in eodem Conuentu habitantes?

An audierit aliquod inconueniens, delictum, aut scandalum fuisse commissum?

A quibus, quandò, & quo loco, & quibus præsentibus, & qua occasione audierit?

Quidnam sibi narrauerint?

An sciat quinam præsentes delicto fuerint?

An amore, vel odio deposuerit?

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt sup.num.*XIII.

Examinato vno, vel altero Teste de auditu, examinandi sunt Testec de visu, vt sequitur.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num.*X.

Interrogatus. An sciat causa suæ vocationis?

In quo Conuentu maneat de Familia?

Vbi erat die tali &c.?

An sciat tali die aliquod scandalum, aut delictum fuisse commissum, & dicat quid, & à quo, & quomodo, & vbi,& quibus præsentibus fuerit commissum?

Si agatur de percussione, vulneratione, aut occisione, siue mutilatione, interrogetur.

An sciat causam, ob quam iurgatus est Fr.N.contrà Fr.N.?

Quæ verba dixerit vnum contrà alium?

Quisnam fuerit prouocator?

Quis insurrexit prior aduersus aliū?

An ambo essent armati, & quibus armis?

An ex occasione rixæ acceperint lapides, ferrum, lignum &c.?

An viderit quandò vnus alium vulnerauit?

Quo instrumento vulnerauerit?

In qua parte corporis vulnerauerit?

Quot ictibus vulnerauerit?

An punctim, an cæsim, aut quomodò?

An cognosceret cultrum, ferrum, lignum, lapidem &c. quo vulnerauit, siuè percussit?

An sciat vbi reperiatur modo tale instrumentum?

Si affirmat, subsequatur.

Tunc A.R.P. iussit prædicto Testi, vt instrumentum illud perquireret, & coràm se afferet; qui promptè obediens iuit ad illud sumendum, & reuersus præsentauit illi cultellum tantæ latitudinis &c. tantæ longitudinis &c. acutum, & affilatum &c. habentem manubrium &c. tinctum sanguinem &c. *siuè* baculum &c. *siuè* pugionem, stilum, lanceam, baculum,

lum, saxum &c. *& describantur omnes particularitates talis instrumenti exactè*, & dixit, hoc est instrumentum, quo armatus dictus Fr.N. percussit Fr.N., prout deposui.

Interrogatus. Vbi nam asseruabatur tale instrumentum?

Quo modò sciat esse illud præcisè, & non aliud simile sibi?

An sciat quid posteà secutum sit?

Quinam alij fuerint præsentes tali facto?

An amore, vel odio deposuerit?

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt supra num.* XIII.

ADNOTATIO.

XXVI. *Aduertendum, quod plerique Criminalistæ in eorum Formularijs tradunt, quod si in iudicio præsentetur cultellus, stilus, siue pugio, quo aliquis fuit vulneratus, debet delineari in Processu quantum fieri potest, addendo, seu coniungendo chartam folio Processus, si instrumentum non poterit vnica pagina comprehendi. Sed hæc est scrupulosa solemnitas, quæ si non seruatur processum minimè vitiat. Concedo quidem, quod præsentatio instrumenti, quo maleficium, fuit perpetratum, facta in iudicio, valdè confert ad mouendum Reum ad confessionem, vt suo loco dicemus; & ideò, si habetur, debet Iudici præsentari, & omnis eius circumstantia describi, vt constet de eius identitate: Sed ad quid eius delineatio in processu, cum, ea constante, adhuc posset mutari vnum in aliud instrumentum, seruata eadem forma, latitudine, & longitudine, quæ sola possunt per lineas repræsentari? Quid si Delinquens nullum instrumentum reliquit, quod in iudicio præsentari possit; aut ille vsus est lancea, bidente, ligone, bipalio, aut vecte, sex, vel octo pedum longitudinis, fortè hæc essent etiam ipsa delineanda, sub nullitate processus? Minimè. Quare ergo delineandus cultellus, stilus, pugio, aliaque arma breuia? Certè nulla est lex, quæ necessitatem de hoc imponat. Siuè ergo fiat delineatio, siuè non, processus minimè reddetur vitiatus.*

XXVII. Forma examinandi Testes super Furto, quando Delinquens est indiciatus.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num.* X.

Interrog. An sciat causam suæ vocationis?

In quo Conuentu habitet de Familia; & in quo Officio?

Qui sint Fratres secum commorantes?

Tali tempore, in quo loco reperiebatur ipse Testis?

An tali tempore commissum sit aliquod delictum in Conuentu?

Quale delictum fuerit commissum, & à quo?

Quomodo hoc sciat?

An sciat res furatas?

An ipsas cognosceret?

Si affirmat, debet fieri recognitio, vt sequitur.

Tunc A.R.P. iussit afferri res, quæ fuerunt sublatæ à Sacristia, Refectorio, Coquina; siue Cella alicuius Fratris &c. de quibus supra in Actis &c. & ipsis positis coràm prædicto Teste dictum ei fuit, vt eas singillatim recognosceret, qui benè ipsis obseruatis dixit, optimè ego cognosco hoc, & hoc &c. quia sæpiùs hoc, & hoc vidi in Sacristia, Coquina, Cella &c. & hoc etiam vidi in cella Fratris N. qui illud in vsu habebat, & cum reperta sint hæc omnia abscondita à Fr.N. in cella sua, siue alibi dico, quod omnia hæc ab ipso furata sunt.

Interrogatus. Quomodo asserat has res fuisse ab illo surreptas?

An omnia hæc potuerint vnica vice auferri à prædicto Fr.N. in illo inuolucro, quod Testis dixit vidisse asportari à Fr. N. à Sacristia, Coquina, Cella &c.?

Si erat de nocte, prout dixit ipse Testis, & quomodò potuit illud videre?

In quo loco erat ipse Testis, dum eum vidit?

An sciat Fr.N. fuisse visum ab alio, à quo, & quo loco?

Quomodò sciat?

Si res furatæ non fuerint inuentæ, & Testis dixerit se vidisse Furem quando surripuit.

Interrogetur. Quando vidit Furem asportantem Furtum, an viderit pariter, vbi ipsum abscondit?

An Fur exierit à Conuentu post Furtum, & cum quo Fratre, & quo iuit?

An viderit ipsum exeuntem?

An haberet tunc mantellum, aut sportam plenam subtùs mantellum?

An

An Fr.N. habeat amicitiam suspectam cum aliqua Muliere paupere, & malæ famæ, ipsius domum frequentet; dederit illi dona; & quæ, & quomodò hoc sciat, & à quibus, & quando, & qua occasione audierit &c.?

An Fr.N. habeat Consanguineos pauperes; si ipsis vnquam aliquid dederit; & quid, & quandò, & quomodo sciat; vel à quo, vel à quibus audierit?

An sciat Fr. N. vendidisse aliquid alicui de rebus, quæ furatæ fuerunt; aut ab alijs audiuit, & à quibus, & quomodò?

An Fr.N. habeat res pretiosas, & curiosas, vt iocalia muliebria; Coronas, Medaleas &c. sandalia, sudaria subtilia, strophiola serica &c. vel solitus sit in camera comedere cibos pretiosos, vina generosa &c.?

An ista potuerint sibi dari ab Amicis diuitibus, seu Consanguineis suis; & quare non?

De causa scientiæ omnium prędictorum?

An sciat, vel audierit Fr. N. tenere pecuniam apud se, vel Syndicum Apostolicum, aut alium Sæcularem, & per eos sibi comparari fecisse prædicta, de quibus deponit?

Quomodo, vel quando audierit?

Cuius famæ sit Fr.N. prædictus?

Quinam possint esse Contestes de supradictis?

An amore, vel odio deposuerit?

Et terminetur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *sup. num.* XIII.

XXVIII. Forma examinandi Testes de Libello famoso affixo, seu disperso, quandò Delinquens est indiciatus.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num.* 10.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Vbi habitet de Familia; à quo tempore; in quo Officio; & qui sint Fratres secum cohabitantes?

An audiuerit, seu viderit aliquem Religiosum, vel Sæcularem personam, fuisse cum scandalo infamatam; & quomodo sciat, aut à quibus, qua occasione, vbi, coram qu bus, & quandò audierit?

An viderit Libellum affixum; cornua pendentia à postibus, siuè sparsa antè ianuam; seu ostium stercoratum &c.?

An sciat quisnam Libellum affixerit, composuerit, scripserit, disperserit?

Si dicit se vidisse illum, qui affixit, & vbi, & quando, & quomodò, habemus intentum. Si dicit vidisse Libellum affixum, sed nescire quis affixerit, sed vidisse Caium, qui illum scribebat.

Interrogetur. An legerit, aut legi audierat Scripturam, quam faciebat *Caius*; & quid continebat, & vbi, & quando, & coram quibus, & qua occasione legit, aut legi audiuit?

An si sibi ostenderetur Scriptura Caij, illam recognosceret?

Dicat à quo nam signo recognosceret; & describat quantùm possit exactiùs chartam (& eius circumstantias) scriptam à *Caio*?

Si dicit se esse cogniturum à circumstantijs, quas asseruit; iubeat Iudex, vt producatur Libellus, qui iam supponitur esse in Actis, & fiat recognitio à Teste, & ità describatur.

Tunc A.R.P. iussit mihi Actuario, vt ostenderem prædicto Testi Libellum famosum præinsertum in Actis, vt supra &c. Quo viso dixit idem Testis, ista est Scriptura eadem, quæ facta fuit à *Caio.*

Interrogatus de causa, & causis quare asserat esse eandem Scripturam, non verò aliam sibi similem &c.?

Si dicit se esse cogniturum, quia notum habet manum Caij; *Iudex, ad se certificandum de hoc, debet aliquas copias Libelli scriptas à diuersis habere, & simul cùm illis ponere Libellum originalem, & coram Teste omnia statuere, & reliqua perficere sicut diximus supra* nu. XXII. *Quod si Testis extrahit Libellum originalem ex alijs copijs debet Iudex examen eius concludere per terminationem.* Quibus habitis, vt sup. num. XIII. *Exindè alios Testes examinare de nota manu, vt infrà dicetur.*

Si dicit se non vidisse affixum, sed alium similem vidisse in manu Seij antè, vel post affixionem, & illum legisse, aut legi audiuisse.

Interrogetur. An sciat quid continebat Libellus, seu Scriptura, quàm vidit in manu *Seij*?

Quo loco, vbi, qua occasione; quomodò, & coram quibus ostendit, vel legit talem Scripturam?

An dixerit *Seius*, quisnam composuerit illam; quis scripserit; vel à quo habuerit?

An sciat causam, quare *Seius* illam sibi ostenderit?

An *Seius* illam alijs publicauerit, & quibus?

Præter supradictas interrogationes quadrare possunt etiam ad intentum illæ, quas dedimus supra n.XXII. *Et hoc relinquitur sagacitati Iudicis, vt indaget indicia concludentia Delinquentem; & terminatur examen per conclusionem*. Quibus habitis &c.*vt sup.num* XIII.

XXIX. Forma examinandi Testes de nota manu Scriptoris in recognitione alicuius Scripturæ.

Vocatus fuit &c.*vt sup. num*.X.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

An cognoscat Fr.N. & à quo tempore cognoscat?

An habeat secum familiaritatem, seu correspondentiam?

An aliqua negotia sibi inuicem, & reciprocè commiserint?

An viderit multoties Scripturas, siuè literas ipsius Fr.N.?

An aliquando; quoties; & à quo tempore ille literas ad se scripserit?

An aliquas literas ipsius apud se habeat.

Si habet iubeatur illas in iudicio sistere; & sic describatur.

Tunc A.R.P. iussit prædicto Testi, vt literas sibi scriptas à prædicto Fr.N. afferret, & in iudicio præsentaret. Qui promptè obediens perrexit in cellam, & attulit quatuor epistolas subsignatas nomine Fr. N.& prima erat sub dat. Romæ die &c. & incipit &c. *& ponatur tenor initij epistolæ*. Secunda erat sub dat.&c.tertia &c.& quarta &c.& dixit Testis prædictus istæ sunt Epistolæ ad Me missæ à Fr.N. supradicto.

Interrogatus. An sciat prædictas Epistolas fuisse scriptas à memorato Fr.N.?

Quomodo hoc sciat?

An cognosceret inter diuersas scripturas manum, & characteres prædicti Fr.N.

Tunc A.R.P.iussit, vt afferentur multæ Epistolæ ad se scriptæ à diuersis, inter quas erat vna scripta à præfato Fr. N. *siuè* alia folia, *siuè* conciones, *siuè* aliæ scripturæ &c. & posuit ante prædictum Testem, tiàtame. vt non viderentur subsignationes, aut nomina eorum, qui Epistolas scripserunt; & ei dixit, vt seligeret Scripturam exaratam à Fr. N. prædicto; qui extrahens vnum folium &c. dixit, hoc est scriptum à Fr.N.

Si Testis aliud folium extrahit, non scriptum ab eo, quem ipse dicit, non curetur de eius testimonio. Et concludatur examen hoc modo.

Et cum præsentasset A. R. Patri Epistolam, quæ non erat scripta à Fr.N. supra dicto, sed à Fr. N. vt ostendit ex subsignatione ad calcem Epistolæ, cernens A.R.P. illius testimonium nihil concludere, ex imperitia manus Fr.N. supradicti, post lecturam sui examinis sibi factam, ipsum dimisit. Acta sunt hæc Die ...... Mense .... Anno &c.

Ego N.Testis affirmo vt supra

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

Si verò extrabit Epistolam, siuè Scripturam, exaratam manu eius quem ipse dixit; debet ab eo fieri recognitio Libelli famosi existentis in Actis. Et licet optimum esset multas copias diuersis characteribus exaratas habere, & inter eas inserere etiam Libellum originalem, prout diximus suprà nu.XXII. *tamen hoc non est necessarium, cum iam Testis fecerit periculum de nota manu, vt dictum est. Debet ergo sibi ostendi Libellus, vt sequitur*.

Tunc A.R.P. iussit, vt per Me Actuarium ostenderetur Libellus præinsertus in Actis, vt supra dictum fuit; quem cum attentè legisset, & accuratè obseruasset, fuit

Interrogatus. Quid sibi videtur de illo Libello, & à quo iudicet esse scriptum?

Quarè ità iudicet?

An amore, aut odio deposuerit.

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis, &c. *vt sup. nu*.XIII.

XXX. Forma examinandi Peritos circa Scripturam aliquam per comparationem literarum.

Recognitio scripturæ alicuius per Testes de nota manu, licet ab Auctoribus approbetur, tamen rerum magistra experientia docet, non multum illi esse fidendum; ità enim in malo profecit humana peruersitas, vt subtilissimo inuento ab aliquibus excogitata sit

sit ars, per quam ità imitari perfectè possunt characteres alieni, vt decipi possint etiam ij, quorum scriptura adulterata fuit, & in facti contingentia hoc vidi, vt recitauimus Par.I. *Possunt ergo à fortiori decipi etiam Testes de nota manu; vnde imbecillis est reputanda eorum probatio. Maius habet fundamentum recognitio, quæ fit per comparationem manuum, si tamen rectè, & à verè Peritis fiat. Ad hanc verò necessarium est, quod in iudicio constet de Scriptura certa, cum qua debet fieri comparatio; Item quod Periti sint non Pictores, Delineatores, siuè Architecti, aut Notarij; sed Magistri, qui scribere doceant, istorum enim propria est ars cognoscendi literarum, formam, & qualitatem characterum; ideam Scribentis, & etiam à Scriptura cognoscere, quomodò aptatus fuerit calamus, quo fuit facta Scriptura, puta an quadratè, an acutè &c. Tandem debent considerare Scripturam vtendo mycroscopio, seu magna lente cryštallina vtrinque conuexa, quæ res minutas ad visum notabiliter auget, vt facilè tunc sit, minutas alterationes, & varietates, quæ sunt in characteribus, animaduertere, quæ absque ope tali discerni nequeunt. Hoc vidi practicatum in quadam Causa, in qua agebatur de quadam Epistola infamatoria, quæ dicebatur scripta à quodam Viro graui contra quendam Principem. Adhibiti ad recognitionem fuere Testes de nota manu, qui affirmarunt, esse scriptam manu illius, qui erat inquisitus. Vltrà hos, pro Fisco, adhibiti fuere duo Copistæ, pro recognitione per confrontationem manuum; qui etiam ipsi idem affirmarunt. Sed isti egregiè fuere reprobati per Reum prætensum in suis defensionibus. Iste siquidem adhibuit duos Magistros scripturæ excellentissimos. Isti ligaturam literarum variatam à vera, & genuina scriptura; sex literas specificè distinctas in totum dissimiles; obliquitatem linearum in Scriptura vera oppositam earundem rectitudini in Epistola illa obseruarunt, & ad oculum Fiscali, & Iudici demonstrarunt. Exindè sumpta magna lentè cryštallina obseruarunt Scripturam genuinam, & viderunt omnes caracterum ductiones, (vtpotè factas à calamo, qui prægnans atramento ipsum æqualiter, & abundè reddebat) esse æqualis crassitiei, & manu expedita, & veloci formatas; in Epistola verò falsificata conspicuè apparebat inæqualitas crassitiei; modò abundantia modò defectus atramēti in eadem litera, & ductus characterum non veloci, & cum libertate ducto calamo factus, sed pigro, & nutanti, ob necessitatem imitationis: & quod plus est, in quibusdam flexionibus characterum, vbi calamus pressus maius reddit atramentum, & latior euadit ductus, deprehenderunt latitudinem illam non esse factam à calamo æqualiter encaustum reddente, sed à pennicillo, qui talem æqualitatem reddere non valet. Et tandem monstrarunt nonnullos characteres ostendere aliquam sui partem formatam nigra bematite* (vulgò lapis,) *quà antèquam obducti atramento essent, characteres erant figurati, & Falsarius partem illam non benè atramento obduxerat. Et hæc omnia absque lentè prædicta obseruari non poterant. Et sic Epistola fuit pronunciata falsificata.*

In facti ergo contingentia Iudex accuratè supradicta omnia seruet, nè, cum violatione iustitiæ, lædat proximum, ac animam suam; potest verò describi totum, vt sequitur.

Consequenter A.R.P. Prouincialis conquiri fecit per Me Actuarium apud diuersos Fratres, qui communicationem per literas habent cum prædicto Fr.N., an haberent apud se aliquas epistolas ad se scriptas à memorato Fr.N. Et reperti sunt nonnulli, nempè PP.NN.& N. Ad mandatum ergo eiusdem A.R.P. Ministri comparuit P.N. Prædicator &c. qui præsentauit vnam, siuè duas epistolas &c. & sibi dato iuramento de veritate, prout iurauit &c. fuit

Interrogatus. A quo acceperit illas Epistolas?

An sciat à quo fuerint scriptæ?

Cuius manu fuerint exaratæ?

Quomodò hoc sciat &c.?

Tunc A.R.P. iussit, vt prædictæ Epistolæ reciperentur inter Acta, & prima sub dat. Tusculi &c. die &c. incipit &c. & desinit &c. *Et ponatur tenor*. Secunda sub data Romæ &c. die &c. incipit &c. & desinit &c. *Et ponatur pariter tenor*, & sunt signatæ numero, siuè litera &c. & lecto sibi suo examine, cui noluit addere, aut minuere, dimissus est saluo &c. Acta sunt hæc Die .... Mense &c.

Ego Fr.N. præsentaui, & affirmo, vt suprà.

Ego Fr.N. Minister.

Ego F.N. Actuarius.

Simili modo describi debent comparitiones aliorum Testium; præsentatio Epistolarum;

larum; earundem receptio inter Acta, cum descriptione datæ, initij, & finis illarum, & examine Testium, vt suprà dictum est. Vocari ex post debent Periti, & fieri confrontatio, & describi, vt sequitur.

Constito eidem A.R.P. de certitudine Epistolarum, de quibus suprà, quod essent scriptæ à supradicto Fr. N. decreuit A.R.P., prout præsenti Decreto decernit, quod per Peritos idoneos fiat recognitio præinserti Libelli, facta cõparatione eiusdem cum supra memoratis Epistolis. Proindè habita priùs licentia à D.Prætore (vt constat ex memoriali ad se dato, & decretato) eos iuridicè interrogandi; coram se vocare fecit DD.N.& N.qui sunt publici Magistri scripturę habitantes &c.& coram illis produci fecit Libellum, & scripturas, siuè epistolas memoratas,& rogauit, vt accuratè, attentè, & diligentissimè illas scripturas examinarent, & obseruarent, an essent scriptæ vna, & eadem manu. Et iudicium suum scripto referrent. Acta sunt hæc Die ..... Mense .... Anno &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

Consequenter comparuerunt DD.N. & N. coràm A. R. P. Ministro relationem super recognitione scripturarum sibi demandata præsentaturi; & sibi dato iuramento, prout iurarunt tact.&c. præsentarunt eidem A. R. P. Ministro iudicium suum in scriptis, dicentes se accuratè obseruasse, & sillabatìm examinasse iuxta principia artis suæ illas scripturas,& suum ipsorum iudicium fecisse, prout continetur in illo scripto, quod in Actis præsentant, & incipit &c. & definit &c. *Et ponatur tenor &c.*

Iudex debet per Actuarium coràm Peritis legi facere iudicium ipsorum, & si in eo Periti reciteut diligentiam adhibitam, & modos seruatos in obseruatione, vt paulò suprà diximus, & reddant causas, seu principia Artis suæ allegent, ob quæ iudicaut, Iudex potest eos licentiare, & Actum terminare, vt sequitur.

Et lecto per Me Actuarium,ad mandatum eiusdem A. R. P. Ministri,prædicto iudicio, ipsis gratias egit, & eos dimisit. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N. Peritus affirmo, vt supra.

Ego N.Peritus affirmo &c.

Ego N.Minister &c.

Ego N. Actuarius.

Si vero Periti in scriptura rationem sui dicti non assignant, debet Iudex quemlibet illorum examinare, prout sequitur.

Et lecto per Me Actuarium ad mandatum eiusdem A. R. P. Ministri prædicto iudicio, cum necessarium existimasset illos examinare ad effectum se pleniùs informandi, iussit D.N. Perito, vt dignaretur per parum temporis exire è camera illa, donec vocaretur. Qui exiuit continuò; & A.R.P.D.N. Peritum, qui remanserat.

Interrogauit. Quam diligentiam fecerit in obseruatione memoratarum scripturarum?

Quare iudicet talem Libellum esse, vel non esse scriptum eadem manu cum epistolis?

An secundùm principia Artis suæ iudicet causas à se adductas realiter concludere prout ipse iudicauit?

An amore, vel odio deposuerit?

Et terminetur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. vt suprà n.XIII.

Ego N. Peritus affirmo,vt sup.

Ego N.Minister.

Ego N. Actuarius.

Et pari modo examinetur alius Peritus.

XXXI. Forma examinandi Testes in causa suspecti consortij.

Vocatus fuit &c. *vt suprà num.*X.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

In quo Conuentu habitet; in quo officio; à quo tempore, & qui sint Fratres secum habitantes?

An fuerit extra Conuentum cum Fr. N., quo tempore, & quoties?

Ad quas domos ierit, cum prædicto Fr.N.?

An vnquam, & quoties fuerit ad domum mulieris N.?

Cuius status, aut conditionis, & famæ sit talis Mulier; an Nupta, Vidua, seu Virgo?

Quot annorum plùs minùs?

An sit nobilis, an ordinariæ, an vilis conditionis?

An diues, an pauper?

An viuat de redditibus, aut labore suo, aut quomodo?

An vicinia habeat eam in existimatio-

tione bona, vel mala, & de causa talis existimationis?

De causa scientiæ omnium prædictorum?

Cuius conuersationis, & famæ sit Fr. N. supradictus?

Quomodò hoc sciat?

An sciat quid negotij haberet Fr. N. cum Muliere prædicta?

An signa beneuolentiæ insolita viderit inter eos?

An Fr. N. ostenderit aliqua signa particularis domesticitatis cum tali Muliere, & quæ?

An sequestrauerint aliquando se Fr., & Mulier à prædicto Teste, ità vt eos non posset videre?

Per quantum temporis manserunt sequestrati antequam redirent?

Vbi nam se retraxerunt?

Quid dixerunt ipsi Testi antequam se sequestrarent?

Quando redierunt an essent colore in facie mutati, & quo modo?

Si sequestrati erant, sed in loco, vbi Testes eos poterat videre.

Interrogetur. Quinàm erant gestus, motus corporis eorum, & præcipuè oculorum, & quomodò situati erant?

An toties, quoties iuit ad illam domum, se pari modo sequestrauerint?

An Fr. N. dederit munera tali Mulieri, quæ, quoties, & quando, & quomodò hoc sciat?

An sciat illos inuicem ad se mittere literas, aut nuncios, & quid continebant, vel referebant literæ, seu nuncij, & de causa scientiæ?

An dicta Mulier frequenter veniat ad Conuentum, & vocare faciat prædictum Fr. N.?

Si sequestrata ab alijs secùm loquatur in Ecclesia, Capella remota, siue in atrio Ecclesiæ, aut alibi, & quomodò hoc sciat?

An Fratres, seu Sæculares audierit murmurantes de tali familiaritate, frequentia, & amicitia; qui fuerint Fratres, vel Sæculares, à quibus audiuit; quid dixerint, vbi, quando, coram quibus; & quoties?

An sciat Fratrem, seu Sæcularem aliquem, seu aliquos, monuisse Fr. N. de tali amicitia?

An ex post refrenauerit se à tanta frequentia visitationum?

An ipse Testis correxerit Fr. N., vel Superiorem Localem monuerit de hoc?

An amore, vel odio deposuerit?

Qui sint Fratres, aut Sæculares, qui sint verosimiliter, vel certò, informati de depositis à se?

Quibus habitis &c. *vt sup. num.* XIII.

XXXII. Forma examinandi Testes in causa lapsus carnis opere consummati cum secunda persona.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num.* X.

Præmitti possunt interrogationes factæ supra num. XXXI. *Tendunt enim ad eundem finem; & addi sequentes.*

An Fr. N. cum Muliere N. sequestrauerint se ab ipso Teste?

In quem locum se retraxerunt?

An poterat illos videre?

An clauserint ostium post se, vel cortinam ostij expanderint, ne viderentur?

An ex curiositate ipsos, sine strepitu, secutus sit?

An per rimas ostij, vel parùm diducta cortina ipsos viderit?

Quid facere eos vidit?

Si non potuit videre, quid audierit loquentes?

Quos sonos, aut strepitus audierit, seu voces?

Et in hoc sit Iudex diligens, vt Testis benè explicet omnes circumstantias, quas obseruauit, vt risus, suspiria, anhelitus, gannitus, strepitus ex concussione lecti, ex poppysmatis &c. lamentationes &c. ista enim cum sint vehementissima indicia, concludunt delictum, cumulata cum cœteris.

Quando sunt reuersi quales apparuerunt in vultu, & colore mutati, & quali?

An solus Fr. N. reuersus sit, relicta sola muliere?

An reuersa sit & illa secùm, & quid dixerit?

An esset solito rubicundior; incomposito crine, rugosis vestibus &c.

Quo Die, & Mense fuit hoc?

An alij idem viderint, siuè audierint?

An amore, vel odio deposuerit?

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt sup. num.* XIII.

Forma

XXXIII. Forma examinandi Testes in copula carnali attentata.

Vocatus fuit &c. vt suprà numero X. Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Vbi habitet de familia; à quo tempore; cum quibus; in quo Officio?

An extra Conuentum fuerit cum Fr. N. quoties, & quando?

Tali die ad quas domos iuerunt.

In illa domo quæ mulieres habitent?

An omnes illæ sint honestæ famæ, & quomodò sciat?

An vidisset illas omnes esse in domo, an viderit tantùm aliquam, & quam?

Cuius ætatis plus minus erat puella, quam dixit vidisse?

An sciat illius nomen?

Cuius staturæ, capillorum, coloris, faciei? &c.

Et Iudex faciat exprimi à Teste omnes circumstantias corporales, ob quas illa potest in indiuiduo cognosci.

An Fr. N. illam allocutus fuerit corà se Teste; quid illi dixerit; quid dederit?

Postquam Fr. N. illam abduxit in cameram, siuè alium locum, an ipse Testis ex curiositate clanculùm post illos abierit, & quid viderit?

Si non poterat videre; an saltem audierit, quid dicerent, aut ex strepitu, voce, seu clamore potuit cognoscere, quid facerent?

Quando audiuit puellam vociferantem, an ipse Testis accurrerit; & quare non?

An statim ad clamorem illum Fr. N. sit reuersus ad Testem; & an esset turbatus; & quo vultu; an statim discesserit à domo illa?

An ad clamorem vociferantis alij accurerint, & qui?

An post quam discesserunt, ipse Testis interrogauerit Fr. N. de Causa, cur Puella clamauerit, & quid responderit Fr. N.

Prædictæ interrogationes possunt fieri etiam si persona tentata fuerit honesta Vidua, siue maritata, quæ delictum abnuerit. Pariter etiam si Puella consensit in Stuprum, sed, ex ætate nondum Viripotens, non potuit ex dolore admittere congressum; & hoc etiam schema interrogandi potest quadrare in crimine nefando attentato, seù consummato; faciendo tamen congruas interrogationes iuxtà locorum, temporis, personarum, occasionis, & cæterarum circumstantiarum exigentiam; de quibus omnibus quadrantes, ad singula facta, interrogationes extendere esset impossibile, proindè Iudex, ex iam dictis, poterit ad rem necessarias interrogationes excogitare.

Cuius famæ sit Fr. N.?

An aliàs fuerit de Carnis delicto pœnitentiatus, seù monitus?

An amore, aut odio deposuerit?

Et terminatur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt suprà numero XIII.*

XXXIV. Forma examinandi Testes in Causa Conspirationis, siuè Coniurationis in Superiorem, siuè alium Religiosum.

Vocatus fuit &c. *vt sup. num. X.* Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Vbi, & à quo tempore, & in quo Officio, habitet de familia?

Qui sint Fratres secùm habitantes?

An audierit aliquem, vel aliquos conquerentes de Superiore?

De qua re conquerebantur?

Vbi, quando, quoties, & coràm quibus audiuit?

Quæ verba dixerint in specie?

An ipse examinatus requisitus sit ab ipsis, vt alicui memoriali subscriberet?

Qui nam fuerunt Requirentes?

Vbi, quando, & coram quibus, & quoties, & quomodo requisierunt?

Quisnam eorum erat principalis, & magis vrgebat, vt ipse subscriberet?

An legerit Memoriale, & quid continebat?

An alij, & qui, erant ibi subscripti?

Quare ipsi subscripserit?

An sciat causam, quare illi tale Memoriale formauerint?

An sciat, vel coniectetur, quis fuerit Author talis Memorialis, & vt cæteri subscriberent?

An sciant, illos in hoc conuenisse, quomodo sciat, & vbi, & quando, & quomodo conuenerint?

An alij sint de hoc informati, & qui?

Et completur examen per conclusionem.

Qui-

Quibus habitis &c. *vt sup. num. XIII.*

XXXV. Forma examinandi Testes de Confessione extraiudiciali.

Vocatus fuit &c. *vt suprà num. X.* Interrogatus. An sciat Causam suæ vocationis?

An cognoscat Fr. N.?

A quo tempore?

An sermonem secum habuerit?

Et ponatur Delictum, de cuius confessione extraiudiciali quæritur.

Quo loco; quo tempore; qua occasione; quibus præsentibus?

Quid dixit Fr. N. de tali Delicto; & quid sibi responsum fuerit à Teste, seu alio præsente?

An dixerit causam, quare illud Delictum commisit?

An Fr. M. tunc esset ebrius, & non compos mentis; an tantùm vino exhilaratus?

An solitus sit, se iactare de re, quam non fecit?

An de tali specie Delicti fuerit diffamatus, correctus, seu pœnitentiatus aliàs?

An sub iuramento affirmauerit, se illud Delictum commisisse?

An ipse Testis, & cæteri, qui audierunt, crediderint, illum vera dixisse, & quarè ità crediderint?

An amore, vel odio deposuerit?

Et completur examen per conclusionem. Quibus habitis &c. *vt suprà num. XIII.*

XXXVI. Forma examinandi Testes in Causæ Apostasiæ.

Vocatus fuit &c. *vt suprà num. X.* Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Vbi; cum quibus; à quo tempore; & & in quo Officio habitet de familia?

An hoc tempore commissum fuisse aliquod Delictum ab aliquo sciat; & quod Delictum, & de causa scientiæ?

In quo loco ipse erat, quandò vidit Fr. N. exeuntem de Conuentu?

Per quem locum exiuit?

Qua hora fuit?

Quid faciebat tunc in illo loco ipse Testis hora illa?

Si erat de nocte, quomodo poterat illum discernere?

An viderit, quando reuersus est in Conuentum?

An regressus sit per locum, per quem exiuit?

Quare non commonuit Superiorem, quandò vidit illum exisse?

An sciat, aliàs exijsse tali pacto?

An sciat, ad quem finem exierit?

An talis Fr. N. habeat amicitias suspectas?

An sciat visum esse ab alijs Sæcularibus, seu Fratribus extrà Conuentum, vel dum exijt, aut regressus est; & à quibus?

De causa scientiæ omnium supradictorum?

Cuius conuersationis, & famæ sit Fr. N.?

An amore, vel odio deposuerit. *Et finitur examen per conclusionem.* Quibus habitis &c. vt sup. num. XIII.

XXXVII. Forma examinandi Testes de Inimicitia.

Quià inimicitia potest esse indicium delicti iam patrati, (vt de percussione, occisione, aut veneno dato, &c.) vel potest esse causa, ob quam repellatur Iudex Accusator, siuè Testis à iudicio; diuerso modo debet fieri interrogatio pro primo, quàm fiat pro secundò casu. Ad probandum ergo indicium inimicitiæ, pro delicto secuto, potest fieri examen, vt sequitur.

Vocatus &c. *vt suprà num. X.* Interrogat. An sciat causam suæ vocationis?

An cognoscat P. Fr. N. & P. Fr. N.?

Et quo tempore, & an fuerit secum de familia?

An sciat illos fuisse inter se amicos?

An ex post facti sint inimici?

An sciuerit, & quomodò, causam talis inimicitiæ?

Quæ signa inimicitiæ inter eos viderit?

An sciat fuisse ex post reconciliatos, & à quo tempore?

An sciat inimicitiam repullulasse, & ob quam causam, & quomodo sciat?

An sciat dictum P. Fr. N. fuisse rixatum cum dicto P. Fr. N. voluisse illum percutere, nisi fuisset impeditus; & illi fuisse minatum aliquo modo?

An dict. F. N. sit solitos minas exequi?

Qui-

Quomodo hoc sciat?

An credat dictum P.Fr.N., ex tali inimicitia potuisse percutere vulnerare, occidere, venenare &c. dictum P. Fr. N.?

Quare, & ex quibus indicijs, ità credit?

An alij sciant ea, quæ deponit ipse, & qui nam sint de illis informati?

Quis illorum duorum Fratrum sit magis amicus ipsius Testis?

Et absoluitur examen per conclusionem Quibus habitis, *vt supra num. XIII.*

XXXVIII. Forma examinandi Testes de Inimicitia ad effectum recusandi Iudicem, siuè excipiendi contrà Accusatorem, Testes, Notarium, siuè alios qui possunt iudicio interuenire.

Vocatus fuit Fr. N. Testis productus, & exhibitus à Fr. N. Recusante, siuè Excipiente &c. &, dato sibi iuramento de veritate dicenda. prout iurauit tact. &c. fuit Interrogatus. An sciret se debere vocari ad examen?

An quo sciuit?

Quid ei dixerit Fr. N. ad cuius instantiam examinatur?

An iste sit eius Amicus, & à quo tempore?

Ad quem effectum dixerit se debere examinari?

An ipse Testis libenter acceptauerit munus testificandi in hoc casu, an inuitus?

Quarè acceptauerit?

An Fr. N. sibi dixerit, super quo debebat examinari?

An cognoscat P. Fr. N.?

Et à quo tempore?

An ipse Testis sit Amicus, aut Inimicus illius?

An sciat, & quomodo, inter Fr. N. Recusantem, & Fr. N. Recusatum vigere inimicitiam; & à quo tempore; & de causa huius inimicitiæ?

An alij sint informati de tali inimicitia, & qui?

An fuerint ex post reconciliati, & denuò facti inimici, & vndè hoc sciat?

Et completur examen per conclusionem Quibus habitis &c. *vt suprà num. XIII.*

XXXIX. Forma examinandi Testes super Amicitia, Familiaritate, Factione &c. alicuius cum Recusato, siue Excepto, vt Inimico.

Quia, vt diximus Part. prim. *& habetur ex Textu* Titul. de Test. §. I. *excludi possunt à testificando, & consequenter etiam ab alijs Actibus iudicialibus Amici, Familiares Inimici capitalis, & etiam Factionarij; damus Formulam, pro examinandis Testibus super tali Amicitia &c. quæ potest esse, vt sequitur.*

Vocatus fuit &c. *vt suprà num. X. & fiant omnes interrogationes ibi positæ vsque ad illam.* An cognoscat P. Fr. N.?

Interrogatus. An cognoscat P.F.N.?

Et exprimatur nomen eius, quem Excipiens, seu Recusans habet pro inimico?

An iste sit Amicus, siue inimicus Recusantis, siuè Excipientis?

Quomodo hoc sciat?

An talis inimicitia sciatur à paucis; à multis, vel publica sit; & de causa dicti?

An in Prouincia sint Partes, Diuisiones, Factiones &c.?

An istæ Factiones sint ex adhærentia, vel ex nationalitate?

Cuius Factionis sint Fr. N. Recusans, & P. Fr. N. quem dixit inimicum Recusantis?

Quomodo sciat eos esse oppositæ Factionis, & de contestibus?

An P.F.N. inimicus? &c. Sit inter præcipuos suæ Factionis, & quarè talis sit?

An cognoscat Fr. N.?

Et hic exprimatur nomen eius contra quem excipitur, siuè recusatur tanquàm Amicus, seu Familiaris Inimici &c.

An sciat esse Amicum, vel aduersum Fr. N. Recusati, siuè Excepti?

Quæ signa extraordinariæ Amicitiæ, seu Familiaritatis inter ipsos viderit?

An talis Amicitia, siuè Familiaritas, sciatur ab alijs; à quibus; & an sit publica, seu notoria?

An Fr. N. Recusatus &c. sit Amicus, aut Inimicus ipsius Testis?

Cuius Factionis sit ipse Fr.N. Recusatus? &c.

An credat ex tali Amicitia cum P.N., ipsum Recusatum, non esse processurum secundùm rectitudinem Iustitiæ contr Fr. N. Recusantem?

Quomo-

Quomodò hoc coniectetur, vel sciat? *Et terminatur examen per conclusionem*. Quibus habitis &c. *vt suprà numero XIII.*

XL. Forma examinandi Testes, quando præsentantur ab Accusatore, Denunciatore, Exceptore &c. in iudicio.

Diximus suprà Sect. II. num. XXVI. *quod Accusator non tenetur in Libello Accusatorio exprimere nomina Testium, ob rationes dictas tum ibi, tum* Part. prim. Tit. de Accusat. *licet possit etiam in eodem Libello ipsos assignare. Casu ergo, quod illos in actu Accusationis non produxerit, debet Iudex Accusatorem citare ad illos assignandos, vt sequitur.*

Cum intendat A. R. P. Minister &c. prout de iure procedere in Causa Accusationis datæ à Fr. N. contra Fr. N. de &c. *Et hic exprimatur Delictum, de quo fuit Accusatio &c.* vocare fecit coràm se Fr. N. Accusatorem, & illi præcepit, vt Testes legitimos produceret, ad probandum à se proposita in Libello Accusationis, sub pœna talionis. Qui Accusator dixit, Separatum illos exhibere, sed ex iusto motiuò nolle nominare omnes, quos vult producere, sed vno examinato, alium exhibebit; & pro nunc producit P. Fr. N. ad probandum primùm Articulum, siuè &c. & ipso examinato, alios producet. Acta sunt hæc &c.

Fr. N. Accusator.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

Vocatus ergo fuit &c. *vt suprà numero XXXVIII. & possunt præmitti interrogationes omnes ibi expressæ, vsque ad illam,* An cognoscat P. Fr. N. *& eius loco debent fieri interrogationes, iuxtà exigentiam Delicti, vt potè Furti, Fornicationis &c. quorum Formulas interrogandi suprà dedimus, proprijs locis: & vno examinato citari, vt suprà, Accusator debet, vt alios præsentet, donec examinentur omnes, quos intendit præsentare. Quod si aliquis Testis productus ab Accusatore, siuè Exceptore, comparere, aut examinari renuat, (vt frequenter accidit, quando Accusatus est persona potens,) debet Iudex illum cogere, vt dicetur infrà numero XLVIII. & seqq. Et si Testis renuens examinari protestatus sit Accusatori, quod si produceret illũ pro Teste, ipse in iudicio dicet contrariũ veritati; & non faciet pro, sed contra Accusatorẽ; iste potest comparere coràm Iudice, & sibi dicta à tali Teste probare testimonio eorum, qui ita audierunt, & Iudex tenetur hos examinare, & cogere Testem renuentem: & si dicet, sicut protestatus est, poterit illum punire, vt dicemus infrà num. LVI.*

XLI. Forma tenenda ab Arbitris in examinandis Testibus à Recusante Iudicem productis.

Cum A.R.P.N. & R.P.N. Arbitri, vt suprà electi vellent in Causa enunciatæ Recusationis, prout de iure, procedere vocari coràm se fecerunt P. Fr. N. Recusantem, illique præceperunt, vt Testes examinandos produceret, super asserta causa Recusationis. Qui Recusator dixit, se paratum illos exhibere, sed ex iusto motiuo, nolle, pro tunc, omnes illos nominare, quos intendit producere, sed vno examinato, alium exhibebit; & pro nunc producit P.F.N. Acta sunt hæc Die ... &c.

Ego Fr. N. Recusator.
Ego Fr. N. Arbiter. Ego Fr. N. Arbiter.
Ego N. Actuarius.

Vocatus ergo fuit coràm supradictis P. P. Arbitris P. F. N. supradictis Testis à parte productus, qui monitus, & iuratus prout iurauit tact. &c. fuit interrogatus, &c. *Porrò interrogationes fieri debent iuxtà exigentiam causæ Recusationis. Si enim est de inimicitia cum Recusante, vtendum est datis suprà num. XXXVIII. si verò de amicitia, cum Inimico Recusantis; vtendum est datis numero XXXIX. si ex alia causa criminosa, faciendæ sunt interrogationes iuxtà Formulas suprà datas. Et concludi debet examen per solitam clausulam;* Quibus habitis &c. *vt suprà numero XIII. mutatis mutandis, & vno examinato, debet citari Recusans, ad proponendum alium, & sic deinceps, donec omnes examinentur.*

ADNOTATIO

XLII. *Aduertendum est, quod de facili euenire potest, quod si duo sint Arbitri, non*

concordabunt inter se, in interrogationibus faciendis. Proindè ad tollendas discordias, vel interrogationes ipsæ, de communi consensu iam scriptæ, debent fieri ab Actuario eas legente, & scribente; vel Arbiter, ex parte Recusantis, (vt potè in hoc casu tanquam Actor,) debet priùs interrogationes, quas vult, facere; & postquam fecerit eas, quas ipse congruere existimauerit, poterit Arbiter pro parte Iudicis Recusati, in eodem examine alias, quas opportunas iudicauerit, facere. Quod si nec concordauerint in scribendis interrogationibus, eligendus est tertius Arbiter, vt ordinatur in Textu Tit. Canones §.II. *Sed ad hæc omnia vitanda meliùs est, quod vnus tantùm Arbiter eligatur, vt diximus* Par. p. Tit. Canones n. 20. p. 104. *Et in hoc casu*, Arbiter est verus Iudex, & in examine Testium, *debet procedere iuxtà Formas datas suprà* num. XXXVIII. & XXXIX. *citato priùs Recusante ad producendos Testes, vt dictum est paulò suprà* numero XL.

XLIII. Forma examinandi Testes in Casu Notorij.

Vocatus fuit &c. *vt suprà num. X.* Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

In quo Conuentu habitet?

A quo tempore in hoc Conuentu reperiatur?

An sciat aliquod inconueniens, aut scandalum, esse commissum?

A quo, quomodo, quandò, coràm quibus fuerit commissum?

Quomodo id sciat?

An alij sint de hoc informati, & qui?

An tale factum fuerit publicum, & Notorium?

Quid intendat, esse aliquid publicum, siuè Notorium?

An amore, vel odio &c. Quibus habitis, *vt suprà num. XIII.*

ADNOTATIO

XLIV. *Aduertendum, quod omnis industria, & diligentia Iudicis, in hoc casu, esse debet, quod non solùm Testes probent delictum, cum omni sua circumstantia, sed etiam, quod illud sit Notorium in Conuentu, seu vicinia. Et licet duo, vel tres Testes probare possint Notorietatem, si deponunt delictum Notorium esse; tamen meliùs, & securiùs fiet, si plures Testes examinentur, imò omnes, qui delicto interfuerunt, nisi magnus esset numerus illorum. Tunc enim sufficit examinare tot Testes, quot diximus* Par. pr. Titul. Canones. numero 56. pagin. 125. *esse sufficientes ad constituendum Notorium. Vt in Conuentu, vbi habitant duodecim Religiosi, sufficiunt quatuor ad constituendum Notorium; vbi viginti, sufficiunt sex; vbi triginta, octo: ità, vt decem satis sint ad faciendum Notorium in magno Conuentu, si tamen concurrat loci, & temporis qualitas, prout diximus loc. citat. numero 55. Examinatis ergo Testibus, pronunciet* Constare de Notorietate, *vt sequitur.*

Consequenter A.R.P. attentè consideratis, & maturè perpensis præfatorum Testium depositionibus, pronunciauit constare de Notorietate asserti Delicti, proindè decreuit Reum constituere, & prout de iure ad vlteriora procedere. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

XLV. *Aduertendum, secundò, quod Reus appellare potest à Decreto Iudicis declarantis Notorietatem, vt habetur* ex Textu Titul. Canones §. XI. *Tali casu, in potestate Iudicis, est, vel reuocare Decretum, & via ordinaria procedere; vel illi concedere apostolos, vt dicemus.*

XLVI. Forma vocandi Testem absentem per literas.

Cum in Causa, quæ, de mandato, ac commissione A. R. P.N. Ministri Prouincialis, coràm Nobis actitatur, necessaria sit persona vestra, harum seriè Vobis committimus, vt quantcyùs cum Socio assignando à vestro P. Guardiano, rectà ad Nos vos conferatis. Deus vestram interim charitatem conseruet. &c. Dat. &c.

Frater N. Commissarius Delegat.

ADNOTATIO

XLVII. *Aduertendum, quod si Iudex Superior Ordinarius est, potest per literas familiares, ac missiuas, Testem ad se vocare; Et si esset Delegatus, & supponat Testem, absque*

absque difficultate, ad se esse venturum, potest supradata literarum formula vti, quæ tamen lingua vernacula scribi debent; vel ad Superiorem localem scribere, vt Testem illum mittat. Si verò coniectetur, Testem simpliciter vocatum non esse obediturum; vel si Testis vocatus per Epistolam familiarem, non vult venire; vel Iudex scit, Superiorem Localem, non esse illum missurum; oportet illum formiter citare; Formula verò poterit esse, vt sequitur.

XLVIII. Forma citandi iuridicè Testem.

Frater N.&c.Commissarius Delegatus &c. P. F. N. &c. Sacerdoti Concionatori &c.

Cum ab A. R. P.N. Nobis sit commissio delegata in Causa, quam ex lectura literarum patentium nostræ Delegationis, (cuius exemplar authenticum, manu nostra, ac Notarij Nostri firmatum, ac sigillatum sigillo Conuentus N. in quo moramur; hic adnexum ad Te mittimus) cognoscere poteris; necessariaque sit pro Actibus Curiæ Nostræ persona Tua, harum seriè, sub præcepto Sanctæ Obedientiæ,& pœnis latis in Constitutionibus Ordinis, iubemus, vt assumpto Socio, Tibi per Guardianum Tuum assignando, ad Nos, rectà, te conferas. Et sub eodem præcepto, & pœnis. R. P. N. Guardiano tuo iniungimus, vt Tibi idoneum ad hoc Socium assignet. Volumus autem, huius nostræ citationis Libellum vim canonici Monitorij obtinere; proindè assignamus Tibi sex dies, quorum duos pro primo, duos pro secundo, & duos pro tertiò, & peremptorio termino statuimus à die præsentationis præsentium literarum Tibi personaliter factæ computandos, intrà quos si, (nulla legitima causa præpeditus) non comparueris coràm Nobis, noueris Nos contrà Te, vt contumacem, ad formam iuris, nulla vlteriori citatione præuia, esse processuros. Dat. &c.

Fr. N. Commissarius Delegatus.
Ego N. Actuarius.

Copia autem literarum patentium Commissionis authentica, vt præfertur, debet adnecti præfato Monitorio, & mitti per duos Fratres, qui personaliter illi præsentent eam, cum Monitorio citatorio, & reuersi præsentationis relationem Actuario faciant; Vndè necessarium est, vt duas copias Monitorij prædicti habeant; vna, cuius præsentabitur Testi citato;& alia reportabitur Actuario, inserenda actibus. Aduertat autem Iudex, quod dies assignandi non limitantur ad sex, sed possunt plures assignari ad eius libitum, iuxtà distantiam locorum. Porro in processu describenda erit citatio, præsentatio, & relatio, vt sequitur.

Cum P. Commissarius N. vocauerit per literas suas P.N., vt ad se veniret, ob interesse Causæ, quæ actitatur, & prædictus P.N. noluerit venire; decreuit illum iudicialiter citare; Quapropter ipsum formiter citari fecit, mittendo ad eum Fr. N. & Fr. N. cum Monitorio opportuno. Qui profecti ad Conuentum N., in quo habitat prædictus P. N. citatus, & reuersi ad me Actuarium, præstito iuramento, retulerunt,se die &c.in Conuentu &c.in dormitorio,siuè Claustro &c.præsentasse Monitorium sibi consignatum à P. Commissario prædicto P. N. citato, & eius copiam in Actis præsentarunt, & incipit &c. & desinit &c. Acta sunt hæc Die ...... Mense ...... Anno &c. in Conuentu N. &c.

Ego N. affirmo vt supra.
Ego N. affirmo vt supra.
Ego N. Actuarius.

Potest etiam dari casus, quod Guardianus Testis citati, ob aliquam causam prætensam, Testem noluerit mittere, & Testis scripserit ad Commissarium causam, quare non venerit; tali casu Monitorium simile supradicto debet dirigi ad Guardianum, iubendo sub pœnis &c. vt in tempore statuto assignet Socium & mittat &c.

XLIX. Forma iudicialiter citandi Testem, qui vocatus non vult comparere coràm Iudice.

Potest dari casus, quod Testis parui faciens Iudicem Commissarium, vocatus, vt compareat coràm Iudice, comparere recuset, nec velit ad præsentiam Iudicis venire, ne possit Iudex sibi verbaliter præcipere; & incongruum est; quod Iudex trahatur à Teste. Tali casu posset Iudex procedere per Monitorium scriptum illius tenoris (mutatis mutandis) quem suprà dedimus pro citando ipsum absentem nu. XLVIII. Sed compendiosius fiet, si mittet ad eum aliquem, qui ipsum,

coràm Testibus, nomine Iudicis, citet verbaliter, & relationem faciat, vt sequitur.

Cum R.P.Commissarius vocare fecisset P.N. vt coram se compareret, ad effectum testificandi in hac causa; noluit comparere, sed dixit Fr. N., qui eum nomine P.Commissarij prædicti vocauit, quod *nihil negotij habet cum dicto P.Commmissario; & si hic aliquid ab eo vellet, pergeret ad se.* Volens proindè eum iudicialiter citare, iussit Fr. N. Laico socio suo, *siuè* P. N., vt nomine P. Commissarij prædicti præciperet, vt coràm se pro Tribunali sedente in Camera suæ Residentiæ compareret. Qui F.N. assumptis in Testes P.F. Sacerdote, & F.N.Clerico iuit; & post quadrantem horę circum circa, reuersus est, cum prædictis Testibus, & cum iuramento ab omnibus præstito, mihi Actuario retulit, Se prædicto P.N. inuento in Cella, *siuè* Claustro *siuè* horto &c. nomine prædicti P. Commissarij præcipisse, vt statim compareret coràm se; & dictum P. N. respondisse &c. *& hic ponatur responsio ab eo data*; & hæc omnia fuisse in præsentia præfatorum Testium, qui confirmarunt ità fuisse, sicut retulit prædictus Fr. N. Acta sunt hæc Die ..... Mense ..... & Anno &c.

Ego Fr. N. affirmo vt supra.
Ego Fr. N. Testis.
Ego Fr. N. Testis.
Ego Fr. N. Actuarius.

ADNOTATIO.

L. *Aduertendum, quod si Testis secundò, & tertiò, citatus non vult comparere, potest procedi contrà eum tanquàm contumacem per Censuras, & carceres, & vincula sicut dictum est* Part. p. Titul. Testes nu.78. p.550. & seqq. & Tit. Tortura. n.57. p.598.

Quia vero quietius, & cum maiori facilitate, vti potest Iudex Censuris, quàm carceribus, & vinculis, quæ aliquoties in paruis Conuentibus non sunt, meliùs est, quod Iudex, si inuenerit Testem, vt præfertur, contumacem in non obediendo, procedat per Censuras; & si Testis est Pater grauis, vtatur Interdicto ab Ecclesia, vel Suspensione à diuinis; cum alijs potest vti Excommunicatione. Forma autem describendi in processu hunc Actum, & ferendi Sententiam Censuræ contrà sic Contumacem in comparendo, est, vt sequitur.

LI. Forma ferendi Censuram contrà Testem, qui ter citatus, non vult comparere coràm Iudice.

Cùm A.R.P. Commissarius tribus vicibus, cum termino competenti ad comparendum, citare fecerit P. Fr. N., vt coràm suo Tribunali compareret, cum eius persona necessaria esset ad dilucidationem Causæ, quæ coram ipso actitatur; & ipse P. Fr. N. comparere renuerit, & mandata eius contempserit, decreuit, prout præsenti Decreto decernit contrà prædictum P. Fr. N., vt præfertur inobedientem, & contumacem, Censurarum mucrone procedere ad hoc, vt resipiscat; Quapropter protulit contrà ipsum Sententiam Suspensionis à diuinis, *siuè* Excommunicationis in his scriptis contentam.

Cum fuerit citatus iuridicè, ad comparendum coràm Nobis, tribus vicibus, nempè Die.... &c. Mensis.... &c. & Die.&c. Mensis eiusdem; & Die sequenti memorati Mensis, vt ex actis processualibus in nostra Curia existentibus apparet, P.F.N. Sacerdos &c. & ipse mandata nostra contemnendo, contumax, post trinam prædictam monitionem fuerit, & sit, ad ipsum compellendum ad debitam Nobis obedientiam præstandam, in his scriptis contrà eum Sententiam Suspensionis à diuinis, *siuè* Excommunicationis maioris proferimus, qua maneat illaqueatus, donec cora Nobis se sistat, & absolutionis beneficium, parendo Nobis, mereatur. Et vt omnibus hæc Sententia pateat, eam capitulariter congregatis Fratribus legi, & per affixionem ad loca opportuna publicari mandamus. Dat. in Conuentu &c. Die .... Mense .... &c.

Ego Fr. N. Commissarius &c.
Ego N. Actuarius.

In executionem ergo prædictæ Sententiæ, Ego infrascriptus Actuarius, conuocatis capitulariter Fratribus ad sonum campanellæ in Refectorio, vt moris est, ad mandatum P. Commissarij, & ipso presente, alta, & intelligibili voce illam legi; hac Die .... Mense ..... Anno .... &c.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Eadem

Eadem Die Fr. N. Laicus Conuersus Socius prædicti P. Commissarij, præmisso iuramento, & coràm Testibus P. Fr.N.Sacerdote &c. & Fr. N. Clerico, *siuè* Laico pariter iuratis retulit, se coràm prædictis Testibus, & ad mandatum P. Commissarij, duas Copias prædictæ Sententiæ, sibi datas à Me, affixisse ad valuas Refectorij, & ad parietem Dormitorij publici propè lampadem.

Ego Fr. N. affirmo vt supra.
Ego Fr.N. fui Testis.
Ego Fr.N. fui Testis.
Ego N. Actuarius

ADNOTATIO.

LII. *Aduertendum, quod si Excommunicatus, aut Suspensus adhuc perseuerat in sua obstinatione, de rigore iuris potest Commissarius ipsum incarcerare. Sed quia maxima in hoc occurreret difficultas, specialiter in paruis Conuentibus, vbi regulariter, non sunt carceres, & Familia Fratrum, non est numerosa, & in ea Excommunicatus habet adhærentes, qui sibi fauebunt, & Commissario de facili non obtemperabunt, vndè eius auctoritas reddetur contemptibilis; ideo si Excommunicatus perseuerat in contumacia, melius est, quod Prouincialis, commonitus de hoc à Commissario, compellat per carceres, vel alia iuris remedia Contumacem, ad obediendum Commissario. Et caueat Prouincialis, ne ad se Causam auocet (si tamen inuenit, quod Commissarius suus legitimè processit,) sed eam prosequi faciat per eundem Commissarium, ne videatur, qui fuit Contumax, præualuisse Commissario, in non comparendo coràm se. Sed debet Prouincialis authoritatem Commissarij sui, tanquàm propriam tueri; aliter Commissarij, non strenuè Officium suum, vt decet, exequentur, sed trepidè, & hæsitanter, nè, cum ipsorum dedecore, ipsis Causa adimatur: & ità vigor iustitiæ eneruabitur.*

Si verò post latam Censuram Testis resipuerit, & paratus sit obedire, debet absolui, & post examinari vt sequitur.

LIII. Forma absoluendi, & examinandi Testem Excommunicatum ob contumaciam.

Comparuit coràm R. P. Commissario P. N. Sacerdos &c. qui, vt præfertur, fuit ob Contumaciam Excommunicatus, siuè Suspensus, & dixit, se pœnituisse de Contumacia sua, in non parendo mandatis, & citationibus sibi factis, propterea se paratum esse toties, quoties vocatus fuerit in posterùm comparere, & R. P. Commissario obedire; interimque supplicauit à Censuræ contra se latæ Sententia absolui. Qui P. Commissarius graui sermone ipsum monuit, & coràm infra scribendis Testibus adhoc specialiter adhibitis, & vocatis, in forma consueta absoluit. Acta sunt hæc Die .... &c.

Ego N. Sacerdos &c. petij, & promitto Obedientiam.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ità est Ego Fr.N. Commissarius.
Ego N. Actuarius.

Forma autem debet esse, vt traditur à Rituali Romano, & seruatur in absolutione Apostatarum, quam dabimus infra Sectione vltima num. LXVI. Excepto, quod non est necessarium, quod fiat in publico Refectorio, sed sufficit, si fiat in camera Iudicis pro Tribunali sedentis coram Testibus, & Actuario.

Poterit ex post Iudex illum examinare iuxta exigentiam Causæ, & suprà data interrogatoria.

LIV. Forma puniendi Testem irreuerentem, & pertinacem dum examinatur.

Supponimus Testem iàm coràm Iudice comparuisse, & monitum, & iussum fuisse à Iudice, vt iuraret; illum verò nec iurare velle, nec coràm Iudicè modestè versari, sed cachinnis, aut verbis improprijs, vel indecentibus illum incessere. Tali casu Iudex (quem supponimus esse Commissarium, non enim dabitur Religiosus ità effrens, & amens, vt tali pacto Superiorem Ordinarium contemnat) potest illum punire, & factum describere vt sequitur.

Cum Fr. N. prædictus fuisset monitus, vt præfertur, & iussus præstare iuramentum, & ad interrogata respondere, ille nec iurare voluit, nec respondere, sed cum risu, & contemptu fecit &c. *siuè* dixit &c. *& describantur gestus, motus, seu verba, quæ fecerit, siuè dixerit.* Quem P. Commissarius benignè admonuit, & quia ex benignitate peior efficiebatur; seuerè; & grauiùs

grauiùs increpauit. Persistente autem illo in sua pertinacia, iuris remedijs vtendum censuit, ideò vt infrà decreuit.

Quoniam P. N. vocatus in Testem à R. P. Commissario, ac iussus, iuramentum præstare, & ad interrogata respondere noluit, & monitus semel, atque iterum, ac correptus, à sua pertinacia discedere noluit, ideò præsenti Decreto decernit, vt dictus P. N. in propria Cella claudatur, & ieiunet quotidie in pane, & aqua, quousque resipiscat, & mandatis suis pareat.

Dat. Die .....&c.

Ego N. Commissarius.

Ego N. Actuarius.

Vocatus ex post fuit coram eodem P. Commissario N. eiusdem Conuentus Superior P. F. N., & per Me Actuarium illi lectum fuit suprascriptum Decretum; & P. Commissarius, qui suprà, illi præcepit, vt memoratum Decretum executioni demandaret, sub pœna Suspensionis ab Officio. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Commissarius.

Ego N. Actuarius.

Poterit etiam Commissarius procedere per Censuras vtendo forma data sup. num. LI. & mutatis mutandis, maximè si suspicionem habebit, quod remedio reclusionis in Cella, & ieiunio (quod de facili non seruabitur) parum proficiet.

LV. Forma examinandi Testem reuersum à pertinacia.

Cum P. N. Testis, vt supra reclusus in Cella in ieiunio panis, & aquæ, iuxta decretum P. Commissarij, misisset ad eundem Patrem ad petendam veniam de ostensa inobedientia, & promittendum, se in posterùm esse pariturum, iussit, vt liberaretur, & coram se vocaretur. Ad quem cum venisset, fuit ab eodem monitus, ne in posterùm, cum graui animæ suæ dispendio, in similem amentiam prorumperet, & monitus, & iuratus, prout iurauit tact. &c. fuit interrogatus.

Et prosequatur deinceps ad exigentiam Causæ &c.

LVI. Forma torquendi Testem negantem scire delictum, vel illi interfuisse, cum constet, cum illi fuisse præsentem.

Recolenda sunt, quæ diximus Par. I. Tit. Testes *circà torturam Testium, & maximè* num. 80. *vbi ostendimus non posse Iudicem siuè Ordinarium, siuè Delegatum torquere Testem, nisi de consensu Diffinitorij, siuè aliquorum proborum proborum Patrum, vt habet* Textus Tit. Tortura. §. 3. *Pariter aduertendum est, quod Testes torqueri debent pluribus de causis, puta ex contradictione, varietate, & mendacio, infamia &c. vt suo loco diximus* Par. I. citat. Tit. Tortura, *& hoc intelligendum est, quando non suppetunt alij Testes, per quos possit probari Delictum. Tortura enim est remedium subsidiarium, adinuentum à lege in defectu aliarum probationum; & antè Torturam omninò concedi debent defensiones illi, qui torquendus est, siuè Testis, siuè Reus sit, vt habet* Textus Tit. Tortura §. 9. *& Nos diximus ibi.*

His adnotatis, supponimus ex Testibus iam examinatis, quod constet in Processu, Testem torquendum fuisse præsentem, & in loco delicti, de quo agitur, & ille neget interfuisse, præmissis ergo præmittendis, torqueri debet, & modus procedendi est, vt sequitur.

Consequenter A. R. P. N. Minister, *siuè* Commissarius &c. auditis, & lectis diligenter depositionibus aliorum Testium deponentium Fr. N. Testem vocatum, & examinatum, fuisse præsentem in loco commissi delicti, tempore, quo fuit perpetratum, & ex consequenti vidisse quomodo dictum crimen homicidij, furti &c. commissum fuerit; & scire quinam fuerint Delinquentes &c. & consideratis alijs indicijs, quæ resultant ex actis, ex quibus apparet ipsum fuisse, vt præfertur, in loco, & tempore delicti commissi, & verisimile esse, quod ipse viderit totum factum, & sciat quinam delictum perpetrauerint; considerato tandem, quod ipse negat fuisse tali tempore in tali loco, & nihil scire de tali delicto, & Delinquentibus; ad habendam ab ipso Fr. N. Teste examinato plenam, & integram, veritatem, super præmissis, de quibus, vt dictum est, verisimiliter informatus apparet, & ad omnem

nem alium meliorem finem, decreuit in rigoroso examine illum cõstituere. QVAPROPTER illum vocare coram se fecit, & illi assignauit terminum trium dierum ad faciendas suas defensiones, & allegandum, quare non debeat torqueri. Decreuit pariter copiam Actorum sibi concedi, in ea parte, quæ tangit personam ipsius (suppressis tamen nominibus Testium;) aut si Patronus eius, quem ipse eliget, velit acta originalia lustrare, ipsa per Me Actuarium sibi cum tota commoditate ostendi, iussit. Acta sunt hæc &c. die &c.

Ego N. Minister &c.

Ego N. Actuarius.

Postea debet Testis, sibi eligere Patronum, Acta debent communicari, fieri Defensiones, & congregari Diffinitorium, siuè Patres Periti, vt iudicent, an torturæ, & in quali gradu locus sit. Sed quia in hoc casu Testis habetur tanquam Reus, eo modo, quo Reo assignatur Patronus, traditur copia Actorum &c. ante Torturam; eodem modo procedendum est cum Teste. Formulæ autem pro his Actibus dantur infrà Sect.VI. *ad quam Lectorem remittimus.*

LVII. Forma torquendi Testem, qui aliud dicit cum iuramento, & aliud contrarium sine iuramento.

Consequenter idem A.R.P. Minister, *siuè* Commissarius considerata depositione facta; cum iuramento, in iudicio coram Nobis, in qua Fr.N. Testis dixit se nihil scire de Homicidio, Furto &c. de quo inquiritur; & considerata depositione eiusdem huic dicto contraria facta coram N.& N.loco, & die tali &c.quibus omnem seriem præfati delicti, ità narrauit, vt verisimile sit, illum totum negotium scire, vt apparet ex Actis suprà; ad tollendam omnem maculam periurij (si qua inesset in eius persona) *vel* ad purgandum omnem variationis defectum, & ad pleniùs habendam veritatem, & sciendum, in quo dicto velit persistere, decreuit ipsum F.N. Testem in rigoroso examine constituere. Quapropter &c.*vt sup.num.*LVI.

LVIII. Forma torquendi Testem, qui facto interfuit, & tamen negat illud vidisse, aut audiuisse.

Consequenter idem A.R.P. Minister, siuè Commissarius, considerato, quod per Testes, & etiam propriam confessionem, constat, quod prædictus Fr. N. Testis die tali, hora tali, fuit in loco tali, quando perpetratum fuit delictum &c. Vndè verisimile est ipsum vidisse, quomodò illud factum se habuerit, *siuè* audiuisse verba contumeliosa, *siuè* blasphemiam &c. *si delictum consistat in verbis*; & consequenter vidisse etiam Delinquentes, & scire quinam fuerint, & quomodò res se habuerit. Et non obstantibus pluribus monitionibus, vt veritatem fateretur, negare non erubescat Delinquentes vidisse: *siue* andiuisse &c. consideratisq; alijs indicijs ex Actibus ipsius resultantibus, & contra dictum Testem facientibus: propterea præfatus P. Minister, ad effectum habendi ab ipso F.N. Teste examinato plenam, & integram veritatem super præmissis, de quibus, vt præfertur verosimiliter informatus apparet, & ad omnem meliorem finem decreuit, ipsum in rigoroso examine constituere. *Quapropter &c.*vt sup.num.LVI.

ADNOTATIO.

LIX. *Aduertendum, quod benè potest dari casus, quod aliquis sit præsens, & in loco Delicti, & tamen ad alia distractus, nec viderit, nec audirit elicet vtrumque potuerit. Si ergo Testis assignat causam rationabilem, & verosimilem, quare fuerit ibi distractus, vnde non aduertit; aut fuit impeditus videre; aut ad aliud intendebat &c. non debet Iudex illum torquere, neque potest. Sed debet benè ponderare an causæ adductæ quare non viderit, sint possibiles, verisimiles &c. an potius mendicatæ, ad persistendum in negatiua, & euadendam Torturam. Proindè debet Testem fatigare interrogationibus.*

Quid faciebat in tali loco?

Quare illuc iuit?

Cum quibus erat?

Quid faciebant illi &c.?

Et ex similibus conijciet Iudex, si est locus torturæ, an non.

LX. For-

LX. Forma torquendi Testem varium, siuè vacillantem.

Consequenter idem A.R.P. Minister, *siuè* Commissarius &c. considerata, & benè ponderata variatione Fr. N. Testis examinati, qui in suo primo examine, facto sub die &c. prout suprà in Actis, dixit, se scire certitudinaliter delictum Furti, Fornicationis &c. de quo agitur, & super eo asseueranter deposuit; & in præsenti siuè alio examine &c. deponit de eodem delicto, *siuè* Delinquente dubitatiuè, & non allegat verum, aut verisimilem, neque sufficientem causam talis variationis.

Si Testis est sibi contrarius, & contradictorius dicatur. Considerata, & ponderata contradictione Fr.N.Testis examinati, qui in primo, aut alio examine sub die &c.dixit sic, & sic &c. in alio verò sub die &c.dixit contrarium, puta sic, & sic, &c. vnde sibi contradicit, & hanc contradictionem sibi obiectam à Iudice concordare nesciuit, nec vllam causam talis contradictionis rationabilem assignat, aut ad contradictionem euadendam adducere potest.

Si Testis est vacillans dicatur. Considerata, & benè ponderata vacillatione Fr.N.Testis examinati, qui in hoc examine *siue* alio sub die &c. prout ex Actis &c. dixit sic, & sic &c. ex post in hoc eodem examine *siue* alio sub die &c. prout &c. dixit sic, & sic &c. exindè in hoc pariter examine, siue alio sub die &c. prout &c. dixit sic, & sic &c. vnde manifesta apparet eius vacillatio, quam sibi obiectam à Iudice concordare nequit, nec vllam prorsùs potest assignare causam rationabilem quare semel dicta reuocauerit, & posteà iterum confirmauit.

IGITVR AD TOLLENDAM omnem maculam periurij, & variationis, & ad effectum sciendi, in quo dicto ipse persistat, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum, (citrà tamen præiudicium quorumcunque Curiæ acquisitorum, & citrà præiudicium eum puniendi ob præfatam variationem, *siue* contradictionem; *siue* vacillationem, ac periurium) decreuit ipsum in rigoroso examine constituere, ad effectum habendi ab eo plenam, & sinceram veritatem, & videndum in quo dicto velit persistere, & ad alium quemcunque meliorem finem. Quapropter illum vocare *&c. vt sup. nu.*LXVI.

ADNOTATIO.

LXI. *Aduertendum, quod varietas, contradictio, & vacillatio Testis, potest contingere in vno, & eodem examine; & potest accidere in diuersis; & hoc dupliciter, puta quando omnia examina facta sunt pro Fisco, & Curia informatione; aut quando vnum examen est pro Fisco, aliud vero pro Reo, puta quando Testis præsentatus à Reo examinatur ad eius defensionem.*

Si est vnum, & idem examen, in quo Testis variat, vacillat, aut sibi contradicit; & etiam sint plura examina diuersa facta pro Fisco, & inter ea non potuit Testis subornari; hoc est non mediauit tale spatium temporis, quod, prudentis viri iudicio, potuerit Testis à Reo, siue Rei amico, &c. subornari, sufficit, quod Iudex sibi obiectet variationem, vacillationem, vel contradictionem; & si Testis nequit eam tollere, assignando causam rationabilem, quare ita variauerit, potest Iudex procedere ad decretum examinandi rigorosè, vt suprà dictum est.

Si vero tantum temporis interiectum est inter vnum, & aliud examen Testis factum ad informandam Curiam, quod in eo potuerit Reus per se, vel alios, pretenius, aut scriptò Testem subornare; aut si Testis est præsentatus à Reo examinandus ad sui defensam, super Articulis præsentatis à Patrono Rei; tunc, quia intrat suspicio subornationis, debet practicari alia forma, de qua infra dicemus.

ADNOTATIO II.

LXII. *Aduertendum secundò, quod licet ex* Textu Tit. Tortura §.9. *Ante torturam omninò sint dandæ defensiones; & Nos explicauerimus, ibi quod ita dandæ sunt Testibus, sicut & Reo; tamen non est hoc ita vniuersaliter, & absolutè, & strictè accipiendum, vt aliquando Testis non possit torqueri, minimè data copia indiciorum. Optima ergo est opinio* Honuphrij Camiani *relati à* Farinac. quæst. 3. num. 147. *Prout cum citat* Sgroi Par.4. cap. 16. §.2. num.7. *Qui distinguit ità. Si mendacium Testis non est euidens ex eius ore, sed à testimonio aliorum, qui dixerunt, Testem interfuisse delicto, & ipse negat; tunc debentur ei Defensiones ante Torturam; potest enim infirmare*

re dicta Testium per contrarias probationes, seu aliter contra eos excipere, itaut non maneat conuictus de mendacio. Si autem mendacium Testis est euidens ex eius ore, quia est inter duo contradictoria, aut contraria dicta, quæ euidenter sint irreconciliabilia; tunc, quia nulla defensione potest se tueri, potest torqueri, non data copia indiciorum. Tali ergo casu, si Iudex Regularis procedit ad torturam (habito tamen consilio Diffinitorij, aut aliorum Patrum apud Nos) non datis defensionibus, nullum esset inconueniens.

LXIII. Forma torquendi Testem varium ob præsumptionem subornationis.

Consequenter idem A.R.P.&c. *vt sup. num.* LX. *vsque ad illa verba* Igitur ad tollendam &c. *& subsequatur*. Considerato pariter, quod valdè verisimile est, quod prædictus Fr. N. Testis ad dictam suam priorem depositionem reuocandam, ab aliquo, vel aliquibus, minis, aut præcibus, aut alia iniusta via fuerit subornatus; ad effectum ergo sciendi ab ipso Examinato, An ab aliquo, vel ab aliquibus ad suam priorem depositionem reuocandam subornatus sit, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum, citrà tamen præiudicium primi examinis (cui ratio suadet standum esse cum deposuerit spontè, & de plano, & concordanter cum alijs indicijs, quæ ex Actis apparent) & quorumcunque iurium ex eo Curiæ acquisitorum, ac ipsum puniendi, ob præfatam variationem, & periurium, quibus, per torturam, cui ipsum vult subijcere, præiudicare minimè intendit, de quo expressè protestatus fuit, & protestatur &c.& non aliter, nec alio modo, decreuit, prout præsenti decreto decernit ipsum in rigoroso examine constituere. Quapropter ipsum vocare &c. vt supra num LVI.

LXIV. Forma torquendi Testem varium &c. non Subditum Iudici Regulari.

Potest dari casus, quod in atrocissimo aliquo Delicto, Reus Regularis habeat Complices Sæculares, qui fuerint à proprio Principe indultati; & debeant examinari tanquam Testes contrà Reum Regularem; vel etiam sint Sæculares Clerici, aut Laici, aut Regulares alterius Ordinis, qui examinentur tanquam Testes, cum licentia suorum Superiorum, & varient, vel sibi contradicant &c. Et potest etiam dari casus, quod tales Testes, licet vocati cum licentia suorum Superiorum, nolint comparere, aut si compareant nolint iurare, aut respondere, & Regularem Iudicem contemnant; à quo sciunt nec Censuris, nec alijs pœnis posse constringi ad obediendum, aut veritatem dicendam. Tali casu Iudex Regularis debet recurrere ad Superiorem Testis proterui, vt præfertur, & illi ostendere acta, & maximam importantiam Causæ, quæ grauissima est, & Superior illius Testis debet, simul cum Iudice Regulari, decernere torturam dandam Testi, & assistere, dum actualiter torquetur, non tamen ille debet se ingerere in dandis interrogationibus, sed purè in decreto, & executione torturæ. Potest ergo describi tota forma tenenda, vt sequitur.

Cum A.R.P. Minister, obtenta licentia à suo Superiore, vt constat ex actis suprà, pluries vocare fecerit N. Religiosum talis Ordinis &c. *siue* Clericum; *siue* Laicum Sæcularem, & ille nunquam voluerit comparere coràm se, imò dixerit, nullo modo velle examinari à dicto P. Ministro. *Siue* vocatus comparuit, sed noluit iurare, aut debito modo ad interrogationes respondere &c. *Siue* examinatus sub die tali &c. respondit sic, & sic &c. & reexaminatus sub die tali deposuit sic, & sic &c. prout ex actis; & sibi per A. R. P. Ministrum tali variatione obiecta, eam nullo modo concordauerit, vnde apparet esse de iure torquendum, tum ad abstergendam maculam periurij; tùm ad videndum, in quo dicto velit persistere; & ad habendam sinceram veritatem, decreuit ad eius Superiorem habere recursum, & de iure facienda prosequi. Quapropter rogauit Perillustrem, & Reuerendissimum D.Vic. Gen.Illustrissimi D. Episcopi N. *Si Testis est Clericus Sæcularis, siue* Reuerendissimum P.Abbatem, *siue* A. R. P. Prouincialem, *siue* Priorem N. *Si Testis est Religiosus alterius Ordinis; siue* D. Prætorem Ciuitatis, loci &c. *Si Testis est Laicus Sæcularis*, (sibi priùs ostensis actis, & demonstrata necessitate, & importantia Causæ) vt dignaretur manus auxiliatrices dare, & præcepto suo adigere Testem prædictum,

ad comparendum, iurandum, & respondendum, *siue* ad subeundam torturam, quæ iuxtà iuris ordinem sibi debet dari. Qui præfatus D. Vicarius &c. Abbas, Prior, Prætor &c. benignè annuit, & promisit, se missurum prædictum Testem N. ad se subijciendum examini. *Siue* se præstaturum brachium, & assistentiam suam ad torturam dandam tali Testi, iuxtà iuris exigentiam. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

Decretum autem torturæ, sicuti & eius executio, facienda sunt pari modo, sicut in torquendo Testem Subditum, & solum additur, quod tale decretum fit, & tortura datur in præsentia D. N. Vicarij, Abbatis, Prioris, seu Prætoris &c. siue alterius ab eo deputati. Formam vero Decreti dabimus infra Sect. VII.

LXV. Forma torquendi Testem inhabilem.

Cum A. R. P. Minister considerasset qualitatem Fratris N. examinati in hac Causa, & reperisset ipsum laborare nota infamiæ, propter decretum pœnale latum contrà ipsum in Causa criminali sub die &c. anni &c. actitatam per A. R. P. N. tunc temporis Visitatorem, siue Ministrum Prouincialem; *siue* reperisset inhabilem ad testificandum contra Fr. N. quia est eius Socius in crimine tali &c. prout ex Actis &c. ad tollendam dictam infamiæ notam, & vt eius dictum magis afficiat nominatum, & ad omnem alium meliorem finem, mandauit, vt per integrum Psalmum *Miserere* se disciplinaret. Qui F. N. humiliter obediuit, & in eadem Cella, coram eodem A. R. P. & Me Actuario, pœnam decretam adimpleuit. Acta sunt hæc Die .... Mense .... Anno &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

LXVI. Forma qua repelluntur Testes omninò inhabiles ad testificandum, siue Accusatores ab accusando.

Demonstrauimus Par. I. Tit. Quam n. 15. p. 343. *Quod apud Regulares Testis examinatus pro Fisco, etiam parte non citata, probat; citatio enim Rei ad videndum iurare Testes, & illis opponendum est solemnitas iuris, vt alio loco dicimus; & ita, cum apud Regulares, non citato Reo, Testes examineutur, non est vnde ante eorum examen eos possit repellere Reus, qui multotiès neque scit, se processari. Si tamen daretur casus, quod aliquis sciret Caium velle dare Iudici accusationem contra se, vel, incœpto Processu, sciret aliquem, vel aliquos, qui sunt eius inimici, Conspiratores, aliàs puniti de periurio, vel affecti aliqua qualitate, per quam totaliter inhabilitentur ad testificandum, benè potest Accusatorem, & Testes ad accusandum, & testificandum respectiuè inhabiles, repellere, comparendo coram Iudice, adhibitis duobus Testibus ad Actum comparitionis, & illi exhibere Libellum Exceptorium, vt sequitur.*

Coram Vobis A. R. P. Minister Prouincialis comparet Fr. N. & excipiendo dicit, quod ad eius notitiam deuenit, quod Fr. N. vult criminaliter accusare apud Tribunal Paternitatis V. A. R. ipsum Comparentem, *siuè* quod in Causa, quã contrà se scit actitari apud Tribunal Paternitatis V. A. R. examinandi sunt Fr. N. & F. N. & quia dictus Fr. Accusator, *siue* dicti FF. & N. sunt Conspiratores, *siue* eius capitales inimici; *siue* alias puniti de periurio &c. vnde sunt totaliter inhabiles, vt admitti possint in iudicio, & ipse Comparens promptus, & paratus est hoc, quod dicit, legitimè probare; ideò dicit præfatum Accusatorem, *siue* Testes, esse à Vobis repellendos, & nullo modo admittendos ad accusandum, *siue* deponendum contrà se. Et si aliter fieret per Vos, protestatur præsentem Exceptionem, & omnes alias sibi de iure competentes contrà prædictum Accusatorem, *siue* contrà personas, & dicta præfatorum Testium, ità hoc, & omni alio meliori modo, & forma &c. Dat. Die &c. in Conuentu &c.

Ego Fr. N. excipio, vt sup.

Ego N. fui Testis.

Ego N. fui Testis.

ADNOTATIO.

LXVII. *Aduertendum, quod si ille, qui intendit repellere Testes, vel Accusatorem, suspicionem habet, quod Iudex eam non acceptet, siue dissimulet, debet, prout diximus de Recusatione Iudicis, duas copias habere subscriptas ab ijsdem Testibus, qui inter sunt*

sunt præsentationi, quarum vnam Iudici præsentet, seu dimittat, aliam apud se conseruet, vt possit, suo loco, probare se excepisse debito tempore contra Accusatorem, siue Testes. Quod si non audet comparere coram Iudice, aut non inueniat, qui velint esse Testes; potest Exceptionem istam proponere coràm honestis viris, siuè eam facere per edictum; & pro hoc vide formulas latas pro Recusatione Iudicis . Sect. I. num. XIX. & XXI. *& pari forma, mutatis mutandis, proponatur Exceptio, de qua nunc loquimur.*

ADNOTATIO II.

LXVIII. *Aduertendum secundò, quod si causa Recusationis non potest discuti, nisi per examen Testium, & iudicialem indaginem, & agitur de repellendo Teste à testificando, potest Iudex, non obstante Exceptione proposita, examinare Testem, & in fine Causæ, in termino defensorio, discutere Articulum Exceptionis. Si verò agitur de repellendo Accusatorem ab accusando, aut causa Recusationis potest probari incontinenti, vt per ostensionem Sententiæ latæ contra Testem repulsum, in qua condemnatus fuit periurus; siue aliàs repulsus, vt Inimicus probatus &c. tali casu, ante receptionem Accusationis, siue depositionum debet discuti Articulus Recusationis; siue Exceptionis contra Testes &c.*

LXIX. Forma Decreti Iudicis post propositam Exceptionem contrà Accusatorem, siue Testes.

Cum comparuisset coram A.R.P.Ministro &c.P.F.N. & illi præsentasset Libellum Recusationis contra P.N. &c. Testem &c.qui Libellus incipit *Coram Vobis &c.* & desinit *Ego Fr. N. fui Testis*, prædictus P. Minister ipsum acceptauit si, & in quantum &c. Cum autem didicisset à prædicto P. N. Excipiente causas à se adductas pro tali Exceptione, esse à se probandas per examen aliorum Testium, decreuit hunc Articulum exceptorium reseruare discutiendum in fine examinis pro informatione Curiæ. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N.Minister Prouincialis.

Ego N.Actuarius &c.

LXX. *Si verò Excipiens per instrumenta, siuè alias probationes vult incontinenti probare causas propositas in Exceptione contra Testes, ne examinentur; aut si Exceptio sit contra Accusatorem ne accuset; debet Iudex acceptare Exceptionem, & probationes recipere, vt sequitur.*

Cum comparuisset coram A.R.P.Ministro Prouinciali P. N. & illi præsentasset Libellum Recusationis contra Fr.N. qui Libellus incipit *Coram Vobis &c.* & desinit *Ego Fr.N. fui Testis* prædictus P. Minister ipsum acceptauit si, & in quantum &c. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N.Minister &c.

Ego N.Actuarius.

Consequenter idem P.Minister citauit supradictum P.F. N. qui præfatum Libellum exceptorium contra Fr.N.præsentauit, & iussit, vt argumenta produceret, quibus intentum probaret, vt in Libello se obtulit. Qui P. Fr.N. præsentauit illi copiam Sententiæ latam die &c. à Iudice &c.contra dictum Fr.N. Testem repulsum, ex qua apparet ipsum condemnatum fuisse tanquam periurum; quæ incipit &c.& desinit &c. *& ponatur tenor &c. siue* dixit, talem Sententim asseruari in libro Prouinciæ, in quo registrantur Sententiæ, & institit sibi fieri copiam illum lustrandi, & Iudici ostendendi. *Siue* dixit, dictum Fr. N. aliàs fuisse ab eo repulsum tanquam inimicum, & tanquam talem post legitimas probationes fuisse repulsum à Iudice N. in Processu facto anno tali, super delicto tali &c.vt est notorium, & publicum. *Siue* assignauit in Testes P.F.ad probandam inimicitiam inter dictum P.F.N.& se Excipientem, ne eius Accusatio recipiatur. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N.Minister.

Ego N.Actuarius.

LXXI. *Interea Prouincialis debet examinare instrumenta producta, & Testes, & si inuenerit probari ab Excipiente, saltem semiplenè, intentum suum, non debet admittere nec Accusatorum, nec Testes, si autem non probatur intentum, eos admittat, & decernat, vt sequitur.*

Cum P.F. N. exceperit contra Fr. N. repellendo eum ab Accusatione contra præfatum Excipientem instituenda. *Siue* cum P.F.N. inquisitus, seu accusatus de cri-

crimine tali &c. excreperit contra FF. N. & N. Testes, tanquam totaliter illegitimos ad testificandum in hac causa; ET IPSE EXCIPIENS nec per instrumenta, nec per Testes coram Nobis productos, nec per alia legitima documenta plenè, aut etiam semiplenè, probauerit intentum suum coram Nobis, decernimus, nulla habita ratione talis Exceptionis, ad vlteriora procedere, & præfatum Fr. N. si comparuerit ad accusandum admittere; *siue* memoratos FF. N. & N. in præsenti causa examinare. Acta sunt &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

LXXII. *Si autem sufficienter sit probata ab Excipiente causa proposita dicatur.*

Cum P. N. exceperit &c. *vsque ad verba* ET IPSE EXCIPIENS &c. & coram Nobis per legitimas probationes, prout in Actis, probauerit prædictum Fr. N. contra quem excepit, esse eius inimicum &c. *siue* prædictos FF. N. & N. esse conspiratores, *siue* periuros &c. & causas à se assignatas esse veras, reales, & legitimas, ideo idem A.R.P. Minister decreuit, vt præsenti Decreto decernit, præfatum Fr. N. ab accusando esse repellendum; *siue* præfatos FF. N. & N. ad examen non esse admittendos. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

LXXIII. Forma literarum Remissorialium pro examinandis Testibus absentibus.

Diximus Par. I. Tit. Testes. num. 122. & seqq. p. 568. *plura de Remissione, & Commissione à Iudice facienda, quæ possunt ibi videri. Casu ergo, quod necessè habeat Iudex examinare Testes, qui sunt in aliena Prouincia, & de facili non possunt haberi, debet formare Remissoriales ad Ministrum Prouinciæ, in qua moratur Testis, & factum describi, vt sequitur.*

LXXIV. Consequenter P. A. R. Prouincialis aduertens esse necessarium examinare Fratrem N. vt informatum de præsenti Causa; & non posse ipsius præsentiam habere, cum commoretur in Prouincia N. longumque esset negotium scribere ad P. Reuerendissimum Generalem, vt illum ad se mitteret: decreuit literas Remissoriales dare ad A.R. P. N. Ministrum Prouincialem memoratæ Prouinciæ N. Expeditæ igitur fuere ad ipsum literæ tenoris sequentis, videlicet.

A.R. P. Necessarium cum mihi sit habere testimonium P. F. N. commorantis in hac vestra Prouincia in Causa quadam, quæ coràm Me agitatur, cogor auxilium P.V.A.R. implorare. Quapropter ipsum rogo omni maiori, qua possim, instantia, vt dignetur, ad nostræ Praxis Criminalis normam, prædictum P.F. N. examinare iuridicè, nempè ipsius testimonium iuratum excipiente Notario legitimè creato, & in scripturam publicam redigente; & ad me ipsius depositionem transmittere. Articuli porrò interrogatorij sunt sequentes.

Primò. An sciat causam suæ vocationis.

Secundò. An cognoscat Fratrem N. &c.

Et extendantur Articuli interrogatorij eo modo, quo procederet Iudex ipse Ordinarius, si Testem ipse examinaret, iuxtà Causæ exigentiam, & concludatur.

Me interim famulatui offero P. V. A.R. quam Deus seruet incolumem. Dat. Die &c.

Fr. N. Minister Prouincialis.

Fr. N. Actuarius.

LXXV. Forma tenenda à Ministro Prouinciali in examinando Teste, receptis Remissorialibus.

In nomine Domini. Amen. Cum A. R. P. N. Minister Prouincialis Prouinciæ N. recepisset ab A.R.P.N. Ministro Prouinciali Prouinciæ N. quasdam literas Remissoriales, quæ hic inseruntur, & incipiunt &c. & desinunt &c. *& ponatur tenor &c.* Decreuit, prout de iure, eas executioni demandare. Quapropter, creato Me infrascripto, coràm infrascriptis in Notarium, per exhibitionem iuramenti, quod præstiti, tacto pectore, more Sacerdotali, statuit, ad formam iuris, examen, de

de quo fuit rogatus instituere. Acta sunt hæc Anno &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter vocatus fuit &c. vt sup. num. X.

Interrogatus super primo articulo. Respondit &c.

Super secundo. Respondit &c. *Et sic prosequatur, donec absoluerit examen super omnibus Articulis. Et concludatur examen per clausulam* Quibus habitis &c. *vt suprà num.* XIII. *& subscribatur.*

Ego N. deposui vt sup.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Postea examen ipsum sigillatum transmittatur ad Ministrum Prouincialem, qui Remissoriales dedit.

ADNOTATIO.

LXXVI. *Aduertendum, quod non solùm potest per literas Remissoriales peti examen Testis, vt præfertur, sed etiam omne aliud, quod præstare posset Prouincialis in Prouincia sua in ordine ad Causam, quam agitat; vt visitatio Corporis Delicti; compulsatio Scripturæ à libro publico; confrontatio itidem, siue recognitio Scripturæ &c. Pariter eædem Remissoriales possunt dari ad Iudicem Sæcularem Ecclesiasticum, siue Laicum, casu quo examinandus esset aliquis eorum respectiuè Subditus; & tali casu, ad instar suprascriptarum, formandæ sunt literæ Remissoriales ad illos dandæ.*

LXXVII. Forma literarum Commissionalium ad examinandum Testem absentem.

Diximus Par. I. Tit. Testes. num. 122. p. 568. *literas Remissoriales, & Commissionales differre tantùm in hoc, quod Remissoriales dantur ad Iudicem Ordinarium, qui propria authoritate excitata per petitionem sibi factam præstat id, quod à se petitur præstandum; Commissionales autem dantur ad Subditum Committentis, qui exequitur commissionem authoritate sibi à Committente impertita. Damus ergo formam, iuxtà quam possunt literæ Commissionales formari; & est, vt sequitur.*

Frater N. Minister Prouincialis &c. Dilecto Nobis plurimum in Christo P. F. N. Theologo eiusdem Prouinciæ &c.

Cum necessarium Nobis sit examinare pro quadam Causa, quæ coràm Nobis vertitur, Fratrem N., dignisque de causis animum nostrum mouentibus iudicemus non esse opportunum vocare prædictum Fratrem N. ad nostrum Tribunal, duximus Tibi demandare facultatem examinandi prædictum Fratrem N. Harum ergo serie Tibi iniungimus, vt electo Tibi benè viso, ac idoneo Religioso nostro, quem more solito creabis Notarium, præfatum Fratrem N. coràm Te vocare facias, & iuridicè coràm Notario à Te creato examines super Articulis infrà describendis. Præcipimus autem prædicto Fratri N. sub formali præcepto Sanctæ Obedientiæ, & in virtute Spiritus Sancti, vt Te tanquam nostrum Commissarium Delegatum ad excipiendum prædictum examen recognoscat, & in ordine ad hoc, in omnibus pareat, & obediat. Porrò Articuli sunt infrascripti.

Primò interrogetur. An sciat causam suæ vocationis?

Secundò. In quo Conuentu fuerit tali tempore &c. *& sic deinceps apponantur interrogationes, iuxtà casuum varietatem; & concludatur.*

Examen autem, vt præfertur, completum, & sigillatum ad Nos mittere curabis. Dat. &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

LXXVIII. Forma exequendi Commissionem.

In nomine Domini. Amen. Cum Pater Fr. N. Theologus &c. recepisset quasdam literas ab A. R. P. Prouinciali, quæ hic inseruntur, & incipiunt &c. & desinunt &c. *& ponatur tenor.* Decreuit ea, quæ par est, promptitudine eas exequi. Quapropter vocare fecit Me infrascriptum in cameram suam, & coram infrascriptis Me Notarium creauit per exhibitionem iuramenti, quod præstiti tacto pectore &c. ad hoc,

hoc, quod vt legitimus Scriba illi inferuirem. Acta sunt hæc Anno &c.

Ego Fr. N. Commissarius Delegatus.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Actuarius.

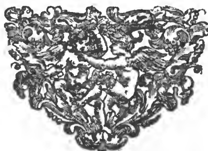
LXXIX. Consequenter Vocatus fuit &c. *vt sup. num.* X.

Interrogatus super primò Articulo. Respondit &c.

Super secundò. Respondit &c. *Et ita prosequatur, donec absolutum fuerit examen, quod terminari debet per conclusionem* Quibus habitis &c. *vt supra* num. XIII. *subscribi, à Teste, Commissario, & Actuario, sigillari, & ad Prouincialem transmitti.*

ADNOTATIO.

LXXX. *Aduertendum, quod potest committi non solùm examen Testis, sed etiam visitatio Corporis Delicti, & omnia alia, de quibus diximus suprà nu.* LXXVI. *& tali casu variandæ sunt in literis Commissionalibus clausulæ illæ, quæ concernunt negotium commissum; & eorum executio facienda, & describenda est eo modo, quo describerentur, si Acta illa fierent ab Ordinario Committente, mutato solùm nomine Iudicis Ordinarij, in nomen Commissarij.*

SECTIO

SECTIO QVINTA.

In qua traduntur Formulæ constituendi, & examinandi Reum.

I. *Quia vt diximus*, Part. prima Tit. Reus nu.8.p.660., *quando Reus est de fuga suspectus, potest ante constitutionem carcerari; hoc vero nequit Iudex ex se (apud Nos) sed cum consilio Diffinitorum, aut aliorum Patrum peritorum in ordine, prout ordinat Textus citato*, Titul. Reus §.2. *necessarium est, tradere Formam seruandam in Decreto, & carceratione, quæ talis potest esse*.

II. Forma decernendi carcerationem Rei suspecti de fuga.

Consequenter considerans A. R. P. Prouincialis atrocitatem Delicti, de quo indiciatus est Fr. N. prout in Actis &c. & periculum, quod Reus aufugiat, & iustitia fine suo frustretur, necessarium duxit, prout de iure, petere consilium à Patribus peritis, num scilicet Fr. N. Reus indiciatus deberet ad custodiam in carcere assecurari? Vnde in cameram suæ residentiæ vocari fecit P. N. Ex Prouincialem, *siuè* Diffinitorem &c. P. N. Lectorem Theologum, & P. N. Confessarium, Concionatorem &c. qui sunt magis periti inter eos, qui sunt in Conuentu N. & communicato cum illis consilio, petijt ab eis, num consulerent Reum prædictum esse carcerandum. Qui Patres considerata grauitate criminis atrocissimi, cui pro pœna debentur triremes, vel carceratio annua, &c. & conditione Rei, qui est iuuenis, robustus, audax, parùm morigeratus; & alias apostasiam commisit; *siuè* fugam meditatus est; *siuè* dixit se velle fugere &c. consuluerunt carcerari, ad custodiam, debere. In vim ergo consilij prædicti, & attentis causis, vt suprà expressis decreuit P. A. R. Prouincialis, quod memoratus Fr. N. carceri manciparetur, data commissione P. Guardiano dicti Conuentus, vt Decretum præfatum executioni demandaret; cum hoc tamen, quod prædicto Fr. N. non auferretur nec chorda, nec caputium, cum carcer non formalis, sed ad puram custodiam sibi detur. Acta sunt hæc &c.

Ego Fr. N. Consului.
Ego Fr. N. ità censui.
Ego Fr. N. ità consului.
Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Et intimato per me infrascriptum Actuarium præfato Decreto P. Fr. N. Guardiano Conuentus N., dixit, Se incontinenti esse illud executioni mandaturum. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Actuarius.

Anno .... Mense ..... & Die .... quo supra comparuit coram me Actuario prædictus P. F. N. Guardianus, & retulit se in carcerem coniecisse præfatum Fr. N. modo & forma sibi præscripta ab A. R. P. Prouinciali.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

III. *Aduertendum est, quod cum ex carceratione, etiam ad custodiam, maximè lædatur bona Fama Religiosi, non est faciliter deueniendum ad eam, nisi vera, & realis, & legitima sit suspicio fugæ; & pro hoc videnda sunt, quæ diximus* Part. prima Titulo Pœnarum num. 79. pag. 271. *circa ea, quæ reddunt de fuga suspectum*.

ADNOTATIO II.

IV. *Aduertendum secundò; quod, vt diximus* Part. p. Titul. Reus nu. 6. pag. 659. *datur carcer ad custodiam, non solum ob suspicionem fugæ, sed etiam, ex alijs causis, quæ possunt ibi videri. Si ergo Iudex ducat aliquem carcerandum, ex vna illarum debet petere simili modo consilium à Patribus peritis, sed in Decreto carcerationis debet exprimi causa illa, ob quam Periti consuluerint*,

fuerint, & Iudex decreuerit carcerationem.

ADNOTATIO III.

V. *Aduertendum tertiò; quod vt diximus* Part. prima Tit. Pœnarum num. 76. p.270. *non solùm Prouincialis, aut Iudex Delegatus potest ad custodiam incarcerare, sed etiam Guardianus, Vicarius, siuè etiam primus Discretus Conuentus in absentia illorum, ex causa vrgentissima, & quando esset periculum in mora; de quibus vide ibi. Verum est, quod sicut Prouincialis, siuè Delegatus tenentur petere consilium à Patribus peritis; pari modo se gerere debet Guardianus, Vicarius, Præses, siuè Discretus Conuentus; & optimum est, quod scripto mandetur talis carceratio, vt possit, taliter carcerans docere de legalitate procedendi. Descriptio autem debet continere breuiter factum. Puta quod Fr. N. occidit, vulnerauit enormiter, vel mutilauit Fratrem N. &c. siuè rixatus est cum eo, & iracundia indomita percitus, volebat eum aggredi, & interficere; siuè volebat fugere Apostata de Conuentu, & latronibus sociari &c. Insuper consilium petitum à Discretis Conuentus; & quia periculum erat in mora, carcerationem fuisse executam. Sed de hoc dicemus,* infrà Sectio XI. num. LVI. & seqq.

ADNOTATIO IV.

VI. *Aduertendum quartò, quod captura Rei, prout monet* Textus Tit. Reus. §.II. *debet fieri cum cautela, ne scandalum Sæcularibus ingeratur. Si verò enormissimum esset crimen, & maius damnum eueniret Religioni ex fuga Rei, quam ex scandalo, quod sequeretur ex ipsius captura; præstat illum capere; & etiam inuocare brachium Sæculare. Iudex ergo in tali casu in Decreto debet apponere causam, ob quam Patres periti consuluerint, & ipse decreuerit inuocare auxilium brachij sæcularis, pro Reo incarcerando. Circa inuocationem autem brachij sæcularis, & de Forma tenenda videantur, quæ diximus sup.* Sectio II. num. XXXVI. in fin.

VII. Forma Decreti de Reo constituendo.

VII. *Supposito eo, quod ordinatur* in Textu Tit. Reus §.III., *& nos pluribus in locis demonstrauimus Parte prima, puta, quod Reus, non potest constitui, nisi sit prius probatus semiplenè delinquens; aut adsint indicia æquipollētia semiplenæ probationi, aliter Iudex mortaliter peccat; Reus non tenetur respondere, & acta sunt nulla; debet Iudex, maturè consideratis probationibus, ac indicijs vsq; tunc habitis, videre, an Reus sit semiplenè probatus delinquens, aut si adsunt indicia æquiualentia. Et ad hoc bonum est, quod Iudex videat, & attentè consideret, quæ scripsimus,* Par. p. Titul. Reus nu. 11. pag. 661. *vbi congessimus omnia indicia, per quæ probatur Reus semiplenæ delinquens, & quæ æquipollent semiplenè probationi. Constito autem sibi, quod vigeat semiplena probatio, debet Iudex ferre Decretum de ipso constituendo; cuius Formula potest esse, vt sequitur.*

VIII. Cum ex hucusque actitatis appareat Fr. N. esse Reum de Furto commisso in Sacristia &c. *seu* de percussione illata Fratri N. &c. *seu* de proprietate &c. *& debet compendiosè, exprimi Delictum, super quo facta est Inquisitio*; decreuit A. R. P. Prouincialis prædictum Fr. N. constituere, citare coràm se, & illum examinare, & alia prout de iure prosequi. Acta sunt hæc Anno...... Mense..... Die..... &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

XI. Forma citandi Reum absentem per literas.

Dedimus Sectione præcedenti sub numero XLV. *Formam, iuxtà quam citari per literas debeat Testis vocandus ab alio Conuentu. Eadem ergo præcisè Forma, quæ seruatur pro Teste tenenda est pro Reo. Proinde si Reus vocatus per literas extraiudicialiter datas non vult comparere, citandus est per literas iudicialiter, vt diximus de Teste loco sup. citato* num. XLVI. *Et si est contumax in non comparendo (siuè vocatus per literas, siuè in Conuentu sit, & coram Iudice comparere nolit) debet Iudex procedere ad Censuras, & carceres, vt diximus de Teste loco supra citato* num. XLVIII. & seqq. *& eadem est seruanda Forma, mutato solo nomine Testis, in Reum.*

X. For-

X. Forma citandi Reum fugitiuum.

Si Reus, patrato delicto, fugam arripuit; debet citari in modum absentis; hoc autem fit affigendo Monitorium, de comparendo, in loco publico illius Conuentus, à quo fugit, ità tamen, quod tale Monitorium nequeat legi à Saecularibus, nè scandalizentur. Proindè post quam in plena Communitate Fratrum fuit lectum per Actuarium, potest affigi ad valuas Refectorij, à parte postica. Debent autem omnia Acta describi, prout sequitur.

Cum Fr. N. grauatus indicijs in Processu ità reperiatur, vt verisimiliter appareat Reus de &c. *Et hic compendiosè describatur Delictum, super quo inquiritur,* prout ex actis hucusque celebratis; ipseque Fr.N.fugam arripuerit Die ... &c. Mensis.... & Anni ..... &c. à Conuentu N. in quo manebat, & iuerit Apostata à Religione vagus, & profugus, vt Notorium est, cum fuerit denunciatus Apostata, Excommunicatus in plena Fratrum Communitate, in prædicto Conuentu N. à P.N. Guardiano memorati Conuentus iuxta Ordinis Statuta; & cum pariter nesciatur, in quo loco prædictus Fr. N. Reus, vt præfertur, reperiatur, A.R. P. Prouincialis decreuit, ipsum citare ad modum absentis. Qua propter, iussit expediri per Me Actuarium, pro vt de iure, opportunum Monitorium, quod post quam ad mandatum eiusdem A.R.P. publicassem in plena communitate Fratrum, illud affigendum curaui ad valuas Refectorij, & ad Cellam, in qua manebat ante fugam prædictus Fr. N., ad effectum &c. Acta sunt hæc in Conuentu præfato N. Anno .... Mense .... Die ..... &c.

Ego N. Actuarius.

XI. Tenor autem Monitorij prædicti est, vt sequitur. Fr. N. Minister Prouincialis &c. siue Delegatus &c. Tibi Fratri N. ex aduerso principali authoritate Nostri Officij &c. siuè commissioni Nobis factæ &c. tenore præsentium præcipimus, & expressè mandamus, quatenus, intra sex dies à publicatione præsentium numerandos, quorum duo pro primo, duo pro secundò, & duo pro tertiò, & peremptorio termino assignantur, sub pœna confessatorum criminum, & Delictorum, de quibus imputaris, & insuper aliorum iuxtà Ordinis Constitutiones &c. debeas coràm Nobis personaliter teipsum præsentare, ad teipsum excusandum, exculpandum, & defendendum ab infrascriptis criminibus, & excessibus per te commissis, & perpetratis; & signanter super eo, quod &c. *Et hic describantur Delicta, de quibus Accusatus, Indiciatus, aut probatus est Reus &c.* His peractis in fugam te dedisti, pœnas propterea, & Censuras in Sacris Canonibus, & Statutis Ordinis taxatas temerè contemnendo, & incurrendo; rebusque alijs &c. alioquin &c. Volumus autem præsens nostrum Monitorium Tibi personaliter, (si persona tua commodè haberi poterit,) sin autem Cellæ tuæ solitæ habitationis, & valuis Refectorij, (dimissis ibidem, affixisque copijs,) præsentari, & intimari. Illudque Monitorium sic, vt præfertur publicatum, & affixum, ità te arctare, & afficere, ac si personaliter, & magis legitimè intimatum fuisset. Certificantes nihilominus Te, quòd si in dicto termino non comparueris, Nos ad declarationem, quod dictas pœnas incurreris, & ad illarum legitimam executionem contra Te procedemus. Dat. &c. *Et apponatur sigillum paruum Prouinciæ.*

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Anno....Mense....Die &c. comparuit coràm Me infrascripto Actuario Fr. N. & præstito iuramento retulit affixisse duas copias preiacentis Monitorij à Me ad hunc effectum sibi consignatas, ad valuas Refectorij, & ad Cellam, in qua morabatur prædictus Fr.N. sitam in Dormitorio communi versus meridiem &c. *siuè* Orientem &c. cui Titulus est &c. & hoc in præsentia Fratrum N. & N.

Ego Fr.N. confirmo, vt supra.
Ego Fr. N. Testis.
Ego Fr. N. Testis.
Ego Fr.N. Actuarius.

XII. Forma recipiendi Reum fugitiuum Reuersum à Fuga.

Videnda omninè sunt, quæ scripsimus. Parte prima Titul. Reus numero 46. *circà Reum reuersum à contumacia, & petentem restitui in integrum. Sed sciendum, quod hoc potest diuersimodè accidere. Puta, vel Reus in se reuersus potest sponte redire; vel inuitus capi intra terminum in Monitorio assigna-*

assignatum; vel sponte comparere; vel per vim capi post expirtatum terminum; & hoc adhuc dupliciter, puta vel antequam accusata fuerit contumacia iudicialiter, & lata contra eum Sententia diffinitiua; vel post eam. Sciendum ergo, quod vniuersaliter, & in quouis ex recensitis casibus priùs debet Reus absolui ab Apostasia in forma consueta ad præscriptum Statutorum, & mox prosequi Causa, de qua fuit processatus. Quamuis verò ordinet Textus Titul. Reus §. 7. *Quod Reus condemnatus in contumacia, releuari possit, & in integrum restitui, ad faciendas suas Defensiones, si tamen sponte reuertitur ad Iudicem; tamen ex indulgentia Iudicis, pro vt diximus* Par. pr. citat. Tit. Reus sub num. 47. pag. 676. *potest admitti, etiam si per vim capiatur. Porrò antequam sibi dentur Defensiones debet audiri ipse, & examinari; & ab eo sciri non tantùm de Delicto, ob quod fuit inquisitus, sed etiam causa quare aufugit. Porrò diuersitas, quam suprà innuimus, requirit tantum diuersitatem in recensendo Formam, secundùm, quàm Reus reuersus fuerit; sed circa modum, secundùm, quem debet à Iudice examinari, idem debet esse in omni casu, & potest describi prout sequitur.*

XIII. Anno....Mense....Die...&c. Fr. N. qui, vt supra in Actis constat, fuerat citatus per Monitorium, vt præfertur, publicè affixum in Conuentu N. *siuè* fuerat condemnatus in contumacia, vt ex Sententia contrà eum lata sub Die &c. eo quia fugerat Apostata, postquam fuisset vagus per Dies &c. *Et hic exprimatur tempus durationis Apostasiæ.* In se reuersus, & de commissa Fuga dolens, sponte ad Religionem rediit, *siuè* captus est, ex mandato A. R. P. Prouincialis, *siuè* P. Fr. N. Guardiani Conuentus N. Et postquam fuisset publicè in forma consueta absolutus ab Excommunicatione, & adhuc in carcere formali detineretur; *siuè* postquàm in carcere formali ad præscritum Statutorum Ordinis in pœnam Apostasiæ commissæ per tempus à iure sancitum fuisset detentus, volens A. R. P. Prouincialis Causam ex memorata Fuga prædicti Fr. N. Rei indiciati, siuè conuicti, (*si plenè per Testes, aut alia documenta conuictus fuerit*) interruptam continuare vocare coràm se, & Me infrascripto Actuario ipsum fecit. Et sibi dato iuramento de veritate dicenda, ac grauiter monito de illius obligatione aperiendi veritatem Iudici interroganti, eo, quia iuridicè interrgatur, cum ex actis constat ipsum Reum esse de &c. *Et hic exprimatur crimen, de quo formatus est Processus.* Fuit Interrogatus. Quare aufugerit Apostata?

Quare non comparuerit in tempore sibi assignato in Monitorio?

Quare non debeat condemnari iuxtà intimationem sibi factam in dicto Monitorio?

Si iam condemnatus fuit, petat. Quare non debeat exequi contra eum Sententia, quæ fuit lata contrà ipsum in contumacia?

Receptis verò responsionibus Rei, quas ipse adducet in Defensionem sui, & excusationem Fugæ, ità concludatur.

Quibus habitis, & si, & in quantum receptis, licet A. R. P. Prouincialis illa duxerit insufficientia ad excusandum Reum prædictum, contrà quem, vt potè contumacem, ipso minimè audito deberet ferri, *siuè* exequi iam lata Sententia; tamen rigorem iuris temperando, & cum prædicto Reo misericorditer, & elementer procedendo, ipsum restituit in pristinum sui statum, antè litem contestatam; decreuitque ipsum opportuno tempore constituere, interrogare, & congruum tempus pro suis Defensionibus faciendis concedere. Acta sunt hæc Anno ..... & Die ...... quo suprà &c.

Ego N. confirmo, vt suprà.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XIV. Forma Recusationis Iudicis facienda à Reo citato.

Hanc Formam dedimus suprà Sect. p. num. XXIII. *Vide ibi.*

XV. Forma constituendi, & examinandi Reum.

Quæ seruanda sunt à Iudice in constituendo, & examinando Reo, diximus Par. p. Titul. Reus à num. 17. pag. 664. & indè *& ibi dedimus regulas à Iudice seruandas ad effectum habendi à Reo veritatem. Optimum proinde est eas attentè legere, & executioni demandare. Aduertendum pariter est, quod, vt explicauimus* Par. p. citat. Titul. Reus num. 65. & seqq. *si Reus reperitur Excommuni-*

municatus, & hoc constet ex probationibus Testium debet autè examen absolui, si verò deprehenditur talis in ipsius examine, debet immediatè absolui, antequam ad vlteriora procedatur. Constitutum ergo Rei, potest describi, vt sequitur.

Anno..... Mense...... & Die..... &c. in Conuentu N. in Camera solitæ Residentiæ, & in qua Tribunal erexerat A. R. P. Prouincialis &c. vocatus, & constitutus fuit coràm prædicto Adm. R. P. Prouinciali, & me infrascripto Actuario. Fr. N. Laicus, *siuè* Clericus &c. Reus in hac Causa principalis, quo ad alios ætatis suæ annorum &c. prout dixit, Religionis verò &c. Et cum per legitimas depositiones Testium, prout in Actis, constet ipsum percussisse Fratrem N. & ideò esse Excommunicatum, idem A. R P. Prouincialis eum absoluit, ad effectum solùm adstandi, & se tuendi in iudicio, & non aliter, & cum reincidentia, cum ipse non possit probare se fuisse absolutum. *(Quod si de Excommunicatione antecedenter non constet, debet omitti descriptio absolutionis:)* Ex post declarato illi statu suæ Causæ, nempè, quod in actis habeantur ea, quæ requiruntur ad eum iuridicè constituendum, & interrogandum; præmissâque monitione, quod proprium crimen, stantibus indicijs, & probationibus, quæ contrà eum in processu militant, sub æterna damnationis pœna, fateri teneatur, ac propterea delato ei iuramento de veritate dicenda super his, de quibus interrogabitur, pro vt iurauit, tactis Sacris Scripturis; *siuè* tacto pectore, more Sacerdotali, ad sibi factas interrogationes respondit; vt infra.

Interrogatus. An sciat causam suæ vocationis?

Et si carceratus. A quo loco veniat?

Si respondet se causam scire, aut saltem eam imaginari, Iudex subiungat, vt eam narret; & Reo incipiente narrare factum Iudex illum minimè interrumpat, sed sinat eum liberè dicere, & Actuarius sit accuratus, & velox in scribendo punctualiter ea, quæ dicit. Finita Rei narratiua; Iudex debet illi facere interrogationes, per quas clarè explicentur circumstantiæ loci; loci temporis, modi, formæ, armorum, &c. quas Reus non benè declarauit. Et aduertat Iudex monitum perutile omnium Criminalistarum, & est, quod Reo incipiente fateri crimen, Iudex perseueret in examinando, donec integralem confessionem ab eo hauserit, nè forte illum pœniteat, & inceptam alias confessionem reuocet, obnubilet, aut turbet.

Habita tandem plena confessione faciat Iudex illi legi per Actuarium suam depositionem, cui subscribat, vel Crucis signum apponat; & bona etiam cautela est, vt Reus semper subscribat cuilibet paginæ suæ depositionis, nè possit, (vt euenit aliquando à quibusdam nebulonibus) calumniari Iudicem, aut Actuarium, quod Acta vitiauerint, & se non ità dixisse in suo examine, prout scriptum reperitur. Tandem subscribant Iudex, & Actuarius.

Bonum etiam est in atrocissimo casu ad examen Rei adhibere duos Patres graues, quibus à Iudice imponatur formale præceptum silentij, & subscriant etiam ipsi examini facto.

Si verò, vt in pluribus fit, neget Reus scire causam ob quam fuerit vocatus, aut carceratus; Incipiat Iudex à generalioribus, & remotioribus indicijs suas interrogationes. Scio Criminalitas plerosque incipere ab inimicitia, interrogando Reum, an habeat inimicos, & quos, & qua de causa; & si reputet N.N.N. &c. Amicos, Viros probos, de quibus, non possit suspicari mendacium, &c. & hoc faciunt ne Reus possit reprobare Testes, qui ab eodem fuere probati, vt Viri integri, & minimè inimici. Sed talis praxis mihi non probatur, & est contra ius; etenim prout probauimus. Par. p. Tit. Reus numero 77. ℣. Septima est, *Iudex non debet, interrogando, auferre Reo suas Defensiones; quærendo autem de Inimicis &c. illas aufert, quia spoliat Reum Exceptione de inimicitia, quam potest Testibus obijcere. Melius ergo fiet, si ab his abstineat, & sinceriori indagine veritatem præscrutetur, & potest sic prosequi.*

Interrogatus. In quo Conuentu maneat de familia?

Quod Officium ibi habeat?

A quo tempore ibi degat?

Qui sunt Fratres ibi commorantes?

Tali Mense, & Die; vbi erat ipse interrogatus?

An tali tempore acciderit in Conuentu aliquod inconueniens, & dicat quod?

Quomodo hoc sciat?

Supponamus autem aliquem Fratrem de nocte fustibus cæsum. Interrogatus. An audierit Fratrem N., quem dixit fuisse percussum, quando clamauit *accurrite, accurrite, assassinatus sum*?

Quæ hora noctis tunc erat?

Si dicit non audiuisse. Interrogetur. Vbi erat illa hora ipse examinatus?

Si erat in Cella quomodò, non audiuit vocem ità vehementem, & strepitum, & tumultum Fratrum, qui accurrerunt?

Si erat extrà Cellam in quo loco erat?

Quid faciebat ibi?

A quibus visus est ibi?

Si audiuit vocem clamantis, quare non accurrit in auxilium?

Quid poterat metuere si audiuit alios Fratres accurrentes?

Si accurrit etiam ipse quomodo viderit Fratrem N. percussum?

An sanguis efflueret?

A qua parte corporis?

Quot, quales, quantæ, & in quibus membris apparebant contusiones?

Quosnam alios Fratres ibi viderit?

Quid dictum tunc fuit de percussore?

An ibi repertum sit lignum, quo percussus fuerit?

An illud agnosceret si si[illegible] præsentaretur.

Et instrumentum percussi[illegible] siuè lignum, siuè aliud sit, quod fuerit r[illegible]tum, & Iudici præsentatum debet Reo o[illegible]endi, & describi ità.

Et ad mandatum A.R.P. Prouincialis fuit præsentatus baculus *siuè* ferrum, *siuè* culter *siuè* saxum &c. quod fuit repertum apud Vulneratum sanguine tinctum, & in actis fuerit consignatum, & descriptum, prout supra; quod videns prædictus Frater N. Reus dixit &c. *vel* Interrogatus.

An illud sit lignum, quod ibi vidit?

An sciat quisnam percusserit Fratrem vel saltem suspicetur?

Quare itè suspicetur?

An Frater N. percussus sit homo rixosus?

Cum quo rixatus sit; & quoties, & quando, & qua de causa, & coràm quibus & quomodo hoc sciat?

An prædictus percussus habeat inimicos, & quos, & ex qua causa, & de causa scientiæ?

An ipse rixatus vnquam sit cum prædicto, & qua de causa, & quibus præsentibus?

An ipse die præcedenti, vel in illo sero ceciderit, vel impegerit caput in parietem, lignum trabem, ex quo liuor apparuerit sibi in facie; siue excoriatura, vel scarificatio, aut alius tumor in brachio, manu pede &c. Qua occasione tale malum sibi fecerit?

Quis illud viderit?

An in serò illius diei ipse fuerit in loco in quo asseruantur ligna ad cremandum?

Quid faciebat ibi?

An aliquod lignum asportauerit?

Ad quem vsum tale lignum secum tulerit?

An vllus Fratrum illum viderit cum tali ligno?

Quid ei dixerit ille frater?

Quare lignum illud tunc sub mantello absconderit?

Quonam illud detulit?

Quid dixerit die, & loco tali, post quam ipse interrogatus iurgatus est, cum Fratre percusso?

An rixa fuerit tantum verbalis, an potiùs etiam cum insultu vniùs aduersùs alium?

Quis prior insurrexerit contra alium, ipse interrogatus, an Frater percussus?

An ad manus tunc venerint?

A quibus Fratribus fuerint separati?

Post prædictam rixam, quo abiit ipse interrogatus?

An esset tunc solus, aut comitatus fuerit ab alijs Fratribus, & à quibus, & quid dixerit?

Monitus, vt dicat veritatem, quia in Processu constat, quod ipse minatus tunc sit Fratri percusso, & dixerit ità, & ità &c. An prædictas minas ex post executus sit?

An ex post Frater percussus aggressus sit ipsum examinatum, quo tempore, quo loco, quibus armis, quibus videntibus, aut audientibus, & quid sibi fecerit?

An ipse examinatus vnquàm habuerit rixam cum alijs Fratribus, & eos percusserit?

Quomodo potest negare hoc, cum sit publicum, & notorium, siuè per Testes constet, quod tali tempore, in tali Conuentu &c. pugnis, saxo, ferro &c. percusserit, seu sauciauerit Fratrem N.?

Qua de causa illum percussit?

Fuit ei dictum, ergo pari modo percussisti etiam Fratrem N. cum quo conuictus, & confessus, es te fuisse rixatum. Si tu non percussisti quis ergo eum percussit?

Et cum hora esset tarda, A.R.P. Prouincialis examen interrupit pro tunc, intendens tamen illud tempore congruo, & sibi opportuno, continuare; & lecto per Me Actuarium clara, & intelligibili voce

exa-

examine ipsi Reo, cum nihil addere, vel minuere, illi voluisset dimissus est; *siuè* ad carceres reductus fuit.

Ego N. confirmo vt supra.
Ego N. Assistens.
Ego N. Assistens.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XVI. *Aduertendum, quod plerique Criminalistæ, in suis ipsorum Formularijs, dispertiuntur examen Rei ante Torturam in tria Constituta, ex quo factum est, quod parùm periti rerum criminalium opinati sint, quod Reus, ter tantùm possit antè Iudicem sisti, & examinari. At opinio hæc erronea est, quia, vt diximus,* Par. p. Titul. Reus, *potest Iudex, quoties opportunum ad Causæ expeditionē iudicauerit, examinare Reum. Distinguitur verò àCriminalistis examen in tria Constituta, non ex eo, quod primum Constitutum e.g. dicatur primum examen, quando prima vice Reus antè Iudicem sistitur; & secundùm, quandò secundò examinatur &c. Sed distinguitur examen in tria Constituta sic, quod primum est, in quo Iudex de remotioribus à Delicto Reum interrogat; & examinat illum tantummodò super indicijs habitis à Testibus, & quasi perfunctoriè facit vnam, vel alteram interrogationem super Delicto principali. Reo autem existente negatiuo, in secundò Constituto interrogat super Delicto principali; sibi obijcit indicia, quæ constant; legere facit dicta Testium contra eum; opponit contradictiones, quas Reus dixit in suis examinibus; ipsum redarguit; fatigat interrogationibus; argumentis stringit, vt confiteatur. Porrò in tertiò congerit omnia indicia, Testiùm probationes, instrumenta, scripturas &c. & illa obijcit Reo ad effectum ipsum remouendi ab obstinatione, in qua persistit in negando; ipsum monet, quod deuenietur ad examen rigorosum, nisi confiteatur de plano; minatur Torturam, & nihil intentatum relinquit, vt ipsum ad optatam confessionem perducat; itá vt ista tria Constituta sint quodammodo tres Canonicæ monitiones, antequam deueniatur ad infligendam pœnam tormentorum. Potest ergo esse; vt frequenter fit, quod in primo examine nequeat Iudex interrogare Reum, neque ab eo habere responsum super omnibus indicijs remotis. & proximis, itá vt cogatur pluries eum examinare super puris indicijs, vt præfertur; omnia ergo illa examina, quæ de indicijs sunt, etiamsi essent decem, integrant primum Constitutum tantùm.*

ADNOTATIO II.

XVII. *Aduertendum secundò; quod indicia, super quibus in primo Constituto debet examinari Reus pro veritate, & delictorum, & circumstantiarum, sunt itá multiplicia, vt impossibile sit, de omnibus specialiter interrogationes, à Iudice faciendas, describere. Assumpsimus in Superiori Formula pro exemplo casum percussionis, ad cuius instar informari poterit Iudex de modo seregulandi in cæteris delictis. Tamen ad pleniorem instructionem, & vt, quantum fieri potest, demus Regulas interrogandi pro omnibus casibus, sciendum est, quod indicia alia sunt specialia, & proxima; alia sunt generalia, & remota. Ratio, & modus interrogandi de primis debet haberi à depositionibus Testium, & proindè de illis themata dare non possumus, sed Iudex e ventre depositionum ea debet excerpere. De generalibus verò, & remotis aliqualem Regulam possumus dare. Aduertendum autem, quod omnia Delicta possunt nasci ab irascibili; vel à concupiscibili, ista enim sunt duo radices maleficiorum. Ab irascibili procedunt percussio, vulneratio, homicidium, proditio, venenatio, calumniatio, falsificatio, coniuratio, conspiratio subornatio, detractio, infamatio, & omnis alius modus, per quem proximo nocetur. A Concupiscibili verò crapula, ebrietas, Adulterium, Defloratio, Stuprum, Crimen innominabile, Sollicitatio ad turpia, Furtum, Proprietas, Simonia; & omnia alia per quæ satisfit appetitui sensus, seu spiritus ambitiosi. Verum est, quod nonnulla, ex recensitis possunt promiscuè oriri, vt furtum, Proprietas, Falsum, Apostasia, Detractio, &c. siquidem aliquis potest itá furari, esse proprietarius &c. vt, per pecuniam, mulierem corrumpat, siuè Electores, & per hoc satisfaciat libidini, vel ambitioni; vel vt Mandatarium remuneret pro homicidio Inimici, & sic irascibili satisfiat. Tamen ad illa duo principia crimina reducuntur. Habent autem illa duo principia differentia indicia generalia, & remota, per quæ regulariter loquendo, conijci à Iudice potest, quod delictum fuerit commissum, & de his Iudicem informamus, vt interroget. Siquidem in Delictis percussionis, vulnerationis, homicidij &c. Interrogari debet Reus.*

An altercatus sit; an rixatus; an prouoca-

uocatus; an contumelijs, conuicijs, detractionibus impetitus fuerit ab N. qui vulneratus est?

An riualitatem cum eo habuerit ob Prælaturam, Officium, Dignitatem, Magisterium obtinendum?

An fuerit ab eodem Accusatus, Denunciatus, grauatus, impeditus, iniuriatus in persona sua, vel suorum?

An sit Familiaris, amicus, Coniunctus, Factionarius Inimici Notorij ipsius examinati. *Omnia enim hæc indicia sunt Inimicitiæ, ob quam solam memorata Delicta committi possunt. In alijs verò Delictis carnis, differentia sunt indicia, puta conuersatio Familiaritas, colloquia, sequestratio, risus, ioci, nutus, tactus manuum, laudatio pulchritudinis, munera, literæ, & alia huiusmodi. In his verò potest Iudex interrogare.*

An Reus frequenter allocutus sit cum Muliere?

Vbi, quoties, quando, quibus præsentibus?

Quid negotij secum habuerit?

Quid sibi dixerit?

De quo riserit secum?

An sequestratus à Socio locutus fuerit?

Ad quid munera dederit?

Quid ad eam scripserit?

Cur Domum frequentauerit?

Cur affectauerit visitare in absentia Mariti, Matris, Fratrum, seu Coniunctorum? &c.

Ex omnibus enim his concluditur amor concupiscientiæ, erga illam. Porrò alia sunt indicia generalissima, quæ quadrant in omni crimine; & sunt consuetudo delinquendi in illo crimine; mala Fama, vita relaxata, indeuotio, fuga orationis, & huiusmodi, & ad habendam de his confessionem ab ore Rei debet interrogari.

Quare, & ob quod crimen fuit Sententiatus tali tempore?

Quare pœnitentiatus in Visitatione tali tempore?

Quare confusus à Guardiano tali tempore?

Quare refutatus de Familia ab omnibus Guardianis ità, vt coactus sit Prouincialis dare illi Obedientiam apertam, vt inueniret beneuolum Receptorem?

Ex istis enim cogetur fateri indicia illa, quæ memorauimus supra. Præter hæc, sunt alia adminicula, puta complexio biliosa, & promptitudo ad iram, quæ facit ad percutiendum; complexio saturnina, & maligna, quæ inclinat ad nocendum per oblocutiones, proditiones, veneficia, auaritiam; & complexio sanguinea, quæ incitat ad libidinem, amorem impudicum &c. Et super his potest pariter à Reo quærere Iudex, & interrogare.

Quare tali tempore ex simplici verbulo tantum excanduit contra N.?

Quomodo tot amicitias, & Familiaritates habeat cum sæcularibus maximè feminabus?

Quarè victu communi, non sit contentus, sed obsonia particularia, vinaque pretiosa procuret?

An diuites coniunctos habeat, à quibus talia habeat? &c.

Adminicula autem ista valde conferunt ad intentum, si quidem per ea supleatur aliquando defectus in Testibus, & etiam roborantur iudicia, vt passim dictum fuit Parte prima.

XVIII. Forma secundi Constituti.

Dictum est in Superiori Adnotatione, quod in primo Constituto debet Iudex Reum interrogare super indicijs remotis, & generalibus; in secundo verò debet vrgere illum depositionibus Testium, & interrogare super indicijs specialibus, tanquam efficacioribus medijs ad extorquendam ab eo confessionem. Porrò indicia hæc, vt dicebam, excerpenda sunt ex ventre depositionum Testium, & non potest de omnibus singillatim tradi regula interrogandi. Ideo tractabimus materiam continuando exemplum Causæ, quam supra assumpsimus, ex qua Iudex poterit desumere modum, quo se regere debeat in facti contingentia. Erit ergo, vt sequitur.

Anno... & loco, quo supra Mense vocatus fuit coràm A.R.P. Prouincialis P. Fr. N. Reus, qui supra, Die verò &c. qui monitus, & iuratus, prout iurauit tacto &c. ad opportunas interrogationes respondit, vt sequitur.

Interrogatus. An ipse Constitutus benè recogitauerit de periculoso statu suæ salutis in persistendo in periurio, & se disposuerit ad fatendam veritatem?

Quomodo audeat asserere se dixisse veritatem in primo Constituto, cum ex pluribus indicijs, & probationibus constet ipsum percussisse Fratrem N.?

Quis ergo eum percussit?

Quo-

Quomodo audes dicere nescire percussorem, dum tu ipse percussor fuisti?

Nullus rixatus est, nullus minatus est Fratrem N. nisi tu; quis ergo, nisi tu, potuit tale maleficum fecisse?

Qui sunt illi maleuoli, quos tu dicis potuisse arripere occasionem ex rixa, quã habuisti cum Fratre N. ipsum percutiendi?

Si ergo neminem nescis in indiuiduo assignare, & quomodo audes dicere, alios fuisse percussores?

Potest ne dicere P.P.N. & N. Sacerdotes graues, & Senes tale facinus comisisse?

Potestne asserere P.P.N. & N. Amicos, & Familiares ipsius P.N. ipsum verberasse?

Potestne dicere, quod Fratres N. & N. Clerici, qui nec causam, nec rixam, cum eodem habuerunt, ipsum percusserint?

Potestne rationabiliter dicere, quod Fratres N. & N. Laici deuoti, & mortificati, qui sunt filij spirituales ipsius Patris N. ipsum verberauerint?

Si nullus ergo, vltra istos, erat tunc in Conuentu, nisi tu, tu solus hoc crimen commisisti?

Dictum ei fuit Resipisce miser, nec ad euadendam temporalem pœnam, illaquea te æterna, dicas, Quare dum omnes Fratres accurrerunt ad vocem clamantis, tu solus non comparuisti, vt opem ferres?

Quomodo non audiuisti, cum esset talis clamor, quod Fratres N. & N., qui erant valdè distantes accurrerunt, & tu qui eras vicinus non audiuisti?

Quomodo dicis tali tempore esse somno oppressum, si dixisti in primo Constituto, te non solere ire cubitum nisi hora tertia noctis, & percussio fuit paulo post horam secundam?

Quomodo dicis te fuisse lassum ex itinere facto, si dixisti supra tali die non exijsse à Conuentu?

Nonne rixatus es cum P.F.N. percusso post prandium illius diei in camera ignis communis?

Nonne paulo ante completorium fuisti in lignario?

Ergo non fuisti extra Conuentum, nec lassatus es ex itinere, prout dixisti?

Cum quo Socio existi, & ad quid, & quo petente Licentiam exeundi?

Quomodo recordaris exijsse, e Conuentu, & non recordaris Socij, cum quo fuisti?

Nonne fuisti ad Cellam Fratri N. percussi tempore, quo ipsi alligabantur vulnera?

Si ergo profundè ità dormiebas, vt non audieris vocem clamantis, & quomodo expergefactus es, dum ampliùs non fiebat strepitus?

Nonnè ipse Fr. N. percussus exprobauit tunc tibi, qua fronte ausus fuisti illum adire, postquam ipsum tam enormiter percussisti?

Nonne respondit tibi, quod si tua lingua mentiebatur, facies tua mentiri non poterat, ex eo, quod apparebant sc. licturæ, quas ipse vnguibus tibi fecerat in facie ad sui defensionem, quæ fuerunt visæ tunc ab omnibus; & per nonnullos dies perdurarunt?

Respondit &c.

Videns autem A.R.P. Constituti pertinaciam, illum denuò paternè monuit dicens Vide Frater tu curas de corpore, non de anima; metuis pœnas sæculi, non inferni. Peccasse, fragilitatis est; sed peccatum negare coràm Deo, cuius locum teneo, Diabolicum est; moneo ergo te, vt relinquas obstinationem, veritatem fatearis, & ità temperamentum pœnæ merearis. Dicas ergo, quisnam percussit Fratrem N.?

Tunc Pater Prouincialis, videns animum ipsius obfirmatum in deneganda veritate, voluit examinis continuationem in aliud tempus differre; adhoc, vt Reus haberet occasionem meliùs de se recogitandi, & se disponendi ad fatendum crimen. Iussit tamen sibi priùs legi suam depositionem, & ab ipso subscribi. Acta sunt hæc &c.

Ego N. confirmo vt supra.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XIX. Forma tenenda in vltimo Constituto Rei.

Anno ... Mense ... Die & loco &c. adductus coràm A.R.P. Ministro Prouinciali P. Fr. N., qui supra grauibus, & exhortatorijs verbis fuit monitus, vt, consulens animæ suæ, à tot periurijs tandem desisteret, quot fuere mendacia, quæ in Superioribus Constitutis asseruit; & de nouo iuratus, prout iurauit tacto pectore &c. ad sibi factas interrogationes respondit, vt sequitur.

Inter-

Interrogatus. Quam ob causam percusserit Fratrem N.?

Quomodo audeat negare hoc, dum omnes Testes quotquot fuere examinati affirment ipsum fuisse percussorem?

... Audias, (ait R.A.P.) & confusus per eorum dicta, veritatem tandem fateare. Et ad mandatum eiusdem A. R. P. lectæ sibi fuerunt depositiones Testium, & signanter dicta primi Testis supra fol. &c. Secundi Testis supra fol. &c. *& sic deinceps, donec omnia dicta Testium sibi obiecerit*. Tunc R.A.P. quid dicis ad hæc; quomodo audes negare?

Respice in me, quomodo non confunderis coràm Deo, cuius locum teneo, negare, quod tot boni Religiosi cum iuramento affirmarunt?

Vide miser præcipitium tuum non es contentus falsitatem cum Diabolo defendere, & veritatem contra Deum impugnare, sed etiam Viros probos calumniaris, & audes illos periuros, falsosque Testes dicere?

Sed quid dices ad manifesta indicia, quæ militant contra te?

Potesne negare, quo tali die &c. post prandium coràm P.P. & Fr.Fr. N.N. & N. altercatus sis cum Fr. N. percusso ob causam talem &c. dum esses ad ignem communem, & protulisti contra ipsum verba talia, &c. & non solum hoc, sed, arrepto titione, volebas ipsum percutere, nisi fuisses retentus à P. N. qui apprehendit te per brachium, & adduxit in Dormitorium?

Potesne negare te in dormitorio dixisse coràm P.N.&N. quod omni modo volebas te vlcisci contra eundem Fr. N. & ipsum apprehendisses in tempore, quo à nemine posses impediri?

Potesne negare, quod post Vesperas, & paulò ante completorium tu iuisti ad lignarium, & lignum inter alia delegisti, & interrogatus à Fr. N. Coquinario, qui illuc aduenerat, quid volebat facere de illo ligno, tu respondisti *velle illo reddere sensatum quendam fatuum*, quæ verba fuere audita etiam à Fr. N. qui superuenit dum Coquinarium quærebat?

Potesne negare te, dum à lignario exires, obuios habuisse Patres N. & N. redeuntes ab horto, & quando eos vidisti abscondisse lignum sub mantello, & dum te interrogassent quid nam absconderes, te illis responsum non dedisse, sed concito passu, timens, nec vellent videre quidnam gerebas, ascendisti scalas dormitorii, & iuisti ad cellam, qua festinanter clausa, ad ipsos, qui iuerant ad ignem, reuersus es?

Potesne negare in illo sero, præter morem tuum, quo solitus es post primam noctis ire cubitum, circumisse per dormitorium, & claustrum; & dimissis calepodijs, induisse sandalia contra morem tuum & quæsiuisse à Fr.N. Clerico, an ipse vidisset Fr. N. percussum &c. & Clericum prædictum tibi respondisse, illum manere adhuc in Ecclesia?

Potesne negare, quod dum ipse Fr.N. exijsset ab Ecclesia, & scalas ascenderet, tu qui stabas in insidijs cucurristi post eum, & ipse audiens sonitum gressus tui, sibi que timens, relictis calepodijs, velociter ascendebat scalas, & tu cæpisti illum percutere, & ille fugiebat, teque prosequente percutere, ipse magna voce clamare cepit, *accurrite, accurrite, sum assassinatus*, teque ferociùs percutiente, ipse in obscuritate, (dum lampas dormitorij fuerat contra consuetum extincta) faciens de necessitate virtutem te amplexatus est, & vnguibus scalpsit tibi faciem, & brachium, & digitum manus tuæ momordit, & scalpturæ visæ sunt à Fratribus in illo sero, & per plures dies durarunt, & à morsu curatus fuisti per Chirurgum?

Potesne negare, quod accurrentibus omnibus Fratribus in auxilium, Tu solus non comparuisti, quod repertum fuerit lignum, quo eum tutudisti, quod fuit recognitum à Coquinario, esse illud idem, quod tu acceperas in lignario paulò antè Completorium, & dimisisti in loco delicti, quando audiens Fratres accurrentes, fugisti in Cameram tuam?

Potesne negare, quod tu comparuisti quadrante horæ post factum in cella Fratris N., vbi erant assistentes cæteri Fratres, ad illum curandum à contusionibus, & quando ille te vidit dixit ad te, *& audes adhuc venire ad conspectum meum postquam me assinasti*; & dum tu negasti hoc fecisse, ipsum replicasse, *lingua tua mentitur; sed facies tua verum dicit; videte Fratres scalpturas vnguium, quæ produnt malefactorem*, & dum ad illa verba Fratres Conuersi sunt ad te, tu mutus statim abijsti?

Quomodo ergo potes negare tot indicia, per tot Testes probata?

Dicas nonne curatus fuisti à Chirurgo in digito minimo manus?

Quo-

Quomodò hoc negas si in primo examine hoc confessus es?

Quis ergo te sauciauit in digito?

Nonne per duos dies fuisti in camera, nec audebas comparare ob faciem deformatam scalptura vnguium?

Respondeas. Ad quid arripere illum baculum, & sub mantello abscondere?

Hoc nequis negare. Responde.

Aduertat Iudex, quando Reus incipit titubare, verba confundere, pallere, plorare, sudare, suspirare, anhelare &c. tunc magis vrgeat eum, & fatiget interrogationibus, & dicat Da gloriam Deo, dic veritatem, responde citò. *Et altiori, & imperiosa voce sic dictet Actuario. Scribe.* Et cœpit tremere, & pallere, sudare, suspirare &c. *Mox premat ipsum.* Quarè gemis, suspiras, sudas, tremas &c. Nonne vides te veritate confusum?

Responde. *Et in hoc anfractu Iudex fixos, ac intentos oculos in Reum teneat, iubeatque Reo, qui à Iudice oculos diuertit, vt in se illos conuertat, & vrgeat eum sic.* Quare faciem meam non sustines, & oculos meos effugis?

Miser nonne vides, quod facies tua te arguit, & prodit conscientiam læsam, quam lingua denegat?

Quod si me hominem non latet, quomodo euasurum te esse, confidis, iudicium Dei omnia intuentis?

Confitere ergo delictum tuum. An ne tu percussisti Fratrem N.?

Videns autem Reu. Adm. Pater se nihil proficere montionibus, exhortationibus, obiectionibus, rationibus, & argumentis præfato Reo plures replicatis, & obiectis, ipsumque pertinacem, & obstinatum in negando, decreuit ipsum pro tunc dimittere, & opportuno tempore, de iure agenda perficere. Et lecto sibi suo examine, cui subscripsit dimissus est &c.

Ego N. affirmo vt supra.

Ego Fr. N. Minister.

Ego F. N. Actuarius.

XX. Forma cogendi Reum nolentem respondere, aut non respondentem præcisè; aut vacillantem, aut sibi contradicentem, non concordatis dictis contradictorijs.

Possunt dari casus, quod Reus in primo Constituto, siue alijs nullum det responsum interrogatorijs Iudicis; vel respondeat cum ambiguitate; vel nolit præcisè respondere per verba affirmatiua, aut negatiua; vel modo asserat, modo neget, iterumq; asserat, iterumq; neget; vel sibi in vno, & eodem, siue diuersis Constitutis contradicat, sibiq; à Iudice obiecta contradictione, eam nequeat conciliare, tali casu debet cogi per torturã, quemadmodum diximus, Par. prima Titul. Reus in Comment. ∂. 6. *Supponimus autem, quod ex ventre depositionis ipsius Testis, & ex Actis processualibus tam euidens sit contradictio, vacillatio, & obstinatio in non præcisè respondendo, quod nulla queat tergiuersatione celari, & tali casu nullæ dandæ sunt Reo defensiones ante Torturam, sicut diximus pariter de Teste supra.* Sect. IV. numero LX. *Sed apud Nos, peti debet consilium Diffinitorij, siuè aliorum Patrum peritorum, vt habet.* Textus Titul. Tortura ∂. III. *potest ergo deueniri ad Decretum Torturæ describendo factum, vt sequitur.*

Cum Fr. N. Reus, qui suprà, pluries Constitutus coràm A.R.P., & ab eo *Interrogatus*; noluerit interrogationibus congruam responsionem dare; sed dixerit, *se non recordari; nihil scire &c.* & monitus vt ad interrogata responderet, easdem penitùs responsiones dedit; & iterum atque iterum monitus, cominataque ipsi Tortura nisi adæquatè respondere disponeretur, spretis exhortationibus, monitionibus, atque comminationibus sibi factis durus, & obstinatus persiterit in eisdem responsionibus, nec aliud ab eo haberi potuerit.

Siue Interrogatus vacillans fuerit in suis dictis, dum in primo Constituto in folio &c. dixerit hoc, & hoc &c. *& ponantur præcisa eius dicta*; mox in alio examine, vt patet in Processu folio &c. dixerit contrarium, ut hoc, & hoc &c. exinde in alio Constituto fol. &c. dixerit hoc, & hoc &c. iterumque in alio examine asseruerit contrarium, vt patet in actis fol. &c. vbi dixit hoc, & hoc.

Siue Interrogatus, vt assertiuè deponeret, semper dubitatiuè, & hæsitanter responderit per verba, *mihi videtur; sima le non recordor; potuit esse &c.* & monitus ac pluries, instatus, & exhortatus, vt præcisè, & assertiuè responderet, *est*, vel *non; fuit*, vel *non fuit &c.* ipse verba futilia dedit. Dicendo quod *dixi dixi*; quod *dixi scriptum est; me remitto ad supra dicta, &c.* nec per replicatas instantias, exhortationes, monitiones, & comminationes Torturæ remo-

remoueri potuerit à sua pertinacia in dandis eisdem præcisè responsionibus.

Siue Interrogatus in plures contradictiones dederit, cum in suo examine facto sub die &c. vt apparet in Actis fol. &c. dixerit hoc, & hoc &c. *& ponantur eius dicta*; postea in alio examine sub die &c. fol. &c. dixerit contrarium, nempè sic, & sic &c. itidemque in primo examine supradicto deposuerit hoc &c. & in alio dixerit oppositum puta &c. & obiectis sibi ab A. R. P. prædictis contradictionibus eas nec conciliare, nec negare potuit; *Decreuit*, iuxta Ordinis praxim, audire consilium R.R.P.P. Diffinitorii; *siuè* Patrum Peritorum Conuentus N. super tortura, quam, ex legum præscripto, tenetur inferre prædicto Reo, ob supradictam causam. Vocatis ergo in cameram suæ residentiæ R.R. P. P. nempe P. N. Exprouinciali, P. N. Guardiano P. N. Lectore Theologo aperuit illis statum causæ, & per Me Actuarium legi fecit acta ad prædictam Causam, & Articulum facientia. Quibus lectis petiit, vt sibi consulerent num grauiter, num mediocriter esset prædictus Reus torquendus, quodque genus torturæ sibi conuenientius videretur. Qui matura discussione præmissa, dixerunt, ipsum Fr. N. tamquam contumacem in non parendo Iudici, & in non danda præcisa responsione &c. *siuè* tamquàm dolosè vacillantem, &c. *siuè* tanquam periurum, ex eo, quod est inter duo contradictoria &c. deberi carceri mancipari, & ieiuniis macerari donec discedat ab ostinatione; siue pet tot dies, &c. & si hoc non profuerit, posse A. R. P. pro sui arbitrio, alia tormenta adhibere, donec Reus obediat; sed quo ad durationem se remittebant arbitrio A. R. P. Prouincialis. Acta sunt hæc Anno ... Mense ... Die .... &c.

Ego Fr. N. ità consului.
Ego Fr. N. affirmo.
Ego Fr. N. consului, vt supra.
Ita est Ego Fr. N. Minister.
Ego Fr. N. Actuarius.

XXI. Consequenter idem A. R. P. inhærendo consilio sibi per supradictos Patres dato, & præmissa protestatione, quod præcisè ad Torturam deuenire intendit ob prædictam variationem; *siuè* vacillationem; *siuè* contradictionem; *siuè* ad expugnandam obstinationem ipsius Fratris N. vt det responsum congruum, & præcisum ad sibi factas, & de nouo faciendas interrogationes; & saluis iuribus Curiæ acquisitis circa principale decreuit, pro vt præsenti Decreto decernit prædictum Fratrem N. esse carceri mancipandum, vbi pane, & aqua sustentetur per tot dies &c. siue donec paratus sit, congruum responsum dare &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Et cum per Me Actuarium intimatum fuisset prædictum Decretum P. N. Superiori Conuentus, vt curaret illud executioni demandari, se paratum demonstrauit, & paulo post reuersus mihi retulit prædictum Fr. N. esse incarceratum iuxta mandatum Adm. R. P. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Actuarius.

XXII. Forma examinandi Reum tortum, vt supra, ob variationem, contradictionem, vacillationem, vel pertinaciam in non dando responso præciso.

Si Reus, dum est carceratus, mittit Custodem Carceris ad Iudicem dicendo, se paratum esse, dare congruas responsiones interrogationibus sibi faciendis; potest Iudex illum ante se adducendum curare, & examinare prout supra dictum est, ad exigentiam causæ; Et in processu potest describi factum secundùm Formam datam supra Sectio IV. num. LIII. *de Teste, recedente à pertinacia, examinando.*

Si verò fuerit carceratus, & sic tortus, ob vacillationem, varietatem, siue contradictionem, ad purgandam maculam periurii & ad videndum in quo dicto præcisè persistere intendat; debet Iudex, (postquam per tempus conueniens, & prout ipse expediens iudicauerit, Reus fuerit ità tortus per Carcerem, & ieiunia,) illum denuò examinare, & totum describi, prout sequitur.

Cum per Dies ..... &c. *& hic exprimatur numerus dierum.* Frater N. Reus, qui supra &c. ex causa & causis prememoratis, ex Decreto A. R. P. fuisset in Carcere detentus, & ieiunio in pane, & aqua maceratus &c. volens idem A. R. P. Prouincialis ad expeditionem Causæ procedere, & ab eo scire, in quo dicto, ex supra recensitis à se assertis, velit persistere, iussit illum coràm se adduci, & sibi dato iuramento de veri-

tate

tate dicenda, prout iurauit tacto &c. fuit.

Interrogatus. An tandem se disposuerit ad dicendam veritatem?

Quomodo potest asserere veritatem dixisse dum tam varia, & contraria deposuit?

Fuit ei dictum, vt denuò dicat quomodo fuit tale, & tale factum. *Et hic quærat Iudex de illis factis circa, quæ Reus fuit vacillans, contradictorius &c. & habita responsione subiungat.* Tu aliàs, de hoc eodem facto à Me interrogatus, respondisti hoc, & hoc &c. modo dicis sic, & sic &c. ista dua responsa, non possunt esse ambo vera, sed necessitate vnum est verum, & aliud falsum. Dicas ergo, quod nam est responsum verum, in quo perstitis?

Fuit ei dictum, qua de causa dicis hoc responsum esse verum, & aliud falsum?

Quomodo asseris, hoc esse verum dum Testes dicunt contrarium?

Fuit monitus ne ad pœnam temporalem effugiendam incurreret æternam mentiendo, dicat ergo quomodo non est magis vera alia responsio, cum sit magis conformis dictis Testium?

Et cum pluries fuisset monitus, & exhortatus ab A.R.P., vt sibi ob oculos posito timore Dei puram veritatem diceret; semper perstitit in eodem responso. Et lecto sibi suo examine, & ad mandatum Ad. R. P. dimissus est; siuè ad carceres reductus &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. deposui, vt supra.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XXIII. *Aduertendum, quod potest euenire, quod Reus pertinax in non danda præcisa, & adæquata responsione interrogationibus sibi factis, non se disponat per Torturam Carceris, & ieiunij ad recedendum à pertinacia, & consequenter non mittat ad Iudicem, vt numero superiori diximus. Tali casu debet Iudex, transactis aliquot diebus sibi benè visis à carceratione, illum examinare, instando, vt congruam responsionem det ad interrogata. Si illam dederit, benè quidem; si verò perseueret, dicendo* nihil scio. Sum innocens; quod dixi, dixi; quod dixi scriptum est; me remitto ad dicta &c. *Iudex bis, & ter moneat, vrgeat, & instet, vt recedat ab obstinatione; & si videt nihil proficere, decernat augmentum Torturæ pro vt infra, & si Reus ab illo appellet, non curet de Appellatione, illam reijciat, & illa non obstante, ad executionem Decreti deueniat. Porrò Forma decernendi augmentum Torturæ debet esse talis.*

Cum comperisset A.R.P. Prouincialis Fratrem N. prædictum Carcerem, & ieiunium iniunctum nihili pendere; nec per illa moueri ad relinquendam pertinaciam suam, in non danda congrua, & præcisa responsione ad interrogata, decreuit, pro vt præsenti Decreto decernit, quod Fratri N. prædicto, vltra carcerem, & ieiunium in pane, & aqua ponantur pedes in compedibus, & vinculis ferreis alligetur, vt ex maiori Tortura resipiscat, & à pertinacia recedat. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Et intimato, per Me infrascriptum, supradicto Decreto Fr. N. Custodi carceris, promisit se illud statim executioni demandaturum. Et paulò post reuersus retulit, cum iuramento, se iniecisse compedes ferreos prædicto carcerato, & catena pariter ferrea ipsum alligasse. In quorum &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

XXIV. *Aduertendum, quod si, non obstante carceratione, & ieiunijs, Reus adhuc persisteret in sua pertinacia, & essemus in casu atroci, Iudex posset variare tormenta, & adhibere sibilos, taxillos, & etiam funem. In tali ergo casu, post quam per dies Iudici benè visos mansit Reus compeditus, & vinculatus, potest illum denuò examinare, & factum describere, prout numero superiori dictum est; & facere Decretum de augenda Tortura, & explicare genus tormenti, quod adhibere intendit. Formam autem dandi talia tormenta dabimus infra Sectione Sept.*

XXV. Forma confrontandi Reum cum Testibus.

Videnda omninò sunt, quæ diximus de confrontatione Rei cum Testibus Part.p.Tit. Reus à num. 96. vsque ad 114. pag. 693. *& Forma erit vt sequitur.*

Cum Frater N. Reus, qui supra obstinatus, & pertinax fuerit in non confi-

tenda veritate, nec à sibi obiectis depositionibus Testium, motus fuerit à negatiua delicti, quod commisit, A.R.P. Prouincialis duxit, optimam esse confrontationem eorundem Testium cum prędicto Reo, ad remouendum ipsum ab obstinatione. Constituto ergo illo coram se, eoque monito, & iurato, prout iurauit tact. &c. fuit

Interrogatus. Quomodo negare possit se tali tempore percussisse baculo Fratrem N., cum tot Testes fide digni deponant contra eum? Respondit &c.

Quomodo negare audeat se tali die tentasse percutere titione ad ignem communem, cum hoc asseratur ab alijs, qui fuerunt præsentes? Respondit &c.

Quomodo neget, se accipisse baculum à lignario; dixisse se velle illo reddere cordatum quendam fatuum; baculum prædictum abscondisse sub mantello &c. Dicat ergo quis fuerit iste fatuus, & de quo intendebat ipse loqui? Resp.

Qua fronte neget hoc, si Testes ijdemmet in facie ipsius hæc eadem confirmabunt? &c. *& subsequatur*.

Cum A. R. P. vidisset illius pertinaciam negando, quæ Testes veridici deposuerunt, vocari fecit P. Fr. N. Sacerdotem &c. Testem, vt suprà examinatum, & eo monito, & iurato prout iurauit, tacto pectore &c. sic ipsum interrogauit.

An cognoscat Fratrem ibi astantem; quomodo vocetur; à quo tempore eum cognoscat; & de causa scientiæ? Respondit &c.

Tum conuersus ad prædictum Fr. N. vt præfertur constitutum, illum interroget?

An cognoscat viceuersa prædictum P.N. Testem? Respondit &c.

Et aduertendum, quod siue confiteatur, siue neget, se cognoscere illum, non impedit, quin dicatur, facta recognitio. Et sequatur.

Post quam Reus, & Testis se ad inuicem cognouissent, prædictus P. N. Testis fuit interrogatus.

An ipse constitutus sit ille idem, de quo deposuit sub die &c. prout constat ex actis &c?

Tunc A. R. P. Prouincialis iussit legi depositionem Testis clara, & intelligibili voce in faciem eiusdem Fr. N. Rei, qua lecta fuit.

Interrogatus, si recordatur de hac depositione? Respondit &c.

An quæ in illa deposuit vera sint? Respondit &c.

Tunc idemmet A. R. P. Prouincialis conuersus ad dictum Fr. N. Reum constitutum, interrogauit.

Quid modo respondes prædictis?

Et hic describatur responsio Rei, & replicato Testis, & omnia verba, motus, gestus, & alia accidentia tum Rei, tum Testis, quæ euenient, & subsequatur.

Et cum vterque in suo dicto persisteret, A. R. P. Prouincialis licentiauit à sua camera prædictum Testem Fr. N. & vocare fecit Fratrem N. alium Testem examinatum sub die &c. vt constat ex actis folio &c. & eo monito, & iurato &c. *Et ipsum examinet, sicut factum est cum antecedenti; & ità continuet, donec omnes Testes sint confrontati. Confrontatis autem omnibus subsequatur.*

Tunc A.R.P. conuersus ad ipsum constitutum, ait. Nonne vides miser te per Testes, qui in faciem tuam deposuerunt super delicto à te commisso esse conuictum?

Qua fronte ergo audes negare ita patentem veritatem?

Da gloriam Deo, crimen tuum humiliter fatendo; dicas, anne tu die tali &c. percussisti, & vulnerasti Fratrem N. Respondit &c.

Quibus auditis A.R.P. vocare fecit supradictos omnes Testes, vt supra confrontatos, & coram ipsis, & Reo prædicto lectis eorundem depositionibus ipsis ab omnibus subscribi fecit, & Reum ad locum suum reduci iussit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Testis deposui vt sup.
Ego N. Testis deposui &c.
Ego N. Testis &c.
Ego N. affirmo vt supra.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XXVI. Forma confrontandi Socios criminis cum Reo.

Quia Socius criminis est infamis, & , vt eius dictum afficiat Reum, debet purgare infamiam per Torturam, vt diximus Par. I. Tit. de Tortura; *& si fiat confrontatio ipsius cum Reo debet torqueri in faciem, & caput ipsius Rei, damus eius formam. Præmittantur autem ea, quæ supra dicta sunt, dum* con-

confrontantur Testes cum Reo, & subsequatur.

Et cum vterque ipsorum staret in suo dicto A. R. P. ad ipsum constitutum magis conuincendum de mendacio, eumque magis disponendum ad fatendam veritatem, & ad tollendam omnem dubitationem, & maculam à dictis, & persona ipsius Testis ob infamiam, qua laborat, cum sit socius criminis, mandauit dictum Testem flexis genibus spoliari chorda, & caputio, & reducto habitu, ipsius humeros nudari, & flagellum, siue disciplinam in dextera accipere; Tuncque in præsentia ipsius Rei, ipsum monuit denuò, vt simpliciter veritatem diceret, nec animam suam, & proximum grauaret dicendo mendacium; ipsumque interrogauit; An paratus esset confirmare in Tortura in faciem, & caput ipsius Rei, quæ ante deposuit? Respondit &c.

Tunc A. R. P. iussit, vt se flagellaret. Quo incipiente se, vt præfertur flagellare, fuit interrogatus.

An ea, quæ deposuit in suo examine sub die tali &c. & quę ratificauit paulò ante præsens tempus contra F. N. Reum constitutum hic præsentem sint veri? Respondit &c.

Fuit ei dictum, vt replicet ea. Respondit &c.

Tunc A. R. P. iussit, vt cessaret à se flagellando, & de nouo, caputium, & chordam indueret, & ad locum suum reuerteretur &c.

Si sunt plures Socij criminis eodem modo sunt torquendi, & concludendum examen eodem modo, quo terminatur in Testibus, qui non sunt Socij criminis, & cum Reo confrontantur, vt dictum est supra nu. XXV. Quibus auditis &c.

ADNOTATIO I.

XXVII. *Aduertendum, quod si Testis aliquam habeat inhabilitatem, quæ debeat purgari per Torturam; & iste confrontandus sit cum Reo, debet ille torqueri, & sic purgare inhabilitatem in faciem, & caput ipsius Rei, & tunc per flagellationem manu sua factam, iuxtà formam suprà datam torquendus est.*

ADNOTATIO II.

XXVIII. *Aduertendum secundo, quod Tortura Socij criminis in confrontatione cum Reo, potest adhuc esse grauior, quam sit supradicta flagellatio manu ipsiusmet tortifacta; sed si grauius est crimen, potest manu alterius fieri (saltem in locis, vbi est mos, quod huiusmodi flagellationes vsitentur;) & in atrocissimis, in quibus adhibetur funis, potest torqueri per funem. Et in talibus casibus sit descriptio formæ, iuxtà quam erit tortus Socius criminis.*

XXIX. Forma recognitionis Rei faciendæ à Testibus.

Pro hac aduertendum est, quod scripsimus Par. I. Titul. Reus num. 96. & seqq. *& sciendum est, quod si Testis deponens, vel super qualitate, vel super substantia Delicti non nouit Reum ex nomine; & circumstantias eius personales, & sensibiles tantùm descripsit, debet Iudex ante Rei constitutionem procurare recognitionem ipsius iudicialiter faciendam à Teste; prout dicimus* Par. I. loc. cit. *Et tali casu recognitio ita facienda est, vt ille, qui adhuc in numero Reorum positus non est, nequeat percipere quid circa se faciat Iudex. Si autem alij Testes, qui nouerunt Reum nominaliter sufficienter deposuerunt contra eum, itaut ritè potuerit in numero Reorum poni, & debeat fieri recognitio à Teste, qui vt præfertur, ipsum non nouit; ista potest fieri post Rei constitutum, ipso vidente, & sciente. Pariter ista recognitio potest fieri adhuc simpliciter tantùm; vel cum ea fieri etiam confrontatio; & de omnibus his formam damus. Si ergo Testis non nouit Reum ex nomine, (fortè quia hic, vel ille est aduena, & alterius Prouinciæ,) & examinatus deposuit, quod ille Frater, qui baculum abscondit sub mantello &c. est staturæ mediocris, barbæ raræ, & nigræ, parùm caluus, habet humeros parùm curuos, & habebat mantellum nouum &c. debet Iudex procurare recognitionem, vt sequitur.*

Cum Fr. N. Testis; qui supra, deposuerit, vidisse de tali &c. in loco &c. dum ipse deponens in comitatu Fratris N. rediret à viridario, & iret versus cameram ignis communis, quendam Fratrem staturæ mediocris, barbæ raræ, & nigræ &c. qui baculum talis longitudinis plus minus

nus &c.& tantæ craſſitiei &c.abſcondit ſub mantello &c. prout latiùs in ſuo examine facto ſub die &c. prout in actis folio &c. nomen autem prædicti Fratris ille neſciat. Volens autem A.R.P. recognoſcere diſtinctiùs, ex oculari inſpectione, de quonam Fratre memoratus Teſtis ſupradicta depoſuerit, vocare coram ſe fecit eundem Teſtem, illique dato iuramento, prout iurauit &c.interrogauit eum.

An ipſe recognoſceret illum Fratrem, de quo depoſuit, quod abſcondit baculum ſub mantello &c. ſi ipſum proprijs oculis videret.

Reſpondit &c. Tunc ait A.R.P. benè obſerua ſingulos Fratres, qui ſingillatìm intrabunt in hanc cameram, & vide ſi inter illos reperietur ille quem dixiſti, & benè caue, nè decipiaris. Et cum anteà ad mandatum A.R.P.congregati eſſent multi Religioſi in Dormitorio ante cellam eiuſdem A. R. P. & clauſo oſtio; per Socium ſuum ſignificauit eis, vt vnus ex illis quilibet ingrederetur cellam, in quo erat idem A. R. P. & Teſtis ſupradictus coram Me Actuario; & poſtquam ille exiiſſet, alius ſimiliter intraret. Qua intimatione facta ingreſſus eſt in cellam prædictam P. Fr.N.Et poſtquam ibi manſit per ſpatium vnius Aue Maria, & ita vicinus Teſti prędicto, vt optimè illum diſcerneret fuit licentiatus. Tum A.R. P. illum interrogauit.

An P.Fr.N. qui intrauerat, & fuerat ibi, ſit ille, de quo depoſuit, vt præfertur? Reſpondit &c.

Conſequenter intrauit P. Fr. N. &c. *Et ſimiliter deſcribatur, & fiat interrogatio, vt de primo factum eſt, & ſic deinceps; donec ingrediatur ille, qui Reus ſupponitur &c. quo egreſſo è camera interrogetur.*

An ille Frater, qui modo egreſſus eſt, ſit ille &c. Reſpondit; eſt ille idem, quem vidi, ſed tunc habebat mantellum nouum, ſed modo habet repetiatum.

Interrogatus. Quomodo aſſerit eſſe illum? Reſpondit &c. *Et procuret Index, vt det cauſam ſufficientem ſuæ ſcientiæ &c.* & ſubſequatur.

Quibus habitis, & ſi, & in quantùm receptis,& lecto ſibi ſuo examine, cui ſubſcriptit dimiſſus eſt. Acta ſunt hæc &c.

Ego N.Teſtis affirmo, vt ſup.
Ego N.Miniſter Prouincialis.
Ego N.Actuarius.

Si verò Reus iam conſtitutus eſt ex ſufficientibus probationibus habitis ab alijs Teſtibus, & debeat fieri recognitio ipſius ſimpliciter ab alio Teſte arbitrarium Iudici eſt illam facere Reo ſciente, vel non. Si vult eam Reo ſciente, poteſt vti forma ſequenti omiſſis ijs, quæ faciunt ad confrontationem, ſiverò vult illam, Reo non ſciente, poteſt vti forma præcedente.

Si autem facienda eſt recognitio, & confrontatio ita deſcribatur.

Cum Fr. N. Reus negauerit ſe eſſe illum. de quo Teſtes depoſuerunt, vt in Actis &c.vt veritas magis appareat A.R.P. decreuit illos ſtatuere coram eodemmet Reo, vt illum recognoſcant, & cum illo confrontentur. Quare primo adduci coram ſe fecit prædictum Fr. N. Reum, cui dato iuramento, prout præſtitit &c. fuit dictum.

Quid diceres, ſi Teſtes fide digni te recognoſcerent, in facie tua dicerent te eſſe eum, qui percuſſit &c.? Reſpondit &c.

His auditis ad conuincendum Reum de mendacio, & eundem diſponendum ad fatendam veritatem, & ad omnem alium meliorem finem &c. mandauit vocari nonnullos alios Fratres, qui prædicto Reo ſtatura, facie, ætateque magis ſimiles eſſent, nimirùm Fratres N. N. N. & N. quibus comparentibus, & ad ſiniſtram Iudicis in rectam lineam ordinatis, & inter eos prædicto Fr.N. Reo tertium locum tenente, mandauit ad eorum faciem ſtatui Fratrem N.Teſtem, & delato ei iuramento de veritate, prout iurauit &c. fuit

Interrogatus. An inter illos Fratres reperiatur ille, de quo depoſuit in ſuo examine ſub die &c. Reſpondit &c.

Fuit ei dictum, vt illum manibus proprijs tangendo demonſtret; Et ipſe Teſtis motus de loco ſuo acceſſit ad prædictum Fratrem N. qui erat in tertio loco, & tangens ipſum dixit; Iſte eſt, de quo dixi. Tum fuit interrogatus.

An depoſitionem quam fecit, & cui ipſe ſubſcripſit agnoſceret ſi ſibi legeretur, & oſtenderetur? Reſpondit &c.

Tunc A. R. P. Prouincialis dimiſſis quatuor ſupradictis priùs vocatis pro recognitione facienda, iuſſit mihi Actuario, vt clara, & intelligibile depoſitionem prædictam, quæ incipit folio &c. & deſinit folio &c. legerem, & peracta lectione fuit interrogatus.

An illa eadem eſſet depoſitio à ſe facta, &

& subscriptio manu ipsius exarata? Respondit &c.

An vera essent, quæ in ea continentur? Respondit &c.

An denuò illa deponat, & ratificet? Respondit &c.

Tum conuersus A. R. P. ad Fr. N. ait nonne audisti, quomodo in faciem tuam iste contra te veritatem confirmauit, quare ergo confusus non recedis à pertinacia, & crimen tuum confiteris? Respondit &c.

Cum autem vidisset A. R. P. Fratrem N. Reum in sua negatiua persistere, lecto priùs suo examine, cui ambo subscripserunt Testem prædictum dimisit, Reum verò ad priorem locum reduci mandauit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Testis affirmo vt sup.
Ego N. Testis affirmo vt sup.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

XXX. Forma recognitionis Rei negantis se esse illum, qui processatus, & condemnatus in contumacia ob fugam fuit.

Potest dari casus, quod aliquis, patrato Delicto, apostatauerit, & fuerit condemnatus in contumacia, postmodum cadat in fortijs Religionis, & constitutus neget se esse illum, qui condemnatus est. Tunc debet per Testes, qui illum priùs nouerint, recognosci, forma autem erit, quæ sequitur.

Cum Fr. N. prætensus Reus, & vt talis captus in habitu Heremitæ, & in carcerem Religionis coniectus, negauerit se esse Fr. N. Laicum professum nostri Ordinis; sed asserat nunquam fuisse Religiosum, sed esse Heremitam Secularem; volens A. R. P. de veritate certiorari, statuit, illum facere recognoscere per Testes, qui plenam cognitionem habuerunt ipsius Fratris N. ex diuturna cohabitatione secum habita. Mandauit igitur in cameram suam adduci tres Fratres Laicos, qui magis similes ætate, statura, & aspectu reperiri potuerunt in hoc Conuentu N. & inter hos ad sinistram ipsius in rectam lineam ordinatos secundo loco statuit prædictum Fratrem N. Reum prætensum. Exindè mandauit vocari Fratrem N. vnum ex Testibus, qui diutiùs commorati olim fuerant de Familia cum prædicto Fratre N. Reo prætenso; & illi dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. fuit

Interogatus. An cognoscat has quatuor personas indirectum ordinatas? Respondit &c. Dictum fuit ei, vt singulas proprio nomine exprimat. Respondit &c.

Interrogatus. Quomodo sciat hunc secundum habitu Heremitico indutum esse Fr. N.?

A quo tempore, vbi, & quandò ipsum agnoscat?

Quantò tempore sit secum commoratus de Familia, & sub quibus Guardianis?

Ex quibus signis cognoscat indiuidualiter ipsum esse Fratrem N. & non potiùs sit aliquis alius sibi similis?

Et aduertendum, quod si Reus habet aliquod signum peculiare, vt maculam, verrucam, aut næuum, aut cicatricem in cute, aut digitum attractum, aut pede claudicat; aut notam in facie &c. debet Testis illam exprimere; & Iudici ad oculum ostendere, & subsequatur.

Quibus habitis, prædictum Fratrem N. Testem licentiauit, & vocari fecit alium Testem Fratrem N. &c. *Et illum pari modo examinet, sicut primum; & ita deinceps, donec omnes examinauerit. Examine autem vltimi Testis absoluto, subsequatur.*

Tunc A. R. P. Conuersus ad Fratrem N. Reum prætensum ipsum interrogauit.

Quomodo audeat negare se esse Fratrem N. cum tot Testes ipsum recognouerint, & asseruerint contrarium? Respondit.

Monitus, vt desistat multiplicare periuria, quia licet persistat in negatiua, tamen poterit contra eum exequi Sententia, qua fuit condemnatus. Respondit &c.

Videns autem A. R. P. ipsius Rei pertinaciam, pro tunc dimisit examen, intendens tamen opportuno tempore procedere vsq; ad totalem Causę expeditionem. Et vocatis denuò coram se omnibus prædictis Testibus examinatis, eorum examina alta, & intelligibili voce per Me legi fecit, & ab eisdem subsignari; dimissisque Testibus, Reum in carcerem reduci mandauit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. affirmo, vt supra.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

AD-

ADNOTATIO.

XXXI. *Aduertendum, quod si Reus prædictus est per Testes conuictus, quamuis neget se esse illum, qui asseritur à Testibus, potest nihilominus Sententia contra eum lata executioni demandari, prout post* Farinac. Quæst. XI. num. 25. & Ambrosin. lib. 6. cap. 2. num. 5. vult Passerin. Prax. Caus. Iudic. cap. 6. num. 154. *Si autem conuictus non remanet, sed est ab illis indiciatus ad Torturam, torqueri debet, non tantùm super identitate personæ, sed debet interrogari de nomine, patria, parentibus, exercitio, causa discessus à Patria, habitatione &c. iuxta opportunitatem, & naturam Causæ. Si in Tortura, proportionata valori indiciorum, persistit in negatiua personæ; dimittendus est. Si autem confitetur quidem identitatem personæ, negat autem delictum, ob quod fuit condemnatus in contumaciam; licet posset absolutè de rigore iuris contra eum exequi sententia, vt scribi* Ambrosin. de Mod. for. proc. lib. 6. cap. 2. num. 10. *Tamen procedendo cum Misericordia, & æquitate, prout decet inter Regulares potest admitti ad defensiones, prout diximus supra hac eadem* Sect. num. XII. & Par. I. Tit. Reus. sub numero 47.

XXXII. Forma puniendi Reum delinquentem coram Iudice in actu Iudicij.

Recolenda, & omninò videnda sunt, quæ de hoc diximus Par. I. Tit. Inquisitio. num. 36. & 37. *describi autem debet factum, prout sequitur.*

Cum A.R.P. pro Tribunali sederet, & Reum supradictum examinaret, ipse Fr. N. Reus timore Dei postposito Deum blasphemauit; *siue* alapam impegit P. F. N. Assistenti; *siue* violenter est aggressus Iudicem, volens pugnis, ligno, cultello &c. ipsum percutere; sed A. R. P. vociferante accurrit Fr. N. eius Socius, & F. N. qui erat extra cameram examinis &c. & fuit detentus ne meditatum scelus perficeret &c. super quibus volens idem A. R. P. de iustitia prouidere ipsum Fratrem N. interrogauit.

Quare tale facinus coram ipso ausus fuerit? Respondit &c.

Aduertendum hic, quod si Reus confitetur Delictum excusando se, quod fuit ex impetu inconsiderato iracundiæ, benè quidem. Si negat factum, & adsint Testes, qui factum viderint, examinet eos in præsentia Rei, vt diximus de Reo reperto in fragranti crimine supra Sect. II. num. XXXVIII.

Si nullus sit Testis præter Actuarium scribentem, legi faciat Iudex factum descriptum ab eodem Actuario, illud enim benè probat, quia authenticum est, vt scripsimus Par. I. Tit. Inquisitio num. 37. pag. 450. *post ad Reum conversus dicat.*

Et quomodo negare audes factum coram Me, & Notario patratum? Respondit &c.

Tunc A. R. P. examen distulit animò tamen illud opportuno tempore continuandi, & quæ agenda sunt de iure perficiendi. Acta sunt hæc &c.

Ego N. affirmo vt supra.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXXIII. *Aduertendum, quod licet in* Textu Titul. Inquisitio §. VII. *habeatur, quod Reus delinquens coram Iudice possit incontinenti examinari, & condemnari, tamen spiritum illud, quod ibi vocatur* incontinenti *durat per tres dies, vt expressè habet ibidem Textus. Et ideo, licet bonum sit examinare Reum statim ac deliquit, quia tunc faciliùs confitebitur; tamen non est, quin eius examen possit post aliquot horas, & etiam sequenti die differri. Decretum autem, per quod infligntur pœna ad exigentiam Delicti, meliùs semper est, vt differatur ferri post vnum, vel alterum diem, ne videatur præcipitatum ex iracundia Iudicis offensi, sed maturè latum post quam ira deferbuerit. Eius autem tenor, erit vt sequitur.*

Cum Fr. N. Reus, qui supra &c. timore Dei postposito ausus fuerit in præsentia A.R.P. pro Tribunali sedentis &c. *Et hic describatur Delictum summariè*; prout latiùs continetur in Actis, decreuit idem A. R. P. prout præsenti Decreto decernit, ipsum Fratrem N. Debere &c. *Et hic specificetur pœna conveniens Delicto*; prout illum de facto ad supradictam pœnam condemnauit. Acta sunt hæc, Anno .... Mense .... Die .... loco &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Et

Et intimato per Me Actuarium supraſcripto Decreto Fratri N. Reo, ipſum humiliter acceptauit. Acta ſunt hæc Die, & loco quo ſupra &c.

Ego N. Actuarius.

Quod ſi Reus à tali Decreto, & pœna tanquam nimis graui appellauerit, deuoluitur cauſa ad alium Iudicem Superiorem. Formam verò appellandi dabimus infra Sectione Decima.

XXXIV. Forma examinandi Reum in Delicto Notorio.

Suppoſito eo, quod diximus ſup. Sect.II. num.XXXVI. *de Notorio, & examinatis Teſtibus ſuper Delicto, & ipſius notorietate, & iſta plenè probatà, & viſitato Corpore Delicti, ſi tale eſt, quod veſtigium relinquat poſſe, vt dictum eſt* Sect.III.num.I. *conſtituitur Reus, vt ſequitur.*

Anno.... Menſe..... Die..... loco &c. vocatus, & conſtitutus fuit coram A. R. P. Miniſtro Prouinciali Fr. N. Reus, qui vt probatum manet notoriè &c. *Et hic deſcribatur Delictum ab eo commiſſum;* ibique dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. *Et ſi Delictum habet adnexam Excommunicationem ponatur*, eoque abſoluto ab Excommunicatione, ad effectum ſtandi in iudicio, & cum reincidentia, & non aliter &c. A.R.P. Miniſter Prouincialis ipſi improperauit delictum commiſſum, quod timore Dei poſtpoſito, & contempta iuſtitia punitiua, tàm patenter, & notoriè deliquerit, ipſum

Interrogauit. Quare non deberet condemnari, quia commiſit tale crimen &c. *Et hic denuò delictum commiſſum inculcetur, & deſcribatur.*

Fuit ei dictum, quod non interrogaturan commiſerit illud crimen, cum notorium ſit, quod commiſerit, & notorietas plenè conſtet; dicat ergo, quare illud commiſerit, & quare ad ordinariam pœnam condemnari non debeat? Reſpondit &c.

Et replicauit A.R.P. iterum dico; quod de Delicto non quæro, cum hoc certiſſimum ſit, ſed quæro à te quare ſic deliqueris, & quare puniri non debeas? Reſpondit &c.

Et cum ſemper in negatiua perſiſteret nec cauſam aſſignaret ad criminis excuſandam grauitatem, decreuit A.R.P. vt, ſibi electo Patrono; termino tridui, allegaret, quare non deberet in pœnam ordinariam condemnari, & lecto ſibi ſuo examine, cui ſubſcripſit, dimiſſus eſt; ſiue ad carceres reductus eſt.

Ego N. affirmo, vt ſup.
Ego N. Miniſter Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXXV. *Aduertendum, quod licet veriſſimum ſit, quod Doctores communiter aſſerunt, puta, quod in crimine notorio, probata notorietate, & examinato Reo, ſiue confiteatur, ſiue non, Iudex, ſtatim procedere poſſit ad condemnationem: tamen hoc apud Nos minimè practicabile eſt, quia Prouincialis ſolus, (cum ſimus in diffinitiua) ſententiare non poteſt, ſed requiritur conſenſus Diffinitorij; ſequitur proindè, quod, ſtatim ac examinatus eſt Reus, non poteſt eum ſententiare Prouincialis, non conſulto Diffinitorio. Ampliùs, ſi quoquomodo obfuſcetur probatio notorietatis debet procedi per viam ordinariam, vt probamus* Par.I. Tit. Canones.num.56. & ſeq.pag.125. *ſequitur ergo; quod ſi Reus excipiat contra Teſtes de inimicitia; factione; periurio, aut alia inhabilitate debet illi dare tempus, & media quibus probari poſſit oppoſitas exceptiones, & illis probatis, non erit probata notorietas, & proindè, tunc erit ordinariè procedendum. Tandem poteſt Reus allegare inconſiderationem, amentiam ex ira, furore, vino &c. vel prouocationem ab alio ſibi factam, vim, metum &c. ob quæ probata, non eſt puniendus niſi extraordinariè; & ad hæc præſtanda, ſuadet æquitas, & ratio, quod ſibi concedatur Patronus, vel Procurator, proindè in formula Decretum Iudicis de Patrono eligendo poſuimus, ſi appelletur à Decreto notorietatis &c.*

XXXVI. Forma examinandi Reum repertum in fragranti.

Anno..... Menſe...... Die..... loco &c. Vocatus fuit, & conſtitutus coram A.R.P. Miniſtro Prouincialis Fr. N. Reus, vt ſupra in fragranti deprehenſus; qui monitus, & iuratus, prout iurauit tact. &c. & abſolutus ab Excommùnicatione, vt poſſet ſtare in iudicio, & cum reincidentia, & non aliter &c. *Hoc ponitur quando crimen*

men ipso facto importat Excommunicationem, vt Apostasia, percussio Religiosi &c.

Fuit interrogatus, vnde veniat?

Quare carceratus detineatur?

Quomodo audeat dicere se causam nescire cum Testes in faciem suam testificati sint delictum à se commissum?

Quis deduxit in carcerem?

Quo mandante fuit carceratus?

Qua de causa tale mandatum emanauit?

Quomodo neget scire causam mandati cum sciat crimen, in quo deprehensus fuit?

Quomodo negare audeat crimen tam manifestum?

Fuit ei dictum, nonne audisti quid coram te deposuerint N.N. & N. qui te captum adduxerunt coram Nobis?

Nonne deprehensus est in adulterio cum N. furari in loco &c. cum furto supra te inuento &c. baculo, ferro &c. persequi, verberare, percutere N. quem vulnerasti, & occidere tentasti?

Hoc negare nequis, nec de hoc à te quaero cum certissimum sit, quod commiseris, sed quaero quare sic feceris, & quare condemnari non debeas?

Si deprehensus fuerit à Prouinciali cum re furata, denarijs, armis, iocalibus pretiosis muliebribus in sporta, manica, vel camera &c. Nonne inuentus est apud te Calix cum Patena argentea &c. pecunia, pistolettum &c. te vidente, & Nobis inquirentibus?

Quomodo furatus est Calicem &c. à quo habuisti pecuniam, iocalia, arma, &c.?

Ad quem finem talia parasti?

Si deprehensus fuerit apostatare de nocte habitu mutato, vel non &c. Vnde veniebas, quando captus fuisti?

Qua hora existi à Conuentu?

Vbi fuisti, & quantum ibi mansisti, & quid fecisti?

Ad quem finem exijsti?

Cuius sunt vestes saeculares, quibus eras indutus?

Quomodo ausus es tale scandalum committere?

Quare condemnari non debet ad poenam &c.

Si persistit in negatiua Delicti, non curetur de ea, siquidem de Delicto iam conuictus est; sed Iudex improperet, inculcet, & vrgeat idem Delictum sibi obijciendo; moneat ne tam patenter, & perfricta fronte mentiatur; exaggeret grauitatem periurij, & omni via inducat Reum ad dicendum id, per quod excusari in toto, siue in parte potest Delictum, & subsequatur.

Tunc A.R. P. decreuit, vt sibi Patronum eligeret, qui termino tridui allegaret, quare non deberet puniri poena ordinaria, & ipse Fr.N. elegit sibi in Patronum P.Fr. N.Theologum. Et lecto sibi suo examine, se subscripsit.

Ego N. affirmo.

Ego N. Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

SECTIO

SECTIO SEXTA.

In qua traduntur Formulæ Defensionum.

I. Forma Decreti concedendi Defensiones ante Torturam.

CVM ex actitatis hucusque contra Fr.N.Reum de &c. *Et hic exprimatur Delictum, de quo fuerit inquisitum*. Grauia emergant indicia, & probationes vrgentes, quibus verisimiliter ipsum commisisse tale Delictum credi potest, ipse autem negauerit in suis constitutis, prout ex actis apparet. A.R.P. Minister iuris ordinem seruare volens, eundem in rigoroso examine constituere decreuit. Sed quia Tortura adhiberi non potest, nisi priùs datis Defensionibus; ideò hoc suo Decreto mandat indulgeri prædicto Fr.N. Reo terminum octo dierum ad producenda quæcunque monumenta, & probationes, quibus se innocentem ostendere possit, in delato crimine cõtra ipsum, & ad elidenda indicia eundem afficientia, & copiam Actorum sibi dari sine nominibus, & cognominibus Testium, habitis tamen ab ipso Reo Testibus Curiæ pro ritè, & rectè receptis, & legitimè examinatis, saluis exceptionibus, & repetitione &c. & sine præiudicio vlterioris Processus, & examinis, hoc, & omni meliori modo &c. prout hoc suo Decreto indulget terminum, & copiam. Vel si mauult à suo Patrono lustrari Processum originalem, in aula nostræ cameræ, quod etiam concedit. Datum.&c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N.Actuarius.

Prædictum Decretum intimatum fuit per Me infrascriptum eidem Fr.N. Reo. In quorum &c.Dat.&c.

Ego N.Actuarius.

II. Forma renunciandi Defensionibus.

Anno ...... Mense .... Die ...... loco &c. Comparuit coram A.R.P. Ministro Fr.N.Reus, & dixit, quod gratias agebat illi de oblatione copiæ Actorum, termini defensorij, & Patroni in Causa contra ipsũ actitata; se tamẽ illis omnibus spontè, & liberè renunciare, & se remittere pietati Patrum Diffinitorij. Cui Pater Prouincialis respondit, se nolle talem renunciationem acceptare, sed velle, quod Reus acceptaret oblata, & se defenderet; & replicante Reo se ad Religionem venisse non ad litigandum, sed ad obediendum, proindè nolle vllo modo se defendere, sed humiliter acceptare pœnitentiam sibi pro malefactis iniungendam; & contra replicante P. Prouinciali; sed nihilominùs firmo remanente Reo, in præfata renunciatione, tandem P.Prouincialis eam acceptauit, si & in quantùm &c. protestando tamen, se velle pati labi octiduum sibi assignatum ad se defendendum, antequam adulteriora procedat, & si tali tempore velit Reus præsentem recusationem reuocare, & se defendere liberum illi sit, ac si illam minimè proposuisset. In quorum &c.

Ego Fr.N. recuso, vt supra.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

III. Forma acceptationis termini defensorij, & electionis Patroni.

Anno ...... Mense ...... Die .... loco &c. Comparuit coram A.R. P. Ministro Fr. N. Reus, qui supra, & gratijs sibi Actis de oblatione termini defensorij, copiæ actorum, Patroni &c. omnia acceptauit, & in Patronum suum nominauit R.P.N. Theologum &c. cuius nominationem A. R. P. Minister approbauit, & eundem P.Fr.N. in Patronum præfato N. Reo indulsit. In quorum &c.

Ego Fr.N. acceptaui, & nominaui, vt suprà.
Ego N.Minister.
Ego N.Actuarius.

IV. Forma iuramenti dandi à Patrono.

Licet in Textu nostro non præscribatur, quod Patronus debeat coram Iudice iurare se fideliter defensurum Clientem suum, tamen quia hoc sancitur à lege Cæsarea, cui in hoc puncto non refragantur Canones, est seruandum, etiam à Regularibus, attento maximè, quod hoc practicatur in Tribunali Fidei, & ex ijs, quæ diximus Par. I. Tit. Patronus num. 5. *apparet, quod aliquandò inter Regulares sit necessarijssimum. Forma ergo erit prout sequitur.*

Vocatus fuit coram A.R.P. Ministro, P. Fr. N. Theologus &c. & fuit illi significatum sicuti Fr. N. Reus &c. eum elegerat in Patronum in Causa, quæ actitatur contra eum, & fuit interrogatus.

An tale munus acceptaret?

Et eo respondente affirmatiuè, A.R.P. ab eo exegit iuramentum de fideliter, ad normam iuris, exercendo officio suo, quod præstitit tacto pectore &c. Acta sunt hæc &c.

Ego N. accepto, & iuro prout sup.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

V. *Circa petitionem, & concessionem Patroni benè aduertenda sunt ea, quæ scripsimus* Par. I. Titul. Patronus §. 2. à num. 3. & indè; *& specialiter, quod non debet Iudex vllo modo impedire Reum, nec illi denegare eum Patronum quem ipse elegerit; dicente Textu loc. citato, quod* Nominatus à Reo omninò concedi debet, *quam clausulam expendimus in Commentario illius Textus. Et quia potest dari casus, quod Reus nullum habeat confidentem in Prouincia, (ob causas, quas alibi exposuimus,) quem possit securè nominare in Patronum, & ideò nominet alium ex vicina Prouincia, si causa est grauissima, cui nempè debeatur carcer semestris ad minus, aut Triremes, debet Prouincialis illum concedere, vt probauimus* Par. I. cit. Tit. Patronus num. 15. *& etiam scribere ad Prouincialem alium, vt illum mittat, si commodè fieri potest.*

ADNOTATIO II.

VI. *Aduertendum secundò, quod frequenter accidit, quod nominatus à Reo in Patronum nolit tale munus acceptare, nulla legitima existente causa talis recusationis. Si Reus tunc implorat auxilium Iudicis, debet iste, illum compellere per præcepta, & pœnas, prout habetur ex Textu* loc. sup. cit. & *Nos ibi sub* num. 17. *scripsimus. Damus ergo formam ipsum compellendi, quæ potest esse, vt sequitur.*

VII. Forma compellendi nominatum à Reo ad acceptandum munus Patroni.

Anno ...... Mense .... Die ...... loco &c. Comparuit coram A. R. P. Ministro Prouinciali Fr. N. Reus, qui supra; & dixit se significasse R. P. N. Theologo electionem à se factam de persona illius in suum Patronum, sed prædictum Patrem, licet pluries rogatus fuerit ab ipso, vt pro amore Dei tale munus acceptaret, omninò, & constanter recusasse. Implorauit proindè auxilium Iudicis, vt sua auctoritate prememoratum cogeret ad acceptandum Officium, & suas Defentiones faciendas. Cui petitione benignè annuens A.R.P. vocare coram se fecit supradictum Patrem Theologum, & cum nouisset causas à se adductas non esse legitimas ad recusandum tale opus charitatis, vt est Reos defendere, præcepit illi sub pœnis sibi arbitrarijs, & formali Iudicis mandato, vt munus Patroni in hac Causa acceptaret. Qui P. Theologus mandato prædicto obediens acceptauit Officium, & opportuna ad Rei fauorem se esse præstiturum promisit, & iurauit tacto &c. In quorum &c.

Ego N. accepto, vt supra.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO III.

VIII. *Aduertendum, quod si ille, qui recusat munus Patroni assignat Iudici causam congruam, & rationabilem, ob quam recusat munus Patroni; (vt esset aduersa valetudo; necessarium iter; occupatio grauis pro causa publica &c.) non potest Iudex ipsum præcepto compellere ad acceptandum.*

Tali

Tali ergo casu debet scribi, quod auditis à Iudice rationabilibus causis, ob quas non valet prædictum Officium acceptare ipsũ dimisit. Et accito coram se Reo, instititt, vt alium sibi in Patronum nominaret. Qui nominauit P.Fr. N. &c. *Quod si Reus replicet se nescire alium, quem nominet, tenetur Iudex ex Officio sibi prouidere de Patrono idoneo, & totum in Processu registrare.*

IX. Forma decernendi Procuratorem Reo.

Potest dari casus, quod Reus sit doctus, & velit ipse suas defensiones facere; & reperiatur carceratus ad custodiam. Tali casu concedendus est illi Procurator ab ipso nominatus, eaque omnia, quæ regulariter conceduntur Patrono, prout diximus Tit. Patronus num. 12. *Tali ergo casu debet in Processu (post Decretum de concedendo Patrono, copia Actorum, & termino defensorio, positum supra* num. 1. *huius Sectionis) describi factum prout sequitur.*

Prædictum Decretum intimatum fuit per Me infrascriptum memorato Fratri N. Reo in carcere existenti, qui oblata acceptauit; sed dixit se velle sibi ipsi fabricare defensiones, proindè non egere Patrono, sed tantùm Procuratore, qui nomine suo compareat iuxta exigentiam Causæ, & alia pro se præstet, quæ ipse Reus in carcere detentus præstare nequit; & tandem in Procuratorem suum nominauit P.Fr. N. Sacerdotem &c. & facta per Me relatione huiusmodi nominationis A.R.Patri, benignè concessit supradictum P.N. in Procuratorem præmemorati Rei. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO

X. *Aduertendum, quod si Reus velit sibi facere Defensiones, & non sit detentus in carcere, potest nihilominùs sibi Procuratorem, vt præfertur, eligere. Tali casu varianda est forma, quam dedimus supra* num. 3. *huius Sectionis, & debet scribi, vt sequitur.*

Anno ...... Mense .... Die ..... loco &c. Comparuit coram A. R. P. Ministro Fr. N. Reus, vt supra, & gratijs sibi actis de oblatione termini defensorij, & copia actorum eam acceptauit, saluo sibi iure petendi necessariam prorogationem termini, & alia de iure sibi concedenda; sed quo ad Patronum se non egere illo, cum intendat sibi ipsi defensiones parare; loco Patroni autem petere Procuratorem, qui nomine suo agat, iuxta Causæ, exigentiam, & in Procuratorem suum nominauit P.F.N. Sacerdotem &c. cuius nominationem A. R. P. approbauit, & eundem P. Fr.N. Sacerdotem in sui Procuratorem illi indulsit. In quorum &c.

Ego N. nominaui, vt supra.
Ego N. Minister &c.
Ego N. Actuarius.

XI. Forma petendi copiam Actorum, & prorogationem termini.

Coram A.R.P. Ministro &c. Comparet Fr.N. Patronus, siuè Procurator Fratris N. Rei prætensi, & petit, terminum octo dierum, suo principali indultum, prorogari, cum concessus fuerit nimis breuis. Insuper petit sibi cum effectu dari integram copiam Actorum, appositis etiam suo loco nominibus Testium, cum intendat contra earum personas legitimè excipere, protestando &c. salua semper debita erga A. R. P. reuerentia, & sic instat omni meliori modo &c. *siuè* petit sibi fieri copiam toties, quoties oportuerit lustrandi Acta originalia, & ab ijs compulsandi, quæ ad sui Principalis defensionem expedire iudicauerit, protestando &c.

Ego N. peto, & insto, vt suprà.

Præsentata fuit suprascripta comparitio per eundem P.N. Patronum; *siuè* Procuratorem, & recepta inter Acta Die .... Mense .... Anni .... &c.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO

XII. *Adnotandum, quod comparitio suprascripta, potest etiam fieri verbaliter; & tunc Actuarius debet inscribere in Processu, quod comparuit N. Patronus, seu Procurator, & petijt hoc, vel illud &c. Sed melius semper, & expeditiùs fit, si scripto fiat, prout supra forma data est. Aduertat insuper Iudex, vt de iure concedenda non deneget, prout sunt prorogatio dilationum, siuè termini defensorij, & omnia alia, quæ quo-*

quomodo faciunt ad Rei defensionem. Circa nomina Testium, probauimus Par.I.Tit. Patronus num. 36. & seqq. & num. 51. & 58. *esse danda, si petantur, vide ibi.*

XIII. Forma Decreti prorogationis termini defensionum.

Perpensa rationabili petitione Patris N.Patroni, siue Procuratoris F.N.Rei prætensi ipsam admittens A.R.P.Prouincialis, & in quantum &c.præcepit prorogari terminum ad alios &c.dies computandos immediatè, à tempore octo dierum priùs assignatorum expirato; ad producenda ea, quę ad defensionem Rei prædicti facere possunt. Nec non indulsit, vt nomina Testium simul cum copia Actorum præsentis Decreti vigore traderentur. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N.Minister Prouincialis.
Ego Fr.N.Actuarius.

ADNOTATIO I.

XIV. *Aduertendum, quod, prorogatio termini assignati concedenda est ex causa rationabili, etiam vltra tres vices, vt probauimus* Par.I.Tit.Patronus.num.8. *Verum est, quod Iudex debet examinare causam, quam Patronus adducit pro illa petenda, vt diximus* Par.I. Tit.Quam.num.7. *Et si reperit eam non legitimam, potest eam denegare. Et hoc non solùm intelligitur, quando petitur prorogatiò vltra tres terminos, sed etiam citrà illos. Tali casu debet adnotari in Processu petitio prorogationis termini facta à Patrono, sicut dictum est suprà* num. 10. *& subiungi ità.*

Tunc A. R. P. petiit à prædicto Comparente causam quare in tempore assignato defensiones non terminauit, & quare nouum terminum petat? Qui præfatus Comparens dixit &c. *& scribatur eius responsio.* Sed A.R. P. perpendens causas adductas non esse legitimas, & nouam petitionem fieri tantùm ad protelandum iudicium, petitam prorogationem denegauit, & protestatus est, quod si in tempore assignato defensiones non præstabuntur, nulla habita ratione illarum, ad vlteriora procedetur.

Si autem Patronus replicet causas à se adductas esse legitimas, & à prædicto Decreto interlocutorio appellet, debet sustineri appellatio, quia talis interlocutoria habet vim diffinitiuæ, proinde illi deferendum, est, vt habet Textus Tit. Canones §. 11. *& Nos ibi expendimus in Commentario. In facti ergo contingentia debet describi, vt sequitur.*

Ad quæ prædictus Comparens replicauit causas à se adductas esse legitimas, & nullo modo inuentas ad iudicium protelandum, proinde appellauit, ad quos de iure, à prædicta Sententia, & Decreto, & protestatur est de nullitate Actorum si ad vlteriora procedetur. Et replicante, ac decernente A.R. P.Prouinciali, talem appellationem esse friuolam, & nullam, & proindè eam reijcere, & velle, ea prorsùs non attenta, vlteriùs, vt præfertur procedere; ipse Comparens de nouo, & replicatis vicibus appellauit, & petijt recursum ad Superiores, & apostolos instanter &c. In quorum &c.

Ego N.Patronus appello &c.
Ego N.Minister &c.
Ego N. Actuarius.

Quia verò Iudex potest Sententiam interlocutorium, seu Decretum à se factum, reuocare, vt diximus Par. I. Tit. Sententia. num.3. *& ego suadeo Iudicibus, vt potiùs reuocent ex se, quàm quod reuocetur à Iudice* ad quem *maximè quando dubitari potest, an Decretum factum debeat sustineri; consultiùs fiet, si Iudex Decretum, quo denegauit nouam prorogationem termini reuocet, & nouum terminum concedat; atteneo maximè, quod magis prorogabitur iudicium in discutiendis meritis dictæ appellationis, quàm concedendo paucos dies noui termini. Poterit ergo reuocatio Decreti exprimi, vt sequitur, antequam actus concludatur per subscriptionem.*

Videns autem A.R.P.perseuerantiam dicti Comparentis in appellando, & considerans, quod, quamuis appellatio ipsius sit friuola, & causæ superiùs adductæ non legitimæ, tamen magis protelaretur iudicium in discutiendis illis, quàm in concedendo nouum terminum petitum, prudenter recedendo à Decreto iam facto, indulsit alium terminum dierum &c. In quorum &c.

ADNOTATIO II.

XV. *Aduertendum secundò, quod tum Patronus, tum Reus, (si est in libertate,) per se,*

se, vel (si detinetur in carcere,) per Procuratorem, potest comparere coram Iudice, & omnia petere, quæ faciunt ad Rei defensionem; Vt si non est in Conuentu necessaria copia librorum ad faciendas defensiones, petere à Prouinciali, vt curet illos afferri à proximo Conuentu; Visitare locum loci suppositi delicti; & ad hoc petere necessariam facultatem illuc eundi; Compulsare scripturam à libro, siue Archiuio publico distante, pro quo exequendo non habet Procurator, aut Reus, qui illud peragat. Vocare Testem, qui debet examinari in Processu defensiuo, cum quo vult loqui Patronus antequam Articulos probatorios formet, & similia. Tali casu potest Patronus, fauore Rei, implorare auxilium Iudicis, & iste tenetur audita rationabili petitione, & causa, petita indulgere. Quod si irrationabiliter denegat, potest Patronus, siue Procurator, Rei nomine, appellare. Forma autem petendi supradicta, & similia, est eadem cum Superiori pro petenda prorogatione termini defensorij mutatis mutandis. Ideò hic non repetimus inutiliter.

XVI. Forma consignandi copiam Actorum.

Anno ...... Mense .... Die ...... loco &c. consignata per Me Actuarium fuit præfato P. N. Patrono siuè Procuratori memorati F. N. Rei, copia Actorum de verbo ad verbum collationata, & authenticata; qui eam recepit sibi reseruato iure petendi prorogationem termini defensorij, Testium repetitionem iuxtà Articulos interrogatorios per se dandos, & fabricationem noui Processus defensiui; Testesque per Curiam examinatos pro repetitis, & legitimè receptis habuit; de quibus, & singulis expressè est protestatus. In quorum fidem &c.

Ego N. Patronus.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XVII. *Aduertendum, quod copia Actorum scripta vel ab Actuario, vel ab alio, debet authenticari ab eodem Actuario in forma sequenti.*

Forma authenticandi copiam Actorum.

Suprascripta copia fuit de verbo ad verbum per Me infrascriptum cum suo originali penes Me existenti collationata, & plenè in omnibus concordat. In quorum fidem &c.

Ego N. Actuarius.

XVIII. Forma præsentandi Articulos interrogatorios pro repetitione Testium.

Supposita doctrina, quam dedimus Par. I. Tit. Patronus num. 67. & seqq. & num. 176. & 177. *quæ omninò videnda est, damus formulam præsentandi Articulos interrogatorios, & petendi repetitionem Testium, & potest esse, vt sequitur.*

Anno ...... Mense .... Die .... loco &c. Comparuit coram A. R. P. Ministro Fr. N. Patronus, siuè Procurator F. N. Rei prætensi, & nomine sui Principalis, petijt Testium contra ipsum examinatorum repetitionem, cum interrogatorijs, ab ipso producendis, iuxta protestationem à se factam in receptione copiæ Actorum; & eodem contextu præsentauit chartam interrogatoriorum, quæ incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor principij, & finis*; quàm ex mandato A. R. P. qui acceptauit eam, si, & in quantum &c. recepi, & inter Acta reposui signat. litera &c. siue numero &c. In quorum &c.

Ego N. Patronus.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XIX. *Aduertendum, quod Testium repetitio non est necessario facienda, nec est vniuersaliter, & in omni casu petenda, sed solummodò, quando Patronus probabiliter credit, ex ea posse desumi argumenta, per quæ dicta Testium debilitentur; & licet interrogatoria non possint formari, si tendant ad destructionem depositionis Testium, sed tantùm ad puram declarationem eiusdem, prout diximus* Par. I. loc. cit. *tamen ex tali declaratio-*

tione frequenter emergunt aliqua per quæ potest impugnari depositio. Pariter non est necessarium petere repetitionem omnium Testium, sed potest peti tum omnium, tum alicuius, tum aliquorum. Tandem aduertendum, quod non potest dari certa Regula formandi talia interrogatoria, siquidem eruenda sunt ex ventre depositionum eorundem Testium, quæ sunt variissimæ, iuxtà varietatem causarum; ingeniosi proindè, & sagacis Patroni est, illa excogitare. Damus autem, ad aliqualem informationem Lectoris, sequens schema.

Interrogatoria, quæ dat, facit, exhibet, & præsentat Fr. N. Patronus Fratris N. Rei prætensi A.R.P. Prouinciali, super quibus instat examinari omnes, *siue* N. & N. Testes contra illum examinatos in Processu contra eundem F.N. Reum prætensum de &c. *& exprimatur delictum; de quo agitur. Et si Testes, quos vult repeti, sunt de auditu, articulet.*

Primo à quo audiuit, quod F.N. furatus sit, apostatauerit, sit fornicatus &c.

2. In quo loco audiuit?

3. Quoties audiuit?

4. Coram quibus audiuit?

5. An à quibus audiuit sint Amici, aut Inimici Fratris N.?

6. An sint bonæ, vel malæ famæ?

7. An sint personæ graues?

8. Quo tempore audiuit?

9. An credat vera esse, quæ audiuit?

10. An audiuit postquam inceptus est Processus contra Fratrem N.?

Si Testes deponant de Fama publica, articulet.

1. Dicat quid sit Fama publica?

2. Quando ortum habuit talis Fama?

3. A quibus audiuit?

4. An à quibus audiuit sint Amici, aut Inimici Fratris N.?

5. An sint personæ graues?

6. Qua de causa orta sit talis Fama?

7. An Fama orta sit post incœptum Processum?

Si verò Testes deponant de Visu, articulet.

1. In quo loco vidit furari, fornicari, apostatare?

2. In qua parte Conuentus, Domus, Syluæ &c.

3. Vbi erat ipse, quando vidit?

4. Quanta distantia erat inter ipsos, nempè videntem, & visum?

5. An fuerit de die, aut nocte?

6. Quomodo de nocte potuit videre in tanta distantia?

7. Quomodo erat induta Mulier, cum quo fornicatus est; quomodo, & in quo vase asportabat Furtum &c. an haberet baculum, sportam, & pileum, quandò apostatauit &c.?

8. An alij secum viderint, & qui?

9. An ex instituto ibi manebant ad videndum?

10. Quid negotij ibi haberent, & quare condixerunt ibi esse?

Et ad instar istorum potest Patronus peculiaria, & specifica interrogatoria formare iuxtà casuum varietatem.

XX. Forma Decreti correctorij Articulorum interrogatoriorum

Quia non debet Iudex omnes Articulos interrogatorios à Patrono propositos indifferenter admittere, sed impertinentes superfluos, & infamatorios reformare; corrigere, siue totaliter delere, vt habetur ex Textu Tit. Patronus §. 6. *damus ideò Formulam seruandam in hoc, & potest esse vt sequitur.*

Consideratis, & benè ponderatis per A.R.P. Prouincialem Articulis interrogatorijs, censuit corrigendum esse Articulum primum, siue secundum &c. *& exprimatur numerus Articuli*; quia superfluus est; pariter tertium, siue &c. quia nullo modo pertinet ad Causam; itidemq; quartum, siuè &c. quia est purè infamatorius; proindè super prædictis non intendit repetere Testes, sed eos repetere super cæteris decreuit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

XXI. Forma repetitionis Testium.

Anno .... Mense .... Die ...... &c. coram A.R.P. Prouinciali vocatus fuit Fr. N. Testis aliàs pro informatione Curiæ examinatus, & ad instantiam Patroni N. iterum examinandus, iuxtà Articulos interrogatorios à se datos, prout supra in Actis &c. delatoque ei iuramento de veritate dicenda super omnibus, de quibus interrogabitur, prout iurauit tact. &c. ad sibi

ſibi factas interrogationes reſpondit, vt ſequitur.

Interrogatus ſuper primo. Reſpondit &c.

Interrogatus ſuper ſecundo &c. *& ſic deinceps*. Reſpondit &c.

Interrogatus. An ea, quæ in alio examine depoſuit ſint vera?

Interr. Quænam ſint, quæ depoſuit? Reſpondit &c. *Hic ſupponitur, quod Teſtis petat ſibi legi ſuam depoſitionem aliàs factam, tunc ſubiungitur*.

Et A.R. P. petitionem prædicti Teſtis eſſe audiendam dixit, & proindè iuſſit mihi Actuario, vt eam legerem alta, & intelligibili voce; & eam legi, quæ reperitur in Actis ſupra à fol. &c. & deinceps; qua lecta, fuit interrogatus.

An illa ſit eadem depoſitio aliàs à ſe facta? Reſpondit &c.

An velit illi aliquid addere, vel minuere? Reſpondit &c.

Et lecta ſibi priùs ſua depoſitione, cui ſe ſubſcripſit dimiſſus eſt.

Ego N.depoſui, vt ſupra.
Ego N.Miniſter &c.
Ego N. Actuarius.

Et hoc modo omnes Teſtes, quorum repetitio petita fuit, debent examinari.

ADNOTATIO I.

XXII. *Aduertendum, quod ſi Teſtis in repetitione variat, & ſibi contrarius eſt in dictis in primo examine (& proindè, quando, poſt lecturam illius, interrogatur* an velit addere, vel minuere, *corrigit primo dicta, aut reuocat) inducit ſuſpicionem, quod fuerit ſubornatus fauore Rei. Tali caſu, debet Iudex ab eo quærere rationem variationis; & ſi rationabilem adduxerit, benè quidem; ſi autem aut nullam, aut inſufficientem reddiderit, poteſt torqueri iuxtà formam, quam tradidimus ſupra* Sect.4. num.LXIII.

ADNOTATIO II.

XXIII. *Aduertendum ſecundò, quod Patronus, ſi habet ſuſpicionem de falſitate Teſtium, poteſt inſtare, quod ſimpliciter repetantur, nullis propoſitis Articulis interrogatorijs, ſed ſolummodò circa factum deponant, & examinentur, ac ſi nunquam aliàs fuiſſent examinati, & petere à Iudice, vt nullo modo eis legat primum examen, niſi poſtquàm compleuerint ſecundum, & illi ſubſcripſerint, & hoc, ne per talem lecturam denuò inſtruantur, & in depoſita falſitate perſeuerent. Iudex autem tali petitioni debet annuere, quia facit ad defenſionem Rei, vt probauimus* Par.I.Tit.Patronus.num.151. & 152. *Porrò Patronus poteſt petere repetitionem, vt ſiquitur.*

Anno..... Menſe..... Die..... loco &c. comparet coram A.R.P. Miniſtro F.N.Patronus Fratris N. Rei prætenſi, & inſtat, quod ad formam iuris repetantur ſimpliciter, de nouo, & ac ſi nunquàm fuiſſent examinati F.N.N. & N. &c. examinati pro Fiſco contrà ſuum Principalem: & quia ſupponit, illos in primo examine falſa, & contrà veritatem depoſuiſſe, ad grauamen ſui Principalis, inſtat, & petit, quod eorum primum examen, neque illis petentibus, non prælegatur, antequam examinentur, ne ex illo inſtruantur ad mentiendum, ſicut fecerunt in primo; nec illis legatur, niſi poſtquam hoc ſecundum examen fuerit ab ipſis ſubſignatum.

Ego N.Patronus.

Præſentata fuit, & in Actis poſita ad mandatum A. R. P., qui petitis annuit, & Teſtes repetere ad formam à ſe rogatam decreuit. In quorum &c.

Ego N. Miniſter.
Ego N.Actuarius.

Exindè debet Iudex incipere repetitionem Teſtium iuxtà formam datam paulò ſuprà nu.XXI. *excepto, quod non debet facere mentionem de Articulis interrogatorijs, cum nulli dentur in hoc caſu.*

ADNOTATIO III.

XXIV. *Aduertendum tertiò, quod ſi Iudex (repetendo Teſtes ſimpliciter, ad inſtantiam Patroni, vt præfertur) reperit eos ſibi contrarios, & tenet à Reo fuiſſe corruptos, & ſubornatos, non debet quidem in illo examine ſibi obijcere contradictionem, (quia cum Patronus petierit non ſibi legi primum examen, niſi completo ſecũdo, videretur Iudex affectare, quod Teſtis permaneret in primis dictis, Reum grauando, ex hoc, quod legere illud faceret in tempore, in quo poſſet adhuc ſecundum dictum reuocare;) ſed habet in alio examine ex Officio ab eo quærere cauſam talis contradictionis, & ipſum torquere, vt dictum eſt* Sect.4.num.LXIII.

XXV. Forma concedendi copiam examinis Testium repetitorum.

Anno....... Mense .... Die &c. cum completa fuisset Testium repetitio decreuit A. R. P. vt copia ipsius, prout de iure, traderetur Parti. In quorum &c.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

In præfati Decreti executionem eadem die, vocatus fuit P. N. Patronus, siuè Procurator Fratris N. Rei, & illi consignata copia authentica prædictæ repetitionis, qui, ea recepta, gratias egit. In quorum &c.
Ego N. Patronus.
Ego N. Actuarius.

XXVI. Forma petendi à Iudice fabricationem Processus defensiui.

Comparet coram A. R. P. Ministro Prouinciali Fr. N. Patronus Fratris N. Rei prætensi, & præsentat infrascriptos Articulos defensorios ad fauorem sui Principalis, & instat, & petit, quod super ijs integraliter, & nullo excepto, examinentur omnes Testes, quos opportuno tempore producet, protestando, & appellando &c. cum debita tamen veneratione, & reuerentia. Porrò Articuli sunt.

Primò. Quod Frater N. Reus prætensus Mense, die, & hora &c. erat in loco tali &c. distanter à loco, in quo commissum fuit delictum; & permansit ibi ab hora tali, vsque ad horam talem.

Secundò. Quod delictum, de quo agitur, fuit commissum à Fr. N. siue ab N. Sæculari, & non à F. N. suo Principali.

Tertiò. Quod Fr. N. qui testificatur de visu contra suum Principalem, die, & hora tali &c. in qua accidit delictum, erat in loco tali distanter à loco delicti.

Quartò. Quod Fr. N. Testis contra Principalem est Excommunicatus, Periurus, Infamis, Inimicus &c.

Quintò. Quod Fr. N. Testis est Factionis contrariæ suo Principali; & post examen die, & loco tali &c. dixit *se in examine benè accomodasse Fratrem N. suum Principalem*.

Sextò. Quod Frater N. Accusator sui Principalis est Ebriosus, &c. Mendax &c.

Testes verò opportunos successiuè vnum post alium præsentabit, ad probandos supradictos Articulos, quos, iustà de causa, modo non proponit, sed ad citationem A. R. P. ipsos nominabit.
Ego Fr. N. Patronus.

Præsentati fuerunt suprascripti Articuli, & acceptati ab A. R. P. si, & in quantum, & saluo iure illos moderandi, & ad mandatum eiusdem, inter acta recepti. Acta sunt hæc Die ...... Mensis .... Anni &c.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XXVII. *Aduertendum primò, quod Articuli formandi, & variandi sunt iuxtà facti exigentiam, & in illis nunquam debet Patronus proponere aliquod, quod fouet ius, sed tantummodò factum, quod probandum assumitur; & caueat proponere id, quod probare non potest, & benè examinet qualitates Testium, an sint viri graues, solidi, & constantes, nec ne, nec indifferenter fidat Testibus, siquidem multi sunt, qui promittunt maria, & montes fauore Rei, & postea in examine, Iudicis maiestate, aut potentia territi, vel arte circumueuti, ità decurtatè deponunt, quod nihil concludunt.*

ADNOTATIO II.

XXVIII. *Aduertendum pariter est, quod accidit multoties, quod Iudex ægrè ferens, quod per contrarias probationes destruatur Processus, & Reus euadat absolutus, contra quem ille est animosus; aut per se, aut per submissos à se, procurat solicitare, & subornare Testes secretò, repræsentando, quod, deponendo pro Reo inuiso Prouinciali, ipsi perdent fortunas suas, pro indè vel nullo modo se examinari sinant, dicendo extraiudicialiter Patrono, quod nihil sciunt de illo facto; vel si examinentur, deponant parcè, ità vt eorum depositio non proficiat ad intentum; quæ omnia sunt contra ius, & fas. Hoc periculum vt præueniat Patronus, non pandat Iudici Testes, quos vult examinare, nisi oretenùs, dum citatur, vt infra dicemus, & singillatim; ità enim fiet, (dum nesciuntur, quos velit proponere,) quod Testes non poterunt subornari prædicto modo, vt de Testibus ab Accusatore producendis, diximus suprà Sect. 2. num. XXVI.*

AD-

ADNOTATIO III.

XXIX. *Aduertendum tertiò, quod sicut Iudex tenetur Articulos interrogatorios corrigere, moderare, & totaliter delere, apponendo singulis Censuram, vt dictum est suprà* num. XX. *ita tenetur Articulos probatorios pari modo, & forma castigare. Receptis ergo, vt præfertur Articulis probatorijs, debet fieri super illis Decretum* Consideratis, & benè ponderatis &c. *vt sup. num.* XX.

XXX. Forma citandi Patronum, ad producendos Testes.

Anno ...... Die ...... loco &c. Vocatus fuit cora A.R.P. Prouinciali P.N. Patronus &c. & fuit ei dictum, vt produceret Testes, & alia documenta per quæ probet Articulos à se propositos: qui respondit, se paratum esse omnes proponere, sed ex iusto motiuo detineri, ne simul, & vno contextu, omnes nominet; proindè se velle singillatìm nominare eos, quos producere intendit; & pro nunc nominare P. Fr. N. Sacerdotem examinandum super primo, quarto, & sexto Articulo; & petijt, vt, nulla interposita mora, examinaretur; & se interim expectare extra cameram examinis, vt possit, illo examinato, alium nominare, si A.R.P. visum fuerit, immediatè post hunc examinare alios. In quor. &c.

Ego N. Patronus.
Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Incontinenti ergo vocatus fuit P.N. Sacerdos Testis, vt suprà productus, qui monitus, & iuratus &c. interrogatus super primo Articulo. Respondit. Interrogatus super quarto &c. item super sexto. Respondit &c. *& concluditur examen sic.* Quibus habitis, & si, & in quantum receptis dimissus est, postquam sibi lecto examini subscripsit.

Ego N. affirmo, vt sup.
Ego N. Prouincialis.
Fr. N. Actuarius.

Comparuit immediatè post coram A.R.P. Pruuinciali P. Fr. N. Patronus, qui supra, & produxit in alium Testem P.F.N. examinandum super secundo, tertio, & quinto. In quorum &c.

Ego N. Patronus.
Ego N. Actuarius.

Incontinenti ergo vocatus fuit P.Fr. N. &c. *vt suprà, & completo ipsius examine, Patronus compareat, & alium, pro vt suprà, producat, donec omnes fuerint examinati, & Iudex faciat Decretum de concedenda copia dicti examinis, & Actuarius eius executionem registret, sicut dictum est suprà* numero XXV.

ADNOTATIO I.

XXXI. *Aduertendum, quod potest dari casus, quod aliquis vocatus in Testem à Patrono, ad Rei defensam, nolit testificari; protestando extraiudicialiter ipsi Patrono, quod si vocabitur à Iudice, dicet, se* nihil scire, *quantumuis sit plenè informatus de illo facto, super quo deberet testificari. Tali casu, si Patronus habet Testes, per quos possit probare, tale dictum, & quod ille Testis se prodiderit informatum de facto illo, potest implorare Officium Iudicis, vt compellat illum Testem, ad se submittendum examini; & forma potest esse, vt sequitur.*

Comparuit coràm A. R. P. Prouinciali P. Fr. N. Patronus, qui supra &c., & petijt audiri; & sibi facta copia dicendi, ait, quod ipse rogauit P. F.N. vt examinaretur super quodam facto, expresso in quodam Articulo probatorio ad defensam sui Clienculi, exhibito in Actis, de quo facto, constat, ipsum esse benè informatum, cum illud per extensum narrauerit Fratribus N. & N., die, & loco &c. ipsum verò P.Fr.N. à se rogatum respondisse, *nullo modo se velle examinari; & si aliquo modo cogeretur, se responsurum nihil scire de tali facto*; & hoc dixisse in præsentia Fratrum N., & N. tali die, & loco, &c. Implorauit ergo prædictus comparens Officium Iudicis instando, vt iuris remedijs cogeret prędictum Testem, ad se examinandum super Articulo &c. & hic exprimatur Articulus, super quo vult, vt examinetur. Quibus auditis, A. R. P. respondit, se esse præstiturum, quæ de iure esse, iudicabit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Patronus.
Ego Fr. N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Consequenter volens A.R.P. petitioni prædictæ sibi factæ à P. Fr. N. Patrono, prout de iure est morem gerere, vocare coràm se fecit P. Fr. N. &c. *& ità examinet Testes à Patrono productos, ad probandum,*

quod ille, qui renuit examinari, se prodidit plenè informatum de illo facto; & quod dixit, se velle respondere Iudici, quod nihil sciebat de illo facto, casu quo fuisset coactus examinari. Mox si Testes probent, cogat illum Testem ad se examinandum; & si respondeat, se nihil scire, *eum torqueat iuxta formam datam supra* Sectio IV. num. LVI.

ADNOTATIO II.

XXXII. *Aduertendum secundò, quod in examine Testium ad defensam, tenetur Iudex in conscientia, facere illas interrogationes fauore Rei, quas fecisset fauore Fisci; debet autem etiam benè perpendere, an potuerint esse instructi ad deponendum falsum, & omnem diligentiam debet adhibere, ne cum iustitiæ, læsione, ac falsitate, Reus defendatur. Pariter aduertat ne durus sit contra Testes, qui deponunt fauore Rei, nec illos increpet, deterreat, aut impediat, quo minus dicant, quod dicere volunt, aut dictent Actuario, quæ scribi valint; poterit enim, si talia præstet, recusari, vt suspectus, vt probauimus*, Par.p.Tit.Patronus num.78. pag.728. *& si de facto impediuit ne Testes dicerent, quæ dicere incœperant, aut ne Actuarius scriberet dicta Testium, potest Patronus appellare, quia Iudex iam grauauit Reum. Et quia casus iste frequenter vsu venit, quando Iudex est animosus in Reum, optimum est tradere formam, quam seruare debet Patronus in recusando, siue appellando. Casu ergo quod Testes examinati retulerint Patrono, quod Iudex obducta fronte eos receperit, vocauerit falsos, periuros, mendaces &c. & deponentibus ipsis ad fauorem Rei, ille iratum, & succensum contra eos se prodiderit; potest Patronus scripto mandare Libellum recusationis, & iudici intimare, vt sequitur.*

Coràm A. R. P. Ministro &c. comparet Fr. N. Patronus Fratris N. Rei prætensi in causa Contrà eundem actitata; & præmissa protestatione honoris, & reuerentiæ, quæ debetur, & quam præstat eidem A.R.P. tanquam suo Prælato, nomine Fr. N. Clientuli sui, dicit, personam eiusdem A. R. P. esse sibi suspectam, & suspectissimam, & tanquam talem eam iurat, ex eo quod malum animum prodidit contra Fr. N. Clientulum suum ægrè ferens, quod Testes examinati ad eius defensam deponerent ad ipsius fauorem. Proindè cum periculosum sit coràm supecto Iudice litigare, timens, esse grauandum in Sententia diffinitiua, & cæteris Actis, ipsum recusat, vt Iudicem suspectum; ex causa præallegata, quam probare legitimè se offert coràm Arbitro, quem ipse A. R. P. eliget ex quatuor, quos sibi proponit nempè R.R.P.P.NN.N.& N., illumque rogat, & vult, quod ampliùs non se immisceat in causa ista, & si aliter fiat, protestatur de nullitate, & grauamine, & prouocat ad quem, & quos de iure. Dat. Die .... &c.

Ego Fr. N. Patronus recuso, & appello, vt supra.

Exinde eem coràm Testibus in iudicio præsentet, adhibitis omnibus formis & cautelis, quas dedimus Sectio p. num.XVI. & seqq. loquendo de recusatione Iudicis; *& descriptio Actus, Decretum Iudicis, deputatio Arbitrorum &c. facienda erunt, vt ibi scripsimus.*

Si verò Testes referant, quod Iudex noluit, quod ipsi deponerent fauore Rei, quæ dicere incœperant, & dixit quod de his nolebat audire; quod tacerent; aut quod Actuarius illa non scriberet; *tali casu, quia apparet de manifesto; & irreparabili grauamine, potest Patronus appellare in hac forma.*

Coràm A. R. P. Prouinciali comparet Fr. N. &c. *vt suprà*. Et præmissa protestatione honoris &c. *vt supra* dicit, & conqueritur Clientulum suum fuisse ab eo grauatum, dum impediuit Testes à se productos, nè ad illius fauorem prosequerentur, quæ dicere incœperant, neuè Actuarius illa scriberet. Proindè cum timeat, se ampliùs ab eodem Iudice, in futurum, esse grauandum, appellat ab eo super grauamine prædicto iam recepto, ad quem, & quos de iure &c. & cumulando appellationem cum recusatione, ex prædicta causa, illum tanquam Iudicem sibi suspectum recusat, & rogat, & vult, & instat, vt nullo modo, se amplius immisceat in Causa, quæ contrà prædictum actitatur; & protestatur de nullitate, si non obstante præsenti recusatione, & appellatione, ad vlteriora processerit, denuò, & nunc pro tunc appellat, & ad Superiorem petit recursum, & petit apostolos instanter, instantius, & instantissimè. Acta sunt hæc Die ..... &c.

Ego N. Patronus appello, & recuso, vt supra.

Exinde

Exinde præsentetur in Actis, sicut de recusatione paulo supra dictum est, & Iudex à prosecutione Causæ abstineat; sed formet Decretum sequens.

Quamuis appellatio supradicta facta à P. Fr. N. Patrono, nomine Fratris N. sui Clientuli friuola, temeraria, & insubsistens sit, & proindè illi non deferendum; ob reuerentiam tamen Reuerendissimi P. Generalis, & aliorum successiuè, ad quos de iure &c. illi detulimus, si, & in quantum &c. & petenti apostolos esse concedendos decernimus, quando Nobis fuerit opportunum. Dat. &c.

Ego N. Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO III.

XXXIII. *Aduertendum tertio, quod si, recepta copia examinis, aut super Articulis interrogatorijs, aut supra probatorijs, Patronus aduerterit, Iudicem correxisse, vel deleuisse Articulum, quem reijcere probabiliter non debuit; vel super aliquo Testes non repetijsse, aut examinasse; vel aliquem, aut aliquos Testes non repetijsse, aut examinasse; vel in examine eorum contrarias interrogationes suggestiuas inexcusabiliter fecisse; vel non exactè, vel debitis interrogationibus non factis, repetijsse; aut fauore Rei, non examinasse, potest Patronus comparere coràm Iudice, & petere, vt ab eo ommissa reparet, sequenti forma.*

Comparet coràm A. R. P. Prouinciali &c. Fr. N. Patronus &c. & dicit, quod in copia repetitionis Testium, *siuè* examinis Testium ad defensam, reperit; quod Testes non fuerunt interrogati super Articulo tali &c. *siuè* non fuerunt omnes Testes repetiti, *siuè* examinati, cum non fuerit repetitus, *siuè* non examinatus Fr. N. qui fuit examinatus pro Fisco, siue productus ad defensam; *siuè* non fuerunt factæ interrogationes, quæ fieri debuerunt, puta &c. *& hic exprimantur interrogationes faciendæ &c.* Petijt proinde, quod super illo Articulo repetantur, *seu* examinentur omnes; *seu* talis Testis &c. *siuè* fiant debitæ interrogationes &c. *& hic exprimantur clarè, & distinctè ea, quæ Petijt Patronus, vt Iudex præstet.* Secùs protestatur de grauamine, cum debita reuerentia appellat, ad quem, & quos de iure, & petit apostolos instantiùs, & instantissimè &c. Dat. &c.

Ego Fr. N. Patronus peto, & protestor, & appello, vt suprà.

Præsentata fuit, & in Actis recepta suprascripta appellatio Die ...... &c.
In quorum &c.

Ego N. Actuarius.

Recepto, vt præfertur Libello petitionis circa supradicta, in potestate, & arbitrio, Iudicis est, petitioni deferre, vel illam reijcere; sed si eam reijcit, Patronus à Decreto reiectionis appellat, & ligat manus Iudici, ne prosequatur, & diutiùs protelatur Causa, in discutiendis meritis appellationis; proindè melius est, vt Iudex petitioni annuat sequenti Decreto.

Audita præfata petitione, licet A.R.P. iudicaret illi non esse deferendum, tanquam indebitæ, & friuolæ, tamen ex abundantia suæ benignitatis, & clementiæ illam admisit, si, & in quantum, & decreuit Testes examinare denuò, prout petitum fuit. Acta &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius

ADNOTATIO IV.

XXXIV. *Aduertendum quartò; quod Patronus non debet in omni casu fabricare Articulos defensorios, super quibus noui Testes examinentur; sed solummodò, quando de necessitate, aliquod factum est probandum, quod non remanet probatum per Testes pro Fisco examinatos, & ex quo bonum ius potest deduci ad fauorem Rei. Pariter abstineat Patronus ab Articulis cauillosis, & captiosis, tum quia hæc non prosunt imò frequenter bonum ius Rei debilitant, sicut bono vino aqua mixta præiudicat; tum quia Causa per tales Articulos nimis protrabitur cum Religiosæ quietis iactura, & conscientiæ grauamine; tum quia illos tenetur Iudex reijcere, & non obstante appellatione, valida erunt Acta, si post diffinitiuam à Iudice appellationis pronunciabitur Articulos illos fuisse impertinentes. Deum, ergo conscientiam, & institiam, Patronus sibi ante oculos statuat, & Articulos merè necessarios ad Causam proponat, & probari per Testes à Iudice curet.*

XXXV.

XXXV. Forma componendi Defensiones.

Sicut variantur delicta, & eorum circumstantiæ, indicia, probationes, & adminicula tàm contrà, quam pro Reo, ita etiam variandæ sunt Defensiones; & proindè non potest tradi illarum vna Regula, siuè forma, quæ varianda est ad casuum varietatem. Tamen damus schema, quod vniuersaliter seruandum est, pro ordinandis debito modo Defensionibus; pro quibus condendis videat Patronus locos opportunos à Nobis datos. Par. p. Tit. Patronus. num. 82. pag. 733. & seqq. num. 124. & indè; & num. 170. pag. 756. & seqq. *Forma autem erit vt sequitur.*

In Nomine Domini Iesu Christi Amen.
Reu. Adm. P. Minister Prouincialis, ac R.R. P.P. Diffinitorij.

Licet ingenij mei tenuitas à suscipiendo difficili æquè, ac periculoso, Patroni munere me deterrurit; vires tamen imbecillitati addidit charitas, subleuando Proximo, ab Accusatoribus impetito, intenta: Labanti animo succurrit opportuna spes, quam tantorum Iudicum integritas, & sapientia, mihi est enixa. Noui siquidem tritum apud illos esse non tam monitum, quàm mandatum Imperatoris, *in l. Vnic. C. Vt quæ des. Aduoc. Iud. sup.* quo partes esse Iudicis, demonstratur, supplere fauore Rei, ea, in quibus deficit Aduocati tenuitas. Alacer ergo tali spei fisus Defensiones Fr. N. imputati de &c. *Et hic apponatur Delictum, super quo processum fuerit.* Aggressus sum, sciens P. P. V. V. Adm. R. & R. R. pro ipsarum & Doctrina, & integritate esse suppleturas, ad fauorem illius ea, in quibus deficientem me reddet imperitia. Sequentia verò puncta consideranda propono, ex quibus apparebit Fr. N., sicut expers est delicti, ita immunem esse debere à pœna à legibus contra Sontes sancita.

Primùm est, quod nullum fuit, nec legitimè probatur Delictum, quod supponitur.

Secundùm est, quod gratis admisso, quod delictum fuerit commissum, & probatum Frater N. tamen illud non commisit.

Tertiùm est, quod legitimè non probatur, quod illud commiserit.

Quartum est, quod acta processualia sunt omninò nulla, indicia non probata, Testes inhabiles, contrarij, & nihil concludentes &c.

Quo ad primum &c. *Et hic debet Patronus formare argumenta ad probandum puncta proposita, & aduertat Patronus præcepta quæ dedimus*, Par. p. Tit. Patronus num. 165. pag. 754. & seqq.

Et sciendum, quod non omnia prædicta puncta sunt proponenda, sed illa solùm, quæ Patronus probare potest. Et aduertat Patronus ne mordaciter scribat, Iudici, Accusatori, siuè Testibus insultando, sed, Religiosa modestia, exponat ea tantùm, quæ necessaria sunt ad Defensionem Clientis, & si excipere habet contra personas ex causa criminosa, & turpi, apponat clausulam protestatiuam, puta, quod taliter excipit citra animum iniuriandi, offendendi, aut diffamandi, sed ad puram, & necessariam Defensionem sui Principalis &c. *Et crimen illorum simpliciter, imò diminutè enunciet, & nullo modo exaggeratiuè, & concludat sic.*

Ex hucusque ergo probatis concluditur Fr. N. esse absoluendum ob obseruatione Iudicij, quod à summa P. P. V. V. Adm. R. & R. R. integritate, & clementia speratur. Ita &c. saluo &c.

Ego Fr. N. Patronus.

XXXVI. Forma præsentationis Defensionum.

Præsentatæ fuerunt, & repositæ in Acta Defensiones Fratris N. Rei, quæ incipiunt &c. & desinunt &c. *& ponatur tenor.* In quorum &c. Acta Die ..... &c.

Ego N. Actuarius.

XXXVII. Forma compositionis petendæ à Reo cum Fisco.

Plura diximus de Compositione Rei cum Fisco, & de conditionibus, & forma Requisitis ad eam faciendam, Par. p. Tit. Sententia. num. 123. pag. 814. *Illis ergo suppositis, si Patronus iudicat expediens petere compositionem potest, vti forma sequenti.*

Coràm A. R. P. Ministro Prouinciali comparet Fr. N. Reus prætensus de &c. *Et hic exprimatur Delictum, de quo facta est Inquisitio*; & dicit, quod de delicto, super

quo

quo à Curia hucusque molestatur, est totaliter innocens, nec contra ipsum possunt militare vlla indicia, quæ vera sint; & liceet nonnulla adessent, quæ viderentur verisimilia, & sufficientia ad Torturam, ipsæ suæ innocentiæ innixus, omnia tormenta mundi potiùs sustineret, quam confiteri se tali crimine deliquisse, cum læsione veritatis, & propriæ famæ. Tamen quia recogitat, se ad Religionem venisse, non vt litigaret, sed vt Superioribus obediret, & in exercitijs penitentiæ, & mortificationis animam suam ab imperfectionibus, & peccatis, contra Deum commissis, purgaret; vidensque, quod Actus isti processuales, qui facti sunt, & fieri adhuc debent, nimis suam Religiosam pacem, & quietem interturbant, ad talem molestiam redimendam, & ad exercitium humilitatis, patientiæ, & mortificationis paratum se exhibet omnem pœnitentiam subire, quæ sibi paternè dabitur; cum hac tamen conditione, quod processus sepelliatur, & Causæ huiusmodi perpetuum silentium imponatur. Qua propter rogat, & enixè præcatur A.R.P., vt dignetur pro sua benignitate, & clementia, huiusmodi exhibitionem acceptare, cum apposita inseparabiliter conditione, & non aliter, & votis petentis annuere. Quod totum &c. Dat. Die ...... &c.

Ego Fr. N. peto, vt supra.

Præsentata, & in Actis posita fuit, A. R. P. mandante, suprascripta supplicatio. In quorum &c. Actâ sunt hæc Die ... . &c.

Ego N. Actuarius.

XXXVIII. Forma Recusationis alicuius de Diffinitorio, ne interueniat in iudicio.

Diximus Par. p. Tit. Canones. num. 6. pagin. 166. & inde, *quod Diffinitores possunt recusari ex causa, tanquam suspecti. Casu ergo, quo Reus babeat legitimam suspicionem de aliquo, vel aliquibus, potest ipsum recusare in forma sequenti.*

Comparet coràm Adm. R. P. Ministro Prouinciali Fr. N. Reus imputatus de &c. & hic exprimatur crimen, de quo fuerit inquisitus; & dicit quod personæ R.R.P.P. N. & N. sunt sibi suspectissimæ, & vt tales eas iurat, ex eo quod &c. *& hic apponatur causa recusationis*; quam causam probare se offert, & producit in Testes, P.P. F.F. N. N. & N. Quapropter non animo calumniandi, sed solùm propriam idemnitatem procurandi, ipsos, vt præfertur, recusat in Iudices, & vult, quod nullo modo admittantur in Diffinitorio ad iudicandum in Causa sua; protestando de nullitate actuum, si aliter fiat, & appellat ex nunc pro tunc, & petit apostolos instanter, instantius, & instantissimè. Acta sunt hæc Die ..... &c.

Ego Fr. N. recuso, & appello, vt suprà.

Præsentata fuit, & acceptata si, & in quantum, & ad mandatum A. R. P. recepta in Actis suprascripta comparitio. In quorum &c.

Ego N. Minister.

Ego Fr. N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXXIX. *Aduertendum, quod in recusatione alicuius de Diffinitorio, probatio causæ recusationis non fit à Recusante coràm Arbitris, sicut fit, quando recusatur Prouincialis; sed fieri debet coràm eodem Prouinciali, qui debet pronunciare, an constet de causa sufficienti recusationis, necne. Habita ergo, & recepta recusatione, vt suprà, debet Prouincialis procedere, vt sequitur.*

Consequenter A.R.P. Prouincialis volens prout de iure procedere, decreuit examinare Testes a prædicto Fr. N. Recusante productos. Proindè vocare coràm se fecit Fr. N. Testem, vt supra nominatum à Recusante, & ei dato iuramento &c. prout iurauit tact. &c. fuit interrogatus &c. *Porrò interrogationes debent fieri iuxta causam adductam à Recusante, puta Inimicitiam Recusati contra ipsum; siue Amicitiam eiusdem cum Notorio Inimico Recusantis, siue illius dictum extraiudiciale &c. de quibus omnibus dedimus Formam interrogandi suprà* Sect. IV. num. XXXVIII. & XXXVIX. *& tandem debet pronunciare, an constet, necne de Recusationis causa, & excludere, vel admittere Recusatum. Quod si causa recusationis sit euidens, puta quod aliquis de Diffinitorio sit Consaguineus Actoris, potest Prouincialis, nullis examinatis Testibus, sed tantum proposita notorietate causæ, ferre Decretum de excludendo Diffinitore.*

XL. For-

XL. Forma tenenda à Prouincialibus pro excludendo vno, aut pluribus à Diffinitorio, & alijs subrogandis.

Diximus Par.p. Tit. Canones nu. 70. pag. 133. *quod Prouincialis inhærendo dispositioni Textus* cit. Tit. Canones §. XIII. *potest*, si causæ genus, & ratio suaserit, *omissis aliquo, seu aliquibus de Diffinitorio, probatos Patres Prouinciæ adhibere pro consilio habendo in omnibus casibus criminalibus, in quibus Textus præcipit, requirendum esse à Prouinciali consilium Diffinitorum; & quæ nam possint esse causæ ommissionis expendimus* Par.p.loc.cit. *pariterque, qui nam sint substituendi. Quia verò Diffinitores sunt Coniudices, & Consiliarij Prouincialis, & adhibendi ab illo in iudicijs, sub pœna nullitatis actuum, non debent excludi ab Officio iudicandi, nisi causa illos excludendi sit legitima, & euidens; non verò mendicata, & probabilis tantùm; hoc enim incongruum est, vt ex colorato, siue probabili motiuo priuetur Diffinitor iure certò iudicandi, quod sibi conuenit, & si talis exclusio ex quauis causa, & quoquomodo posset fieri à Prouincialibus, multæ in Prouincijs, & periculosæ orirentur contentiones. Causæ ergo legitimæ sunt illæ omnes, quæ sufficiunt Reo in Recusando Iudice, siue alijs ad iudicium necessarijs, prout diximus*, cit. Tit. Canones numero 70. in fin. pag. 133. *Sed cum hoc debent esse euidentes, & notoriæ. Quod si tales sint, potest tutò Prouincialis Diffinitorem, vt præfertur ommittere. Quæ enim potest Reus proponere Iudici ad sui fauorem, negrauetur; hæc potest, & tenetur præstare Iudex ex Officio suo nobili ad fauorem, siuè Rei, siuè Religionis, cui interest, vt Criminosi puniantur. Quemadmodum ergo causa Recusationis Iudicis adducta à Reo debet esse probata per Testes, aut euidens ex se, nec sufficit eam esse probabilem; itá etiam Prouincialis oportet, quod ad excludendum Diffinitorem habeat causam euidentem, aut notoriam; & super ea interlocutoriè pronunciet proponendo in Decreto notorietatem illius, vt in Notorijs fit. Casu ergo, quod aliquis Diffinitor fit Consanguineus, Actoris, siuè Rei; aut sit notorius Inimicus, siuè Amicus eorundem; aut notoriè insufficiens ad consiliandum præ ignorantia in re criminali; tunc habet Prouincialis causam legitimam, & euidentem, vel notoriàm illum excludendi; & pro quocunque casu, in quo deberet congregari Diffinitorium, siuè pro carcerando ad custodiam, siuè pro torquendo, siuè pro sententiando Reo, potest illum ommittere præmisso tamen Decreto, quod sequitur.*

Consequenter cum A. R. P. Prouincialis deberet congregare Diffinitorium, pro habendo consilio, an deberet prædictus Fr. N. Reus carcerari ad custodiam, *siuè* torqueri: *siuè* congregare Diffinitorium ad finaliter sententiandum; & aduertisset, quod R. P. N. Diffinitor est Frater, *siuè* Consobrinus Rei, *siuè* Accusatoris, *siuè* est notorius Inimicus, *siue* Amicus notorij Inimici Accusatoris, *siue* Rei; *siue* est notoriè imperitus rerum criminalium, etiam post longum studium; decreuit, iuxtà sibi indulta à nostra Praxi Criminali, omittere dictum R.P.N. Diffinitorem, à quo, vel nullum, vel non integrum consilium posset habere. Vocatis ergo in sua camera A.R.R.P.P.N.& N., qui sunt ex dignioribus Prouinciæ, ipsos consuluit, quemnam, loco præmemorati Diffinitoris, ad prædicta substituere bonum esset; & habita ab ipsis collatione; R.A.P. Prouincialis decreuit substituere. P. N. Theologum &c. Acta sunt hæc Die .... Mense .... Annno .... &c.

Ego N. Prouinciæ Pater.
Ego N. Prouinciæ Pater.
Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

SECTIO

SECTIO SEPTIMA.

In qua agitur de Tortura Rei.

I. *Ante ferendum Decretum de Tortura Reo danda super Delicto principali, conuocandum est Diffinitorium, & considerandæ sunt Defensiones Rei, an tales sint, quæ vel nullo modo, vel solùm in parte, aut totaliter destruant indicia, & probationes contra ipsum, & ad hoc legenda sunt, quæ diximus*, Par.p. Tit. Canones num. 72. Tit. Tortura. num. 133. pag. 629. & seqq. & Tit. Sententia num. 13. pag. 774. *Vbi locuti sumus de obligatione Diffinitorum circa benè intelligenda, per se ipsos, merita causæ; & quæ scripsimus* Tit. Tortura à num. 58. p. 599. & indè, *vbi examinauimus causas, & indicia; ob quæ potest Reus torqueri. Præsentatis igitur à Patrono defensionibus, conuocandum est Diffinitorium, & sibi ostendenda sunt omnia acta, & rationes, tàm pro, quàm contrà Reum; & benè discutienda, & tandem resoluenda; vt ratio suaserit. Totum autem debet in Processu adnotari, vt sequitur.*

Consequenter A. R. P. Prouincialis, inhærendo dispositioni Constitutionum Ordinis, in cameram suam conuocauit R. R. P. P. Custodem, & Diffinitores, &, per Me infrascriptum, sibi *lectis Actis* processualibus, & adductis per P. Fr. N. Patronum, in defensionem præmemorati Fr. N. Rei; ab ipsis petijt consilium; An in prædicta Causa esset locus Torturæ, & an leuiter, vel grauiter, vel acriter esset Reus Torquendus. Qui maturæ consideratis omnibus concluserunt &c. *Et hic apponatur tenor conclusionis in Diffinitorio stabilitæ.* Acta sunt hæc Die, & loco &c.

Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Custos.
Ita est Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

II. *Recolenda hic sunt quæ scripsimus* Pars II. Par.p. Tit. Tortura nu. 20. pag. 586. & seqq. *vbi demonstrauimus, non teneri Iudicem ad petendum consilium à Diffinitorio super specie Torturæ dandæ; neque super specificata duratione Torturæ, eo quia hæc aut à lege sunt, (apud Nos,) determinata; vel sunt ipsi Iudici arbitraria. Praxis ergo esse debet quod lectis Actis pro, & contra Reum, & ab vnoquoque de Diffinitorio consideratis, adhibito studio, & diligentia, simul conferant super meritis Causæ. Mox Prouincialis ipsis proponat;* Num sit locus Torturæ nec ne? *Et per calculos albos, & nigros requiratur eorum sententia; & calculi albi significent non esse Reum torquendum; nigri autem vice versa. Hoc enim modo magis saluatur libertas Consulentium. Et debet aduerti, quod Prouincialis, non debet calculum suum, tali casu, conferre, quia ipse petit consilium ab alijs, & consilium exprimitur per calculos; proindè non potest calculum consultiuum ipse conferre, nullus enim sibi consilium dat. Et paribus existentibus calculis albis, & nigris non est Reus torquendus, quia tenetur Iudex, inclinare ad fauorem Rei. Quod si calculi nigri vincant, & ideò consilium sit, quod Reus torqueatur; Prouincialis proponat;* An sit torquendus leuiter, vel grauiter? *Et pariter dandi sunt calculi; & albi significabunt torquendum leuiter, nigri verò grauiter. Et si adhuc nigri vincant, Prouincialis proponere debet,* An sit torquendus grauiter, vel acriter, *hoc est* grauissimè. *Et simili modo resoluendum erit consilium per calculos.*

ADNOTATIO II.

III. *Aduertendum secundo, quod ex rationabili causa, (vt habet Textus,* Tit. Tortura §. III. *Et Nos ibi explicauimus* n. 24. p. 588. & Tit. Canones num. 70.) *potest Prouincialis omittere petitionem consilij à Diffinitorio, & loco ipsius adhibere Patres probos, & peritos, & quæ nam causæ adhoc requirantur, & sufficiant, diximus locis citatis. Casu ergo, quod difficile esset Diffinitorium congregare, & causa deberet citò expediri, potest Prouincialis consilium petere à Patri-* bus

bus probis, & peritis; & est aduertendum, quod debet in Processu registrari causa, quarè loco Diffinitorum, alij Patres sint adhibiti ad consilium, & factum potest describi, vt sequitur.

Consequenter volens A.R.P. ad vlteriora procedere, statuerat, iuxta dispositionem Statutorum, conuocare Patres Diffinitorij ad petendum ab ijs consilium, antè constitutionem Rei in examine rigoroso; sed quia considerauit incommodum esset ratione distantiæ, siuè pluuiarum incessantium, siuè temporis hyemalis &c. omnes Patres de Diffinitorio congregare, & nimis in longum protraheretur Causæ huius expeditio, decreuit (iuxta indulgentiam sibi factam à Praxi Ordinis) in locum Diffinitorum distantium, alios Patres probos, & peritos substituere. Vocare ergo fecit in cameram suam Patrem N. Custodem, siue Diffinitorem, P. N. Exprouincialem; P. N. Guardianum, & P.P. N.& N. Theologos &c. & per Me infrascritum sibi *lectis Actis &c.* vt suprà num.I.

ADNOTATIO III.

IV. *Potest dari casus, quod ratione ætatis, aut Dignitatis, aut valetudinis Rei, ipse non possit, nec debeat torqueri, vt diximus*, Par.p. Tit. Tortura num.110. p.620. & seqq. *vel potest Reus esse viribus validus ità vt melius sit dare pœnam extraordinariam, quàm inutiliter torquere, vt probauimus fieri posse citato*, Tit.Tortura n. 128. pag.627. & seqq. *Tali ergo casu, debet adnotari in processu, quod* Diffinitores, *siuè* Patres adhibiti ad habendum consilium super Tortura danda nec ne, considerantes Reum non posse torqueri ratione ætatis, dignitatis, aut infirmitatis; *siuè* coniectantes; quod per Torturam nihil proficietur, quia Reus est validus viribus, & constans corde, & Torturam pro nihilo habebit; consuluerunt non esse torquendum, sed condemnandum ad pœnam extraordinariam &c.

V. Forma Decreti faciendi antè Torturam.

Consequenter volens A.R.P., adhærendo voti Diffinitoris, *siuè* Patrum &c. de quo supra, decreuit supradictum Fr.N. Reum in rigoroso examine constituere, ipsumque torquere; quapropter vocare illum fecit coràm se, & dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. A.R.P. ita ipsum charitatiuè monuit; Quamquam ex indicijs, & Testium probationibus certum apud Nos, & indubitatum sit, quod tu commisisti tale crimen &c. *Et hìc apponatur crimen summariè &c.* tamen decreuimus hoc scire ex proprio ore tuo. Da ergo gloriam Deo, & veritatem confitere. Quomodò se habuit factum, ob quod constitutus es? Respondit &c.

Hìc aduertendum est, quod minutim adnotanda sunt omnia dicta, motus, gestus, suspiria, lacrymæ, eiulatus, &c. ipsius Rei.

Replicatum ei fuit. Ex quo obstinatus, & durus manes in deneganda veritate, iterùm monemus te, vt ab obstinatione recedas, & veritatem spontè fatearis; aliter cogeris per tormenta illam aperire. Respondit &c.

Iterum fuit ei dictum; Quamuis factum neges, à te peto causam facti, de quo processatus es. A quo motus fuisti frangere ostium Sacristiæ, & furari &c. arrepto fuste de nocte percutere Fratrem N. componere, & affigere Libellum famosum &c. *Et hìc sibi obijciantur circumstantiæ criminis, & omnia indicia.*

Videns autem A. R. P. obstinationem ipsius Fratris N. Rei, cum alio modo, quàm per eius confessionem, non potest haberi veritas criminis prædicti, decreuit, vt ipse Reus in domo disciplinę arctaretur per ieiunia, & disciplinas iuxtà sanctiones Ordinis per tempus benè visum ipsi A. R. P. *siuè* flagellaretur nudatus, manibus ante pectus ligatis; *siuè* sibilis torqueretur; *siuè* taxillis adhibitis ad fatendam veritatem adigeretur, &c. sibi reserando ius, & arbitrium toties, quoties opportunum iudicauerit, illum torquendi, & genus Torturæ variandi; & protestando hanc Torturam inferri absque præiudicio confessatorum, & ad solum finem habendi super cæteris veritatem; & tale Decretum fuit per Me Actuarium in facie ipsius Rei lectum, & sibi intimatum. Acta sunt hæc Die .... &c.

Ego N.Minister Prouincialis.
Ego N.Actuarius &c.

VI. Forma torquendi per Arctationem simplicem.

Demonstrauimus Par.p.Tit. Tortura. num. 13. p. 584. & seqq. *Arctationem, ex dispositione Statutorum Ordinis, non importare, nisi ieiunium in pane, & aqua, & disciplinam in publico Refectorio per integrum Psalm.* Miserere *ter in hebdomada. Hoc autem leuissimum genus torturæ corporalis est. Casu ergo, quod talis Tortura iudicetur adhibenda, in Decreto supradicto debet poni, quod Iudex decreuit, quod Reus arctetur* per ieiunia, disciplinas iuxta sanctiones Ordinis ter in hebdomada &c. *Ex post adnotari in Processu sit.*

In cuius decreti executionem prædictus Fr. N. Reus fuit vocatus ad culpam in publica Fratrum Communitate, & refectione ab eodem A.R.P. Ministro; sibique iniunctum, vt in publico Refectorio se disciplinaret, recitando, prout de more, Psalmum *Miserere*; qui præfatus Fr. N. promptè obediuit, & absoluto prædicto Psalmo, iussus fuit, genuflexus manducare solum panem, & aquam bibere; hocquè seruare secunda, quarta, & sexta feria cuiuslibet hebdomadæ, donec ipse A.R.P. aliter decerneret. Acta sunt hæc Die ...... &c.

Ego N. Actuarius.

VII. Forma torquendi per Arctationem qualificatam.

Iuxta dicta numero superiori regulandum est Decretum Arctationis qualificatæ, mutatis tamen mutandis, & dici debet, quod Iudex decreuit, quod Reus recludatur in domo disciplinæ, & ibi arctetur per ieiunia, & disciplinas iuxta sanctiones Ordinis ter in hebdomada &c. *Ex post recenseri debet executio illius Decreti in processu, vt sequitur.*

In cuius Decreti executionem prædictus Fr. N. Reus fuit in carcerem coniectus, non quidem formalem, cum priuatione chordæ, & caputij, sed tanquam in domo disciplinæ. Mox vocatus ad culpam in publica fratrum Communitate &c. vt suprà num. VI.

ADNOTATIO I.

VIII. *Aduertendum primò, quod pendente duratione Arctationis, Iudex debet Reum constituere, & examinare non semel, sed bis, & etiam ter. Non sufficit enim quod Reus maneat carceratus per tempus Iudici bene visum, & illo completo, denuò examinetur, & persistendo in negatiua dimittatur, vt penè communiter fit; sed debet constitui, moneri, interrogari, & terreri per comminationem, longè carcerationis, hoc enim modo, fortè disponetur ad confitendum. Si enim Rei constituti in alijs generibus Torturæ, vt funis taxillorum &c. in actu Torturæ interrogantur, & quoties sibi Tortura replicatur; hoc idem præstari debet in Arctatione, quæ, & ipsa species Torturæ est. Praxis ergo talis debet registrari in Processu, vt sequitur.*

Cum à carceratione Fratris N. Rei transijssent octo dies, A. R. P. Minister illum carcere eductum coràm se statuere fecit; & sibi dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. fuit paternè, & charitatiuè monitus, vt dimissa obstinatione non confitendi veritatem, ipsam tandem aperiret; proindè fuit interrogatus quomodo &c. *Et hic interrogetur de Delicto &c.* Respondit &c.

Fuit ei dictum, vide, miser, quomodo affligeris, sequendo Diabolum patrem mendacij; ex periurio enim, quo negas veritatem, animam tuam illius tyrannidi subdis; & eodem tempore in corpore cruciaberis, non enim à tortura Arctationis cessabitur, donec veritatem fatearis. Libera ergo animam, & corpus tuum à tanto incommodo, & veritatem confitere. Dicas ob quam causam fecisti hoc, & hoc, &c. Respondit &c.

Fuit ei replicatum, si de temporali corporis cruciatu, non curas, & quomodo non tremis de periculo æterni cruciatus animæ in inferno, dum in periurio perseueras? Nonnè in malo statu, in quo es, potest tibi repentina mors accidere in carcere? Nonne sic in peccato impœnitens, & damnatus decederes? Resipisce ergo miser, & veritatem confitendo libera animam tuam. Respondit &c.

Tunc videns A.R.P. se in illo operam perdere, iussit, vt ad carcerem reduceretur, & in Arctatione perseueraret donec &c. Acta sunt hæc Die... Mense... Anno &c.

Ego N. Minister. Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

IX. *Aduertendum, quod cum Arctatio sit Tortura valde leuis, & per quam rarò Rei ad confitendum crimen adiguntur; sitque in Religione valde vsitata; si grauitas criminis ea sit, quæ funem non requirat, requirit tamen corporale tormentum maius, quam sit Arctatio, potest taliter qualificari, quod grauitati criminis proportionetur. Sunt quidem sibili, taxilli, & flagellatio, quæ sunt acriora tormenta, quàm sit Arctatio, tamen in vsu non sunt, saltem vniuersaliter in Religione, & requirunt particularia instrumenta, & Tortorem expertum, qui intra claustra non de facili habetur. Potest ergo qualificari Arctatio per additionem vinculorum; & subtractionem alimentorum; ità, quod Reus catena circumdatus parieti alligetur, vel maneat compeditus in domo disciplinæ; vel nihil obsonij sibi detur, sed tantùm panis, scutella pulmenti, & ciathum vini in illis diebus, in quibus ieiunare non debet in pane, & aqua; hoc enim modo fiet, vt Arctatio talis, ad exigentiam delicti, validior euadat, ad extorquendam Confessionem.*

X. Forma dandi Torturam per flagellationem.

Non intelligimus hic flagellationem, quæ fit per manus ipsius Rei, & in Religione vniuersa practicatur, sub nomine disciplinæ, *in culpis leuibus, & etiam nonnullis grauibus; sed loquimur de illa, quæ fit per manus alterius, quæ tamen vt aliàs diximus in Prouincijs Italiæ Occidentalibus in vsu non est, sed vt audiui practicatur in nonnullis Prouincijs Regni Neapolitani, & etiam vltra Montes. Pro hoc tormento decernendo aduertendum est, quod Iudex debet apponere in decreto instrumentum, quo fieri debet flagellatio, puta an funiculis simplicibus; an catenulis ferreis; an virgulis vimineis; an loris, seu habenis &c. & vltra hoc numerum ictuum, qui debent incuti, & in tria interualla arbitrio Iudicis diuidi. Porrò decretum potest esse, vt sequitur.*

Videns autem A.R.P. obstinetionem &c. *vt supra num. 5.* decreuit prædictum Fratrem N. Reum flagellari funiculis nodosis, *siuè* catenulis ferreis, sibi infligendo centum validos ictus &c. *siuè plures &c.* sibi reseruando ius, & arbitrium &c. *vt supra num. 5.*

In cuius decreti executionem adductus fuit præfatus Fr.N.Reus in cameram, quæ est ante carcerem, & in qua tortura solita est exerceri, & iussit A.R.P. Fratri N. Custodi carceris, vt illum expoliaret solis fæmoralibus relictis ad honestatem; manusque manicis ferreis inijceret. Dum autem expoliaretur non cessauit A.R.P. illum monere charitatiuis verbis, vt veritatem facti aperiret; & ei dixit. Adhuc tempus habes, si vis, euadendi tormenta; dic ergo quomodo &c. Respondit &c.

Postquam autem fuit expoliatus, & manicatus, denuò A.R.P. monuit ipsum vt confiteretur; sed illo persistente in responsionibus iam datis, iussit vt flagellaretur validè, interponendo spatium dimidiæ *Aue Maria* inter vnum, & alterum ictum; & accepta corona, ipsius calculis, numerum ictuum ipse A.R.P. notare incœpit. Et dum primus ictus ei datus fuisset, ipse Reus vociferando ait &c. *Et hic describantur omnia, quæ dicit, vel facit Reus &c.*

Tunc A.R.P. ita interrogauit, dicas quare fecisti tale delictum? Respondit &c. *Et ita subsequatur flagellatio, donec visum fuerit Iudici eam conuenire; & concludatur.*

Videns autem A.R.P. illius obstinationem, & quod, ex vehementia doloris, ipse Reus quasi deliquium patiebatur, postquam triginta ictus sustinuisset, quorum nonnulli cutem ruperant, & sanguis effluebat, iussit, vt cessaretur pro tunc à flagellatione, denuò indueretur habitu ipse Reus, & vocato Infirmario vulnera, vt suadet charitas, curarentur; animo tamen eandem torturam tempore congruo continuandi, prout magis iudicauerit expedire. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

XI Forma torquendi per sibilos.

Quid sint sibili diximus Par.I.Tit.Tortura. num. 2. *casu ergo, quod Iudex iudicet Reum esse Sibilis torquendum, decretum debet concipi, vt sequitur.*

Videns A.R.P. obstinationem &c. *vt sup. num. 5.* decretum tulit, quod prædictus Fr.N.Reus sibilis torqueretur, sibi reseruando &c. *vt sup. loc. cit.*

In

In cuius decreti executionem adductus fuit &c. *vt sup. num.* 10.

Postquam autem fuit expoliatus monuit denuò ipsum, vt delictum confiteretur, sed illo persistente in negatiua, iussit A. R. P. illum torturæ sibilorum supponi. Tum Fr. N. Custos carceris prædictus ambas Rei manus manicis ferreis constrinxit, ac inter indicem, & medium, medium, & anularem; atque anularem, & auricularem sibilos inseruit, eosque ab vna parte funiculo alligauit, & dum hæc agerentur non cessabat A. R. P. monere prædictum Reum, vt fateretur delictum; sed eo persistente in negatiua, iussit vt sibili funiculo stricto, ex alia parte, ligarentur, & digiti intercepti præmerentur. Quo facto cœpit Reus vociferare &c. & describantur omnes eius motus, voces &c.

Tunc A. R. P. interrogauit *vt supra num.* 10.

Videns autem A. R. P. ipsius obstinationem postquam stetisset in illo tormento per spatium vnius *Credo*, iussit vt funiculi laxarentur, animo tamen illud tormentum siuè aliud opportuniùs adhibendi ad habendam veritatem, prout expediret; & reduci in carcerem fecit. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

XII. *Aduertendum, quod tempus huius torturæ non potest extendi vltra duo* Miserere; *hoc est sex minuta vnius horæ; prout præscribitur in Textu* Tit. Tortura §. 2. *proindè Iudex Deum timens, ne in re tam graui iustitiam lædat, & proximum offendat, debet habere vel horologium distinguens minuta, vel paruum horologium puluereum, quod duo minuta horæ præcisè metiatur, ne excedat: tempus enim duorum* Miserere *potest abbreuiari, aut protendi vltrà fas, si morosus, aut breuis nimis sit, qui illa recitat. Vnde ad obediendum præcisè legi, talis cautela est necessaria.*

ADNOTATIO II.

XIII. *Aduertendum secundò, quod licet Textus* loc. sup. cit. *permittat torturam taxillorum, cuius variam acceptionem, iuxta Curiarum differentem praxim dedimus,* Tit. Tortura num. 2. & seqq. *tamen practicari inter Regulares ægrè potest, cum deficiant, nec de facili parari possint, instrumenta ad eam exercendam. Ideò eius formam omittimus tradere, & qui eam scire vult adeat* Philippum Bistum Prax. 4. nu. 126. & 127. fol. mihi 589. *qui eam tradit; nec tamen existimo, quod in sua Religione, tale genus Torturæ in vsu sit. Vnde pro grauioribus delictis sufficit Arctatio simplex, & qualificata, flagellatio, & sibili, cuius formas dedimus.*

XIV. Forma dandi Torturam Funis.

Quia Tortura Funis non potest dari, nisi in atrocissimis, vt ordinat Textus Tit. Tortura §. I. *Ne tale tormentum temerè detur, non solùm debet Prouincialis audire, super hoc, votum Diffinitorij, sed ad cautiùs procedendum debet etiam consulere Aduocatum Sæcularem in rebus criminalibus, maximè peritum. Porrò petitio talis consilij potest tum procedere, tum subsequi consilium datum à Diffinitorio, sed meliùs est, quod præcedat ad hoc, quod Diffinitores, ipsi etiam, meliùs per tale consilium instruantur. In casu ergo, vt præfertur, atrocissimo, vt homicidij, veneficij, abortus procurati secuto effectu, criminis innominabilis, furti magni, & sacrilegij &c. Reo existente negatiuo priusquam inferatur Tortura Funis, debet præcedere Decretum de petendo consilio ab Aduocato Sæculari, prout sequitur.*

Cum Patronus Rei, qui supra, omnia produxerit, quæ producere voluit ad fauorem, & defensam sui Principalis, volens A. R. P. ad vlteriora procedere in Causa, decreuit exhibere totum Processum offensiuum, & defensiuum Domino V. I. Doctori N. ab eodemmet P. Ministro oretenùs in Consultorem electo, & nunc in scriptis confirmato, eum rogando, vt dignetur ambos processus accuratè perpendere, & suum votum, & consilium, in scriptis tradere; rogando ipsum enixè vt pro amore Dei, & pro honore Religionis nostræ, & conseruanda apud Sæculares fama Fr. N. velit custodire hoc negotium sub sigillo secreti naturalis, sub quo illud sibi committit; quod Dominus prædictus coram Me promisit. Quapropter cum effectu ambo processus prædicti fuere traditi supradicto Domino N. hac die &c. Mensis &c. In quorum &c.

Ego N. Actuarius.

Die

Die &c.prędictus D.N.Consultor electus accessit ad A.R.P.Prouincialem,& restituit sibi processus ambos, qui sibi fuere consignati, & tradidit votum super Causæ meritis manu sua scriptum, & subsignatum,quod ad mandatum A.R.P. inter Acta recepi, & inserui signatum litera &c. siue numero &c.& incipit &c. & definit &c. *&* *ponatur tenor*. In quorum &c.

Ego N.Actuarius.

Aduertendum porrò est, quod Consultor in prædicto voto debet tangere motiua facti, & iuris, ob quæ taliter consulit, & etiam indiuiduare durationem; & circumstantias Torturæ, & an sit semel danda, vel reiteranda; & tandem quomodò causa sit expedienda. Et post debet congregari Diffinitorium, & ab ipso etiam peti consilium, vt sequitur.

Consequenter P. Prouincialis conuocauit Diffinitorium,& produxit coràm Patribus acta omnia pro, & contra Reum prædictum, simul cum præfato voto eiusdem D.Consultoris; Qui Patres benè consideratis motiuis adductis per Dominum Consultorem, decreuerunt esse totaliter adhærendum dicto voto, *siue &c.* & ponatur resolutio Diffinitorum, & ab omnibus subscribatur, vt sup. num.1.

ADNOTATIO I.

XV. *Aduertendum, quod sicut probauimus* Par.I. Tit. Patronus num. 30. & 31. *si Consiliarius, seu Aduocatus adbibitus in Consultorem dat consilium euidenter malum,& iniustum tum pro, tum contra Reum, potest Diffinitorium, siue etiam Prouincialis decernere contrarium.Tamen in processu debent explicari motiua, propter quæ relicto consilio dato, oppositum illius fuerit decretum.*

XVI. Consequenter volens A. R.P. adherendo voto prædicti D. Consultoris, & Diffinitorij sui &c.*vt sup.num.5.*

Videns autem A.R.P. obstinationem &c.*vt sup. num.5.* decreuit ipsum torqueri facere per quadraginta minuta horæ; sibi reseruando ius,& arbitrium &c.*vt sup.cit. num.5.*

In cuius decreti executionem, constituto ipso Reo ante Iudicem existentem in camera, quæ est ante carcerem, & in qua parata erant omnia ad torquendum necessaria, præsente etiam D.Consultore prædicto, ad mandatum A. R.P. præfatus Reus spoliatus,& nudatus fuit,relictis sibi tantùm fæmoralibus ad honestatem,& per Ministrum Sæcularem expertum ad hoc specialiter vocatum, manibus post terga reuinctis, ligatus fuit funi; & antequam eleuaretur protestatus est illi A.R.P.Minister, quod tormentum illud dare intendebat non super iam confessatis,sed ad habendam ab eo confessionem super delicto, quod negat; & quod adhuc tempus habebat euadendi tormenta, si volebat aperire veritatem. Respondit &c.

Tunc iussit A.R.P.ipsum Fr.N. Reum in altum eleuari, & sic eleuatus fuit interrogatus. Quæ nam fuit causa quare &c. *Et hìc obijciatur sibi delictum commissum.* Respondit &c. *Et scribi debent omnia verba,voces,suspiria,motus &c. quæ facit Reus.*

ADNOTATIO II.

XVII. *Aduertendum est, circa Torturam funis, quod dari non debet, nisi ieiuno corpore, vel saltem post septem horas à sumpto cibo, & facta digestione, & egestione, prout habet Textus* Tit. Tortura §. 7. *pariterque curanda sunt ea, quæ scripsimus* Par. I. cit. Tit. Tortura num. 82. & seqq. *circa adhibendum Medicum,& Chirurgum pro ijs,quæ possunt occurrere, vt infra dicemus.*

ADNOTATIO II.

XVIII. *Potest dari casus,quod Reus,qui torquendus est patiatur defluxum intestinorum ad scrotum, & vulgò dicitur* ruptura, aut crepatura, *propter quam cingulum ferreum gestet; potest etiam talem infirmitatem fingere. Si ergo postquam expoliatus est appareat taliter cinctus;vel ipse Reus alleget se esse crepatum, seu ruptum, debet Iudex adbibere iudicium Chirurgi, & factum describi, vt sequitur.*

Cum spoliatus esset habitu prædictus Fr.N. Reus, apparuit se habere cingulum ferreum, ex quo argui poterat esse ruptũ, & ex consequenti non posse fune torqueri, citra periculum vitæ. Ad se autem informandum de veritate, an talis infirmitas esset realis,an potiùs ficta,iussit A. R. P. introduci D.N.Chirurgum,qui stabat extra prædictam cameram, & ad omnem bonum finem fuerat vocatus, vt posset prouidere in emergentibus,in tortura iam decreta;cui ingresso iniunxit A.R.P.vt visitaret,

ret, iuxtà præcepta artis suæ, prædictum Fr.N.Reum, & cum iuramento referret, an ipse re vera esset ita ruptus, vt fune, citra periculum vitæ, torqueri non posset. Qui præfatus D. N. Chirurgus tactis partibus, & facta visitatione, & præstito iuramento, tactis Sacris Scripturis, dixit &c. *Et hic describatur relatio ipsius, & si retulerit non esse totaliter ruptum, & posse sine periculo torqueri, prosequatur ad Torturam, vt supra; si verò dicat è contrà, fiat decretum, vt sequitur.*

Quo audito A. R. P. decreuit prædictum Fr.N.Reum alio genere Torturæ cogere ad dicendam veritatem; *siuè* ad pœnam extraordinariam suo loco, & tempore condemnare; & reuestiri eum iussit, & ad carcerem reduci. Acta sunt hæc die &c.

Ego N.Chirurgus.
Ego N.Consultor.
Ego N.Minister.
Fr.N.Actuarius.

ADNOTATIO IV.

XIX. *Potest dari casus, quod Reo eleuato in tortura aluus subducatur, & necessitatem habeat corpus leuandi; & debet tunc Iudex illum deponere à tortura, & copiam sibi facere naturali necessitati subueniendi, describitur verò factum, vt sequitur.*

Cum esset prædictus Fr. N. Reus eleuatus in altum cœpit clamare &c. & post dixit deponite me de hoc tormento, necesfit atem enim habeo leuandi corpus. Tunc A. R.P. iussit, vt leuiter deponeretur, & in carcerem reduceretur, vt naturali necessitati prouideret; prout factum fuit. Et cum hoc præstasset, fuit denuò ductus coram A.R.P. qui iterùm illum monuit, vt veritatem fateretur; Sed respondit &c. Videns proindè ipsum in negatiua obstinatum, iussit A. R. P. vt denuò ligaretur, & in altum eleuaretur &c.

ADNOTATIO V.

XX. *Potest dari casus, quod Reus, vi tormenti adactus, instet deponi à Tortura, promittens fateri veritatem; debet tunc deponi, & factum describi, vt sequitur.*

Cum prædictus Fr. N. Reus esset in tormentis, incœpit clamare: Non possum ampliùs sustinere, deponite me, & veritatem narrabo; sed fuit ei dictum, vt inciperet confiteri, & tunc deponetur. Respondit. In hoc tormento loqui non possum; deponite me, & totum factum narrabo.

Tunc attenta tali promissione, & ad prædictum tantùm effectum, & non aliter, animo tamen Torturam continuandi si &c. A. R. P. mandauit leuiter ipsum Fr.N. Reum de tortura deponi, & super scamno ligneo accommodari; quo executo.

Dictum est ei, vt veritatem aperiat, iuxtà promissum.

Respondit &c.

Dictum est ei, vt seruet promissionem factam in Tortura, & sinceram veritatem aperiat, aliàs denuò in Tortura eleuabitur.

Respondit &c.

Videns proindè A. R. P. eius obstinationem in neganda veritate, iussit in altum denuò eleuari &c.

ADNOTATIO VI.

XXI. *Potest dari casus, quod Reus manens suspensus in Tortura exclamet, quod deponatur, promittendo confiteri veritatem; mox depositus nolit eam fateri, iterumque, & tertio eleuatus, & vt præfertur depositus permanet in eadem negatiua. Tali casu Iudex se regulare debet, vt dicemus infrà tradendo formam ratificationis à Reo faciendæ, casu quo iste confessionem in Tortura factam nolit ratificare. Vide inferiùs.*

ADNOTATIO VII.

Potest pariter dari casus, quod Reus deliquium verum patiatur, aut illud simulet. Veri deliquij signa sunt, si vocem nullam, aut languidam formet; verba pronunciare non possit; ex ore spumam emittat; nimis pallidus fiat; nimis sudet &c. Tamen in deliquio aut vero, aut simulato, semper debet Reus deponi de Tortura: remedia idonea ad reuocandum spiritum applicari, & Medicus adhiberi, qui iudicet de symptomate, potest autem totum describi, vt sequitur.

Cum Fr. N. Reus penderet à fune, & copiosè sudaret, & vocem languidam emitteret, dicendo &c. A.R.P. iussit eum leuiter deponi, & super scamnum aptari, aceto nares eius fricari; & suffumigari sulphure, quia videbatur pati deliquium. Et vocare fecit D. N. Medicum, qui extra cameram erat, & eum rogauit videre, an secun-

cundùm præcepta artis suæ Fr.N.verè pateretur deliquium; &, medio iuramento, suum iudicium interponeret. Qui diligenter pulsum, & pectus ipsius tangens, & omnia accidentia obseruans, præstito iuramento per tactum Sac. Scripturæ dixit &c. *Et hic describatur relatio Medici. Si Medicus dicat illum verò deliquio esse affectum, subiungatur.*

Quo audito A.R.P. eum soluere fecit, & portare in carcerem, & iussit, vt sibi brachia reaptarentur, & vocatis Infirmarijs, remedia opportuna applicarentur. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Consultor.
Ego N. Actuarius.

Si autem referat Medicus, deliquium esse simulatum, procedatur ad nouam Torturam, imò eiusdem continuationem, & sic describatur.

Quo audito A.R.P. iussit illum, denuò in altum eleuari &c.

ADNOTATIO VIII.

XXIII. *Potest dari casus, quod Reus constitutus in Tortura dormiat, vel tormentum spernat ridendo, iocando, Iudici insultando, & ostendat nullum dolorem pati. Tali casu potest Iudex vti cautelis, quas præscribit Textus* Tit. Tortura §. 7. *& Nos ibi expliccuimus. Factum verò potest describi, prout sequitur.*

Cum Fr.N. Reus esset in Tortura eleuatus. Videns A. R. P. ipsum in Tortura dormire; *siuè* ridere, & tormenta spernere; *siuè* iocari, & Iudici insultare &c. dubitans de aliqua operatione diabolica, iussit illum de tortura deponi, ac sub axillis, in ore, inter capillos, & alijs partibus corporis diligenter inquiri, an aliquid ibi occultaretur, quo stante Diabolus illi suffragaretur; item pilos ipsos totius corporis radi, et postea sic rasum, et alijs fæmoralibus indutum denuò ligari, et fune in altum eleuari etc.

ADNOTATIO IX.

XXIV. *Aduertendum, quod si in aliqua parte corporis reperiretur aliquod signum maleficij, siuè sortilegij, Iudex non potest vllo modo vlterius procedere, sed debet leuare manum à processu, & decernere, vt sequitur.*

Cum reperta esset quædam parua scriptura exarata characteribus incognitis, cum Cruce &c. quam habebat ipse Reus in tali parte &c. *Et hic describatur vbi inuenta fuerit scriptura, puta inter digitos, vel sub planta pedis, subtus axillas, vel in fæmoralibus &c. siuè sit aliquod aliud signum maleficij &c.* decreuit A.R.P. leuare manum à processu, & totum factum denunciare Tribunali Fidei, nec vlterius progredi donec à præfato Sacro Tribunali sibi facta fuerit copia. In quorum &c. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Consultor.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO X.

XXV. *Potest dari casus, quod Reus muniat se contra torturam non scriptura, seu alio signo materiali, sed verbis, quæ determinatis temporibus submurmurat, prout diximus* Tit. Tortura. num. 88. *Tali casu debet Iudex vti cautela ibi data, & factum describi, vt sequitur.*

Cur Fr.N. Reus &c. vt sup. num. 23. Cum autem denuò eleuatus in altum, denuò dormiret, *siuè* iocaretur &c. coniecit A.R.P. ipsum Reum se verbis superstitiosis potuisse munire contra torturam. Proindè iussit illum deponi, animo tamen continuandi torturam tempore, & modo congruo. Acta sunt hæc die &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Consultor.
Ego N. Actuarius.

Anno ...... Mense ...... Die &c. A. R.P. vocare coram se fecit Fr.N. Custodem carceris, & illi iniunxit, vt assumpto aliquo socio viribus potente, & valido, in carcerem, ex improuiso, penetraret, & vno, & eodem contextu vnus illorum Fratri N. Reo manus vincularet manicis ferreis; alius verò lignum ad hoc paratum ori eius imponeret, vt frænum æquo; itaut verba articulare non posset, & lignum illud, vittà ductà circà caput, ita alligaret, vt præfatus Reus non posset illud demere; & sic ligatum, & infrænatum ducerent coram se in cameram tormentorum. Qui præ-

Præfatus Fr. N. Custos carceris sibi iussa Perficiens, duxit eundem Reum, vt præfertur manicatum, & infrænatum coram A. R. P. Ministro, existente cum D. N. Consultore, & Me infrascripto Actuario in camera tormentorum; & ad eius mandatum spoliatus, ligatus, funi applicatus, & per quatuor digitos eleuatus à terra fuit; & tunc iussit, vt sibi lignum eximeretur ex ore, vt posset respondere; mox altiùs eleuatus fuit interrogatus. Quam ob causam commisit &c.

Respondit &c.

ADNOTATIO XI.

XXVI. *Potest dari casus, quod neque adhibita diligentia supradicta proficiat, & Reus in tortura dormiat, iocetur &c. tali casu necessarium est, vti alio tormento validiori, puta ignis, vt infrà diximus, vel ad pœnam extraordinariam condemnare, & hoc ex decreto Iudicis, quod potest formari, vt sequitur.*

Anno ..... Mense ..... Die ..... *vt supra num. 25.*

Cum autem eleuatus in altum esset, vt præfertur, & interrogatus nullum responsum dedisset; nec vocem dolentis emisisset; imò dormire cœpisset; & euidenter appareret, quod torturam funis nullo modo sentiret, decreuit A. R. P. ad inuestigandam à prædicto Reo veritatem aliud tormentum validius, & efficacius sibi applicare tempore, & loco opportunis; *siue* ipsum in pœnam extraordinariam condemnare, & pro tunc iussit deponi, reuestiri, & in carcerem reduci. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.

Ego N. Consultor.
Ego N. Actuarius.

XXVII. Forma concludendi examen in Tortura funis.

Cum per spatium minutorũ &c. F. N. prædictus stetisset in Tortura, vt præfertur, fuit iussum ab A. R. P. vt ipse deponeretur à tormento, & sic fuit supersessum, reseruato tamen sibi iure illum eodem, siue alio tormento examinare, loco, & tempore opportunis, prout sibi visum fuerit magis expedire. Et indutus habitu, & reaccommodatis brachijs, fuit in carcerem denuò coniectus, Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Consultor.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXVIII. *Aduertendum, quod, vt præscribitur in Textu* Tit. Tortura §. 8. *Iudex debet habere horologium puluereum distinctum per quadrantes horæ, (& meliùs est, prout Nos adnotauimus ibi* num. 103. *quod habeat quatuor ampullas puluereas, quarum vna contineat horæ partem octauam, puta minuta septem cum dimidio; alia quartam; alia dimidiam; alia horam integram,) vt securè procedat in mensurando tempore Torturæ. Et tale horologium non visum à Reo ità debet collocari, vt tamen ab alijs cerni possit, ob rationes ibi datas.*

XXIX. Forma Torquendi per Ignem.

Tortura Ignis, de qua fit mentio in Gloss. in l. Edictum ff. de Quæst. *antiquitùs ita exercebatur. Reus compeditus, & manicatus, sedebat in plano cameræ tormentorum, nudatis pedibus; Mox plantæ pedum vngebantur lardo porcino; subindè patella ferrea plena prunis ardentibus approximabatur ad distantiam palmi vnius, cum dimidio, sicque pedes exustulabantur, itaut intolerabilis causaretur dolor. Sed Tortura hæc, vt nimis barbara, & periculosa, antiquata est, nec Iudices Laici ampliùs ea vtuntur teste* Ambrosino de Mod. form. proc. lib. 4. cap. 8. num. 9. *quem sequitur* Bist. Prax. 4. num. 120. *A fortiori ergo elongari debet à Iudicibus Regularibus, qui, vt aliàs diximus, debent esse mitiores in torquendo. Sed dato casu, quod essemus in casu plusquàm atrocissimo, Reusque, violentis indicijs grauatus, funis tormentum sperneret, aut ipso non posset ex aliqua causa torqueri, & vrgeret ratio habendi à Reo confessionem delicti, & Complicum, poterit Iudex Regularis vti tormento Ignis, validissimo quidem, sed innocuo, & securo, quem descripsimus* Par. I. Tortura num. 5. *& potest in processu adnotari, vt sequitur.*

Consequenter, cum A. R. P. Minister expertus esset, quod prædictus Fr. N. Reus tor-

tormentum funis sperneret etiam post adhibitam omnem diligentiam, vt illud pateretur, vt ex actis supra &c. *siue* quod quia est ruptus, non potest, sine periculo, illi dari tormentum funis &c. cumque delictum, de quo prædictus Reus est vehementer indiciatus, sit plusquam atrocissimum, & quod, sine Consocijs in crimine, committi nequiuit; ad habendam à prædicto F.N. Reo plenam veritatem tum criminis commissi, tum Complicum eiusdem, decreuit, prout præsenti decreto decernit, prædictum Reum torqueri facere per applicationem ouorum feruentium subtùs axillas; protestando, talem torturam ab eo adhiberi ad vlteriorem veritatem habendam à Reo prædicto; & sine præiudicio confessatorum, & quorumcumque aliorum iurium Curiæ acquisitorum, de quibus intendit suo tempore, ad normam iuris, præmemoratum Reum punire; & sibi reseruato iure toties, quoties torquendi. Acta sunt hæc Die...... Mense...... Anno...... &c.

Ego N.Minister.
Ego N.Actuarius.

In cuius Decreti executionem A.R.P. sibi assistente D.N.Consultore supradicto, & Me Actuario, se contulit in cameram tormentorum, in qua, ad mandatum eiusdem A. R. P. parata priùs erat patella ferrea plena carbonibus accensis, & super illis parua olla plena aqua bullienti, in qua erant quatuor oua ex longa ebullitione indurata. Mox adducere coram se fecit prædictum Fr.N. Reum, cui hinc inde, ad latera adstabant Fr. N. Custos carceris, & Fr.N. Laicus ad omnem bonum finem &c. illumque, post præstitum iuramentum de veritate dicenda, paternis, & grauibus verbis monuit, vt veritatem commissi delicti, & Socios criminis spontè proderet, antequam cogeretur, eam per viam tormentorum pandere. Fuit ergo

Interrogatus. Qua de causa, & cum quibus Socijs commiserit tam enorme delictum &c.

Respondit &c.

Et cum iterum monitus, & interrogatus in eadem negatiua persisteret, ad mandatum A.R.P. fuit expoliatus, sibi relictis tantùm fæmoralibus ad honestatem, & manicis ferreis vinctus; mox illi fuerunt rasi pili subtùs axillas. Quo facto, iterùm, & tertiò monitus fuit, vt veritatem confiteretur antequàm tormento applicaretur, sed illo persistente in negatiua, iussit A.R.P. vt oua calentia ambabus axillis applicarentur. Tunc prædictus F.N. qui suprà, singuli ouum ab olla bullienti extractum cochleari perforato posuerunt in linteolo ad hoc parato, ipsum ouum stringendo prædicto linteolo, & illius angulis reductis ad manum tenentium, vt possent illud applicare axillis prædicti Rei. Tum eleuatis ambobus ipsius brachijs applicauerunt axillis singuli ouum suum, & brachijs depressis, & ad latera ipsius compressis, illum oua prædicta premere compulerunt. Qui Reus cum sustinuisset per spatium dimidiæ Orationis *Aue Maria*, cœpit clamare &c. *Et describantur omnia eius verba, gestus, motus &c. vt in tortura funis dictum fuit supra &c.*

Tunc fuit *interrogatus*. Quare, & cum quibus Socijs delictum præfatum commisisset?

Respondit &c.

Et cum per spatium vnius *Credo* tale tormentum sustinuisset, iussit A.R.P. vt oua de subtùs axillas remouerentur, & in olla bullienti reponerentur, & alia duo oua, vt præfertur, existentia in olla prædicta axillis applicarentur &c. quibus applicatis fuit. *Interrogatus &c.*

Et cum per spatium duorum minutorum horæ præfatus Fr. N. Reus stetisset in prædicto tormento, A.R.P. pro tunc noluit, quod ampliùs torqueretur; reseruandoque sibi ius prædictam, siue aliam, torturam, opportuno tempore, replicare, iussit, quod tollerentur oua, solueretur, reuestiretur, in carcerem reduceretur, & si aliqua inflammatio causata fuisset subtùs axillas, curaretur, prout factum fuit. Acta sunt hæc Die..... Mense...... Anno &c.

Ego N.Minister.
Ego N.Consultor.
Ego N.Actuarius.

ADNOTATIO.

XXX. *Aduertendum, quod, cum supraprascripta tortura sit insolita in Religione, & vehementissima, non debet Iudex noster ipsa vti, nisi delictum sit plusquam atrocissimum, vt præmissum est. Insuper debet super hoc consulere Diffinitorium, & etiam Consultorem Sæcularem. Ampliùs, debet ea*

vti

vti in subsidium aliorum tormentorum, puta quandò alia adhibita non proficiunt; siue quandò alia adhiberi non possunt, ob aliquam causam. Prætereà requiritur etiam, quod indicia sint vrgentissima, ità vt nihil desit, nisi Rei confessio. Et tandem tormentum hoc non potest extendi vltra sex minuta vnius horæ; quæ tamen in tria interualla potest diuidere Iudex siue vno, & eodem, siue diuersis diebus, prout de tortura funis diximus Par.I.Tit.Tortura num.11.et 12.

XXXI. Forma replicandi Torturam.

Supposito, quod simus in casu repetendi torturam, iuxtà tradita Par.I. Tit.Tortura num. 84. et seqq. *ad quæ Lectorem remittimus; potest factum describi in processu, vt sequitur.*

Consequenter, quia Fr. N. Reus, qui suprà, fuit leuiter tortus, et indicia contrà ipsum sunt valdè vrgentia, *siue* vrgentissima, et fuit depositus à tortura, animo reseruato illam repetendi, prout supra etc. A. R. P. Minister, vt sufficienter torqueatur, decreuit, prout præsenti decreto decernit illum, iuxtà consilium sibi datum à prememorato D. N. Consultore, denuò torturæ subijcere, donec etc. Acta sunt hæc Die ..... Mense ...... Anno etc.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

In cuius decreti executionem, mandante eodem A.R.P. coram se, et supradicto D.N.Consultore, et Me infrascripto, in cameram supradictam tormentorum adductus fuit memoratus Fr.N. Reus, et illi dato iuramento de veritate dicenda, quod præstitit tactis etc. et facta illi cõminatione de illo iterum subijciendo torturæ, si veritatem negauerit, fuit interrogatus, et monitus de veritate dicenda, quam negare non debet cum in processu extent contrà ipsum indicia ita vehementia. Quibus indicijs sibi singillatim obiectis, cũ ipse Reus in sua obstinatione persisteret, ad mandatum eiusdem A.R.P. fuit spoliatus etc. *Hic debet fieri descriptio tormenti, quod adhibetur, siuè sit flagellatio, siuè Sibili, siuè Funis, siuè Ignis, iuxtà formam cuiuscumque torturæ suprà datam* num. X. XI.XII.XIV. & XXIX. *respectiuè, & examen concluditur sic.*

Et cum prædictus Fr. N. stetisset in tortura prædicta per spatium etc. *Et hic exprimatur tempus, per quod fuerit tortus, iuxtà qualitatem torturæ adhibitæ &c.* mandante eodem A.R.P. fuit ab ea subleuatus, aut depositus, et reuestitus, fuit ad carcerem reductus.

Ego N. Minister.
Ego N. Consultor.
Ego N. Reus etc.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXXII. *Aduertendum, quod vt diximus* Par.I. Tit.Tortura. num.84. & seqq. *Quandò Reus non est completè tortus iuxta valorem indiciorum, potest Iudex torturam repetere per tres vices; ità tamen, quod tria tempora, per quæ fuerit tortus, talia sint, quod simul copulata integrent illud tempus, quod arbitrio Iudicis proportionetur valori indiciorum. Sed si in secunda tortura compleretur tale tempus commensuratum valori indiciòrum, non potest Iudex vlteriùs torquere Reum super delicto principali; licet possit super alijs, de quibus diximus* loco cit. num.86.& 87.

XXXIII. Forma torquendi super Complicibus.

Supposito, quod Reus fuerit conuictus, aut confessus de delicto, non potest super eo vllo modo torqueri; si enim Iudex esset ita fatuus, vt torqueret super delicto principali, & Reus delictum negaret, non posset ad pœnam ordinariam condemnari. Potest tamen torqueri super Complicibus, & Socijs criminis, quando ex processu apparet, quod Socios habuit; aut quando verisimile est, quod Socios habuerit in delicto, quod nõ potuit sine Socijs consummari. Casu ergo, quod debeat dari tortura super Complicibus, potest teneri forma sequens.

Consequens A.R.P. iussit, & consideratis ijs, quæ constant in Actis contra F.N. Reum memoratum, confessum, *siuè* conuictum, & etiam depositionibus Testium dicentium, prædictum Fr. N. R. associatum fuisse

fuisse à pluribus Socijs delicti, quod ipse fuit confessus; *siuè* considerata qualitate criminis, quæ talis est, quod verisimile est, quod illud nequiuit consummari sine pluribus Sociis, & veritas circa tales Socios, & Complices difficillimè ab alijs, quàm à prædicto Fr. N. haberi possit; ipseque Fr. N. Reus in suo examine nihil super talibus Complicibus, Auxiliatoribus, Fautoribus, Consiliarijs, Mandantibus, aut quoquomodo partem habentibus in dicto delicto, deponere voluit; audito voto D. Consultoris, & consilio, & assensu Patrum Diffinitorij, vt præfertur, decreuit ipsum in rigoroso examine constituere; protestando, quod non intendit torquere vllo modo super delicto, de quo est conuictus, *siuè* confessus, sed purè, & simpliciter pro habenda veritate super Complicibus, & Socijs criminis; & non aliter, nec alio modo, nec ad alium finem; & de hoc solemniter, & expressè, & omni alio meliori modo protestatus fuit. Acta sunt hæc Die ...... Mense ..... Anno &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

In cuius Decreti executionem &c. *Hic debet describi tortura Arctationis qualificatæ, seu Flagellationis, vel Sibilorum, siue Funis, quæ iudicabitur adhibenda à Iudice in tali casu, & quia pro singulis data est forma suprà, ipsam non repetimus.*

ADNOTATIO I.

XXXIV. *Aduertendum, quod Reus, sic constitutus in tortura, non debet à Iudice vllo modo interrogari de Delicto; nec quoad circumstantias; sed purè, & simpliciter super Complicibus, & Socijs criminis. Quod si Reus ex se, neget fecisse delictum, & dicat, quod ex consequenti Socios in crimine non habuit, Iudex debet ei dicere.* Non interrogo te super delicto, aut eius circumstantijs, nec de his tibi datur tortura, quia de illis iam conuictus, *siuè* confessus es, nec illa à me reuocantur in dubium, cum certus sim te illud commisisse; sed quæro quot, & qui fuerint Complices, Socij, Fautores &c. ideò dicas &c.

ADNOTATIO II.

XXXV. *Dedimus suprà* Sect. 5. *num.* XX. *formam cogendi Reum nolentem respondere vllo modo Iudici; siuè negantem responsum præcisè; siuè vacillantem, contrarium, vel inuerisimilia deponentem; & ibi præscripsimus carcerem, & ieiunia &c. Si autem daretur casus, quod nihil proficeret Iudex per talem formam, & necessè esset, ad expugnandam obstinationem Rei, vti acriori tortura Flagellationis, aut Funis, potest Iudex formam describendi factum sibi datam seruare; sed in decreto apponere, quod cum nihil profecisset ex tali tortura, decreuit deuenire ad Flagellationem, siuè Funem, cuius executionis Formulas suprà dedimus, vt suis singulis locis patet.*

XXXVI. Forma ratificationis confessionis extrà Torturam.

Quia confessio Rei facta in tormentis ipsum non afficit, nisi sponte extra vincula, & cameram tormentorum, & cessato dolore Torturæ supportatæ, illam ratificet, prout diximus Par. I. Tit. Tortura num. 106. *damus formam, qua debet fieri, & est, vt sequitur.*

Anno ...... Mense .... Die &c. coram A. R. P. Ministro Prouinciali, & RR. PP. NN. Assistentibus, ad hunc actum specialiter adhibitis, & Me infrascripto, Fr. N. Reus vinculis solutus, & extrà locum tormentorum positus, vocatus fuit ad ratificandum ea, quæ deposuit in tortura sub Die &c. Mensis &c. prout suprà in Actis; & ei præstito iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tact. &c. per Me Actuarium clara, & intelligibili voce, & ab ipso Reo benè audita lecta fuit illi sua confessio. Qua audita fuit interrogatus.

An benè audierit, & intellexerit illud, quod ipse confessus est sub die &c.?
Respondit &c.

Interrogatus. An sint vera ea, quæ tunc dixit, an ea ratificet, & an verè, & realiter ipse commiserit delictum, prout confessus est? *Respondit &c.*

Interrogatus. An liberè, & spontè, & non ex metu vlterioris torturæ, delictum

ctum denuò confiteatur, & confessatum ratificet &c. *Respondit &c.*

Fuit ei dictum, vt sibi benè caueat, nec animam suam damnet periurio; & seipsum grauet, confitendo delictum, quod non fecerit. *Respondit &c.*

Interrogatus. An confessioni factæ, ac ratificatæ velit aliquid addere, vel minuere? *Respondit &c.*

Tunc A. R. P. acceptatis si, & in quantùm eius depositionibus, & ratificatione, examen dimisit, & Reum ad carcerem reduci mandauit, & decreuit, quod Patrono suo daretur copia suæ confessionis, & constitutorum, assignando illi tempus trium dierum ad producenda, & allegandaiura, quare non debeat condemnari in pœnam ordinariam. In quorum &c.

Ego N.Minister.
Ego Fr.N.fui Assistens.
Ego Fr.N.Assistens.
Ego Fr.N.Reus &c.affirmo vt suprà.
Ego N. Actuarius.

Die .... Mense ...... Anno &c. fuit per Me Actuarium consignata P. N. Patrono Fratris N. Rei copia authentica confessionis, & ratificationis sui Principalis, & intimatum decretum Iudicis, vt termino tridui Defensiones præsentaret; qui gratias egit, & terminum acceptauit, sibi reseruato iure petendi legitimas dilationes, si opus fuerit. In quorum &c.

Ego Fr.N.Patronus.
Ego Fr.N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXXVII. *Potest dari casus, quod Reus in actu Ratificationis reuocet confessionem; in hoc casu denuò torquendus est, vel condemnandus ad pœnam extraordinariam, iuxtà ea, quæ scripsimus* Par.I. Tit.Tortura num.108. *Quod si indicetur torturam esse repetendam, Constitutum Rei descriptum numero superiori, debet ita terminari.*

Tunc videns A. R. P., quod Fr.N. Reus non solùm non ratificauit ea, quæ deposuit die supracitata, sed contrarium asseuerauit, dicendo se ità tunc fuisse confessum, quia vi tormentorum, & ad ea euadenda, fuit adactus; cæterùm se esse de præfato delicto innocentem; decreuit ipsum vlteriori torturæ subijcere, protestando, se hoc facere, absque præiudicio acquisitorum Curiæ, quæ voluit in suo robore permanere; sed ad habendam vlteriorem veritatem, & purgandum nouum indicium natum contra Reum prædictum, ex tali confessione in tormentis facta, & delendam maculam periurij commissi, & non aliter &c. In quorum &c. *Et subscribant Reus, Assistentes, Iudex, & Actuarius.*

In cuius Decreti executionem &c. *Et hic debet describi Tortura, quæ adhibebitur, siuè fuerit Arctatio qualificata, siuè Flagellatio, Sibili, Funis &c.* quarum formas suis locis suprà dedimus.

XXXVIII. *Completa Tortura, debet communicari Patrono copia examinis Rei facti in illa, & omnium actuum tunc factorum ad hoc, vt ille possit aliquid indè deducere in fauorem sui Clientis, & Defensionibus factis ante Torturam addere. Hoc autem in processu adnotatur, vt sequitur.*

Consequenter A. R. P. Prouincialis decreuit, consignandam esse copiam examinis præfati Fr.N. Rei facti in Tortura memorato Patri N.Patrono, ad hoc, quod si aliquod esset sibi dicendum in fauorem sui Principalis, posset adducere, statuendo illi terminum trium dierum ad producenda omnia, quæ adducere intendit ad defensam supradicti, antequam Sententia feratur. In cuius decreti executionem, copiam mihi iussam feci, & consignaui prædicto Patrono, cum assignatione termini prædicti, ad præsentandas integraliter Defensiones ante Sententiam; qui Patronus terminum illum acceptauit (reseruato sibi iure petendi dilationem, si necessaria erit) & gratias egit. Acta sunt hæc die &c.

Ego Fr.N.Patronus.
Ego F.N.Actuarius.

XXXIX. *Si Patronus nihil addendum defensionibus factis, & præsentatis ante Torturam iudicabit, continuabitur processus, vt sequitur.*

Com-

Comparuit coram Me Actuario Pater N. Patronus, qui suprà, & dixit, se nihil habere dicendum ad fauorem Fratris N.Rei, vltra ea, quæ adducit in Defensensionibus iam præsentatis. Quapropter &c. Acta sunt hæc die &c.

Ego N.Patronus &c.
Ego N.Actuarius.

Si autem noua iura deduxerit ex Actis factis in Tortura Rei illa præsentabit, vt sequitur.

XL. Forma præsentationis defensionum.

Comparuit coram Me infrascripto P. Fr. N. Patronus prædicti Fr. N. Rei, & præsentauit nouas defensiones ad fauorem sui principalis, quæ incipiunt &c. & desinunt &c. *& ponatur tenor &c.* & hìc inseruntur signatæ &c. & petijt denuò audiri, casu quo, pro parte Fisci fuerit responsumDefensionibus à se productis pro suo Principali; & institit, quod præfatæ responsionis sibi tradatur copia, si scripta fuerit; & si oretenùs fiat ab Aduocato Fisci, citetur ipse ad illum audiendum, intendens replicare siuè scripto, siuè voce coram toto Diffinitorio adductis, seu adducendis contra suum Principalem, itaut ipse intendat esse vltimus ad dicendum, allegandum, & producendum rationes, & iura pro suo Principali; protestando de nullitate Sententiæ &c. appellando &c. si non fiat iuxtà ipsius petitionem, prout de iure &c. & ea spreta, procedatur, ad vlteriora. Acta sunt hæc die &c.

Ego N.Patronus peto, insto, protestor, & appello, vt suprà.
Ego N.Actuarius.

XLI. Forma deputandi Aduocatum pro Fisco.

Præsentatis Defensionibus Patroni pro Reo, deputandus à Iudice est Aduocatus ad respondendum illis pro parte Fisci; & circa hoc omninò sunt videnda, quæ scripsimus Par.I;Tit. Patronus num.184.& seqq. *& forma deputationis potest esse, vt sequitur.*

Consequenter A. R. P. decreuit communicanda esse acta omnia hucusque facta P. Fr. N. Theologo à se deputato in Aduocatum pro Fisco, ad respondendum iuribus allegatis per P. Fr. N. Patronum. Eoque vocato, & sibi dato iuramento de fideliter, et iuxtà vires, et pro veritate, et iustitia sola, seclusa quauis mala passione, exercendo munere Aduocati, seu Procuratoris Fiscalis, iurauit, et promisit se omnia fideliter præstiturum. Acta sunt hæc etc.

Ego N.Minister.
Ego N.Fiscalis.
Ego N.Actuarius.

XLII. Forma præsentandi responsiones pro parte Fisci.

Anno ..... Mense .... Die etc. præsentatæ fuerunt per P.Fr. Aduocatum Fiscalem pro parte Fisci responsiones defensionibus productis pro Fr.N. Reo, prout in Actis etc. quæ responsiones incipiunt etc. et desinunt etc. *& ponatur tenor &c.* et hìc inseruntur signatæ etc. et ad mandatum A. R. P. Ministri fuerunt communicatæ P.Fr.N. Patrono prædicti Fr. N. Rei. In quorum etc.

Ego N.Actuarius.

XLIII. Forma præsentandi replicationes pro parte Rei contra Responsiones Aduocati Fiscalis.

Anno .... Mense .... Die etc. præsentatæ fuerunt à P.Fr. N. Patrono Fr.N. Rei replicationes contra adducta pro parte Fisci, à P. Fr. N. supradicto Aduocato Fiscali, quæ replicationes incipiunt etc. et desinunt etc. *& ponatur tenor &c.* et hìc inseruntur signatæ etc. In quorum etc.

Ego N.Actuarius.

ADNO-

ADNOTATIO I.

XLIII. *Aduertendum, quod potest dari casus, quod Aduocatus Fiscalis nolit respondere defensionibus scriptò, sed oretenùs coram toto Diffinitorio congregato. Tunc debet citari Patronus Rei, vt eodem tempore compareat etiam ipse coram Diffinitorio, & replicet ad fauorem sui Principalis contra adducta per alium pro Fisco. Tamen meliùs semper fiet, si scripto fiant responsiones, & replicationes, tum ad vitandas contentiones, quæ nasci possunt inter Aduocatum Fisci, & Patronum Rei, in propugnanda parte sua; tum quia meliùs capiuntur, & cum maiori maturitate à Iudicibus, quæ scripta manent, quàm quæ oretenùs prolata raptim excidunt; tum quia commodum est Iudicibus certificari de veritate allegatorum per eos, quandò scripta sunt, quod fieri nequit, si oretenùs tantùm sint producta.*

ADNOTATIO II.

XLIV. *Aduertendum secundò, quod si causa fiat per Accusationem, siuè Exceptionem, præsentatis à Reo defensionibus, debet citari Accusator, siuè Exceptor, ad hoc, quod ipse per se, vel per Aduocatum suum respondeat contra Defensiones Rei, & ipsas impugnet, & omnia producat, quæ sibi supersunt contrà Reum. Et aduertendum, quod si Accusator, siuè Exceptor nouos Testes, aut noua instrumenta produxerit contrà Reum, debet copia illorum tradi Reo, vt possit illis opponere exceptiones suas, & se defendere; itaut, ante Sententiam vltimo loco debeat à Iudicibus auscultari Reus, siuè eius Patronus.*

SECTIO

SECTIO OCTAVA.

In qua agitur de Sententia.

I. *Suppositis ijs, quæ tradidimus de Sententia interlocutoria, & diffinitiua* Par. I. Tit. Sententia num. 2. *Cum Sententia interlocutoria vocanda sit potiùs decretum Iudicis, quàm Sententia, vt habet Textus loco citato; & suprà per omnes Sectiones tradiderimus suis locis Formulas decretorum, quæ debent fieri à Iudicibus, non est vnde eas hic inutiliter repetamus. In hac ergo Sectione dantur solummodò Formulæ Sententiæ diffinitiuæ, siuè finalis, iuxtà diuersitatem omnium casuum, qui possint accidere.*

II. Forma citandi Reum ad Sententiam.

Quia, vt diximus Par. I. Tit. Sententia, *ante prolationem Sententiæ debet citari Reus, & eius Patronus; præmittimus Formam citationis adnotandam in Processu, vt sequitur.*

Onsequenter volens A. R. P. ad Sententiam finalem procedere, iussit, vt citarentur pro die &c. *& exprimatur dies, in qua proferenda determinabitur Sẽtentia ad illam audiendam* Fr. N. Reus prædictus, & P. Fr. N. ipsius Patronus; qui ambo ad mandatum A. R. P. citati fuere oretenùs à Fr. N. socio prædicti P. A. R. Prouincialis, prout ipse retulit cum iuramento. Acta sunt hæc &c.

Ego F. N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

III. *Aduertendum, quod si Processus fuerit factus per viam Accusationis, citandus erit ad audiendam Sententiam etiam Accusator, quia habet interesse in Causa. Quod si Reus in suis Defensionibus, ità perfectè euacuauerit indicia, quod crimen non remaneat probatum, nec etiam semiplenè, & veniat per hoc absoluendus tanquam non repertus culpabilis, siuè ex capite innocentiæ, Accusator, vtpotè, quia non probauit, debet condemnari tanquam calumniator, & hoc in eadem Sententia, per quam Reus absoluitur, vt habetur in Textu* Tit. Sententia §. 2. *& ibi explicuimus* sub num. 8. *Sed quia antè condemnationem debet Accusator se defendere, ideò tali casu, ante citationem ad Sententiam, debet citari Accusator, & sibi assignari terminus defensorius. Si ergo Patres Diffinitorij, lustratis actis pro, & contrà Reum, concluserint illum esse innocentem, & Accusatorem calumniasse illum, Iudex illi terminum defensorium assignet, & factum describatur, vt sequitur.*

Consequenter cum A. R. P. omnia Acta Processus ostensiui, & defensiui communicasset, prout de iure Patribus Diffinitorij, & ipsi, maturè perpensis omnibus, fuisset in voto, Accusationem datam contrà Fr. N. Reum prætensum à Fr. N. esse calumniosam, & proindè Accusatorem ipsum, ad præscriptum Constitutionum, esse condemnandum ad pœnam talionis; decreuit, prout de iure, assignare sibi terminum competentem, ad dicendum, quare non debeat ad pœnam prædictam condemnari. Vocare ergo fecit coram se prædictum Fr. N. Accusatorem, & assignauit illi tres dies ad allegandum, quare teneri non debeat de calumnia. Qui prædictus Fr. N. Accusator petijt sibi concedi in Patronum P. F. N. Theologum, reseruato sibi iure petendi congruas dilationes termini sibi assignati, iuxtà opportunitatem; quod totum A. R. P. benignè indulsit. Acta sunt hæc Anno ...... Mense ...... Die &c.

Ego Fr. N. Accusator.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

IV. *Aduertendum; quod cum Accusator in casu supradicto mutetur in Reum; Patronus*

nus ipsius debet præstare ea omnia, quæ diximus de Patrono Rei, & Iudex tenetur concedere illi omnia, quæ Reo conceduntur, puta communicationem Actorum, dilationes, examen Testium ad sui defensam, admissionem Articulorum &c. Porrò defensiones factæ à Patrono suo debent communicari Patrono Rei prætensi, & iste debet respondere illis, sicut diximus ad Aduocato Fiscali, quando proceditur per Inquisitionem. Et horum actuum formas non damus, cum satis pateat ex supra dictis quomodò sint describenda.

V. Forma generalis tenenda in ferenda Sententia.

Suppositis ijs, quæ sunt consideranda à Iudice, ante ferendam Sententiam, de quibus abundè locuti fuimus Par.I. Titul. Sententia, qqæst. I. per totam quæstionem, *ad quam Lectorem remittimus, damus modo formam, quæ generaliter in omni Sententia potest obseruari, clausulas verò particulares, iuxtà casuum exigentiam, dabimus infrà. Generalis ergo forma est, vt sequitur.*

In nomine Indiuiduæ Sanctissimæ Trinitatis, ac Beatissimæ Virg. Mariæ. Amen. Christi Iesu Sacrosancto nomine inuocato. Nos Fr. N. Prouinciæ N. Minister Prouincialis, ac Iudex Ordinarius, visis, ac diligenter consideratis omnibus, & singulis in Causa, & Causis coram Nobis actitatis de, & super &c. *Et hic apponatur titulus Delicti, super quo fuit factus processus.* De quo Fr. N. fuit diffamatus, *siuè* denunciatus, *siuè* accusatus; & maturè consideratis Testium depositionibus contrà prædictum Fr. N. super memorato crimine, ipsoque citato, & interrogato, & sufficienter audito in omnibus suis defensionibus, habitoque super hoc RR.PP. nostri Diffinitorij consilio, & assensu, Deum solùm omnis iustitiæ fontem, cuius locum tenemus, præ oculis habentes, vt de illius vultu nostrum iudicium prodeat.

Christi Iesu Saluatoris nostri nomine repetito, & inuocato, per hanc nostram diffinitiuam Sententiam, quam in his scriptis ferimus, dicimus &c.

ADNOTATIO.

VI. *Aduertendum, quod, vt ex Textu* Tit. Sententia §. 3. *probauimus, in Sententia debet exprimi non solummodò delictum, sed etiam omnes aliæ circumstantiæ propter quas pœna ordinaria debet augeri, aut minui; & ex eodem principio, si Sententia erit absolutoria, poni debet, quod Sententiatus vel nullatenus commisit delictum; vel non est inuentus culpabilis, nec de iure punibilis de delicto; vel non est probatus culpabilis, aut punibilis, iuxtà diuersos gradus Sententiæ absolutoriæ, de quibus diximus* Par.I. Tit.Sententia num. 44. & seqq.

VII. Forma Sententiæ absolutoriæ in casu delicti non commissi.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt sup. nu.* V. Dicimus Fr.N. nullo modo commisisse delictum prædictum, de quo fuit inculpatus, & proindè ipsum tanquam innocentem ab omni obseruatione iudicij absoluimus. Ità hoc, & omni meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit die &c. in Conueutu &c. coram infrascripti &c.

Ità pronunciauimus Nos qui suprà pro Tribunali sedentes.

Fr.N. Minister Prouincialis.
Ego F.N. Custos.
Ego F.N. Diffinitor.
Ego F.N. Diffinitor.
Ego F.N. Diffinitor.
Ego F.N. Diffinitor.
Ego N. Actuarius.

Eodem die A. R. P. Minister supradictus pronunciauit, prout in schedula tenoris suprascripti; & post vocalem eiusdem pronunciationem, dedit mihi in mandatis, vt eam redigerem in Actis, & vnum, vel plura, iuxtà occasiones, conficerem instrumenta. Præsentibus PP.Fr. N. N. Testibus ad præmissa specialiter rogatis, & adhibitis, & in fidem &c.

Ità est Fr.N. Minister Prouincialis.
Ego Fr.N. fui præsens.
Ego Fr.N. fui Testis.
Fr.N. Actuarius.

VIII. Forma Sententiæ absolutoriè pro Reo non inuento culpabili, vbi indicia non fuerunt sufficientia ad Torturam.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt suprà num. V.* Dicimus Fr. N. non fuisse repertum culpabilem, nec de iure punibilem, & proindè ipsum absoluimus ab obseruatione iudicij, ac quauis vlteriori instantia, & Causæ huic perpetuum silentium imponimus. Ità hoc, & omni meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit die &c. loco &c. Ità pronunciauimus &c. *vt supra num. VII.*

IX. Forma Sententiæ absolutoriæ quando Reus sufficienter purgauit indicia per Torturam.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra numero V.* Dicimus Fr. N. non fuisse probatum culpabilem, & ex consequenti de iure non esse punibilem, cum indicia contrà ipsum releuantia, per Torturam conuenienter adhibitam, completè purgauerit. Quapropter, rebus sic stantibus, ac nouis non superuenientibus indicijs, ipsum, pro nunc, absoluimus ab obseruatione iudicij. Ità hoc, & omni alio meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die ... &c. loco &c.

Ita pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

X. Forma Sententiæ absolutoriæ Rei, & Accusatoris.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt suprà num. V.* Dicimus prædictum Fr. N. accusatum de suprамemorato crimine nullo modo commisisse tale crimen; *siuè* non fuisse repertum culpabilem; *siuè* non fuisse probatum culpabilem. *Clausulæ supradictæ variari debent iuxta casus: si enim Accusatus plenè probet suam innocentiam, debet poni prima clausula; si destruxit indicia, ità vt non fuerint sufficientia ad Torturam, vtendum est secunda; si verò purgauit indicia per Torturam, ponatur tertia clausula.* Proindè ipsum tanquam innocentem absoluimus ab obseruatione iudicij; *siuè* tanquam non repertum culpabilem, vel de iure punibilem absoluimus, & huic Causę perpetuum silentium imponimus; *siuè* rebus sic stantibus, & nouis non superuenientibus indicijs absoluimus pro nunc ab obseruatione iudicij. *Dicimus* pariter Fr. N. Accusatorem probasse concludenter, se non malo dolo, nec animo calumniandi prædictum Fratrem N. accusasse, cum de tali crimine esse publicam vocem, & famam, constare fecerit. *Siuè exprimatur alia aliqua causa ex illis, ob quas Accusator non probans liberatur à pœna talionis, prout diximus Tit. Sententia numero 9.* Proindè etiam ipsum absoluimus ab omni obseruatione iudicij; Ita hoc & omni alio meliori modo dicimus, & pronunciamus &c. lata, lecta, & publicata fuit Die ..... &c. loco &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

XI. Forma Sententiæ absolutoriæ Rei, & condemnatoriæ Accusatoris.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra num. X. & prosequatur vsque ad illa verba* Dicimus pariter, *& subsequatur.*

Dicimus pariter Fratrem N. Accusatorem non probasse vllo modo, se non accusasse malo dolo, aut non ex animo calumniandi; imò probatum remanere, ex mera malitia, & ex animo nocendi prædictum Fratrem N. accusasse de delicto, quod ipse Accusator sciebat falsum esse. Proindè ipsum condemnamus ad pœnam talionis iuxta Statuta. Et quia pariter constat, quod prædictus Fr. N. aliàs similiter calumniosè accusauit alium Fratrem, pœnam prædictam talionis dicimus, esse augendam, & sic condemnamus eum in pœnam &c. *Et hic exprimi debet pœna, quæ iuxta Statuta debita fuisset Accusato, si crimen plenè fuisset probatum; & insuper augumentum talis pœnæ statutariæ, appositum ex causa consuetudinis in calumniando. Si verò in casu interueniat aliqua causa, ob quam pœna ordinaria sit temperanda, iuxtà dicta* Par. p. Titul. Patronus num. 83. pag. 733. & seqq. & num. 106. pag. 738. & seqq. *dicatur.* Et quia pariter Nobis constat, quod &c. *Et hic exprimatur causa diminutionis pœnæ.* Ideò de prædicta pœna talionis statutaria aliquid minuendum esse dicimus; & sic prædictum Fratrem Accusatorem

torem condemnamus in pœnam &c. *Et hic exprimatur pœna*. Reseruantes tamen Nobis Ministro Prouinciali, de consilio, & assensu Diffinitorij nostri, ius, & arbitrium durationem talis pœnæ abbreuiandi, prout cognouerimus in Domino salubriter expedire. Ita hoc & omni alio meliori modo dicimus, & pronunciamus &c. lata, lecta, fuit Die ... &c. loco &c.

Ita pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

XII. Formæ Sententiæ condemnatoriæ contra Conuictum plenè per Testes.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra numero V.*

Dicimus Fratrem N. per Testes integros plenè remanere conuictum, quod nempè &c. *Et hic apponatur delictum cum omnibus suis qualitatibus, & circumstantijs.* Quapropter condemnamus ipsum in pœnas latas in nostris Constitutionibus; puta &c. *Et hic exprimatur per extensum pœna statuaria per Reum subeunda*. Ita hoc, & omni alio meliori modo, & forma dicimus, & pronunciamus &c. lata, lecta, & publicata fuit Die .... &c. loco &c.

Ita pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

XIII. Forma Sententiæ condemnatoriæ, quando Reus est confessus Delictum.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt suprà num. V.*

Dicimus, pronunciamus, & declaramus Fratrem N. commisisse &c. *ponatur hic per extensum delictum cum omnibus suis qualitatibus*. Prout ipse ore proprio, & spontanea voluntate confessus est. Proinde condemnamus ipsum ad pœnam tali delicto debitam iuxta Ordinis Constitutiones, puta &c. *Et hic describatur pœna in Statutis taxata*. Ità hoc, & omni alio meliori modo, & forma dicimus, et pronunciamus &c. lata, lecta, & publicata fuit Die ..... loco ... &c.

Ita pronunciauimus &c. *vt suprà numero VII.*

ADNOTATIO

XIV. *Aduertendum, quod formæ Sententiæ condemnatoriæ datæ* num. XI. & XII. *quadrant, & seruandæ sunt, quando Reus commisit præcisè delictum in suo genere perfectum; & nulla in casu interueniat qualitas, aut ex parte Delinquentis, aut ex parte delicti, propter quam augeri, aut minui debeat pœna à Statuto taxata. Tali enim casu Iudex, qui non est Princeps, tenetur pœnam præcisam à lege sancitam infligere, nec potest aliam aut vltrà, aut citra, taxatam per Constitutiones, dare. Casu verò, quod, vt frequentiùs accidit, interueniat aliqua circumstantia ex parte Rei, aut criminis, per quam pœna augenda, vel minuenda sit, adhiberi debet forma sequens.*

XV. Forma Sententiæ condemnatoriæ, quando ob aliquam circumstantiam ordinaria pęna debet augeri, aut minui.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra numero V.*

Dicimus, pronunciamus, & declaramus Fr. N. esse conuictum, *siuè* confessum, *siuè* conuictum, & confessum de crimine, ob quod fuit processatus, nempe, quod &c. *Et hic describatur crimen &c.* proindè incidisse in penas latas in Nostris Constitutionibus contra huiusmodi delinquentes. Quia vero solitus est delinquere in hac specie delicti, de qua aliàs fuit pænitentiatus; *siuè exprimatur aliqua alia ex illis causis, ob quas ordinaria pœna meretur augeri, vt diximus* Tit. Sententia. numer. 21. pag. 777. ideo statutariam pœnam sibi esse augendam declaramus. Proindè condemnamus illum ad pœnam &c. *Et hic describatur tenor pœnæ subeundæ &c. Si verò circumstantia meretur diminutionē, dicatur*. Quia verò spontè confessus est, & remisit se pietati Patrum Diffinitorij, & suis Defensionibus renunciauit, *siuè alia causa diminutiua pœnæ apponatur &c.* ideo temperandum cum illo aliqualiter pœnæ statutariæ rigorem declaramus. Proindè condemnamus eum in pœnam &c. *Et hic pœna describatur. Reseruantes* Nobis Ministro Prouinciali, cum assensu, & consilio Diffinitorii Nostri ius, & arbitrium talis pœnę diuturnitatem moderandi, prout iu-

dicauerimus pro tempore salubriter in Domino expedire. Ità hoc, & omni meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die .... loco ... &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

XVI. Forma Sententiæ condemnatoriæ ad pœnam extraordinariam; delicto non plenè probato.

Diximus Par.p.Tit.Tortura Quæst. 6. numer.128. pag.627. & indè *quod arbitrarium est Iudici Reum non conuictum, aut confessum torquere, vel in pœnam extraordinariam condemnare; pariter si crimen plenè probatum non sit; aut non fuerit perfectè consummatum; aut si Reus tortus, quidem est, non tamen iuxtà valorem indiciorum; & etiam in pluribus alijs casibus, de quibus in priori Parte passim locuti sumus, debet Reus ad pœnam extraordinariam condemnari. Tali ergo casu Sententia condemnatoria debet esse vt sequitur.*

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra num. V.*

Dicimus, & declaramus Fratrem N. licet non confessum; nec plenè conuictum, nihilominus grauissimè esse indiciatum, & repertum culpabilem de &c. & hic describatur crimen, iuxtà indicia, & probationes in processu existentes &c. proindè esse vere de iure punibilem, & aliquam pœnam, nostro arbitrio subeundam, sibi esse indigendam. Quapropter condemnamus illum in pœnam &c. & hic pœna describatur. Reseruantes Nobis Ministro &c. *vt suprà num. XV.*

XVII. Forma Sententiæ ferendæ in Processu per viam Exceptionis.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt supra num. V.*

Dicimus probatum concludenter remanere à P.Fr.N. Exceptore impedimentum canonicum, propter, quod institit; P. Fratrem N. repelli debere ab electione, *siuè* à confirmatione in Officio Prouincialis, *siuè* Diffinitoris, *siuè* Guardiani, nempè quod dictus P. Fr.N. contrà quem proposita fuit Exceptio commisit &c.& hic exprimatur factum probatum, ad quod sequitur ineligibilitas ad Officia Ordinis; ob quod ad legum nostrarum præscriptum ipse P. Fr. N. redditur ineligibilis ad Prælaturas Ordinis; propterea declaramus non posse eligi ad Officia Prouincialatus &c. & si eligatur; electionem esse ipso iure nullam; & sic Eligentes priuari, pro hac vice, iure eligendi, ipso facto, debere, ad Sacrorum Canonum præscriptum, pronunciamus. Ità hoc, & omni alio meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die.. loco &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

Si autem non probata remanet causa Exceptionis nec plenè, nec semiplenè, & Exceptio proposita est criminaliter iuxta ea, quæ diximus Par. p. Tit. Exceptio §.2. numero 6. pag.472. & seqq. *pronunciari debet Sententia, vt sequitur.*

Dicimus nullo modo nec plenè, nec semiplenè probatum remanere, P. Fr. N. commisisse delictum, ratione cuius fuit proposita Exceptio; nempè quod &c. *Et hic exprimatur delictum propositum ab Exceptore, contrà Exceptum.* Quapropter dicimus, & declaramus pædictum P. Fr. N. nullo impedimento canonico detineri, quominus eligi possit, *siuè* confirmari debeat, in Officio Prouincialis &c. Dicimus pariter P. Fr. N. Exceptorem, quia exceptiuam causam non probauit, vt de iure tenebatur, ad normam nostrarum Constitutionum, pœnæ Nobis arbitrariæ esse subijciendum. Quapropter eum condemnamus ad pœnam &c. *Et hic exprimatur pœna infligenda.* Ità hoc & omni alio meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die .... loco &c.

Ità pronunciauimus &c.*vt supra numero VII.*

Si autem probauit quidem Exceptor semiplenè, sed Exceptus probationem in suis defensionibus euacuauit; & per hoc neque Exceptor sit puniendus, (sicut, nec punitur Accusator semiplenè probans) debet Sententia formari, vt sequitur.

Dicimus nullo modo &c. *vt paulò supra.* Dicimus pariter P. N. Exceptorem, quantum est ex se, semiplenè probasse causam Exceptionis, quamuis ipsius probatio contrarijs defensionibus fuerit expugnata. Proindè iudicamus, & sententiamus, præfatum P.Fr.N. Exceptorem nulli pœnæ esse obnoxium, & à quacunque obseruatione iudicij, ex hac causa, esse absoluendum, quemadmodum ipsum, vt præ-

præfertur, absolutũ sententiamus. Ità hoc & omni alio meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die .... &c. loco &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt supra numero VII.*

Si autem Exceptio fuerit proposita ciuiliter, & non probata, & proindè debeat Exceptus absolui, nulla facienda est mentio de Exceptore non probante, eo quia nullam pœnam ex hoc subire deberet.

Sententia autem ferenda à Iudice in casu Exceptionis contra Testes, Notarium, Peritum, & alios, contra quos potest excipi, vel qui possunt recusari, interlocutoria est, & fertur ad modum Decreti, quo Iudex decernit, constare, vel non, de causa asserta Exceptionis.

XVIII. Forma Sententiæ ferendæ ab Arbitris in casu Recusationis Iudicis.

Antequam feratur ab Arbitris Sententia super validitate Recusationis factæ à Reo, debet Iudex audiri, vt probauimus. Pag.p.Tit.Canones.num.122. pag.169. *Et admitti ad opponendum contra probationes adductas à Recusante. Postquam igitur Arbitri examinauerint Testes, & alia instrumenta à Recusante producta, antequam Sententiam ferant, debent monere Iudicem recusatum, vt si velit aliquid opponere contra Recusantem, vt repellatur à Recusatione, illud proponat. Potest autem factum describi, vt sequitur.*

Consequenter R.R. P.P. Arbitri, qui supra; æquum esse censentes, audire etiam A. R. P. Prouincialem, vt si quid haberet opponendum contra probationes à prædicto Fr. N. Recusante factas, illud posset proponere, ordinarunt mihi Actuario, vt Acta, coràm memoratis Arbitris hucusque gesta, ad memoratum P. Prouincialem deferrem, & copiam illi facerem ea lustrandi; & nomine ipsorum Arbitrorum eidem significarem, quod si vellet contra probata per Recusantem aliquid adducere, quantocitiùs illud dignaretur producere, vt Causa posset breuiter expediri. Quo mandato per Me expleto, & visis Actis, & accuratè perlectis ab eodem A.R.P. Prouinciali gratias egit. Acta sunt hæc Die ...... Mense ..... Anno ...... &c. In Ronuentu &c.

Ego Fr. N. Actuarius.

Si visis actis, Prouincialis nihil volet opponere, & hoc significabit Actuario immediatè post illorum lecturam, poterit istæ suprascriptæ descriptioni addere. Gratias egit, & dixit, nihil sibi occurrere opponendum contrà Recusantem. *Et poterunt ad Sententiam Arbitri procedere. Si autem dixerit se responsurum, debet Prouincialis scripto mandare contrarias rationes, quas habebit, & accito Actuario, eas illi tradere Arbitris præsentandas, & describi factum, vt sequitur.*

Anno ...... Mense .... Die .... &c. A. R. P. Prouincialis vocare in cameram suam fecit Me infrascriptum, & mihi consignauit scripturam, in qua continentur oppositiones, quas ipse facit contra adducta à Fr. N. Recusante &c. & mihi iussit, vt P.P. Arbitris illam præsentarem; quod cum perfecissem prædicti P. P. Arbitri mandarunt mihi, vt eam inter Acta insererem, quod præstiti, signando eam littera &c. *vel* numero &c. & incipit &c. & desinit &c. *& ponatur tenor.* In quorum &c.

ADNOTATIO

XIX. *Aduertendum, quod si Prouincialis in oppositione contra Recusantem proponat Articulum facti, ad cuius probationem assignet Testes, debent Arbitri illos citare, & examinare eo modo, & forma, quo examinantur Testes producti à Recusante, quæ cum sit data supra* Sectio IV. num. XL. *eam non ducimus hic esse superfluè repetendam. Illis examinatis, & cæteris discussis fertur Sententia, vt sequitur.*

In nomine indiuiduæ Sanctissimæ Trinitatis, ac Beatissimæ V. Mariæ. Iesu Christi Saluatoris sacrosancto nomine inuocato, Nos Fr. Fr. N. & N. Arbitri iuris electi, & respectiuè à Partibus destinati, ad sententiandum in Causa Recusationis in Iudicem factam à Fr. N. Reo prætenso de persona A. R. P. N. Ministri Prouincialis, examinatis Testibus, & probationibus hinc indè productis, & pluries auditis Partibus, pro, & contrà informantibus, plenèque discussis Causæ meritis, Deum solum omnis iustitiæ fontem præ oculis habentes.

Christi Iesu nomine repetito dicimus nullo modo nec plenè, nec semiplenè constare de causa assertæ Recusationis, puta, quod &c. *Et hic exprimatur causa, vel causæ adducta pro fundamento legitimo Recusationis.*

tionis. Proindè sententiamus; prædictam Recusationem nullius esse valoris, & per eam nullo modo impediri auctoritatem ordinariam eiusmodi A. R. P., quominùs Causam contrà prædictum Fr. N. Recusantem incœptam, *siuè* incipiendam prosequatur. Ità pronunciauimus Nos qui suprà hæc Die .... &c.

Ego N. Arbiter.
Ego N. Arbiter.
Ego N. Actuarius.

Si verò causa Recusationis fuerit probata, saltem semiplenè, dici debet.

In nomine indiuiduæ &c. *vt suprà*.

Christi Iesu nomine repetito dicimus sufficienter cõstare de causa assertæ Recusationis, puta &c. Proinde sententiamus; prædictam Recusationem, vt potè legitimam in iure, & facto sustineri; dicimusquè prædictum A. R. P. Prouincialem debere abstinere à prosecutione, *siuè* incœptione Causæ contra R. F. N. Recusantem; sed teneri eam ad Superiores reijcere, siuè alium Iudicem non suspectum, de consensu eiusdem P. Fr. N. Recusantis, ad Causam memoratam delegare. Ità pronunciauimus &c.

XX. Formæ Sententiæ condemnatoriæ in casu Notorij.

In nomine indiuiduæ Trinitatis &c. *vt suprà num. V*.

Dicimus Notorium esse, quod Fr. N. est repertus culpabilis, & de iure punibilis, eo quià notoriè commisit &c. *Et hic exprimatur delictum cum omnibus suis circumstantijs*. Quapropter ipsum esse ex hac causa in pœnam statutariam condemnandum iudicamus. Quià verò solitus est in hoc crimine delinquere, cum de eo aliàs fuerit penitentiatus. &c. Ideò ordinariam pœnam sibi augendam esse pronunciamus. *Siuè* Quia verò ex animo indeliberato, feruore iracundiæ, & prouocatus deliquit; ideò de pœna ordinaria aliquid sibi esse minuendum iudicamus. Quapropter illum condemnamns in pœnam &c. *Et hic exprimatur pœna, quæ, vt aliàs diximus, debet esse purè Statutaria, si crimen simpliciter commissum est: augeri autem, vel minui, iuxtà circumstantias, quæ occurrent in facto, siue in persona Delinquentis, & debent in Sententia exprimi*. Ita hæc, & omni alio meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit Die ...... &c. loco &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt sup. VII*.

XXI. Formæ Sententiæ condemnatoriæ Rei conuicti reperti in fragranti, siuè sit confessus siuè non.

In nomine indiuiduæ &c. *vt supra numero V*.

Dicimus Fr. N. Reum repertum fuisse in fragranti delicto, puta &c. *Et hic describatur delictum, cum omnibus circumstantijs*; Proindè esse de iure punibilem ad formam Statutorum. Quapropter ipsum condemnamus ad pœnam &c. *Et exprimatur pœna; quæ si vltrà statutariam debet augeri, vel minui, fiat, vt supra dictum est de Notorio num*. XX.

Ità pronunciauimus &c. *vt suprà numero VII*.

XXII. Forma Sententiæ condemnatoriæ contrà Reum contumacem, & absentem.

Antequam feratur Sententia contra Reum fugitiuum contumacem, & absentem, debet accusari contumacia, & denuò citari ad Sententiam audiendam; & quia citationes, quæ fiunt post affixionem Monitorij, (quod dedimus suprà Sectio V. num. XI.) *& lapsum termini iu eo assignati, sunt solemnitates iuris, ad quas Regulares non tenentur, ideò ommittuntur, sed accusatur contumacia, & fit citatio ad Sententiam, prout sequitur*.

Cum elapsi essent Dies assignati in Monitorio contrà Fr. N. Reum affixo, & publicato, prout supra, in actis; & ad abundantem per alios octo dies A. R. P. Minister expectasset, nec vnquam prædictus Fr. N. Reus comparuisset; declarauit idem A. R. P. memoratum Fr. N. incidisse in contumaciam, & tanquam contumacem contrà eundem ad vlteriora procedere decreuit. Quapropter ipsum citari per publicum Libellum, prout de iure, ordinauit; mandauitque formari, & publicari necessarium Libellum citationis. Acta sunt hæc Die .....

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

Harum

Harum seriè, citatur Fr. N. ex aduersò Principalis, vt compareat coràm Nobis in Conuentu N., in camera nostra, in qua Tribunal ereximus Die .... &c. Mensis ..... & Anni ..... &c. ad videndum concludi in Causa contra ipsum actitata, & ad audiendum declarari se incidisse in pœnas in Monitorio contrà eum in Actis registrato, & fulminato, contentas, & ad relaxandum, propter horum executionem, opportunum mandatum. Dat. Die .... &c. loco &c.

Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

Die, & loco supradicto Fr. N. Socius A.R.P. Ministri, medio iuramento, retulit mihi infrascripto, se, coràm Testibus N. & N., affixisse duas copias supradictæ citationis authenticas ad valuas Refectorij, & ad parietem publici Dormitorij propè lampadem, vt omnibus paterent. In quorum &c.

Ego N. Laicus.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.
Ego N. Actuarius.

In termino verò citationis Sententia ferenda est, vt sequitur.

In nomine Indiuiduæ &c. *vt sup. n.* V. Visis, & diligenter consideratis omnibus, & singulis indicijs, & probationibus, coram Nobis factis in processu fabricato contrà Fr. N. diffamatum, *siuè* denunciatum, *siuè* accusatum de crimine, de quo in Actis. Considerato insuper, quod patrato delicto ipse Reus fugam arripuerit, & licet citatus à Nobis in debita forma, per nostrum Monitorium legitimè publicatum, & sub pœnis in eo contentis, non comparuerit in termino non solùm ibi præfixo, sed etiam ad octiduum post dilatato. Considerato pariter, quod delictum delicto accumulans, fugit à Religione Apostata, ob quod fuit publicè, & in forma consueta declaratus excommunicatus; Visis tandem omnibus videndis, ac consideratis considerandis, & insuper habito super his consilio, & assensu Diffinitorij nostri, Deum solùm præ oculis habentes, vt de illius vultu nostrum iudicium prodeat. Christi Iesu Saluatoris nomine repetito per hanc nostram diffinitiuam Sententiam, quam in his scriptis ferimus; dicimus, declaramus, & sententiamus Fratrem N. esse Reum &c. *Et hic exprimatur delictum &c.* de quo delicto sufficienter indiciatus in Actis, per ipsius fugam, & contumaciam censendus est confessus. Dicimus insuper ipsum in crimen Apostasiæ grauissimæ incidisse, & de his duobus delictis esse verè, ac realiter culpabilem, & de iure punibilem, & pœnas in citato Monitorio sibi comminatas incurrisse declaramus, & sententiamus. Quapropter commensurando pœnas delictis, condemnamus ipsum in pœnam &c. *Et hic apponatur pœna criminibus proportionata.* Decernentes pœnam prædictam illum afficere post lapsum trium dierum à publicatione præsentis Sententiæ numerandorum, nisi intra ipsos comparuerit. Quibus elapsis, si in fortijs Religionis deuenerit, & nullam legitimam causam suæ absentiæ adduxerit, pœnam supradictam subire cogatur; cuius temperationem Nobis Ministro Prouinciali, de Diffinitorij nostri consilio, & assensu reseruamus. Ità hoc, & omni meliori modo &c. lata, lecta, & publicata fuit die &c.

Ità pronunciauimus &c. *vt supra num.* VII.

XXIII. Forma Sententiæ condemnatoriæ Rei, qui petijt, & obtinuit compositionem.

Nos Fr. N. Minister Prouincialis &c. Attenta supplicatione nobis exhibita sub die &c. prout in Actis, per Fr. N. prætensum Reum in Causa, & Causis, de quibus suprà in processu; ipsaque communicata Patribus Diffinitorii nostri, auditoque eorum consilio, & habito assensu; Vt Religionis; & ipsiusmet Supplicantis, quantum in Domino possumus, quieti, paci, bonoque prospiciamus, alijsque rationalibus de causis eidem Diffinitorio nostro manifestatis, & approbatis, animum nostrum mouentibus, prædicti Fr. N. supplicationibus inclinati, virtute præsentis Decreti, Compositionem quam per supradictam supplicationem dictus Fr. N. ex se, spontè, & in scriptis cum Regulari nostra Curiæ

Curia expostulat, & offert, admittimus, & acceptamus. Ea tamen lege, vt &c. *Et hic exprimatur pœna, quæ decreta fuerit per Diffinitorium.* Et ità Causæ prædictæ finem imponimus, & perpetuum silentium indicimus; itaut super præmissis ampliùs non debeat, vel valeat molestari. Sic dicimus, acceptamus, & decernimus, & omni alio meliori modo. Dat.&c.

Subscribant Diffinitores &c.

Ita est Ego N.Prouincialis &c.

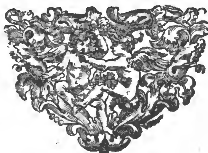
Ego Fr. N. liberè, ac spontè assentior supradictæ Compositioni, & accepto supradictum Decretum cum gratiarum actione. Et in fide manu mea subscribo.

Ego Fr.N. accepto vt sup.

Ego Pr.N. fui præsens.

Fgo Fr. N. fui Testis.

Ego N.Actuarius,

SECTIO

SECTIO NONA.

In qua dantur Formæ Appellationis, & aliorum actuum post Sententiam.

I. *Diximus de Appellatione plura* Par. p. Tit. Canones. num. 26. pag. 107. & seqq. *& qui vult ea videre, locum citatum consulat. Quo verò ad Formulas, iuxtà quas fieri debeat Appellatio, non magna est varietas; sed ad duas tantùm reducuntur; puta ad Formulam Appellationis à Sententia interlocutoria, siuè Decreto Iudicis, & appellandi à Diffinitiua, seu Sententia finali, & de his duabus damus hic Formulas necessarias.*

II. Forma Appellandi à Sententia interlocutoria.

Potest contingere multipliciter casus appellandi à Sententia interlocutoria; puta, quando Iudex pronunciauit de notorietate Delicti, vt diximus Par. p. Tit. Canones. nu. 60. pag. 127. *Et quando Reus appellat à Decreto Torturæ, vt habetur* Tit. Tortura num. 94. pag. 614. *Et à denegata exclusione Diffinitoris recusati, vt suspecti, à Diffinitorio; vt scripsimus*, Tit. Patronus num. 180. pag. 759. *Et à denegata admissione Articuli interrogatorij, seu defensorij, siuè recusationis Iudicis sub prætextu, quod causa Recusationis sit friuola; & pluribus alijs casibus, de quibus in prima Parte passim dictum fuit. Forma ergo vniuersaliter seruanda in omnibus prædictis, & similibus casibus incidentibus in Causa, est vt sequitur.*

Comparet coràm A.R.P.N. Ministro Prouinciali *siuè* Commissario Delegato, Frater N. & dicit, se esse grauatum per eundem A.R.P. in Decreto contrà se facto puta, quod constet de Notorietate criminis, de quo ipse Comparens imputatus fuit. *siuè* Quod prædictus Comparens debeat subijci Torturæ; *siuè* Quod non constet de causa legitima, ob quam excludi debeat à Diffinitorio P.N. Diffinitor à se recusatus; *siuè* Quod non sit admittendus Articulus à se, & à Patrono suo propositus; *siuè* Quod reijcienda sit Recusatio de ipso A.R.P. in Iudicem tanquàm friuola. *Aut exprimatur tenor Decreti a Iudice facti, quo Reus se grauatum sentiat iuxtà casuum exigentiam.* Quia &c. *& hic debet assignari causa grauaminis*, putà quià Testes, per quos probata est Notorietas sunt eius Inimici, periuri, inhabiles &c. *siuè*, quia rationes adductæ à suo Patrono, vt non torqueatur sunt validæ, & subsistentes; *siuè* quia constat de legitima causa exclusionis à Diffinitorio &c. *& subsequatur.*

Ideò cum omni humilitate, & reuerentia, non animo protelandi iudicium, sed se eximendi à grauamine, appellat super prædicto Decreto, & vult, & instat, ipsum rescindi, aliter prouocat ad Superiorem Generalem, Eminentissimum Protectorem, & ad Apostolicam Sedem; & petit sibi responderi de apostolis instanter, instantiùs, & instantissimè. Dat. &c.

Ego Fr. N. appello, vt supra.

Præsentata, & ad mandatum A.R.P. Ministri in Actis recepta, & non admissa, nisi prout erit de iure, fuit supradicta appellatio hac Die ...... &c. Anni ...... &c. in loco &c.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO I.

III. *Aduertendum, quod suprascriptum Decretum fertur casu, quo Iudex velit deferre appellationi, & dimittere Appellantem ad Superiorem. Sed si velit illam, tanquam friuolam, reijcere debet subiungi, vt sequitur.*

Considerata ab A.R.P. causa Appellationis producta à supradicto Recusante, inuenit eam in iure, & facto insubsistentem, proindè eam reiecit tanquam friuolam, & nullius valoris, & decreuit, ea non obstante, ad vlteriora procedere. Quod Decretum cum fuisset per me intimatum Parti, illi acquieuit. Dat. &c.

Ego N. Actuarius.

Si verò Recusans tali Decreto, non acquiescat, & denuò appellet, scribi debet.

Quod Decretum cum fuisset per Me intimatum Parti, denuò à præsenti Decreto appellauit; & denuò instititit prædictam Appellationem admitti, & iterùm, atque iterùm petijt apostolos instanter, instantiùs, & instantissimè. Dat. &c.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

IV. *Aduertendum, quod bonum est Appellationem supradictam proponere coràm Iudice; tamen, si fiat coràm Actuario Causæ sufficit. Quia verò posset siuè Iudex, siuè Actuarius illam dissimulare; & inter Acta processualia non recipere, optimum est, quod si Reus dubitat de integritate Iudicis, siuè Actuarij; aut si non potest haberi præsentia Iudicis; vel si timetur; vel si absens est; optimum inquam est, vel adhibere Testes, quando præsentatur Appellatio, qui subscribant, & fidem faciant de tali præsentatione, sicut diximus de præsentatione Libelli recusatorij Iudicis* Sectio.p. numero XVII., *vel proponere Appellationem coràm honestis Viris prout adnotauimus* ibid. num. XIX. *vel eam facere per edictum, vt diximus de Recusatione* loc.cit. num. XXI. *Nè ergo Lector, non multum versatus, hæreat in facti contingentia, circà modum; Formulas sequentes damus.*

V. Forma Appellationis ab interlocutoria coràm honestis Viris.

Cum grauatum Me sentiam ex Decreto facto ab A.R.P. Ministro Prouinciali, quo decreuit, non constare de inimicitia inter Me, & R. P. N. Diffinitorem à Me Recusatum, ne admitteretur cum alijs ad sententiandum in causa contrà Me; *siuè* decreuit Me subijcere Torturæ Arctationis; *siuè &c. & debet exprimi tenor Decreti, super quo appellatur*. Ex eo quod rationes, pro parte mea adductæ plenè, & ad abundantem, probent contrarium, imò, destruant opposita fundamenta; Cumque ob timorem reuerentialem, *siuè* ob absentiam ipsius A. R. P. Ministri, nequeam ipsum præsentialiter adire; cogor R.R. P.P. N. & N. coràm Vobis, tanquam coràm spectabilibus, & honestis Religiosis, Appellationem meam proponere. Ipsam ergo coràm Vobis produco hìc manu mea exaratam, & à Testibus præsentibus subsignatam, rogoque Vos, (vltrà obligationem ad quam de iure tenemini,) vt eam præfato A.R.P. Prouinciali iudicialiter præsentetis, & recipi ab ipso inter acta curetis.

Comparet corèm A. R. P. Ministro &c. *vt suprà num. II.*

Præsentata fuit suprascripta Appellatio R.R. Patribus N. & N. Die.... Mense.... Anno.... loco &c.

Ego N. appello, & peto vt supra.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui præsens.

VI. Forma appellandi ab interlocutoria per modum Edicti.

Ex quibus causis proponi possit recusatio per modum Edicti, vt diximus Sectio.p. num. XXI. *potest similiter proponi Appellatio, quæ fiet, vt sequitur.*

Notum sit, pateatque omnibus præsentes inspecturis, quod cum in Causa, quæ contrà Me actitatur, coràm A.R.P. Ministro Prouinciali, ipsemet A.R.P. decreuerit Me esse Arctationi subiiciendum, *siuè &c. & hìc exprimatur tenor Decreti, super quo interponenda erit Appellatio iuxtà casuum exigentiam*. Tali Decreto Me intolerabiliter grauatum sentio. Quapropter cogor ad euadendum grauamen, & non aliàs, nec aliter, beneficio Appellationis vti, referuata tamen in cæteris erga eundemmet A. R. P. debita reuerentia. Quia verò timore reuerentiali impeditus eius præsentiam adire non audeo; nec mihi licuit reperire occasionem opportunam virorum Religiosorum, coràm quibus, tanquam coràm honestis Viris, Appellationem infrascriptam publicarem, vt indemnitati meæ consulerem, coactus sum Appellationem infrascriptam publicare per affixionem ad valuas Refectorii, & ad parietem Dormitorij, tanquam locis cuiuis patentibus, vt eiusdem Appellationis notitia ad aures prædicti A.R.P. perueniat; sicq; affixa, & publicata ità valeat, ac si coràm ipso, & ad eius Tribunal producta fuisset.

Comparet coram A. R. P. Ministro *vt supra num. II.*

Publicata fuit suprascripta appellapellatio per affixionem ad valuas Refectorii, & ad parietem Dormitorii propè lampadem

padem in Conuentu N. Die ..... Mense ..... Anno ..... &c.

Ego N. appello, & peto, vt sup.

VII. Forma Appellationis à Sententia Diffinitiua.

In Appellatione à Sententia Diffinitiua nulla necessariò, de iure communi, assignanda est causa Appellationis, sed sufficit simpliciter appellare, & apostolos petere. Vnde illi Religiosi tantùm, qui in suis Constitutionibus prohibentur appellare, prout sunt Prædicatores, tenentur in Appellatione à Diffinitiua causam exprimere, vt appellatio subsistat, prout docet Passerinus Prax. cap. 10. num. 218. *Nos autem, qui circa hoc iure Canonico communi vtimur, ad expressionem talis causæ non tenemur. Vndè prolata Sententia, si Reus dicit, Appello, & peto apostolos, Actuarius debebet Appellationem registrare, vt sequitur.*

Cum lecta, & intimata fuisset, vt præfertur, præfata Sententia prædicto Fr. N. Reo, ipse appellauit, & apostolos petiit; cui A. R. P. respondit se præstiturum ea, quæ de iure esse, iudicabit. Acta sunt hæc Die ..... &c.

Ego Fr. N. appello, & peto Apostolos,
Ego N. Actuarius.

Quia verò, prout diximus Par. p. Tit. Canones n. 32. p. 110. & Tit. Sententia. n. 40. pag. 782. *potest Appellatio interponi intra decem dies post intimationem Sententiæ; casu quo Reus non appellet immediatè post Sententiam latam, sed post aliquos dies (intra terminum tamen assignatum,) potest Actuarius Appellationem excipere, prout sequitur.*

Anno .... Mense .... Die ...... loco &c. comparuit coràm A. R. P. Ministro Fr. N. qui supra, qui appellauit à Sententia contrà ipsum publicata sub die &c. prout in Actis, & apostolos petijt. Cui A. R. P. respondit se præstiturum, quæ de iure esse debita iudicabit. In quorum &c.

Ego Fr. N. appello.
Ego N. Actuarius.

Potest etiam Reus ipse scripto præsentare Libellum Appellationis, vt sequitur.

Anno .... Mense .... Die .... loco &c. Comparet coram A. R. P. Ministro, & Ministro, & Testibus infrascriptis Fr. N., & dicit se esse enormiter grauatum per per Sententiam contrà eum latam sub die &c. proinde ab ea appellat, & petit apostolos instanter, instantiùs, & instantissimè. In quorum &c.

Ego Fr. N. appello, vt supra.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.

Præsentata fuit supradicta appellatio, & si, & in quantùm admissa fuit, & in Actis recepta, ad mandatum A. R. P. qui respondit, se, prout erit de iure, præstaturum. In quorum &c. Dat. &c.

Ego N. Actuarius.

VIII. Forma concedendi apostolos.

Quid nam sint, & quotuplices apostoli diximus abundè Par. p. Tit. Canones. à num. 35. pag. 112. & seqq., *& ibi potest Lector benè obseruare quæ diximus. Quantum verò attinet ad casus, & formas, illos concedendi, sciendum, quod interposita Appellatione, petendi sunt apostoli, vt dictum est supra, in formulis Appellationis. Quia verò Appellatio potest interponi super Decreto interlocutorio, siuè super Sententia Diffinitiua; etiam apostoli in ipsis petiti possunt diuersificari, & diuerso modo concedi; puta potest Iudex dare refutatorios, aut reuerentiales, aut dimissorios, & horum omnium formam damus. Demus ergò casum, quod Reus appellauerit super Decreto interlocutorio Iudicis, per quod Iudex pronunciauerit* se reiicere tanquam friuolam recusationem à Reo factam de persona sua, vt sibi suspecta, *siuè* Accusatorem, aut Testem, contrà quos excepit Reus esse integros, *siuè* non examinandum esse Testem à Reo pro se productum; *siuè* non admittendum esse Articulum interrogatorium, seu probatorium à Patrono præsentatum; *siuè* admittendum ad consiliandum, siuè sententiandum in Diffinitorio, Diffinitorem à Reo recusatum, vt sibi suspectum; *siuè* Reum esse Arctationi, vel alteri Torturæ subiiciendum; *in summa in quouis casu, in quo sustinetur Appellatio ab interlocutoria; interposita Appellatione, & petitis apo-*

stolis, non potest Iudex illos denegare, vt diximus loco citato, sed concedere debet saltem Apostolos refutatorios; & qui nam sint hi, & quid operentur videndum est cit. Tit. Canones num. 40. pag. 115. *Forma ipsorum est, vt sequitur.*

IX. Forma concedendi apostolos refutatorios.

Cum Fr. N. appellauerit sub die &c. coràm Nobis super Decreto à Nobis prolato sub die &c. prout in actis; & Causam Appellationis produxerit, prout latiùs in citatis Actis continetur; talem Appellationem, & eius causam, vt potè nullius valoris reiecimus, & reijciendam iudicauimus, prout de facto eam iterum reijcimus. *Verùm quià* denuò à Decreto reiectionis appellauit, & apostolos petiit, ipsos, prout de iure, eius Appellationis causam refutantes, concedimus, & Causam super hoc Articulo incidenti ad Reuerendissimum P. Generalem, & successiuè ad alios, prout de iure, ablegamus, & remittimus. Intendendo, quod per hoc, talem Reum à nostra iurisdictione minimè dimittimus, sed ipsius Causam, vt de iure, prosequi, ac diffinire, velle pronunciamus. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego Fr. N. Actuarius.

ADNOTATIO.

X. *Aduertendum, quod quoties Iudex potest reijcere Appellationem, vt Notoriè friuolam, ex eo, quod eius causa est Notoriè friuola, & nulla tum in iure tum in facto, non tenetur Iudex concedere apostolos, neque refutatorios. Sed si Reus denuò appellet à tali Decreto, per quod pronunciatur*; constare de Notorietate nullitatis causæ, & appellationis, *non potest Iudex denegare Apostolos refutatorios, vt diximus citat.* Tit. Canones. num. 42. pag. 116.

XI. Forma apostolorum reuerentialium.

Cum Fr. N. &c. *vt sup. num. IX. vsque ad illa verba*, Verùm quia.

Verùm quià denuò à Decreto reiectionis appellauit, & apostolos petiit, quamuis hæc noua appellatio Nobis friuola fuerit visa, tamen ob nostram reuerentiam erga Reuerendissimum P. Generalem, & alios, ad quos appellauit, prædictæ Appellationi duximus deferendum, & de facto detulimus, & petitos apostolos reuerentiales harum seriè concedimus Dat. &c.

Ego N. Minister &c.
Ego N. Actuarius.

XII. Forma apostolorum dimissorialium.

Quamuis apostoli dimissoriales dari possint, etiam supposita Appellatione ab interlocutoria, tamen communiter non dantur nisi à Diffinitiua. Eorum forma potest esse, vt sequitur.

Cum in Causa Furti, *siuè* homicidii &c. *siuè exprimatur aliud Delictum, super quo fuerit Processus fabricatus* de quo diffamatus, *siuè* denunciatus, *siuè* accusatus Fr. N. Sententiam Diffinitiuam tulerimus; & à nostra Sententia prædictus F. N. appellauerit, & prouocauerit ad Reuerendissimum P. Generalem, & successiuè ad Eminentissimum Protectorem, & ad Apostolicam Sedem; Nos appellationi huiusmodi, vt par est, deferentes ipsum Appellantem à Nostro iudicio dimittimus, & eius Causam, cum copia actorum sigillata, ad prædictum Reuerendissimum P. Generalem remittimus. In quorum &c. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO

XIII. *Aduertendum, quod, adnotata in Processu concessione apostolorum; copia Actorum omnium authenticata, & sigillata consignari debet Reo; & si Reus petere debebit præsentiam Patris Generalis, prout regulariter fit, in Appellatione à diffinitiua, debet Prouincialis Reo tradere Literas obedientiales, quas possit in itinere Superioribus localibus ostendere. Si autem Pater Generalis delegauerit Commissarios in partibus, qui videant merita Appellationis, siuè ab interlocutoria, siuè à Diffinitiua, & Commissarij sint intra Prouinciam Rei, sufficit illi tradere copiam actorum sigillatam, vt dictum est, Si verò extra propriam Prouinciam Reus,*

debet

debet eos adire, tradendæ illi sunt Literæ obedientiales tenoris sequentis.

XIV. Forma Literarum obedientialium Reo cum copia actorum tradendarum.

Cum in Causa coràm Nobis actitata contrà te Fratrem N. huius Nostræ Prouinciæ Sententiam Diffinitiuam protulerimus; & ab ea appellaueris prouocando ad Tribunal Reuerendissimi P. N. Ministri Generalis, Nos appellationi tuæ deferentes, prout de iure, Te, cum copia actorum tibi tradita, ad eundem Reuerendissimum P. ablegamus; siuè ad R.R.P.P. N.& N. Prouinciæ N. Commissarios ab eodem Reuerendissimo P. in hac Causa deputatos ablegamus. Quapropter has Testimoniales nostras, quæ vires habebunt validæ obedientiæ, fieri iussimus, & charitati Superiorum, apud quos hospes diuerteris, Te plurimum in Domino commendamus. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Sigillentur.
De mandato A.R.P.
Ego N. Actuarius.

XV. Formam concedendi apostolos restimoniales.

XV. *Dantur frequentissimi casus, quod Iudex non multùm versatus in re criminali, & fretus potentiâ superioritatis, nolit vllo modo deferre Appellationi legitimæ, siuè ab interlocutoria, siuè à Diffinitiua, & ex consequenti deneget apostolos, & per vim velit, quod Reus succumbat Torturæ Arctationis, siuè pœnæ inflictæ per Diffinitiuam; & ad hoc monitoria intimet Reo in publica Communitate Fratrum, comminando, quod, elapso termino peremptorio, detrudetur in carceres. Tali casu potest Reus petere apostolos testimoniales, hac seruata cautela.*

Quando Iudex, (vt communiter fit, licet non legitimè) vocat Reū, vt ieiunia, flagellationes, vel Arctationem, siuè aliam pœnam latam per Interlocutoriā, vel Diffinitiuam subeat, & hoc, sub formali præcepto Obedientiæ, illi intimat, protestando, quod nisi paruerit, carcerabitur, seu declarabitur excommunicatus; Reus genuflexus humili gestu, & voce illi respondeat. R.A.P. non vt vestra mandata spernam, sed vt meæ idemnitati consulam, cogor à vestra ordinatione, Sententia, & Decreto appellare. Appellaui ad Reuerendissimum P. Generalem, & successiuè vsque ad Apostolicam Sedem, & iterum peto, & voco in Testes huius meæ Appellationis P.P.F.F.N. & N. *His dictis surgat, & petat locum suum. Facta autem secunda intimatione, & præcepto à Prouinciali, vt supra, respondeat pari modo, vt suprà. Tum petat Patres illos, quos vocauit in Testes, & ab illis petat apostolos testimoniales, quos suadente iustitia, & charitate, concedere tenentur in forma sequenti.*

Fr. N. Theologus &c. & Fr. N. Concionator &c. Prouinciæ N. &c.

Tenore præsentium omnibus, & singulis has literas inspecturis, pariter, & lecturis fidem facimus, & cum iuramento testamur, qualiter Fr. N. Prouinciæ huius nostræ N. coràm Nobis, & tota Communitate Fratrum Conuentus N. congregata in Refectorio publico, intrà terminum à iure Statutum sub die &c. & die sequenti non semel tantùm, sed iterùm, & tertiò, & pluries appellauit à Decreto contrà se interlocutoriè prolato, *siuè* à Sententia contra ipsum Diffinitiuè lata, ab A. R. P. N. Ministro Prouinciali; & ab eo repetitis vicibus instanter, instantiùs, & instantissimè petiit, vt sibi responderetur de apostolis ad suam Appellationem prosequendam: *Qui tamen* ab eodem P. Ministro fuere denegati. In quornm fidem &c.

Siuè Qui tamen, procrastinante, & differente eodem A. R. P. Ministro, eidem dati non fuere; quę procrastinatio cum minùs canonica Nobis visa fuerit, ne iustitia impediatur, rogati obnixè ab eodem Fr. N. hos eidem apostolos testimoniales concessimus. In quorum &c.

Siuè Qui A.R.P. Minister cum de tali Appellatione se grauatum, & offensum ostenderet, & replicatis præceptis formalibus ipsum Fratrem N. vrgeret ad obediendum Decreto, *siuè* Sententiæ per eum latæ; minando, quod, facto præcepto peremptorio, ille per vim cogeretur ad parendum, timens periculum iniustæ carcerationis, idem Frater de tali iniustitia coràm Nobis conquestus fuit; & à Nobis bis terue, instantissimè petiit, vt super prædictis apostolos testimoniales concederemus. Quod considerantes æquitati, rationi, & charitati congruere, maximè cum

solitus

solitus sit prædictus Pater Prouincialis comminationes exequi, proximi indemnitati consulentes, hos testimoniales apostolos libenter concedimus. Dat. &c.

Ego N.Theologus.
Ego N.Concionator.

ADNOTATIO.

XVI. *Aduertendum, quod si Reus non reperiret duos Patres graues, qui vellent tales apostolos concedere, sufficeret vnus, & tunc deberet ab alijs duobus Testibus scriptum confirmari, vt perfectè probaret. Pariter necessarium est, quod scriptura talium apostolorum roboretur, aut manu Notarij publici, aut sigillo Conuentus, & subsignatione Guardiani. Et quia fortè Guardiaui, ne incurrant maleuolentiam Prouincialis, hoc facere non audebunt, Patres illi, qui concedunt apostolos, possunt sibi ostendere proprias subscriptiones solas rogando, vt eas authenticet; dicendo, non esse opus, nec conuenire ob bonum finem, vt contenta in Scriptura ipse sciat. Porrò Guardianus potest subscriptiones eorum authenticare, vt sequitur.*

Suprascriptas subsignationes esse factas manu, & characteribus RR.PP.N.& N. ipsosque esse tales, quales se faciunt, attestor, hac Die &c.

Locus ✝ sigilli.

Ego F.N.Guardianus Conuentus N.

Habitis autem talibus apostolis, Reus adeat rectà via Superiorem Causæ.

XVII. Forma tenenda à Iudice ad quem in reuisione Causæ.

Videnda ad hoc omninò sunt, quæ scripsimus Tit.Sententia.Quest.final.*per totam quæstionem. Quia verò Appellationis Iudex potest esse super Appellatione ab interlocutoria, aut à diffinitiua; pariterque fieri Appellatio à Iudice Delegato, & ab Ordinario, de omnibus casibus forma procedendi tradi debet. Sit ergo primo Appellatio ab interlocutoria prolata à Iudice Delegato: tali casu Iudex Appellationis erit Ordinarius, qui delegauit, siue fuerit Prouincialis, siue Generalis. Sed quia Generales, vt plurimum committunt huiusmodi Appellationes in partibus, & infrà loquemur de forma tenenda ab huiusmodi Iudicibus Commissarijs; trademus pro nunc formam, secundùm quam se geret Prouincialis super Appellatione interposita ab interlocutoria, prolata à suo Delegato, & est, vt sequitur.*

In nomine Domini. Cum comparuisset coràm A.R.P. Ministro Prouinciali Fr.N.siue P. F. N. Patronus Fratris N. Rei prætensi, & exposuisset se appellasse à Decreto interlocutorio, interposito à P.F.N. Delegato ab eodem A.R.P. Ministro super &c. *Et hic exprimatur Decretum, super quo fuerit appellatum*; & præfatus F.N. appellans instititisset, vt admitteretur ad probandam coram eodem A.R.P. causam, & causas prædictæ Appellationis à se productas, idem A.R.P. volens, prout de iure, procedere, vocato me coràm infrascriptis Testibus, mihique dato iuramento fidelitatis, Notarium creauit, ad effectum &c. Acta sunt hæc Die ...... Mense ..... Anno .... loco &c.

Ego N. Minister.
Ego N. fui Testis.
Ego N.fui Testis.
Ego N.Actuarius.

Consequenter idem A.R.P. visis causis Appellationis productis à prædicto Fr. N.appellante pronunciauit eas de iure esse legitimas; & ad videndum, an subsistant in facto, de eiusdem mandato, vocatus fuit Fr.N.Appellans, qui suprà, coràm eodem A.R.P., & se paratum dixit probare causas expressas il Libello Appellationis in Actis existentes, & Testes super primo Articulo produxit FF. N. & N. super secundo Fratres N. & N. &c. *Et sic deinceps assignet Testes, seu producat literas, scripturas, siue alia documenta, per quæ causæ ab ipso adductæ probentur; & omnia in processu adnotentur.* Quæ omnia ab A. R. P. fuere recepta, & admissa si, & in quantùm, & decreuit ad vlteriora, prout de iure procedere. Acta sunt hæc &c.

Ego N.Minister.
Ego N.Actuarius.

Debet expost Prouincialis formiter examinare Testes productos ab Appellante, iuxtà formam traditam sup. Sect. IV. num. XXXIX.

XXXIX. *ijsque examinatis, debet citare Appellantem ad dicendum, si aliud habeat producendum pro se; potest autem totum describi, vt sequitur.*

Examinatis supradictis Testibus à præfato F.N. Appellante productis, A.R.P. Minister vocare fecit coram se memoratum Fr.N. Appellantem, & iussit illi, vt si aliud haberet deducendum ad probandas causas adductas Appellationis à se interpositæ, illas produceret. Qui respondit, se nihil aliud habere deducendum. Et itá dimissus est; decreuitque A.R.P. requireret consilium Patrum Diffinitorij, & pronunciare, opportuno tempore, super validitate causarum prædictæ Appellationis. Acta sunt hæc &c.

Ego N.Minister &c.
Ego N.affirmo, vt supra.
Ego N. Actuarius.

XVIII. Forma Sententiæ pronunciandæ super validitate Appellationis ab interlocutoria.

In nomine Domini. Amen. Visa Appellatione interposita à Fr.N. Reo prætenso super Sententia interlocutoria lata per P.F.N. nostrum Iudicem Delegatum sub Die &c. Mensis &c. Anni &c. Visisque causis prædictę Appellationis à memorato Reo prætenso propositis; Visisque & maturè ponderatis depositionibus Testium, & alijs instrumentis ab Appellante productis, per hanc nostram Sententiam, quam de Diffinitorum nostrorum consilio, & assensu ferimus, DECLARAMVS, & dicimus malè fuisse à memorato Iudice interlocutum, & benè appellatum. Quapropter causam à prædicto Delegato ad nostrum Ordinarium Tribunal auocamus. Dat.&c.

Ego N.Minister Prouincialis.
Ego N.Custos.
Ego N.Diffinitor.
Ego N.Diffinitor.
Ego N.Diffinitor.
Ego N.Actuarius.

Quod si iudicata fuerit Appellatio insubsistens, debet dici.

Declaramus, & dicimus benè fuisse à memorato Iudice interlocutum, & malè à prædicto Fr.N. appellatum. Quapropter, non obstante prædicta Appellatione, debere prædictum Iudicem in Causa procedere, iuxta sibi à Nobis datam commissionem decernimus, & pronunciamus. Dat.&c.

Debet autem Processus factus à Iudice ad quem, *simul cum Sententia, mitti ad Iudicem* à quo *appellatum fuit, & totum inseri inter Acta, si Appellatio fuerit iudicata insubsistens. Si verò Sententia fuerit ad fauorem Appellantis, Causa debet terminari à Iudice*, ad quem, *iuxta exigentiam, & formulas procedendi suprà traditas.*

ADNOTATIO I.

XIX. *Aduertendum, quod si causæ Appellationis ab interlocutoria pendeant, non à probatione Testium, sed à puncto iuris, Reus appellans debet producere fundamenta legalia, ob quæ ipse appellauit; nec enim tunc examinandi sunt Testes ad probandum factum; sed tantùm perpendenda iura, an per ea probetur iustitia causarum Appellationis. Quod si Reus Appellans sit idiota, & petat à Iudice* ad quem *Patronum doctum, vt sua iura firmiter deducat; debet iste sibi indulgeri.*

ADNOTATIO II.

XX. *Aduertendum secundò, quod quæ dicta sunt de probandis causis Appellationis, debent pari modo seruari in probandis causis Recusationis Iudicis Delegati: tali enim casu, causæ non essent probandæ coràm Arbitris, sed coràm Ordinario Delegante, vt aliàs diximus. Licet meliùs sit, quod Ordinarius alium non suspectum deleget, quàm quod perdatur tempus in probandis causis Recusationis, quæ licet semiplenè tantùm probentur, & dubiæ remaneant, nihil minus remouent Iudicem à prosecutione Causæ.*

XXI. Forma tenenda à Iudicibus Delegatis à P. Generali ad cognoscendum de causis Appellationis ab interlocutoria.

Videnda sunt, quæ scripsimus Par.I. Tit. Sententia num. 147. & seqq. *& incipiendus Processus, prout sequitur.*

In nomine Domini, Amen. Cum à Reuerendissimo P. N. Ministro Generali missæ

missæ fuerint ad infrascriptos Patres literæ tenoris sequentis &c. *& registrentur per extensum literæ Commissionales* RR. PP. N. & N. commissionem sibi demandatam, vt par est, exequi volentes, coràm se congregatos in camera &c. vbi suum Tribunal erexerunt, vocare fecerunt Me F. N. & in præsentia PP. FF. N. & N. Testium ad hoc specialiter vocatorum, & adhibitorum, à me iuramentum fidelitatis exegerunt, quod præstiti, tacto pectore more Sacerdotum; & Notarium creaurunt ad effectum, vt sibi pro Actuario in Causa, vt præfertur ipsis demandata, inseruirem. Acta sunt hæc &c.

Ego Fr.N.Delegatus.
Ego Fr.N.Delegatus.
Ego F.N.fui Testis.
Ego F.N.fui Testis.
Ego N.Actuarius.

Consequenter vocatus fuit coràm prædictis Fr.N. qui Appellationem interposuit ad prædictum Reuerendissimum P.Generalem, & illi iussum, vt Acta sibi consignata à Iudice, à quo appellauit, produceret. Qui exhibuit inuolucrum quoddam clausum, & sigillatum sigillo minori Prouinciæ N. & dixit inibi contineri Acta omnia processualia sibi consignata à Iudice *à quo*. Quibus habitis pro tunc fuit dimissus. Aperto autem prædicto inuolucro, & lectis per Me infrascriptum prædictis Actis, audientibus prædictis RR.PP. Commissarijs; communicato inter se consilio, & pluribus hic indè propositis maturatis, & discussis, TANDEM vnanimi consensu pronunciauerunt causas Appellationis à prædicto interpositas, esse de iure legitimas, & decreuerunt, esse ab ipsis vlteriùs procedendum, prout & procedere determinarunt ad videndum super iustitia earundem causarum in facto. Acta sunt hæc Die &c.

Ego Fr.N.Commissarius.
Ego Fr.N.Commiss.

ADNOTATIO.

XXII. *Aduertendum, quod si Commissarij aduerterint causas Appellationis de iure non subsistere, debent absque vlteriori inquisitione, Acta denuo sigillare, & Causam remittere ad Iudicem* à quo *fuit appellatum; nisi ibi appellationem, quæ de iure non debebat admitti, admisisset; tali enim casu, quantumuis Iudices* ad quod *declararent, causas Appellationis de iure non subsistere, nil minùs Causa non reuerteretur ad Iudicem* à quo, *& hoc in pœnam suæ negligentiæ, siue ignorantiæ cum detulerit Appellationi, cui de iure deferre non debuit, vt diximus* Par.I.Tit.Sententia num.148. *Debet autem describi totum, vt sequitur.*

Consequenter vocatus fuit coràm prædictis Fr. N. &c. *vt num. superiori &c.* Tandem vnanimi consensu pronunciauerunt, causas prædictæ Appellationis propositas à memorato Fr.N. Appellante, non esse de iure legitimas, neque admittendas, sicut & eas non admisit Iudex *à quo*, cum eidem Appellanti apostolos refutatorios concesserit. Proindè decreuerunt remittere Appellantem, cum Actis transmissis sigillatis, ad prædictum Iudicem, vt Causam incœptam terminet; prout præsenti Decreto remittunt. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N.Commissarius.
Ego N.Commissarius.
Ego N.Actuarius.

XXIII. Forma prosequendi cognitionem causarum Appellationis ab interlocutoria.

Vocatus fuit coràm RR.PP.Commissarijs, qui supra, idem Fr. N. Appellans, iussumque illi fuit, vt produceret iura, Testes, Scripturas, siue alia documenta, quibus probare possit, causas à se interpositæ Appellationis in facto subsistere. Qui &c. *Hic describi debet totum, quod Appellans exponet; potest enim dicere, quod grauamen super quo appellauit apparet ex ventre processus; vel producere Testes ad probandum aliquod factum, ex quo resultat grauamen; vel proponere iura, literas, siuè alia documenta ad probandum intentum suum; & omnia hæc debent exactè in processu describi.*

ADNOTATIO.

XXIV. *Potest etiam dari casus, quod Reus inueniat, siue suspicetur, Acta transmissa esse vitiata, ex eo quod non inuenitur in ijs aliquod expressum faciens ad sui fauorem,*

uorem, *quod tamen factum fuit*, *& in Actis originalibus reperitur*. *Tali casu*, *ad instantiam eiusdem Rei*, *debent Commissarij scribere ad Iudicem* à quo, *& mittere ad eum Acta sigillata*, *quæ ipse tradidit Appellanti*, *ordinando*, *quod acta illa collationare faciat cum originali*, *citata parte*, *(putà aliquo ex Amicis*, *seu confidentibus nominatis ab Appellante) & assistente collationi ipsi*. *Potest verò factum describi*, *vt sequitur*.

Comparuit coràm RR. PP. Commissarijs Fr.N. qui appellauit, vt supra in Actis; & dixit, quod cum intellexerit, inter Acta transmissa non contineri, quod &c. *Et hic describatur factum*, *siuè aliud*, *quod ommissum fuerit*, quod tamē pro certo habet, contineri in Actis originalibus; suspicatur proindè, Acta prædicta, ad sui grauamen, fuisse transmissa manca, decurtata, & adulterata. Instat proindè, quod Actis ita transmissis nulla fides adhibeatur, donec ipsa collationata sint, citata Parte, puta P.Fr.N. siue P.Fr.N. quos ipse Comparens eligit, & nominat in Procuratores suos coniunctim, seu diuisim, vt nomine ipsiusmet Comparentis, collationi faciendæ personaliter interueniant. Reseruato sibi iure, quando opportunum erit, si Acta ipsa inuenientur vitiata, agendi contra eos, quorum malitia, seu dolo, fuerint adulterata. Qui RR. PP. Commissarij responderunt se esse præstituros, quę de iure competere iudicabunt. Acta sunt hæc &c.

Ego N.Commissarius.
Ego N.Commissarius.
Ego N.Actuarius.

Considerata à RR. PP. Commissarijs supradicta petitione facta à Fr. N. Appellante, & ab ipsis iudicata legitima, annuendum esse petitis decreuerunt. Vndè ad ipsorum mandatum scriptæ, & directæ fuerunt ad A. R. P. Ministrum Prouinciæ N. literæ tenoris sequentis.

A.R.P. Remittimus ad P.V. acta, quæ à Nobis fuere transmissa per Fratrem N. qui appellauit à Sententia interlocutoria per vos lata in Causa, quæ coram Vobis actitatur, contrà memoratum Fratrem N. Nam licet per Actuarium vestrum fuerint subsignata, & authenticata, apposito sigillo Officij vestri, tamen contrà illa exceptum coram Nobis est à prædicto Appellante, qui asserit, se suspecta habere talia Acta, tanquam non fideliter collationata, & non integraliter transumptata. Quapropter auctoritate Reuerendissimi P. Generalis Nobis delegata, Vobis iniungimus, vt Acta prædicta ad Nos transmissa fideliter collationare faciatis, citatis priùs PP. FF.N. & N. electis à prædicto F. N. in Procuratores suos ad hoc, vt ambo, siue quilibet ex ipsis collationi faciendæ interueniat, & illi subscribat. Confidimus autem P.V. A. R. esse, (vt iniungimus, & de iure est,) fideliter præstituram, & Acta prędicta, vt præfertur, ad Nos sigillata transmissuram. Valeatis. Dat. &c.

Ego N.Commissarius Delegatus.
Ego N.Commissarius Delegatus.
Ego N.Actuarius.

XXV. Forma tenendi à Ministro Prouinciali post receptum mandatum suprascriptum.

Cum A.R.P. Minister Prouincialis recepisset mandatum sibi factum à RR. PP. Commissarijs Delegatis à Reuerendissimo P. Ministro Generali in causa Appellationis interpositæ à Fr.N. Reo prætenso, prout in actis &c. volens, vt par est, illud exequi, vocare coram se fecit PP.FF. N. & N. & ipsis significauit se esse nominatos à prædicto Fr. N. in Procuratores suos, vt coniunctim ambo, siue vnus ex illis assisterent collationi Actorum transmissorum faciendæ cum originali. Qui Patres prædicti nominationi prædictæ de se factæ consenserunt, & ad mandatum A.R.P. iurarunt, se fideliter præstituros munus suum, & collationi prædictæ faciendæ interuenturos. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N.Procurator.
Ego N.Procurator.
Ego N. Actuarius.

Facta autem collatione cum interuentu vnius, *seu amborum Procuratorum in calce eorundem Actorum describi debet*, *prout sequitur*.

Præsens copia extracta fuit ab Actis originalibus, & de verbo ad verbum fideliter cum illis collationata, citatis, & interuenientibus collationi prædictæ PP.

FF.N.& N.Procuratoribus Fratris N.prout suprà. In quorum &c.Dat.die &c.

Ego N. Procurator.
Ego N. Procurator.
Ego F.N.Actuarius.

Exindè debet in præsentia eorundem Procuratorum sigillari, & illis consignari, vt transmittant ad Commissarios; ne fortè, facta collatione, Actuarius mutaret aliqua folia, & denuò acta vitiaret. Sed meliùs fiet, si in calce cuiuslibet folij collationati Procuratores se subscribant, hoc enim pacto non poterunt mutari folia; & tunc non est necessè, quod Acta coram Procuratoribus sigillentur, neque illis consignentur.

ADNOTATIO I.

XXVI. *Aduertendum, quod si notabilis aliqua alteratio in præiudicium Appellantis fuerit inuenta, debet adnotari ab Actis primo transmissis; vt possit detegi vitiatio actuum, & conuinci Vitiator, si interuenerit malitia, & dolus. Debet vero factum describi, vt sequitur, & circa hoc Procuratores sint valdè attenti.*

Facta collatione Actuum, inuenta sunt vitia sequentia.

Primò. Fol.&c.copiæ,linea &c.habetur sic,& sic &c. in originali verò folio &c. habetur sic,& sic &c.

Secundò. Fol.&c.copiæ, linea &c.habetur sic &c. in originali verò fol. &c. habetur sic &c.

Tertiò.Fol.&c.copiæ,post lineam &c. sequitur sic &c. in originali autem fol.&c. sequitur sic &c. vndè omissum fuit in copia hoc, & hoc &c.In quorum &c.

Ego N. Procurator.
Ego N.Procurator.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO II.

XXVII. *Si euidenter constiterit de dolosa vitiatione Actuum primo transmissorum in præiudicium Appellantis, poterit iste agere contrà Actuarium, vtpotè corruptorem præsumptum; actio autem debet intentari coram Ministro Generali; hoc tamen erit postquam Causa principalis fuerit totaliter terminata.*

XXVIII. Forma terminandi cognitionem Causarum Appellationis.

Præsentatis Actis, vt suprà dictum fuit, siuè ea fuerint à principio integra, siuè fuerint denuò, vt præfertur collationata, & ad Commissarios transmissa, debent Commissarij eos examinare merita causarum Appellationis, ponderando iura, rationes, scripturas, & alia documenta per Appellantem producta. Quod si necessarium fuerit Testes examinare super Articulis ab Appellante propositis, Commissarij debent eos examinare, seruando formulas datas Sect.4.n.XXXIX. & seqq. *Et tandem debent citare Appellantem ad hoc, quod si aliud habeat adducendum, pro sustinenda sua Appellatione, illud adducat, & forma talis citationis data est suprà* nu.17.vers.Examinatis. *His omnibus peractis deuenire debent ad Sententiam, vt sequitur.*

XXIX. Forma Sententiæ dandæ à Commissarijs super Appellatione interposita ab interlocutoria.

In nomine Domini. Amen. In Causa Appellationis interpositæ à P. Fr.N. super decreto interlocutorio lato per A.R. P.N.Ministrum Prouincialem Prouinciæ N.prout latiùs in Actis contiuetur. Visis causis per prædictum P. Fr. N. Appellantem productis. Visis, & maturè ponderatis depositionibus Testium, rationibus, scripturis, & alijs documentis à memorato Appellante productis. Visis pariter, & benè discussis Actis processualibus; Visis tandem omnibus videndis, ac consideratis considerandis, Nos Iudices Commissarij, à Reuerendissimo P.N.Ministro Generali in hac Causa deputati, Christi nomine inuocato, Deumque præ oculis habentes, vt de illius vultu nostrum iudicium procedat, per hanc nostram Sententiam, quam in his scriptis ferimus.

Dicimus Appellationem interpositam in iure, & facto esse legitimam, & præmemoratum P. Prouincialem malè esse interlocutum. Quapropter Sententiam illius interlocutoriam circumscribimus, & reuocamus; Causamque principalem ad Nos ex integro auocamus; inhibemusque prædicto P. Ministro Prouin-

uinciali, nè ampliùs in memorata Causa se immisceat. Ita pronunciamus, & sententiamus hac die &c.

Ego N. Commissarius.
Ego N. Commissarius.
Ego N. Actuarius.

Si verò Appellatio non sustineatur scribi debet, vt sequitur.

Dicimus Appelationem interpositam non sustineri, & benè à præfato A. R. P. Prouinciali esse interlocutum, & malè ab Appellante fuisse appellatum; proindè Causam, prout de iure, terminandam, ad eundem P. Prouincialem remittimus. Ità pronunciamus &c.

ADNOTATIO I.

XXX. *Aduertendum, quod, sicut probauimus* Tit. Canones num. 122. & seqq. *si Causa Appellationis, seu Recusationis sit Iudici turpis, siue Iudex procedat, ex Officio, ipse debet audiri à Iudice* à quo; *& proindè si ipse instet, & impugnet probationes factas ab Appellante, pro sustinenda Appellatione, debet à Commissarijs admitti, vt de Arbitris dictum fuit suprà* Sect. 8. num. XVIII. *Tali ergo casu, in processu adnotari debent Acta omnia, quæ mittentur scripta à Iudice* à quo, *pro inualidanda Appellatione, & etiam in Sententia Commissariorum debet adnotari; quod ponderata sint ea, quæ producta fuerunt à Iudice* à quo, *pro annullanda Appellatione.*

ADNOTATIO II.

XXXI. *Aduertendum secundò, quod si Causa Appellationis sustinebitur, Commissarij debent cognoscere de Causa principali, quæ ad illos remanet, ex tali titulo deuoluta. Vnde tenentur Causam continuare vsque ad Sententiam diffinitiuam exclusiuè, siuè inclusiuè, iuxta tenorem Delegationis sibi commissæ. Continuationis autem processus, formam non damus, quia illa est seruanda, quam, iuxta casuum exigentiam, in superioribus dedimus.*

XXXII. Forma voti Consultorum, quandò Generalis committit reuisionem Processus in casu Appellationis à Sententia Diffinitiua.

Contigit aliquandò, & vt in pluribus, quod in casu Appellationis à Diffinitiua, Generales grauioribus curis distracti, nequeunt per se lustrare processus, ideò committunt aliquibus viris doctis reuisionem Causæ, ordinantque illis, vt referant cum voto. Pariter potest dari casus, quod etiam in casu Appellationis ab interlocutoria, Generalis remittat Causam ad aliquos Commissarios in partibus, prout suprà dictum est, reseruato sibi iure pronunciandi super meritis Appellationis. Talibus in casibus Consultores, siue Delegati benè aduertant, quæ scripsimus Tit. Sententia num. penult. & num. finali, *& relationem cum voto suo debent formare, vt sequitur.*

Reuerendissime Pater.

De mandato Reuerendissimæ P. V. Nos infrascripti vidimus, & examinauimus acta processualia in Causa actitata coràm Ministro Prouinciali Prouinciæ N. contrà Fratrem N. diffamatum, *siuè* denunciatum, *siuè* accusatum de &c. *Et hìc apponatur titulus processus fabricati, siuè delicti, super quo facta fuit inquisitio.* Vidimus pariter processum defensiuum, iura deducta, & omnia alia proposita à P. N. Patrono, ad tutelam, & excusationem præfati Fr. N. Appellantis. Vidimus insuper responsionem ad prædicta datam à P. F. N. pro parte Fisci; & replicationem è contra factam in fauorem prædicti Appellantis à præmemorato P. Fr. N. Patrono. Vidimus tandem Sententiam latam per Diffinitorium prædictæ Prouinciæ, & Appellationem super super illa interpositam ad Reuerendissimam P. V. Maturè autem, & ad normam iuris, iuxtà nostri ingenioli tenuitatem hincindè omnia contulimus, & ponderauimus, & inuenimus, quod &c. *Hìc autem debent fideliter recenseri, quæ, deductis exceptionibus, & omnibus in contrarium facientibus, remanent seu plenè, seu semiplenè, seu præsumptiuè de iure probata; siue spectent delictum pro, vel contra Reum; seu modum procedendi legitimum, vel non, pro, vel contra Iudicem; seu grauitatem Sententiæ congruentem, vel non, delicto, iuxta Constitutiones &c.* Quapropter sumus in voto, quod &c. *& hic, iuxta causarum varietatem, debet exprimi, vel quod Reus sit absoluendus* simpliciter, *aut cum clausula* rebus sic stantibus; *vel quod* Sententia vt nimis grauis moderetur; *vel circa speciem, vel circa extensionem, seu durationem pœ-*

na; vel quod eadem Sententia plenè sustineatur, & Reus malè, & temerariè appellauerit; & ideò ad normam Statutorum Ordinis pœna sit illi duplicanda. Ità saluo &c. sentimus hac Die &c.

Ego N. Consultor.
Ego N. Consultor.

XXXII. Forma Sententiæ dandæ à Ministro Generali in casu Appellationis à Diffinitiua.

In nomine Indiuiduæ Trinitatis, ac Beatissimæ Virg. Mariæ. Amen. Christi Iesu Sacrosancto nomine inuocato Nos Fr. N. totius Ordinis Minorum Minister Generalis, ac Iudex Ordinarius, visis, & diligenter consideratis omnibus, & singulis actitatis in Causa, & Causis discussis coram P. N. Ministro Prouinciali Prouinciæ N. contra Fr. N. diffamatum, *siuè* denunciatum, *siuè* accusatum, de &c. *& hic exprimatur delictum, de quo facta fuit inquisitio*. Visis item omnibus productis in iure, & facto ad fauorem prædicti Fr. N. Visa pariter Sententia Diffinitiua contra eundem prolata per Diffinitorium memoratę Prouinciæ N. Visa tandem Appellatione ad Nos interposita, ipsiusque causis, iuribus, & probationibus coram Nobis productis ad ipsam sustinendam consideratis, & maturè pensatis, & plenè discussis totius Causæ meritis, auditoq; consilio Patrum Consultorum de mandato nostro ad hoc deputatorum. Visis tandem omnibus videndis, & consideratis considerandis, per hanc nostram Diffinitiuam Sententiam, quam de consilio prædictorum in his scriptis ferimus.

Christi Iesu Sacrosancto nomine repetito, vt de ipsius vultu nostrum iudicium prodeat, Nos Fr. N. Minister Generalis &c.

Dicimus &c. *Et hic ponatur tenor Sententiæ absolutoriæ, seu condemnatoriæ, iuxtà casuum varietatem*.

Ità pronunciauimus Nos, qui suprà pro Tribunali sedentes hac Die &c.

Ego N. Minister Generalis.
Ego F. N. Secretarius Generalis.
Ego F. N. fui Testis.
Ego F. N. fui Testis.

SECTIO

SECTIO DECIMA.

In qua pro ſingulis caſibus recapitulantur Formulæ tenendæ in conſtruendis Proceſſibus.

I. ANTEQVAM peculiares, ac ſpecificæ Formæ procedendi recapitulentur, iuxtà tradita in Sectionibus præcedentibus, neceſſarium eſt recapitulare quædam generalia, quæ occurrere poſſunt in omni forma, & modo procedendi. Si enim diuerſitatem caſuum, iuxtà quos poſſunt talia generalia accidere, vellemus in omni, & ſingula recapitulatione recenſere, fierent inutiles repetitiones. Ideò antecedenter, & ſeparatim eam damus.

II. Recuſatio Iudicis, & aliorum interuenientium iudicio.

Recuſatio Iudicis, quę poteſt fieri ante Viſitationem generalem iudicialem, habetur *Sect. 1. num. XVI.*

Si autem incœptus ſit Proceſſus, recuſatio proponenda eſt, iuxtà formam datam *Sect. 1. num. XXIII.*

Si Reus non poteſt habere præſentiam Iudicis, vel ipſum adire ex metu reuerentiali, poteſt Recuſationem proponere coràm honeſtis viris, iuxtà formam datam *Sect. 1. num. XIX.*

Si non inuenit Teſtes, qui velint aſſiſtere, poteſt publicare Recuſationem per modum edicti, cuius forma data eſt *Sect. 1. num. XX.*

Iudex autem recuſatus, audita recuſatione debet interponere decretum, iuxtà diuerſitatem modorum, quibus fuerit propoſita Recuſatio; & forma Decreti habetur *Sect. 1. num. XXII.*

Si recuſandus ſit Notarius, Peritus, Conſiliarius &c. talis Recuſationis forma habetur *Sect. 1. num. XXV.*

Si recuſandus ſit aliquis de Diffinitorio, forma traditur *Sect. ſexta numer. XXXVIII. & XXXIX.*

III. Probatio Corporis Delicti.

Si Corpus Delicti reliquit veſtigium poſt ſe, ſed tamen diſparuit ante aduentum Iudicis; vel ſi delictum de ſui natura nullum veſtigium reliquit, Corpus Delicti probatur per Teſtes, & forma habetur *Sect. 4. num. XI.*

Si manet veſtigium delicti, quod euidenter ex ſe apparet, probatur per Viſitationem Iudicis, cuius forma traditur *Sect. 3. num. I.*

Mox examinantur Teſtes, qui interfuerunt Viſitationi, iuxtà formam datam *Sect. 3. num. IX.*

Si malitia delicti non eſt ex ſe euidens, ſed debent adhiberi Periti ad iudicandum de illa, præmitti debet Decretum de adhibendis Peritis, & eius forma habetur *Sect. 3. num. V. verſ. Cum A. R. P. viſitaſſet &c.*

Si Periti adhibendi ſunt Sæculares, petenda eſt licentia ab eorum Iudice, iuxta formam datam eadem *Sect. 3. num. V. verſ. Illuſtriſſime.*

Mox examinandi ſunt, ſecundùm formam datam *Sect. 3. num. IV. & V.*

Si agatur de vulneribus, quæ à Iudice, ratione periculi, viſitari non poſſunt, examinandus eſt Chirurgus, & forma traditur *Sect. 3. num. VII.* Et poſteà examinandus eſt Vulneratus, & forma habetur *Sect. 3. num. VIII.*

Si agatur de veneno examinandi ſunt Medici, cuius forma habetur citat. *Sect. 3. num. VI.*

Si agatur de defloratione, examinandæ ſunt Obſtetrices, & forma traditur *Sect. 3. num. X.*

Si agatur de furto, Corpus Delicti probatur, iuxta formam datam *Sect. 3. num. XI.*

Si

Si agatur de falsificatione Scripturæ, onetæ &c. probatur Corpus Delicti, secundum formam, quæ habetur *Sect.* 3. *num.XIII.*

Si agatur de Libello famoso, probatur per Testes, qui viderunt ipsum affixum, & forma datur *Sect.* 4. *num.XI.*

Si Corpus Delicti est extra iurisdictionē Iudicis Regularis, & manet iam probatum coram Iudice Sæculari, eius descriptio, & probatio desumitur à processu facto per Iudicem Sæcularem, & inseritur in processu Regulari; & forma datur *Sect.* 3. *n.XIV.*

Si verò non est pronatum in alio Tribunali, seruanda est forma, quæ traditur *Sect.* 3. *num.XVI.*

IV. Examen Testium.

Ante examen Testium consideranda unt, quæ scripsimus *Sect* 4. *à nu.I.ad IX.* circa generalia, quæ seruanda sunt in examine Testium. Examen Testium describitur initiatiuè iuxta formam traditam *Sect.* 4. *num.X.* Et concluditur secundùm formam datam citata *Sect.* 4. *num. XIII.*

Si ex aliqua causa examen non potest vno contextu compleri, interrumpitur, & ex post continuatur, iuxtà formas traditas eadem *Sect.* 4. *nu.XVII. & XVIII.*

Si Testis simpliciter vocatus ad examen non vult comparere, debet citari iudicialiter, & formæ habentur *Sect.* 4. *num. XLVIII. & seqq.*

Si Testis à parte productus est omninò inhabilis, potest ante examen contrà ipsum proponi exceptio nè examinetur; & forma ad hoc datur *Sect.* 4. *num.LXVI.* Et quomodo se gerere debeat Iudex sibi proposita exceptione habetur forma eadem *Sect.* 4. *num.LXIX. & seqq.*

Si delictum probandum est per Testes, seruetur forma data *Sect.* 4. *num.XI.*

Si delictum est manifestum, & ignotus Delinquens in casu homicidij, seu vulnerationis, vel percussionis, traditur forma *Sect.* 4. *num.XX.* In causa furti datur forma citata *Sect.* 4. *num.XXI.*

In causa Libelli famosi, traditur forma *Sect.* 4. *num.XXII.*

Si delictum est notorium, & Delinquens extraiudicialiter scitur, siue indiciatus est, in Causa vulnerationis seruatur forma data *Sect.* 4. *num.XXV.*

In causa furti traditur forma eadem *Sect.* 4. *num.XXVII.*

In Causa Libelli famosi habetur forma citata *Sect.* 4. *num.XXVIII.*

Et pro recognitione illius scripturæ per comparationem literarum, obseruatur forma descripta supradicta *Sect.* 4. *num.XXIX. & seqq.*

In Causa suspecti consortij habetur forma eadem *Sect.* 4. *num.XXXI.*

In Causa lapsus carnis consummati, traditur forma *Sect.* 4. *num.XXXII.*

In Causa copulæ carnalis attentatæ videatur forma data eadem *Sect.* 4. *num. XXXIII.*

In Causa conspirationis in Superiorem seruetur forma, quæ posita est *Sect.* 4. *num.XXXIV.*

In Causa Apostasiæ habetur forma eadem *Sect.* 4. *num.XXXVI.*

Si Delictum, & Delinquens est notorius, obseruatur forma descripta supradicta *Sect.* 4. *num.XLIII.*

Si Testes examinandi sunt super indicijs de inimicitia, traditur forma *Sect.* 4. *num.XXXVII. & XXXVIII.*

Si de amicitia, & familiaritate habetur forma eadem *Sect.* 4. *num.XXXIX.*

Si de confessione extraiudiciali extat forma *Sect.* 4. *num.XXXV.*

Si examinandi sunt Testes præsentati à Parte, teneatur forma tradita *Sect.* 4. *num.XL.*

Si Testis est pertinax, seu irreuerenter se gerit coram Iudice, punitur ad formam datam *Sect.* 4. *num.LIV.*

Si negat scire delictum, cui constat interfuisse torquetur iuxta formam datam *Sect.* 4. *num.LVI.*

Si aliud dicit cum iuramento, & aliud sine iuramento, torquetur, & habetur forma eadem *Sect.* 4. *num.LVII.*

Si est varius, vacillans &c. torquetur iuxta formam traditam *Sect.IV. num.LX.*

Si cùm varietate adest suspicio subornationis, torquetur iuxta formam datam citata *Sect.* 4. *num.LXIII.*

Si Testis torquendus non est Subditus Iudicis Regularis seruanda est forma data *Sect.* 4. *num.LXIV.*

Si Testis inhabilis torquendus est ad purgandam infamiam, seruetur forma descripta suprà *Sect.* 4. *num.LXV.*

V. Rei constitutio, & examen.

Si Reus est de fuga suspectus, debet carcerari ad custodiam, & formam dedimus *Sect.* 5. *num.II.*

Si

Si Reus est absens, citandus est per literas, & forma habetur *Sect.5.n.IX.*

Si Reus est fugitiuus, citatur per Monitorium, cuius forma datur *Sect.5. num. X.& XI.*

Et si reuertatur à fuga, seruatur forma data *Sect.5.num.XII.*

Si Reus citatus, vult ex legitima causa, recusare Iudicem, debet seruare formã datam *Sect.5.num.XIV.*

Pro primo constituto seruatur forma data *Sect.5.num.XV.*

Pro secundo habetur forma tradita *Sect.5.num.XVIII.*

Pro vltimo constituto tenenda est forma descripta *Sect.V.num.XIX.*

Sj Reus non vult respondere absolutè, aut non præcisè; vel est vacillans; vel est inter contradictoria non concordabilia, cogitur per torturam, & in tortura examinatur iuxta formam datam *Sect.5. num.XX.& seqq.*

Si Reus confrontandus est cum Testibus, seruabitur forma tradita *Sect. 5. num.XXV.*

Si confrontandus cũ Socio criminis, teneatur forma prescripta *Sec.5.n.XXVI.*

Si recognoscendus est à Testibus, obseruetur forma data *Sect.5. num.XXIX.*

Si Reus neget se esse eum, qui fuit aliàs condemnatus in contumacia, fit recognitio iuxtà formam datam *Sect.5.nu. XXX.*

Si Reus delinquit coram Iudice punitur iuxtà formam datam *Sect.5. n.XXXII.*

Si delictum est notorium Reus examinatur, vt habetur *Sect.5.nu.XXXIV.*

Si Reus repertus est in fragranti delicto, examinatur iuxtà formam datam *Sect.5.num.XXXVI.*

VI. Defensiones.

Decreta à Iudice concessione Defensionum, si Reus illis renunciet, teneat formam traditam *Sect.6.num.II.*

Si acceptat terminum defensorium, & Patronum eligit, teneat formam datam *Sect.6.num.III.*

Si Patronus electus renuat acceptare munus, compellatur iuxtà formam datam *Sect.6.num.VII.*

Si Reus vult sibi ipsi formare Defensiones, & sit carceratus, concedi debet illi Procurator, & forma datur *Sect.6. n.IX.*

Si petitur à Patrono, seu Procuratore, prorogatio termini, siue aliud ad Defensiones necessarium, teneantur formæ datæ *Sect.6.num.XI.& XV.*

Si proponantur Articuli interrogatorij Iudici à Patrono, seruetur forma data *Sect.6.num.XVIII.*

Et Iudex Articulos corrigat, secundùm formam datam *Sect.6. num.XX.*

Si Testes sint repetendi; hoc fiat iuxta formam, quæ habetur *Sect.6. nu.XXI. & seqq.*

Si petitur à Iudice fabricatio processus defensiui proponantur Articuli secundũ formam traditam *Sect.6.num.XXVI.*

Citetur à Iudice Patronus ad producendos Testes, & forma traditur *Sect.6. num.XXX.*

Si aliquis Testis renuerit examinari, Patronus instet, vt compellatur ad ferendum testimonium, & forma traditur *Sect.6.num.XXXI.*

Si Iudex in examine Testium aliquo modo deficiat, & Patronus ipsum, vt suspectum vult recusare, seruet formam datam *Sect.6.num.XXXII.*

Si Iudex aliquid faciendum fauore Rei omiserit, Patronus petat reparationem omissorum, iuxtà formam datam *Sect.6.num.XXXIII.*

Defensiones fiant, & presententur secundum formam datam *Sect.6. numer. XXXV.& seqq.*

Si loco Defensionum Reus vult se cõponere cum Fisco, petat Compositionem, cuius forma datur *Sect. 6. nu.XXXVII.*

Si Reus habet suspectos aliquos de Diffinitorio, potest ipsos recusare; & forma traditur *Sect. 6. num. XXXVIII. & XXXIX.* Aut si Prouincialis vult excludere Diffinitorem *ibidem num.XL.*

Si Reus in Tortura confessus est, petitur, & datur copia Actorum; fiunt, & præsentantur desensiones, iuxtà formam datam *Sect.7.num.XXXVIII.*

Fiunt responsiones pro parte Fisci, & replicationes pro parte Rei, & forma tradita est *Sect.7.num.XLI.& seqq.*

VII. Tortura.

Ante Decretum de Tortura inferenda, conuocari debet Diffinitorinm, & forma traditur *Sect.7.num.I.& II.*

Si ex legitima causa, adhibendi ad consilium sint Patres alij periti, seruanda est forma data *Sect.7.num.III.*

Ante

Antè executionem Torturæ præmittitur Decretum, cuius forma descripta est *Sectio.VII. num. V.*

Si Tortura inferatur per. Arctationem simplicem, seruetur forma tradita, *Sectio.VII. num. VI.*

Si per qualificatam, teneatur forma tradita, *Sectio.VII. num. VII.*

Si per flagellationem, fiat vt præscribitur *Sectio.VII. num. X.*

Si per sibilos, obseruetur forma præscripta *Sectio.VII. num. XI.*

Si per funem, habetur Forma *Sectio. num. XIV. & seqq.*

Si per ignem, traditur Forma *Sectio. VII. num. XXIX. & seqq.*

Si Tortura sit replicanda, habetur Forma *Sectio.VII. num. XXXI.*

Si danda sit Tortura super Complicibus, seruetur Forma data. *Sectio. VII. VII. num. XXXIII.*

Post Torturam si Reus confessus est crimen, debet ratificari confessio iuxta Formam traditam. *Sect.VII. n.XXXVI.*

Traditur copia actorum *Patrono. Sectio.VII. num. XXXVIII.*

Nouæ defensiones præsentantur. *Sectio.VII. num. XL.*

Illis respondetur pro parte Fisci post assignationem Aduocati Fiscalis iuxta Formam datam. *Sect.VII. num. XLI. & XLII.*

Replicatur contrà pro parte Rei. *Sect. VII. num. XLIII.*

VIII, Sententia.

Generalis Forma Sententiæ ferendæ traditur. *Sectio.VIII. num. V.*

Si est Sententia absolutoria ob Delictum non commissum, seruatur Forma tradita. *Sectio.VIII. Sectio VII.*

Si ex absolutoria Rei non inuenti culpabilis, quia indicia non sufficerunt ad Torturam, fiat, vt dicitur *Sectio. VIII. num. VIII.*

Si est absolutoria ob indicia sufficienter purgata per Torturam, habetur Forma. *Sectio.VIII. num. IX.*

Si est absolutoria Rei, & Accusatoris, seruatur Forma data. *Sect. VIII. num. X.*

Si est absolutoria Rei, & condemnatoria Accusatoris, fertur secundùm Formam datam *Sectio.*VIII. *num.* XI.

Si est condemnatoria contrà Reum conuictum per Testes, traditur Forma. *Sectio.*VIII. *num.* XII.

Si est condemnatoria Rei confessi, fertur iuxtà Formam traditam. *Sectio.*VIII. *numero* XIII.

Si pœna danda sit citra, vel vltra Statutariam, obseruatur Forma expressa. *Sectio.*VIII. *num.*XV.

Si pœna extraordinaria sit danda ob delictum non plenè probatum, Sententia condemnatoria erit secundum Formam expressam. *Sectio.*VIII. *num.*XVI.

Si Delictum fuerit Notorium, Sententia condemnatoria fertur iuxta Formam datam *Sectio.*VIII. *num.*XX.

Si Reus deprehensus est in fragranti, datur Sententia iuxtà Formam descriptam. *Sectio.* VIII. XXI.

Si Sententia pronuncietur contrà Reum contumacem, & absentem, obseruetur Forma tradita. *Sect.*VIII. *nu.* XXII.

Si Reus petierit, & obtinuerit compositionem cum Fisco, Sententia dabitur secundum Formam datam. *Sectio.* VIII. *num.* XXIII.

IX. Appellatio.

Appellatio ab interlocutoria interponitur, vt præscribitur *Sectio.*IX. *nu.* II.

Si non potest interponi coràm Iudice, fiat coràm honestis Viris, & Forma traditur *Sectio.*IX. *num.* V.

Vel fiat per modum edicti iuxtà Formam datàm. *Sectio.*IX. *num.* VI.

Appellatio à Sententia Diffinitiua fit secundum Formam traditam. *Sectio.* IX. *num.* VII.

Apostoli refutatorii concedendi sunt ad Formam expressam. *Sectio.*IX. *num.*IX.

Reuerentiales autem iuxtà Formam traditam. *Sectio.*IX. *num.* XI.

Dimissoriales verò, secundùm Formam da am. *Sectio.*IX. *num.* XII.

Testimoniales tandem traduntur ad Formam datam. *Sectio.*IX. *num.* XV.

X. Processus per viam Inquisitionis Generalis, siuè Visitationis Iudicialis.

1. Præmittitur Visitatio iudicialis. *Sectio.p. num.* XII.
2. Si Visitatio fiat à Commissario Delegato. *Sectio.p. num.* XIII. & XIV.
3. Si Iudex Recusetur antè incœptam Visitationem. *Sectio.* X. *n.* 2.
4. Incipitur Inquisitio specialis. *Sectio.* II. *num.* II.

5. Pro-

5. Probatur Corpus Delicti. *Sectio*. X. *num*. III.
6. Si non probatum concludenter remanet Corpus Delicti, & terminatur processus. *Sectio* III. *numero* XVII.
7. Si probatum plenè est Corpus Delicti fit Decretum. *Sectio*. III. *numero* XVII.
8. Examinantur Testes. *Sectio*. X. *numero* IV.
9. Fit Decretum de Reo constituendo *Sectio*. V. *num*. VII.
10. Carceratur Reus de fuga suspectus. *Sectio*. V. *num*. II.
11. Constituitur Reus. *Sectio*. X. *numero* V.
12. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones. *Sectio*. X. *numero* VI.
13. Decernitur, & exequitur Tortura. *Sectio*. X. *num*. VII.
14. Fertur Sententia. *Sect*. X. *n*. VIII.

XI. Processus per viam Inquisitionis specialis ex Fama, siuè Clamorosa insinuatione præcedente.

1. Processus incipitur. *Sectio*. II. *numero* VII.
2. Probatur Fama. *Sectio*. II. *num*. VII.
3. Fertur Decretum de Fama probata, nec ne. *Sectio*. II. *numero* VII. & X.
4. Probatur Corpus Delicti. *Sectio*. X. *num*. III.
5. Fit Decretum *Sectio*. III. *nu*. XVII.
6. Examinantur Testes. *Sectio*. X. *numero* IV.
7. Fit Decretum de Reo constituendo. *Sectio*. V. *num*. VII.
8. Carceratur Reus de fuga suspectus. *Sectio*. V. *num*. II.
9. Constituitur Reus. *Sectio*. X. *nu*. V.
10. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones, *Sectio*. X. *numero* VI.
11. Decernitur, & exequitur Tortura. *Sectio*. X. *num*. VII.
12. Fertur Sententia. *Sect*. X. *n*. VIII.

XII. Processus per viam Inquisitionis mixtæ.

1. Processus incipitur. *Sect*. II. *nu*. XI.
2. Probatur Corpus Delicti. *Sectio* X. *num*. III.

Prosequitur Processus iuxtà dicta de Inquisitione speciali numero præcedenti.

XIII. Processus per viam Denunciationis.

1. Præmittitur denunciatio, quæ si est oretenùs forma habetur. *Sectio*. II. *numero* XIII.
Si per Libellum, aut per literas, fit vt habetur. *Sectio*. II. *num*. XIV.
Si Denunciator ignorat Delinquentem, seruatur Forma data. *Sectio*. II. *num*. XVIII.
Si denunciatio detur ciuiliter, habetur Forma. *Sectio*. III. *num*. XIX.
2. Incipitur processus. *Sectio*. II. *numero* XII.
3. Si Denunciatio sit contrà Prælatos, aut insignes personas debet conuerti in Accusationem. *Sectio*. II. *num*. XV.
4. Continuatur processus per examen Denunciantis. *Sectio*. II. *num*. XVII.
5. Probatur Corpus Delicti. *Sectio*. X. *num*. III.
6. Fertur Decretum. *Sectio*. III. *numero* XVII.
7. Examinantur Testes. *Sectio*. X. *numero* IV.
8. Fertur Decretum de Reo constituendo, *Sectio*. V. *num*. VII.
9. Carceratur Reus de fuga suspectus. *Sectio*. V. *num*. II.
10. Constituitur Reus. *Sectio*. X. *nu*. V.
11. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones. *Sectio*. X. *numero* VI.
12. Decernitur, & exequitur Tortura. *Sectio* X. *num*. VII.
13. Fertur Sententia. *Sect*. X. *nu*. VIII.

XV. Processus viam Querelæ.

1. Præmittitur querela, cuius Forma datur. *Sectio*. II. *num*. XX.

2. Processus incipitur, & terminatur, vt fit per viam Denunciationis.

XIV. Processus per viam Accusationis.

1. Præmittitur Accusatio, cuius Forma datur. *Sectio*.II. *num*. XXII. Et in præsentatione eius, si opus erit, seruatur cautela data. *Sect*.II. *num*.
2. Initiatur Processus. *Sectio*. II. *numero* XXI.
3. Si Accusator cognoscitur à Iudice, vt Religiosus zelans, acceptetur Accusatio; sin minùs, examinentur Testes super qualitate Famæ Accusatoris. *Sectio*. II. *num*. XXV.
4. Citatur Accusator ad producendos Testes. *Sectio*. IV. *num*. XL.
5. Probatur Corpus Delicti. *Sectio*.X. *num*. III.
6. Fit Decretum. *Sectio*. III. *nu*.XVII.
7. Examinantur Testes. *Sectio* X. *numero* IV.
8. Fertur Decretum de Reo constituendo. *Sectio* V. *num*. VII.
9. Carceratur Reus de fuga suspectus. *Sectio*.V. *num*.II.
10. Constituitur Reus. *Sect*. X. *nu*. V.
11 Conceduntur, fiunt, & præsententur Defensiones. *Sect*.X. *nu*.VI.
12. Citatur Accusator ad opponendum contrà Defensiones à Reo factas. *Sectio*.VII. *num*.XLIV.
13. Communicantur Patrono Rei oppositiones factæ ab Accusatore.
14. Replicatur à Patrono contrà oppositiones Accusatoris. *Sectio*.VII. *num*. XLIII.
15. Decernitur, & exequitur Tortura. *Sectio*.X, *num*. VII.
16. Citatur Accusator ad producenda omnia, quæ habet contrà Reum *Sectio*.VIII. *num*. III.
17. Sententiatur. *Sectio* X. *num*.VIII.

XVI. Processus per viam Exceptionis Ciuilis.

1. Præmittitur Libellus Exceptorius; si est contrà Eligendum, ne eligatur. *Sectio*.II. *num*. XXVIII. Si est contrà Electum ne confirmetur, habetur. *Sectio*.II. *nu*. XXXII.
2. Incipitur Processus. *Sectio*. II. *numero* XXVII.
3. Fxaminantur Testes ab Exceptore producti. *Sectio*. IV. *num*.XL.
4. Fit Decretum de Reo constituendo. *Sectio*.V. *num*. VII.
V. Examinatur Reus. *Sectio*. X. *numero* IV.
6. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones. *Sectio* X. *numero* VI.
7. Citatur Exceptor ad contradicendum Defensionibus. Sectio VII. num. XLIV. vt fit in Accusatione.
8. Replicatur ab Excepto oppositionibus Exceptoris. *Sectio*. VIII. *num*. XLIII. vt fit in Accusatione.
9. Fertur Sententia. *Sectio*. VIII. *numero* XVII.

XVII. Processus per viam Exceptionis criminalis.

1. Præmittitur Libellus Exceptorius. *Sectio*.II. *num*. XXX.
2. Initiatur Processus, & prosequitur vt fit in Accusatione.
3. Fertur Sententia. *Sectio*. VIII. *numero* XVII.

XVIII. Processus ex Officio præcedentibus indicijs in Processu Exceptiuo.

1. Initiatur Processus. *Sectio*. II. *numero* XXXIV.
2. Probatur Corpus Delicti. *Sectio*.X. *num*. III.
3. Fertur Decretum post probationem Corporis Delicti. *Sectio*. III. *num*. XVII.
4. Examinantur Testes. *Sectio*.X. *numero* IV.
5. Fit Decretum de Reo constituendo. *Sectio*.V. *num*. VII.
6. Carceratur Reus, si est de fuga suspectus. *Sectio*.V. *num*. II.
7. Constituitur Reus. *Sectio* X. *numero* V.
8. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones. *Sectio*. X. *numero* VI.

9. De-

9. Decernitur, & exequitur Tortura. *Sectio* X. *num.* VII.
10. Sententia fertur. *Sectio.* VIII. *numero* XVII.

XIX. Processus per viam Notorij.

1. Initiatur Processus. *Sectio.* II. *numero* XXXVI.
2. Probatur Corpus Delicti. *Sectio.* X. *num.* III.
3. Fertur Decretum. *Sectio.* III. *numero* XVII.
4. Examinantur Testes. *Sectio.* IV. *numero* XLIII.
5. Pronunciatur constare de notorietate. *Sectio.* IV. *num.* XLIV.
6. Carceratur Reus, si est de fuga suspectus. *Sectio.* V. *num.* II.
7. Fit Decretum constituendi Reum. *Sectio.* V. *num.* VII.
8. Reus examinatur. *Sectio.* V. *numero* XXXIV.
9. Conceduntur, fiunt, & præsentantur Defensiones. *Sectio.* X. *numero* VI.
10. Sententiatur. *Sectio.* VIII. *numero* XX.

XX. Processus contrà deprehensum in fragranti crimine.

1. Initiatur Processus. *Sectio.* II. *numero* XXXVIII.
2. Si Delinquens captus, & adductus fuerit coràm Iudice, examinentur illi qui adduxerunt. *Sectio.* II. *numero* XXXVIII.
3. Si deprehensus est à Superiore. *Sectio.* II. *num.* XXXVIII.
4. Examinantur Testes. *Sectio* II. *numero* XXXVIII.
5. Visitatur Corpus Delicti. *Sectio.* X. *num.* III.
6. Carceratur Reus, si est de fuga suspectus. *Sectio.* V. *num.* II.
7. Examinatur Reus. *Sectio.* V. *numero* XXXVI.
8. Conceditur illi Patronus, & Defensiones. *Sectio.* VI. *num.* I. & sequent.
9. Sententiatur. *Sectio.* VIII. *numero* XXI.

XXI. Processus contrà Fratres Conuentus, qui rebellarunt ab obedientia Prouincialis.

1. Initiatur Processus, & præmittitur Monitorium. *Sectio.* II. *numero* XXXIX.
2. Fertur, & publicatur contra Fratres Excommunicatio, & affiguntur Cedulones. ibid.
3. Inuocatur auxilium brachij sæcularis. ibid.
4. Carcerantur Rebelles. ibid.
5. Prosequitur Processus, vt supra in Delicto Notorio.

XXII. Processus faciendus à Visitatore, si non reciperetur contumaciter à Fratribus alicuius Conuentus.

1. Initiatur Processus. *Sectio* II. *numero* XL.
2. Præmittitur Monitorium. ibid.
3. Prosequuntur omnia Acta, vt dictum est de Fratribus Conuentus rebellis Prouinciali. ibid.

XXIII. Processus faciendus ab Arbitris in causa Recusantis Iudicis.

1. Initiatur Processus. *Sectio* II. *numero* XLI.
2. Citatur Recusans ad producendos Testes. *Sectio.* IV. *num.* XL.
3. Examinantur Testes producti. *Sectio.* IV. *num.* XL.
4. Citatur Iudex recusatus, si est Ordinarius ad opponendum contrà probationes factas à Recusante. *Sectio* VIII. *num.* XVIII.
5. Sententia fertur. *Sectio* VIII. *numero* XIX.

XXIV. Processus quiuis, qui fiunt â Delegatis.

1. Initiatur Processus. *Sectio* II. *numero* XLIV.
2. Inferuntur literæ patentes. *Sect.* II. *num.* XLIV.
3. Proceditur, vt in Superioribus iuxtà exigentiam Causæ.

XXV. Processus faciendus à Delegato, cui ampliata est iurisdictio.

1. Initiatur Processus, *Sectio* II. *numero* XLVIII.
2. Proceditur, vt in Superioribus, ad Causæ exigentiam.

XXV. Processus faciendus à Iudice Ordinario ex Officio super Delicto cognito incidenter in alio iudicio.

1. Initiatur Processus, *Sectio* II. *numero* XXXVII.
2. Proceditur, vt in Processu ex indicijs emergentibus ex Processu Exceptiuo, *vt suprà num.* XVIII.

SECTIO

SECTIO VNDECIMA.

In qua miscellaneæ Formulæ traduntur circa agenda à Superioribus Prouincialibus, & Localibus,

I. Forma Processus faciendi à Prouinciali pro Expulsione Incorrigibilis ab Ordine.

Videnda sunt omninò, quæ scripsimus Par. p. Tit. Pœnarum à num. 24. ad 45. & à num. 121. vsque ad 165. *Processus verò debet incipi, vt sequitur.*

IN nomine Domini. Amen. Cum A. R. P. N. Minister Prouincialis &c. aduerterit inter suos Subditos connumerari Fratrem N. dyscolum, scandalosum, & plurimis vitijs deditum, qui multa grauia delicta commisit, de quibus, licet punitus fuerit, ad nostrarum legum normam, nunquam tamen resipuit; imò incorrigibilem *de iure* se prodidit; & cum ex sua conuersatione non modica oriatur inter Religiosos conturbatio, & Seculares plurimi ex sua mala vita scandalizentur, imò maximum periculum immineat, ne malo suo exemplo plurimos perdat, & in viam perditionis trahat; cumque omnes paternas exhortationes expertus fuerit, fuisse, & esse inutiles, ad ipsum reducendum ad bonam frugem, decreuit, iuxta Sac. Congr. Decretum, & Ordinis Constitutiones, hoc membrum putre resecare, ne malignitate sua totum corpus Religionis inficiat. Accito igitur Me infrascripto Secretario, quem Notarium creauit in solita forma coràm Testibus infra notatis, decreuit Diffinitorium congregare ad effectum habendi consilium, & assensum, prædictum Fratrem N. incarcerandi, & omnia alia prout de iure peragendi. Acta sunt hæc Die .... &c. In Conuentu &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego Fr. N. Actuarius.

II. Consequenter Anno ...... Mense ...., & Die .... in prædicto Conuentu N. N. in cameram, in qua solet congregari Diffinitorium, ab eodem Admodum R. P. conuocati fuerunt R. P. N. Custos, & R.R. P.P. N.N.N. & N. Diffinitores, & præmissa, vt moris est, Spiritus Sancti inuocatione, portari coràm illis fecit librum ex Archiuio Prouinciæ extractum, in quo adnotata sunt, iuxtà Ordinis Constitutiones, copiæ Sententiarum, pœnitentiarum notabilium, & Monitionum Canonicarum. Et ipso coràm omnibus aperto, legi per Me Actuarium fecit Sententiam olim prolatam contrà supradictum Fratrem N., *siuè* notabilem pœnitentiam datam eidem Fratri N.; quæ registrata est in prædicto libro folio &c. & est tenoris sequentis. *Et scribatur tenor per extensum.*

Similiter aliam Sententiam, *siuè* memoriam notabilis pœnitentiæ eidem similiter inflictam, & notatam in eodem libro folio &c. *Et ponatur eius tenor.*

Pariter aliam Sententiam, *siuè* memoriam pœnitentiæ notabilis præfato Fr. N. incussam, descriptam in memorato lib. folio &c., quæ ità se habet. *Et scribatur itidem tenor illius.*

Quasquidem Sententias, & memorias, omnes Patres Diffinitorij oculariter inspexerunt authenticas in eodem libro. Subiunxit posteà idem A. R. P. Prouincialis, prædictum Fratrem N. minimè post tales pœnitentias fuisse correptum, imò à pluribus Religiosis cordatis, grauibus, non maleuolis, sed omni fide dignis, qui secùm de familia commorati sunt, accepisse, illum esse Fratribus molestum, scandalosum, tumultuosum, crapulæ, & vino deditum, à Choro alienum, orationis mentalis inimicum, mordacem, murmu-

rato-

ratorem, susurronem, & pessimæ conscientiæ; Vndè proposuit idem A. R. P. Prouincialis Patribus Diffinitorij prædictis; An ipse Fr. N. debeat incarcerari per annum iuxta Sac. Congregationis Decretum ad hoc, vt à diutino carcere ad emendationem reducatur, vel eius incorrigibilitas plenè probetur? Qui R. R. P.P. maturè ponderatis omnibus, & benè informati de mala illius conuersatione, consilium, & assensum dederunt, vt carceri formali per annum manciparetur. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Custos.
Ità est ego N. Secretarius.
Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

III. *Aduertendum, quod potest dari casus, quod aliquis fuerit notabiliter pænitentiatus, & quod, præ incuria Secretarij, in libro Prouinciæ talis pænitentia non fuerit adnotata. Tali casu debet Prouincialis examinare duos, aut tres Testes super Notorietate talis pænitentiæ, & potest seruari forma quæ sequitur.*

Consequenter volens A. R. P. Prouincialis antè conuocationem Diffinitorij facere constare in actis de notabilibus pœnitentijs inutiliter inflictis præfato Fratri N., licet hoc sit publicum, & Notorium, decreuit super hoc congruos Testes, ex Officio assumptos, examinare. Proindè vocare coràm se fecit P.Fr.N. Sacerdotem ætatis annorum &c. Religionis verò &c. & ipsi dato iuramento &d. prout iurauit &c. fuit.

Interrogatus. An, & a quo tempore cognoscat Fratrem N.?

An fuerit secum de familia?

Cuius vitæ, & famæ sit prædictus Fr. N.?

Quomodò hoc sciat?

An fecerit aliquod, seu aliqua delicta ob quæ fuerit notabiliter pęnitentiatus?

Dicat quænam fuerint, vbi quando, & quoties commissa?

Quas pœnitentias, vbi, quandò, & quoties ob hæc subierit?

De causa scientiæ?

An hoc communiter in Prouincia sit Notorium?

De causa scientiæ?

An post tales pœnitentias emendationem præse tulerit?

Quomodo hoc sciat?

An amore, vel odio deposuerit?

Quibus habitis, & si, & in quantum acceptatis, lecto sibi suo examine &c. dimissus est &c. Acta sunt hæc Die .... &c. loco &c.

Ego N. affirmo, vt sup.
Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Sub eadem Formula examinet alios duos, aut plures Testes, & meliùs est, quod sint Sacerdotes graues, de quorum dictis non possit ambigi ad plenè, & superplenè probandam notorietatem. In descriptione verò conuocationis Diffinitorij, loco eius, quod supra num. II. *dicitur, quod* portare coram se fecit librum ex Archiuio &c. *Dicatur*, quod Prouincialis statuerit coram Diffinitorio depositiones Testium, ex quibus probatum remanet dictum Fratrem N. fuisse ter notabiliter, & publicè pœnitentiatum, sed minimè correctum &c.

IV. Anno ..... igitur Mense ...... Die ..., &c. idemmet A.R.P. Prouincialis vocari coram se in publica Fratrum Communitate fecit prædictum Fratrem N., ipsoque genuflexo, ad eum habuit paternum, & grauem sermonem, in quo exprobauit illi repetita delicta, puta quod tali tempore, & loco &c. commisit tale scandalum &c. *& recenseantur delicta trina, seu plura, ob quæ fuit pœnitentiatus notabiliter, seu iuridicè*. Et quod nihilominus per pęnitentias nihilo melioratus est; imò nouos adiecit defectus, & scandala, puta &c. *& hic describantur mali illius mores, vita relaxata* &c. proindè, cum Diffinitorii consilio, & assensu, decernit carcerandum formaliter, iuxta Ordinis Statuta, per annum, vt, per hanc pœnitentiam, a mala vita resipiscat. Protestando ex nomine suo, & totius Religionis, quod si post hanc pœnitentiam in sua peruersitate, & malitia permanserit, tanquam incorrigibilis, iuxta Sac. Canones, & Apostolica Decreta, a Religione expelletur. Hortatus est tandem, & ipsum obsecrauit per viscera D. N. I. C. vt de sua salute recogitaret, & ex corde pœniteret. Et omnibus Fratribus meritum S. Obedientiæ dedit, si specialem

cialem orationem facerent pro conuersione ipsius, ne ex ipsius incorrigibilitate cogeretur, ad ipsum eijciendum de gremio Religionis. In cuius decreti executionem carceribus mancipatus est. Acta sunt hęc Anno .... &c. præsentibus infrascriptis Testibus ad hæc specialiter rogatis.

Ego Fr. N. Minister Prouincialis.
Ego Fr. fui Testis.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego F. N. Actuarius.

ADNOTATIO.

V. *Aduertendum, quod si Reus fortè adhuc sit in carcere in pœnam tertij Delicti commissi, vt diximus* Par. p. Tit. Pœnarum num. 35. pag. 246. *post quem potest decerni carcer ad probationem incorrigibilitatis, debet hoc in Processu adnotari; sicut etiam omnia alia, quæ contingere poterunt in carceratione, prout docuimus dicta* Par. pr. Tit. Pœnarum num. 144. *Vide ibi.*

VI. Consequenter Anno ..... Mense .... Die .... &c. instante fine anni carcerationis prædicti Fratris N. prout supra, volens prædictus A. R. P. Prouincialis experiri, an per talem carcerationem prædictus Fr. N. ad emendationem sit mutatus, vocari coram se fecit P. N. Ex Ministrum, Ex Custodem, seu Guardianum, & P. Lectorem Theologum &c. Et ipsis iniunxit, vt se conferrent ad carcerem, vbi prædictus Fr. N. est detentus, & ipsius mentem diligenter explorarent, an amodò velit præcepta Dei, & Regulæ, ac Ordinis Constitutiones seruare; a malis moribus, in quibus antea versatus est, se corrigere; & tandem exemplariter, & religiosè viuere; Et fideliter referrent omnia, quæ ex tali colloquio sequerentur. Qui prædicti Patres promiserunt, se omnia diligenter, & fideliter præstaturos. Acta sunt hæc &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

VII. Eodem Anno .... Mense .... & Die .... & loco, quo supra coram prædicto P. A. R. Ministro Prouinciali, & Me infrascripto prædicti P. P. N. & N. comparuerunt, & sub iuramento, quod exhibuerunt, tacto pectore, more Sacerdotali, retulerunt, se associatos à P. P. F. Fr. N. & N. Testibus ad hoc a se specialiter rogatis, & abhibitis, vt interessent colloquio habendo cum prædicto Fratre N. Carcerato, & omnia audirent, adiuisse carcerem, & intra admissi a Custode carceris, simul cum præfatis Testibus, interrogauerunt eum, an vellet amodò, vt bonus Religiosus viuere, suam vitam in melius mutare &c. Qui præfatus Fr. N. respondit &c. *Et hic describantur ea omnia, quæ ipse carceratus dixerit, aut fecerit &c.* Et hæc omnia Testes infrascripti, medio iuramento, quod præstiterunt, confirmarunt, prout suprascriptum est accidisse in eorum præsentia. In quorum &c.

Ego Fr. N. Deputatus affirmo.
Ego Fr. N. Deputatus affirmo.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego N. Minister.
Ego N. Actuarius.

VIII. *Si prout adnotauimus* Par. pr. Tit. Pœnarum num. 149. pag. 307. *carceratus humilitatem, & emendationis propositum ostenderit, debet processus ità prosequi.*

Anno ..... Mense ...... & Die ...... Cum Cum completus esset annus carcerationis prædicti Fr. N. ad normam Decreti Sac. Congregationis, & ad iuratam relationem supradictorum Patrum N. & N. ipse Reus signa pœnitudinis, & conuersionis dederit, prout supra dictum est, A. R. P. Prouincialis conuocato Diffinitorio in cameram solitam, per Me Actuarium legi fecit totum Processum; quo lecto, ab ipsis consilium petiit, quid sibi videretur in hoc casu agendum? Qui Patres maturè considerátis omnibus, & attentis signis emendationis promissæ a Reo datis, & quod Deus de lapidibus suscitare potest filios Abrahæ, & quod nullius, dum viuit, desperanda est correctio, in eam iuerunt sententiam, vt è carcere educeretur; coram Diffinitorio grauiter admoneretur, & (præmissa protestatione, quod si pacificè, & religiosè cum aliis Fratribus non vixerit; vel aliud scandalum graue commiserit, habebitur pro incorrigibili de iure, & irremisibiliter ad perpetuum carcerem, seu ad triremes damnabitur, iuxta Ordinis Statuta, vel ad placitum Reuerendissimi Patris Generalis ab Ordine expelletur) a carcere liberaretur. Tunc P. Prouincialis immediatè adduci coram omnibus prædi-

prædictis fecit prædictum Fratrem N. ad quem genuflexum, & humiliter veniam petentem, & emendationem promittentem, grauem sermonem habuit, & aduocatis adhoc specialiter Testibus qui fuerunt P.P. F. F. N. & N. protestatus est, vt supra. Qui Reus denuò emendationem promittens, protestationem sibi factam acceptauit, & sic pro tunc dimissus est. Acta sunt hæc &c.

Ego Fr. N. promitto, & accepto, vt supra.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego Fr N. fui Testis.
Ego Fr. N. Diffinitor.
Ego Fr. N. Diffinitor.
Ego Fr.N. Diffinitor.
Ego Fr. N. Diffinitor.
Ego Fr. N. Custos.
Ita est Ego Fr. N. Minister Prouinc.
Ego Fr. N. Actuarius.

IX. *Si verò Reus interrogatus in carcere à Patribus missis à Prouinciali ad explorandam ipsius voluntatem, (vt supradictum est) nulla signa dederit emendationis, aut ambigua, prout diximus.* Par.p.Tit.Pœnarum num. 152. pag.308. *& hoc referant dicti Patres Prouinciali, sub iuramento, vt præfertur, debet congregari Diffinitorium, & totum proponi, & describi, prout sequitur.*

Anno ..... Mense ..... Die ..... &c. cum completus esset annus carcerationis prædicti Fratris N. & ad iuratam depositionem Patrum, vt supra missorum ad explorandam voluntatem memoratis Fratris N. carcerati, intellexerit ipsum ambigua, *siuè* nulla signa conuersionis dedisse, vt patet ex ipsorum relatione in Actis supra exstante, conuocauit Diffinitorium, & totum Processum per me Actuarium legi fecit, & ab ipsis Patribus Diffinitorij petijt consilium in hoc casu. Qui maturè consideratis omnibus, censuerunt esse ad vlteriora procedendum in ordine ad expulsionem iunta Ordinis Constitutiones. Acta sunt hæc Die....&c. in Conuentu &c.

Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Diffinitor.
Ego N. Custos.
Ita est Ego N. Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

X. *Potest etiam dari casus, quod Reus postquam exiuit à carcere, & nondum expleto triennio(post quod diximus* Par.p.Tit.Pœnarum num. 150. & 151.pag.308. *processum ad expulsionem esse comburendum) nouum graue scandalum committat. Potest pariter dari casus, quod nullum tale committat, sed vt prius relaxatè viuat, orationem, & Chorum fugiat, turpia loquatur, ferat discordias; familiam conturbet, & ab eius consortio fugiant cæteri Fratres. In his duobus casibus, (qui frequentiùs accident) potest deueniri ad expulsionem. De primo, patet, eum enim nouiter deliquerit, & intra tempus requisitum ad ostendendum factis realem morum emendationem; liquet quod ipse de facto se prodit incorrigibilem. De secundò pariter euidens res est; quia, vt demonstrauimus,* Par.p.Tit. Pœnarum num.35.pag. 246. *non est necessarium quod expellendus post triplex crimen commissum, nouum addat; sed suffic.t, quod irreligiosè viuendo demonstret, se minimè fuisse correctum, vt probauimus loc. cit.* num. 37.

XI. *In primo ergo casu Prouincialis debet instruere Processum ex Fama, Denunciatione, siuè Accusatione iuxta Formam, præscriptam in Sectionibus præcedentibus, & probato semiplenè delicto, debet Reus assecurari in carcere, examinari, sibi assignari Patronus, & omnia perfici vsque ad Sententiam diffinitiuam exclusiuè; hæc enim debet dari a Generali, est enim Sententia expulsionis, aut perpetui carceris, aut Triremium, quæ Reo datur ob incorrigibilitatem demonstratam hoc nouo delicto.*

XII. *In secundò autem casu instituenda est Inquisitio mixta, puta generalis quo ad delicta, specialis verò quo ad personam. Hæc autem potest institui, aut ex fama præcedente, aut ex Denunciatione, siuè Accusatione; sed compendiosius fiet, si occasione Visitationis generalis Conuentus, ipsa instituatur, vt sequitur.*

XIII. In nomine Domini, Amen. Cum A R.P. N. Minister Prouincialis degens in Conuentu N. a pluribus Religiosis grauibus, & fide dignis extraiudicialiter audierit Fratrem N., (qui per annum integrum iuxta Ordinis Constitutiones probatus est in carcere formali, in ordine ad expulsionem) non mutasse in meliùs mores suos, iuxta id quod in carcere existens promiserat, prout apparet ex Processu in specie fabricato, qui asseruatur in Archiuio Prouinciæ; imò in vita antiqua perseuerare irreli-

irreligiosè viuendo, decreuit inquirere veritatem per ordinariam iuris viam. Quapropter in præsentia N.& N.Testium in cameram suam vocato Me infrascripto, per exhibitionem iuramenti fidelitatis, quod præstiti tacto pectore &c. Me Notarium creauit, ad effectum, vt illi inseruirem pro legitimo Actuario in fabricando processu. Acta sunt hæc Anno...... Mense...... Die &c.

Ego N.Minister Prouincialis.
Ego N. fui Testis.
Ego N.fui Testis.
Ego N.Actuarius.

Consequenter vocatus fuit Fr.N.&c. &c. ætatis annorum &c.Religionis &c. Testis ex officio assumptus, cui dato iuramento de veritate dicenda, prout iurauit &c. fuit

Interrogatus. In quo Conuentu, in quo officio, & à quo tempore habitet?

An cognoscat, & à quo tempore Fratrem N. commorantem de familia in eodem Conuentu?

An viderit dictum Fratrem N. compositè, & Religiosè vixisse, Chorum, Orationem, & alia boni Religiosi munia præstitisse; conuixisse pacificè cum alijs Fratribus; honestè cum omnibus, & maximè Sæcularibus, locutum fuisse?

Quomodò hoc sciat?

Quisnam alius sciat, quæ ipse Testis deposuit?

An amore, vel odio deposuerit?

Et concludatur.

Quibus habitis, etsi, & in quantùm acceptatis, dimissus est, lecta sibi priùs sua depositione, cui se subscripsit. Acta sunt hæc die &c.

Ego Fr.N.deposui,vt supra.
Ego F.N.Minister.
Ego F.N.Actuarius.

Iuxtà ergo præscripta interrogatoria omnes Fratres illius Conuentus sunt examinandi, & postquàm duo, vel tres examinati sunt, & concludenter probata mala vita illius Fratris, potest Prouincialis ipsum in custodia assecurare, & interim cæteros Testes examinare.

ADNOTATIO I.

XIV. *Aduertendum primò, quod si aliquis Testis, qui interfuit alicui facto concernenti probationem vitæ immorigeratæ expellendi, fuerit in alio Conuentu, debet iste pariter examinari, vt plenè probetur factum, per quod cumulantur cætera indicia incorrigibilitatis.*

ADNOTATIO II.

XV. *Aduertendum secundò, quod cum hìc agatur de probanda tantummodò mala vita Expellendi, facta illa, quæ non essent aliàs materia inquisitionis criminalis, sufficiunt in hoc casu ad probandam incorrigibilitatem; proindè benè probanda sunt omnia illa, vt negligentia ad Chorum, fuga ab oratione mentali, crapula, comessationes, murmurationes, discursus inhonesti, verba obscœna, conuersatio affectata cum mulieribus, & huiusmodi, quæ probant malam conscientiam, ac vitam relaxatam.*

ADNOTATIO III.

XVI. *Aduertendum tertiò, quod Iudex debet esse valdè cautus in examinando, & nullo modo debet quærere de crimine, aut defectibus Eijciendi, nec in generali, nec in particulari, ne videatur suggestiuè Testes interrogare, sed debet quærere, Num Eijciendus benè vixerit? prout suprà diximus in Schemate interrogationis Testium. Quia verò semper inter alios Testes reperietur aliquis Amicus, Partialis, seu Factionarius Eijciendi, qui interrogatus de eius vita, respondebit, illum esse optimum Religiosum, & exemplarissimè viuere, licet sit totum oppositum; ideò ne cum læsione Religionis, & veritatis, eius testimonium labefactet dicta aliorum, optimum erit, quod Iudex quærat ab alijs examinatis.* An Testis ille taliter deponens sit Amicus Eijciendi, ac eius intimus &c. An eius defensionem contrà alios Fratres se conquerentes de illo susceperit? *Et alia quærat, per quæ ex ventre processus appareat probata illius partialitas cum Reo, & sic fides ipsius testimonio dematur.*

XVII. *His peractis debet Reus constitui, eo modo, quo diximus* Sect. 5. per totam, *examinari, ipsi tradi copia Actorum, assignari Patronus, & fieri defensiones iuxtà formas,*

mas, quæ suprà traditæ sunt pro cæteris processibus, quas hic non repetimus, quia superfluas iudicamus.

XVIII. *Sic compilato processu, & defensionibus, debet processus mitti ad Generalem, qui si distat à Prouincia minùs quam per tres dietas, prout diximus* Par.I.Tit. Pœnarum num. 152. *debet adiri à sex Patribus deputatis in Capitulo ad expulsionem Incorrigibilium, & debent oretenùs dare votum suum pro expulsione; & potest continuari processus, vt sequitur.*

Consequenter A. R. P. Prouincialis aduertens, quod Reuerendissimus P. Generalis, ad quem spectat, iuxta Sac. Congregationis Decretum, proferre Sententiam Diffinitiuam, non distat à Prouinciȩ confinio vltra tres dietas, decreuit pro suo munere, omnium hucusque Actorum transumpta authentica, clausa, & sigillo Prouinciæ munita, per idoneam personam ad ipsum fideliter mittere, & insuper commonefacere RR. PP. N. N. N.N.N.N. Iudices deputatos, & electos in Capitulo ad expulsionem Incorrigibilium, ad quos opportunas literas obedientiales dabit, vt quantocitiùs iter arripiant ad eundem Reuerendissimum Patrem, ea, quæ sunt sui muneris, præstaturi. Et mihi iussit, Acta processualia omnia sigillare, & literas obedientiales formare. Acta sunt hæc Anno &c.

Ita est Ego N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Sigillato ergo, vt debet Processu, de foris debet scribi Titulus hoc modo. Processus criminalis contrà Fr. N. Laicum Prouinciȩ N. in ordine ad expulsionem à Religione.

Ad Reuereudissimum Patrem N. Ministrum Generalem totius Ordinis Fratrum Minorum.

XIX. *Si verò Generalis abest vltra tres dietas, debet Prouincialis vocare sex Patres supradictos, vt votum suum forment, vt possit simul cum processu ad Generalem transmitti; & processus continuabitur, vt sequitur.*

Consequenter aduertens A.R. P. Prouincialis Reuerendissimum P. Ministrum Generalem abesse à confinijs Prouinciæ vltra tres dietas, decreuit conuocare sex Patres in Capitulo Prouinciali deputatos ad expulsionem Incorrigibilium, ad hoc, quod ipsi iuxtà indultum Sac. Congregationis vota sua super hac causa pendente transmittant ad eundem Reuerendiss. Patrem. Vocare ergo coram se fecit RR.PP. N.N.N.N.N.& N. vt præfertur deputatos, & per Me Actuarium copiam authenticam omnium Actorum illis consignare fecit, vt possent super Causa prædicta inter se conferre, & vota, vt de iure debent, ad memoratum Reuerendissimum Patrem transmittere. Qui præfati RR.PR. prædictam copiam receperunt, & promiserunt se quantociùs munus suum esse præstaturos. Acta sunt hæc Die &c.

Ego N. Minister Prouincialis.
Ego Fr.N. Actuarius.

XX. *Maturè, accuratè, & cum charitate, omnique passione humana seposita, consideratis actis; & inter se collatis sententijs, & etiam exquisito consilio secreto, in punctis arduis ab aliquo Canonista exercitato in materia Regulari, ac Deum timente, debent Patres supradicti, si in vnam coeant sententiam, vnicum votum (prout diximus* Par.I. Tit. Pœnarum num. 152.) *Formare, & illud propria subscriptione, & signis munire Votum porro potest esse, vt sequitur.*

Reuerendissime Pater.

XXI. In Causa actitata coram P. Ministro Prouinciali N. de consilio, & assensu Diffinitorij contra Fratrem N. memoratæ Prouinciæ ad effectum ipsum expellendi ab Ordine, tanquam perniciosum, & incorrigibilem Nos infrascripti Iudices, iuxta dispositionem Decreti Sac. Congregationis electi in Capitulo Prouinciali ad ferendum votum in casibus expulsionis ab Ordine, vidimus diligentissimè, & maturè perpendimus Acta omnia processualia, tàm contrà, quam pro Reo. Perspeximus autem, quod &c. *Et hic neruosè, & succintè tangantur puncta delictorum, probationum, iurium adductorum per Patronum, & maximè releuantia pro, vel contrà Reum, & citentur textus Canonici, aut Ciuiles, siue Constitutiones Apostolicæ, vel Statuta Ordinis, aut Classicorum Doctorum sententiæ, quæ faciunt ad singula puncta.* Quapropter inuocato Spiritus Sancti auxilio, adhibito studio, & consideratione, collatis inter Nos sententijs, & consultis viris doctis, ac pijs, sumus in voto, attentis suprà nota-

notatis, quod &c. *Et hic describatur votum, siue ad expulsionem, siue non.* Saluo semper meliori consilio P. V. Reuerendissimæ, ad quod &c. Dat. &c. Die &c. in Conuentu &c. & subsignetur ab omnibus.

Quod si in diuersas abeunt sententias, illi, qui in vnam partem inclinant, possunt commune votum formare, cæteri autem suum, ad instar tamen schematis præcedentis. Bonum tamen esset, quod huiusmodi voti duo fierent exemplaria ab ijsdem Patribus subsignata, quorum vnum conseruaretur in Archiuio simul cum Actis originalibus, ne aliquo inopinato euentu in transmissione ad Generalem deperiret; aliud verò cum copia Actorum, vt præfertur transmitteretur.

XXII. *Formato autem voto, vt dictum est, debent sex Patres supradicti vniti restituere Ministro Prouinciali copiam Actorum, simul cum eorum voto, & processus sigillari, vt sequitur.*

Anno ...... Die &c. Comparuerunt coràm A.R.P. Ministro Prouinciali supradicti sex Patres, qui restituta ipsi copia Actorum, præsentarunt duo authographa voti ab ipsis formati super Causa prædicta, ad effectum conseruandi alterum istorum cum Actis originalibus, aliud verò transmittendi cum copia ad Reuerendissimum P. Generalem. Qui P. Minister Prouincialis cum gratiarum actione illa recepit, & iussit mihi, vt insererem illa respectiuè in originali, ac copia actorum, quod præstiti. Votum porrò incipit &c. & desinit &c. & *ponatur tenor*, & hìc inseritur signatum litera &c. *siue* numero &c. Et tandem idem A.R.P. decreuit omnia quam primum ad Reuerendissimum P. Generalem mittere, proindè mihi mandauit, vt Processum cum voto prædicto sigillarem. In quorum &c.

Ego Fr. N. Minister Prouincialis.
Ego N. Actuarius.

Et sigillato Processu, apponatur titulus sicut paulò suprà dictum est.

XXIII. *Tandem Generalis viso processu, & voto Patrum, si iudicauerit esse expellendum, potest procedere ad Sententiam expulsionis prout sequitur.*

Christi nomine inuocato. Nos F. N. Totius Ordinis Minorum Minister Generalis; Viso processu fabricato à P. N. Ministro Prouinciæ nostræ N. contrà Fratrem N. eiusdem Ordinis, & Prouinciæ Laicum, *seu* Clericum &c. in ordine ad eum expellendum ab Ordine tanquàm incorrigibilem; Visa, & considerata forma, secundùm quam processum est in hac Causa, in qua seruata sunt omnia præscripta à Sac. Congregatione circa annuam carcerationem in ieiunio, & pœnitentia; Visis defensionibus propositis à P. Fr. N. Patrono memorati Fr. N. Rei ad ipsius fauorem; Viso voto Patrum N. N. N. N. N. & N. deputatorum in Capitulo supradictæ Prouinciæ ad Causas Incorrigibilium examinandas, iuxtà Decretum Sac. Congregationis. Visis tandem omnibus videndis, & considerati considerandis; Nos Fr. N. Minister Generalis, qui suprà, Deum solum præ oculis habëtes, vt de illius vultu nostrum iudicium prodeat, per hanc nostram diffinitiuam Sententiam, quam in his scriptis ferimus, Christi nomine repetito, pronunciamus, declaramus, & sententiamus dictum Fr. N. esse verè incorrigibilem, & vt talem esse ab Ordine nostro eijciendū; idcoque illum per hanc nostram diffinitiuam Sententiam à memorato Ordine nostro eijcimus, & eiectum esse declaramus; admonentes eundem nullatenus liberum à votis in professione facta *inter nos emissis remanere*; Et extra Religionem nostram degentem, esse perpetuò suspensum ab exercitio Ordinum suorum; & subditum Ordinario loci, in quo habitare ipsum contigerit, facultate relaxandi, aut moderandi dictam Suspensionem, per Decretum prædictæ Sac. Congregationis memorato Ordinario, penitùs interdicta; & quandiù, vita in meliùs mutata, pœnitens verè ad Religionem, & obedientiam non redierit, in habitu, & tonsura Clerici Sæcularis incedat.

Lata, lecta, & publicata fuit Romæ in Conuentu &c. die &c. præsentibus N. & N. Testibus ad hæc specialiter rogatis.

Ego N. Minister Generalis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.
Ego N. Secret. Generalis.

Quod si Eijciendus sit Laicus, siue Clericus nullo Ordine insignitus, post illa verba, inter nos emissis remanere. *Subiungatur.*

Et vt habitu nostræ Religionis nullo modo, & tempore vtatur sub pœna falsi, & alijs latis contrà eos, qui, cum Laici sint, ha-

habitum alicuius Religionis assumunt. Iniungentes ei, vt statim ac è carcere liberatus erit, Diæcesano, siue Ordinario suo se præsentet, & eius iurisdictioni, & obedientiæ se subijciat, vt in memorato decreto Sac. Congregationis mandatur. Lata, lecta &c. vt supra &c.

XXIV. *Trasmissa Sententia à Generali ad Prouincialem, debet Reo in carceribus existenti intimari, & post decem dies, (si non appellauerit) debet educi, & sæcularizari, prout diximus* Par. I. Tit. Pœnarum num. 153. *Si verò appellauerit, debet detineri in carcere, vsque ad diffinitiuam Iudicis ad* quem. *Si autem fugerit à carcere, & sit Apostata, debet Sententia Generalis publicari coram tota Communitate, & affigi ad valuas Refectorij.*

XXV. *Potest autem dari casus, quod patrato tertio graui delicto Reus fugerit Apostata; siue in carcere existens fugam arripuerit; vel non completo integro anno carcerationis, pro experientia incorrigibilitatis, similiter apostatauerit; in his casibus non potest seruari forma superiùs præscripta. Si ergo Reus post tertium delictum, aut è carcere vbi pro tertio delicto detinebatur ad custodiam, siue ad pœnam aufugerit, processus ad expulsionem incipietur, vt sequitur.*

XXVI. In nomine Domini. Amen. Cum è carcere Conuentus nostri N. fugam arripuerit Frater N. qui ibi detinebatur ad custodiam, *siuè* ad pœnam delicti à se commissi in Conuentu N., prout latius continetur in processu, super hoc fabricato, ad quem &c. A. R. P. N. Minister Prouincialis &c. considerans, quod prædictus Frater N. replicatis suis scandalis, & delictis perniciosus est Religioni, quam malè viuendo conturbat, & maculat, duxit, sui muneris esse, hoc membrum putrè, quod cætera potest inficere, esse resecandum, & eijciendum ab Ordine, tanquam incorrigibilem. Ideò coram infrascriptis Testibus me Secretarium suum in suam cameram vocare fecit, & mihi dato fidelitatis iuramento, quod præstiti, tacto pectore more Sacerdotum, Me Notarium creauit, vt sibi pro Actuario inseruirem in actis faciendis ad expulsionem prædicti Fratris N. legaliter decernendam. Acta sunt hæc Anno .... Mense .... Die &c. in Conuentu &c.

Ego Fr. N. Minister.

Ego Fr. N. fui Testis.

Ego Fr. N. fui Testis.

Ego N. Actuarius.

ADNOTATIO.

XXVII. *Aduertendum, quod antè quam deueniatur ad inceptionem processus ad expulsionem, oportet, quod terminatus sit processus pro tertio delicto, & sententia lata abierit in iudicatum, per lapsum decem dierum, ex quo probata fuit. Etenim ad hoc, quod quis dicatur de iure incorrigibilis oportet, quod de tribus delictis fuerit punitus; si verò non fuisset prolata sententia super tertio delicto, non posset dici Reus ter punitus, & ità non posset ad normam Decreti Sacræ Congregationis declarari formaliter incorrigibilis.*

XXVIII. Consequenter Anno &c. *vt sup. num. 2. vsque ad illa verba*; Quas quidem Sententias &c. *& sequatur.*

Pariter statuit coram ipsis processum fabricatum contrà eundem Fratrem N. super delicto &c. *& hic ponatur delictum, de quo fuit processatus*, ob quod (cum fugam à Religione arripuerit) fuit in contumacia condemnatus ad &c. *& hic exprimatur pœna contenta in Sententia*. Quibus stantibus idem A. R. P. Prouincialis proposuit prædictis Patribus Diffinitorij, An debeat institui Processus ad expulsionem ab Ordine prædicti Fratris N., & expediat petere à Sac. Congregatione dispensationem, ità vt possit deueniri ad Sententiam expulsionis absque eo, quod prædictus Fr. N. fugitiuus probetur incorrigibilis per annuam carcerationem? Qui RR. PP. maturè consideratis omnibus, consilium, & assensum dederunt, quod instrueretur processus, &, vt præfertur, peteretur nomine Prouinciæ dispensatio. Acta sunt hæc &c. & subscribatur ab omnibus.

ADNOTATIO.

XXIX. *Aduertendum, quod sobriè intelligendum est, quod docuimus* Par. I. Tit. Pœnarum num. 38. *circa continuationem moralem trium delictorum, quæ necessariò præcedere debent expulsionem. Potest enim dari, quod aliquis punitus de delicto per vnum, aut alterum mensem, donec recens est memoria inflictæ pœnitentiæ, compositè viuat; ex post redeat ad vomitum libertinam vitam ducendo, licet aliud graue scandalum, notabile, aut enorme non committat, nisi post duos, vel tres annos. Etenìm diximus quidem triennium transactum inter vnum,*

vnum, & aliud graue delictum interrumpere moralem continuationem delictorum necessariam ad incorrigibilitatem; sed debet intelligi, quod in triennio intermedio Religiosus semper, aut pro maiori parte ostenderit mores in melius formatos, ac primò habebat. Sed si conuersatio ipsius mutata per vnum, aut alterum mensem, redierit ad primæuos mores, viuendo relaxatè, vt priùs; dico, quod si nouum graue delictum cōmittat, licet sit vltra triēnium à delicto præcedenti, delicta habent moralem continuationem sufficientem ad expulsionem. Etenim illud paruum tempus, in quo benè vixit pro nihilo reputatur in comparatione illius, per quod vixit relaxatè; imò ostenditur, quod mutatio morum pro illo tempore non fuit effectus pœnitentiæ prodeuntis à voluntate contrita de antiquis malefactis, sed potiùs naturalis alicuius timoris nouæ pœnæ subeundæ, quo euanescente, voluntas malo assueta rediit ad vitam pristinam, quam nunquàm radicitùs, & ex corde detestata est; & ex consequenti non potest dici ille de primo, & antiquo delicto verè correctus, sed permansisse in antiqua malitia vsque ad consummationem alterius delicti, etiam per triennium interiectum inter vnum, & aliud. Quia verò duratio talis malitiæ per continuationem malorum morum necessariò probanda est, vt rectè procedatur in expulsione, ideò debet super hac Prouincialis Testes examinare, prout sequitur.

XXX. Consequenter A.R.P. Prouincialis considerans, quod inter vnum, & aliud, & tertium delictum commissum à prædicto Fr. N. multum temporis mediauit, in quo nescit an prædictus Fr.N. benè, & morigeratè vixerit, itaut si ex post deliquit, hoc fuerit ex humana fragilitate, & non ex nunquàm mutata peruersa voluntate, an verò è contrà, decreuit super hoc necessarias informationes sumere. Vocare ergo coram se fecit P. Fratrem N. Sacerdotem &c. ætatis annorum &c. Religionis verò &c. Testem ex officio assumptum, cui dato iuramento &c. prout iurauit tact. &c. fuit

Interrogatus. An sciat causam suæ Vocationis?

De anno tali &c. sub Prouincialatu A.R.P.N. in quo Conuentu ipse examinatus mansit de familia?

Per quodnam tempus, & in quo officio ibi mansit?

Quisnam erat Guardianus, & qui Fratres de Familia ibi habitabant?

An Fr.N. quem dixit ibi esse de Familia, eototo tempore Religiosè vixerit, frequentando Chorum, Orationem, & alia exercitia Religiosa; fugiendo Sæculares; pacificè conuersando cum Fratribus; neminem prouocando &c.?

De causa scientiæ?

An ob prædictam malam vitam fuerit correctus, & paternè pœnitentiatus à Guardiano, aut Prouinciali in Visitatione?

An audierit bonos, & graues Religiosos conqueri de vita relaxata talis Fratris?

Quosnam, quoties, quando, vbi, & qua occasione audierit?

Cuius famæ sit ille Fr.?

Quomodo hoc sciat?

An hoc sit publicum, & notorium in Prouincia?

An sit eius Amicus, vel Inimicus?

Et concludatur examen sic.

Quibus habitis, etsi, & in quantùm receptis, lecto priùs suo examine, cui subscripsit dimissus est. Acta sunt hæc &c.

Ego Fr.N. deposui, vt supra.

Ego Fr.N. Minister.

Ego N. Actuarius.

XXXI. *Sub hac forma examinandi sunt omnes Testes, & aduertendum est, quod meliùs fiet, si Testes erunt Sacerdotes senes, & viri graues; & optimum esset, quod examinarentur illi, qui erant Guardiani, Vicarij, & Discreti Conuentuum, in quibus moratus est Reus temporibus illis, de quibus inquiritur. Quod si aliquis partialis, aut Factionarius Rei deponat eum benè tunc, & Religiosè vixisse, seruetur cautela, quam tradidimus supra* num. XVI. *in casu simili.*

XXXII. *Examinatis Testibus omnibus, benè fiet, si ad abundantem, & ex officio, Prouincialis deputet Reo Patronum, nè videatur condemnatus absque eo, quod fuerit defensus. Et processus ita continuabitur.*

Cum completæ fuissent informationes sumptæ contra Fratrem N. qui supra, decreuit A. R. P. Prouincialis ex officio deputare Religiosum doctum, & grauem, qui tanquam Patronus Rei præfati produceret ad sui defensam omne id, quod iuri consonum putauerit ad illius fauorem alle-

allegandum. Quapropter vocare coram se fecit R.P.Theologum &c.cui iniunxit munus Patroni suscipere, & Defensiones formare pro memorato Fratre N. Qui P. N. promptè obediens munus acceptauit, & ad mandatum eiusdem A. R. P. iuramentum exhibuit,tacto pectore, de exercendo officio Patroni omni diligentia, fidelitate, & integritate,iuxta proprias vires,&Causæ iustitiam. Tandem mihi iussit, vt copiam facerem prædicto Patrono lustrandi Processum toties, quoties sibi erit necessarium; & illi assignauit quindecim dies, intra quos teneretur Defensiones præsentare;quem terminum ipse acceptauit reseruato sibi iure petendi nouas dilationes, si necessarias habebit. Acta sunt hæc Die ..... Mense ..... Anno &c.

Ego F.N.Minister Prouincialis.
Ego Fr.N.Patronus Deputatus.
Ego N.Actuarius.

XXXIII. *Patronus autem, si opportunum iudicauerit, poterit formare Articulos interrogatorios, siue defensorios, petere à Prouinciali fabricationem processus defensiui, excipere contra personas, & dicta Testium, & omnia facere ad fauorem Rei, quæ diximus de Patrono* Sect.6.num.IV. & seqq. *Fabricatis verò, ac præsentatis Defensionibus, debet Prouincialis deputare Aduocatum Fisci, qui respondeat Defensionibus; & responsiones sunt communicandæ Patrono, vt contra eas replicet, prout docuimus citata* Sect. 5.num.XLI.& seqq.

XXXIV. *Completis Actis, contra, & pro Reo, debet formari Memoriale, simul cum Summario processus, & omnia subsignari à Patribus Diffinitorij, & munita sigillo minori Prouinciæ transmitti ad Sacram Congregationem formula autem Memorialis poterit esse, vt sequitur.*

Eminentiss. & Reuerendiss. D.D.

Minister Prouincialis, Custos Vocalis, & Diffinitores Prouinciæ N. Ordinis Minorum &c.EE.VV. obsequentissimi filij repræsentant; in sua Prouincia reperiri Fratrem N.Laicum &c.qui plura,& replicata scandala, (de quibus, licet punitus, non tamen correctus est,) committendo plurimum Prouinciam conturbauit, & Religionem totam inquietauit, vt potest EE.VV.patere, ex lectura Summarij processus,quod hic adnexum datur. Cum autem vellent Superiores, ad normam Decreti huius Sacræ Congregationis, prædicti Rei incorrigibilitatem experiri,per annuam ipsius carcerationem, ipse fugam arripuit,& à Religione apostatauit; & nescitur vbi locorum reperiatur. Quapropter, vt ab vlteriori molestia, quam ab ipsius scandalis pati potest, Religio liberetur.

Supplicant omnes paternam benignitatem EE. VV. quatenùs dignetur dispensare,super annua carceratione,indulgentes,vt seruatis omnibus alijs in memorato Decreto præscriptis, possit, contra eundem Reum ferri Sententia expulsionis, quantumuis ille non fuerit per talem carcerationem probatus incorrigibilis. Quod totum &c. *& subsignetur Memoriale ab omnibus.*

XXXV. Summarium processus contra Fratrem N.Laicum professum Ordinis Minorum &c.Prouinciæ &c.

Frater N. indutus habitu Religionis de Anno &c.Die &c.in Conuentu &c.ritè professionem emisit Anno ...... Die &c. in Conuentu &c.

Anno .... Mense .... Die &c. commisit &c. *& hic describatur summariè delictum cum omnibus circumstantijs*; & de tali delicto fuit processatus, & sententiatus; *siue* notabiliter pœnitentiatus pœnitentia &c. *& hic exprimatur pœna sibi inflicta pro tali delicto.* Proc.fol.&c.

Ex post, licet per paucos dies, specimen mutationis vitæ dederit, tamen vitam, vt priùs relaxatam vixit. Process. fol.&c.

Anno ..... Mense ..... Die ..... &c. aliud delictum commisit &c. *& describatur sicut supra dictum est.*

Ex post quamuis per vnum, vel per alterum Mensem, specimen emendationis dederit, ad vomitum redijt &c.Process. fol.&c.

Anno tandem, Mense .... Die &c. aliud delictum patrauit, puta &c. *& describatur, vt priùs*; & fugam arripuit &c. Process.fol.&c.

Testes examinati viri graues, & Religiosi omni exceptione maiores sunt, puta Fater N. Exprouincialis, *siue* Exdiffinitor,

tor. Pater N. olim Guardianus. Pater N. olim Vicarius. Pater N. olim Discretus &c. & sic deinceps, & supradicti examinati deponunt de mala vita prædicti Fratris N. Procesſ. fol. &c. & fol. &c. & fol. &c. respectiuè.

Fr. N. Diffinitor.
Fr. N. Diffinitor.
Fr. N. Diffinitor.
Fr. N. Diffinitor.
Fr. N. Custos.
Ita est Fr. N. Minister.

Ego Fr. N. Actuarius.

✝ Sigilli locus.

XXXVII. *Habito fauorabili rescripto, Prouincialis copiam Actorum, simul cum Memoriali decretato, sigillatam, vt supra dictum fuit, transmittat; moneat Patres deputatos ad expulsionem, & det illi obedientiam, vt vadant ad Generalem, si non abest vltra tres dietas, vt diximus supra* num. XVIII. *Si longius abest, conuocet Patres ad formandum votum suum, vt diximus supra* num. XIX. *Formetur votum, vt dictum est* num. XXI. *Et Generalis ferat Sententiam, iuxta formam datam* numer. XXIII. *excepto, quod debet in ea fieri mentio de dispensatione obtenta circa annuam carcerationem.*

XXXVIII. *Si autem Processus in ordine ad expulsionem inceptus est, & Reus carceratus ad probationem incorrigibilitatis, & ante annum completum fugiat è carcere; debet formari Memoriale ad Sacram Congregationem, vt supra* num. XXXIV. *Et in eo debet exprimi*, quod Reus iam erat carceratus, & fugit, supplicetur proindè, vt dispensetur super residuo temporis, quod debeatur pro complemento annuæ carcerationis; *Et tandem cætera terminentur, vt supra dictum fuit* à num. XXI. ad XXV.

XXXIX. *Quia ex Decreto sæpè citato Sacræ Congregationis debet Superior Regularis insinuare Ordinario loci, siue Patriæ Rei Expulsionem, ad hoc vt Ordinarius amodò illum, tanquam suum Subditum agnoscat, vt diximus* Par. I. Titul. Pœnarum num. 157. & 158. *Et hoc in scriptis, ne aliquid huic nostro Opusculo desit ad informationem inexpertorum, damus formulam prædictæ insinuationis, quæ poterit fieri, vt sequitur.*

Illustrissime, & Reuerendissime Domine.

XL. Frater N. Minister Prouincialis Prouinciæ N. Ordinis Minorum &c. significat, Illustrissimæ, & Reuerendissimæ D. V., sicuti Fr. N. de N. &c. Sacerdos, *siue* Clericus Subdiaconus &c. *siue* Laicus Conuersus, professus in Religione sua, qui in sæculo anteà vocabatur N. filius N. de N. de loco, *seu* Parochia N., seruato adamussim Sacræ Congregationis Decreto à Religione prædicta fuit expulsus, vt patet ex Sententia pronunciata à Reuerendissimo P. Ministro Generali Totius Ordinis Minorum, cuius originale seruatur in Archiuio prædictæ Prouinciæ, situato in Conuentu N. & est tenoris sequentis. *Et hic per extensum ponatur transumptum Sententiæ.* In cuius Sententiæ executionem prædictus Fr. N. in sæculo vocatus N. de N., coram Fratribus Conuentus N., capitulariter per sonum campanulæ congregatis, fuit expoliatus habitu nostræ Religionis, & ità ab eadem expulsus, eiectus, & separatus, & indutus habitu sæculari sibi conueniente, & resignatus sub totali dominio, & iurisdictione Illustrissimæ, & Reuerendissimæ Dominationis Vestræ ad præscriptum Sacrorum Canonum. Quapropter harum serie prædictam expulsionem idem Minister Prouincialis, qui supra, vt tenetur Illustrissimæ, & Reuerendissimæ Dominationi Vestræ significat, & insinuat, vt amodò prædictum Expulsum sibi immediatè, & foro suo subiectum, agnoscat, & recipiat, moneat, corrigat, & puniat. In quorum fidem has fieri curauit, quas propria subscriptione, & maiori sigillo prædictæ Prouinciæ muniuit, & Episcopali Cancellario consignari mandauit. Dat. hac die &c. in Conuentu &c.

Ego Fr. N. Minister Prouincialis.

Locus ✝ Sigilli.

Ego F. N. Secret. Prouinciæ.

ADNO-

ADNOTATIO.

XLI. *Aduertendum, quod, ad omnem bonum finem, expedit, quod prædictæ insinuationis duo formentur exemplaria, vnum quidem præstandum à Secretario Prouinciæ coràm Testibus Cancellario Episcopali, siuè Ordinarij, si ille non fuerit Episcopus; existenti ab bancum suum; aliud verò conseruandum in Archiuio Prouinciæ, cum relatione ad calcem ipsius in forma sequenti.*

In executionem mandati mihi facti ab A.R.P. Ministro Prouinciali N. Ego infrascriptus Die &c. & in præsentia N.& N. Testium adhoc specialiter adhibitorum, & rogatorum, consignaui originale in omnibus, & per omnia concordans suprascriptæ insinuationi Domino N. de N. Cancellario Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Episcopi N. existente ad bancum suum solitum in Cancellaria Episcopali. In quorum &c.

Ego Fr. N. Secretarius Prouinciæ, & Actuarius.

Ego N. de N. fui præsens.
Ego N. de N. fui Testis.

XLII. *Tandem debent dari taliter Expulso Testimoniales suæ expulsionis ad effectum eorum, quæ scripsimus* Par. p. Tit. Pœnarum. num. 161. pag. . *Talium testimonialium autem formula est, vt sequitur.*

Frater N. Ord. Minorum &c. Prouinciæ verò N. Minister Prouincialis, & Seruus omnibus præsentes lecturis, visuris, siuà audituris salutem in Domino.

Noueritis, qualiter iustis de causis animum Reuerendissimi P.N. Ordinis nostri Ministri Generalis mouentibus, ipse Reuerendissimus Pater visis, & maturè perpensis ijs, quæ probata fuerunt in processu condito per Nos Anno Domini &c. à Die &c. Mensis &c. contrà Fratrem N. Sacerdotem, Clericum, *siuè* Laicum in Ordine nostro Professum, in Sæculo nominatum N. de N. de Ciuitate, vel loco &c. cum consilio, & voto Patrum ad quos spectabat, Sententiam expulsionis ad eodem Ordine Nostro protulit contra præfatum Fr. N. antea vocatum N. de N. In cuius executionem maximo animi nostri mærore, & necessitate compulsi, omnibus de iure requisitis seruatis, & peractis, prædictum Fr. N., vt præfertur in Sæculo vocatum N. de N., à nostra Religione expulimus, & diximus, N sic expulsum, dimissum, & resignatum sub iurisdictione, & Foro Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Episcopi, *siuè* Ordinarij N. his literis declaramus. In quorum fidem has fieri iussimus, quas nostra subscriptione, & maiori sigillo Officij nostri muniuimus. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

locus ✝ sigigilli.

Ego N. Secretarius Prouinciæ.

XLIII. Forma Monitorij ferendi à Ministro Prouinciali pro detegendo furto, Fure, & Complicibus.

Videnda sunt omninò ea, quæ circà hanc materiam scripsimus Par. p. Tit. Pœnarum à num. 173. pag. 318. & indè. *Et aduertendum, quod Prouincialis antè publicationem talis Monitorij debet instituere Processum in solita Forma, & omni via ordinaria vestatum fuisse indicia Delinquentis, & nihil potuisse inuenire, nec proximum, nec remotum. Etenim Excommunicatio, quæ in talibus casibus, post Monitorium fertur, est in subsidium iustitiæ, adiuuentum ad remedium defectus aliarum probationum. Forma vero erit, vt sequitur.*

Frater N. Minister Prouincialis &c. omnibus suis Subditis Sacerdotibus, Clericis, Laicis, & Tertiarijs in præfata Prouincia existentibus; salutem, & mandatorum nostrorum obedientiam.

Noueritis, quod à filio, siue filijs iniquitatis, timore diuini iudicij postposito, execrabile, & detestandum delictum fuit commissum in Conuentu nostro N. Mense ...... & Die ...... &c. seu alio veriori tempore. Fuit enim &c. *Et hic breuiter recitetur Furtum factum, enarando res furto sublatas, & periculum imminentis scandali in maximum detrimentum Religionis, si notitia delicti ad aures sæcularium peruenerit.* Nos pro Nostri Officij munere, iuridicam inquisitionem instituimus, & per ordinaria iustitiæ media processimus, ad habendam notitiam Furis, & Complicum, & vbi repositæ sint Res furatæ; sed incas-

sum

sum abijt diligentia nostra, & inutilia prorsùs experti sumus omnia media adhibita ad habendum indicium proximum, aut remotum de prænarratis. Quapropter ad vrgentiora remedia nos conuertere cogit magnitudo facinoris, & Religionis imminens detrimentum. Harum ergo serie, & authoritate Officij nostri, omnibus, & singulis vestrum præcipimus in virtute Spiritus Sancti, & sub interminatione diuini iudicij, vt si notus sit vobis, aut Fur principalis; aut aliquis, vel aliqui, qui fuerint Complices in enarrato delicto, adiuuando, consulendo, mandando, suadendo, transportando, occultando, retinendo, aut quouis alio modo cooperando; aut sciatis in quo loco sint, vel fuerint depositæ post Furtum factum Res furatæ in toto, vel in parte; aut sciatis aliquem, seu aliquos, qui de prædictis omnibus, vel aliquo, de visu, vel auditu sint informati, termino dierum quindecim à publicatione istorum, vobis intimata (quorū quinq; pro primo quinque secundò, & alij quinq; pro tertio, & peremptorio termino & monitione canonica assignamus) debeatis coràm Nobis personaliter, seu per literas comparere; & iudicialiter reuelare omne, & totum illud, quod circa prædicta erit vobis cognitum. Quod si, vt præfertur, non comparueritis, & reuelaueritis, sciatis. Nos contra vos inobedientes, & contumaces Sententiam anathematis, & maledictionis æternæ esse solemniter fulminaturos. Volumus autem has nostras in singulis Conuentibus nostræ præfatæ Prouinciæ in plena Fratrum Communitate legi, & publicari, & earum exemplar affigi in loco Conuentus publico, ne aliquis vestrum ignorantiam prænarratorū prætendere valeat. Dat. &c.

Ego N. Minister Prouincialis.

Ego N. Actuarius.

XLIV. *Copia suprascripti Monitorij translata in linguam vernaculam debet dirigi ad Superiores singulorum Conuentuum Prouinciæ, & ab illis legi omnibus Fratribus capitulariter congregatis, ex post affigi ad valuas Refectorij intrinsecus, vt legi possit à Fratribus, & non à Secularibus. Expiratis verò quindecim diebus post publicationem, & ad abundantem alijs tribus, si nullus comparuerit ad dandam notitiam contentorum in Monitorio, potest Prouincialis procedere ad fulminandum solemniter anathema in Forma sequenti.*

XLV. Forma fulminandi anathethema solemniter, qua vti possunt Prouinciales.

Post Matutinum congregatis Fratribus omnibus in Ecclesia, Prouincialis indutus amictu, stola, & pluuiali violaceo, præcedentibus sibi duodecim Sacerdotibus, qui sint è Senioribus, à Sacristia procedat ad Altare; & facta adoratione, & breui oratione surgat, & posita cathedra in cornu Euangelij sedeat. Tum Prouinciali, & singulis duodecim Sacerdotum, qui ipsum sunt comitati, detur candela accensa, & Sacerdotes hinc, & indè in lineas, siuè alas duas ordinati stantes, assistant Prouinciali sedenti. Tum Secretarius stans in cornu Epistolæ conuersus ad Fratres alta voce, & tono graui, & emphatico legat Sententiam anathematis, (quam consulo publicari in lingua vernacula, vt etiam à simplicibus intelligatur,) quæ erit, vt sequitur.

XLVI. Frater N. Prouincialis &c. Cum suadente Diabolo omnium malorum authore, filij iniquitatis, & perditionis, in Conuentu nostro N. furati sint &c. *Et hic exprimantur Res furatæ.* Nos ad effectum reuelationis tanti delicti, & Deliguentium primò, secundò, & tertiò, cum debitis temporum interuallis omnes, & singulos vestrum monuimus, vt si quis habeat notitiam, scientiam, siuè indicium de eo, qui prædicta furatus est; aut eius quoquomodo Complicum; aut vbi repositæ sint; aut fuerint res furatæ, aut de aliquo, vel aliquibus, qui de prædictis sint in toto, aut in parte informati, sub interminatione maledictionis æternæ Nobis iudicialiter reuelare deberet. Veruntamen Diabolo illius, vel illorum corda occupante, contemptis monitionibus nostris, nullus comparuit qui de prædictis Curiam nostram informaret.

Id circo omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, nec non Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, Seraphici Patris nostri Francisci, & omnium Sanctorum auctoritate, atque à Deo nobis concessa ligandi, atque soluendi potestate; Furem prædictarum rerum, cum Complicibus suis, & eos, qui aliquo modo de præ-

de prædictis informati, iuxtà supradicta, Nobis non reuelauerunt excommunicamus; bonis omnibus Christianis communibus priuamus, atque ab omnium Christianorum societate, & Sanctæ Matris Ecclesiæ liminibus in Cœlo, & in Terra excludimus, & separamus, & taliter excommunicatos, & anathematizatos esse decernimus, volumus, & declaramus; cumque Diabolo, & Angelis eius Apostatis, atque omnibus reprobis damnatos pariter iudicamus. Propterea, (*hic vox eleuetur, & maiori emphasi, & pausa inter vnam, & aliam maledictionem.*) Maledicti sint domi, & extra. Maledicti in Ciuitate, & in agro. Maledicti vigilando, & dormiendo. Maledicti manducando, & bibendo. Maledicti ambulando, & sedendo. Maledicta sit caro, & ossa eorum, & à planta pedis, vsque ad verticem, non habeant sanitatem. Veniat super illos maledictio hominis, quam per Moysen in Lege Filijs iniquitatis Dominus Deus promisit. Deleantur nomina eorum de Libro viuentium, & cum iustis non scribantur, sed cum damnatis in æternum computentur. Sit hæreditas eorum in Inferno cum Cain Fratricida; cum Datan, & Abiron, & Core quos viuentes deglutiuit ignis Inferni; cum Anania, & Saphira; cum Simone Mago, cum Iuda proditore, & cum omnibus damnatis, qui bibent in æternum vasa iræ, & furoris Iustitiæ Dei viuentis. Pereant in die Iudicij, & nisi Furtum restituant, & Furem, & Complices reuelent, contra eos Dominus noster Iesus Christus formidabilem illam Sententiam fulminet, Ite maledicti in ignem æternum.

XLVII. *Tum Prouincialis, & omnes Sacerdotes alta voce clament*, Fiat, Fiat, Fiat; *& eodem tempore proijciantur candelæ in terram, & Sacerdotes adstantes eas pedibus conculcent. Vidi in aliquibus locis, post prolatam Sententiam anathematis, proiectis in terram candelis, & pessumdatis illis, ab Excommunicante proiectos tres lapides in terram contra easdem candelas, in signum maledictionis à tribus personis Diuinis confirmatæ. Hæc praxis magnum Populo incutiebat terrorem, & posset etiam practicari, cum nihil contrarium huic inueniatur. Pariter dum Prouincialis, & Sacerdotes clamant* Fiat, Fiat, &c. *debent campanulæ Ecclesiæ, Chori, & Refectorij pulsari, non tamen in signum lætitiæ, & vt fit in Sabbato Sancto ad* Gloria in excelsis, *sed ad ostendendum mærorem, & frequentibus ictibus, vt fit quandò pulsatur ad conuocandum Capitulum. Sententia prædicta anathematis debet affigi in Refectorio, & publicari, & affigi in omnibus Conuentibus, vt de Monitorio factum fuit, & absque dubio, si furtum fuerit commissum à Fratribus detegetur, vt multoties accidisse audiui.*

XLVIII. Forma tenenda à Superiore locali in describendo Corpore Delicti.

Quandò obligentur Superiores locales ad describendum Corpus Delicti, dictum fuit Par. p. Tit. Delictorum num. 14. pag. 194. *Videantur ibi dicta. Circa descriptionem autem, aduertendum est, quod Prælatus localis debet solùm describere illa, quæ sensui patent, nec tenetur, nec debet adhibere iudicium Peritorum circa Corpus Delicti; quia ad eum non spectat facere constare de alia qualitate, & circumstantia, in qua formalitas Delicti consistit, eò quia ipse Iudex non est; sed in hoc casu simplex Testis, qui testificari tenetur, & potest de ijs solis, quæ cadunt sub sensu; & si scripto mandat ea quæ vidit, hoc est solùm ad obsequendum legi nostræ municipali, quæ hoc statuit in subsidium iustitiæ, ne, ex lapsu temporis, deficiant circumstantiæ, quæ possunt Iudici persuadere Delictum fuisse sic, vel sic commissum, & non rarò ex his etiam de Delinquente cognitionem habere. Dato ergo casu, quod aliquis fuerit percussus, aut vulneratus (siuè Frater, siuè Sæcularis fuerit) ab alio Fratre; siuè inueniatur Cadauer occisi, aut mortui siue vulneribus intra claustra, &c. Prouincialis verò tam longè absit, vt verisimiliter non poterit venire antequam circumstantiæ Corporis Delicti fuerint notabiliter mutatæ, debet Superior localis Corpus Delicti describere, vt sequitur.*

XLIX. Cum audiuisset Fr. N. Guardianus Conuentus N., inuentum fuisse in sua Cella, *siuè* in Claustro, Horto, Sylua &c. Conuentus, cadauer olim Fratris N. *vel* Frat. N. fuisse vulneratum, aut percussum & in lecto decumbere &c. & P. A. R. Prouincialis longè distet; & licet commonefactus per nuncium expressum difficulter possit venire antequam Corpus tradatur sepulturæ; *siuè* antequam vulnera, aut signa

gna percussionis notabiliter alterentur, decreuit ad præscriptum nostræ Practicæ criminalis venire ad descriptionem Corporis Delicti consignandam memorato Patri Prouinciali. Assumptis ergo in Testes Patribus F.F. N.& N.Sacerdotibus suę familiæ, accessit vbi erat Cadauer prædictum, quod erat in sua camera; *siuè* in Claustro, Horto &c. &, ipse Guardianus cum prædictis Testibus, & alijs Fratribus vidit, quod prædictum Cadauer indutum tali habitu &c. cum chorda, caputio, fœmoralibus &c. & iacebat in tali, & tali positura &c. habebat oculos semiclausos, os apertum &c. pedem, crus, brachium nudatum &c. spumam ad os, &c. faciem liuidam &c. sanguinolentam &c. & postquam fuit ad mandatum prædicti P.Guàrdiani spoliatum, inuentum est in tali parte Corporis &c. signum nigrum, vel rubrum &c. figùræ rotundæ, vel oblongæ, &c. tantæ latitudinis &c.& videbatur fuisse facta à percussione, siuè casu &c. *siuè* inuentum est vulnus, aut vulnera in tali, seu tali parte Corporis &c. & videbantur facta punctim, aut cæsim; & tale erat talis latitudinis, longitudinis &c.& circa Cadauer in terra erat copia sanguinis &c.aut materiæ alterius, quæ fluxerat ab ore &c. & inuentus est culter, stilus, pugio &c.& videbatur fuisse ibi relictus à percussore &c. & culter erat acutus, affilatus, aspersus sanguine, & habebat capulum (vulgò manicum) osseum album &c. & erat tantæ longitudinis &c. quem Pater Guardianus iussit reponi in capsula, seu armario lo sito in eadem camera, vbi iacebat Cadauer, ad effectum præsentandi illum cum cæteris rebus Patri Prouinciali &c.

L. *Et ità debent exactissimè omnia accidentia adnotari, tum circa Cadauer, tum circa Cellam; vt si inuentus esset occisus Frater gladio, & ostium Cameræ erat intrinsecus clausum, sed reperta est fenestra aperta, cum aliquo vestigio, ex quo possit conijci, quod percussor ingressus est per fenestram &c. nec possumus circa hoc omnium accidentium descriptionem dare, quia possunt in infinitum variari, sed relinquitur prudentiæ, & sagacitati Superiorum, iuxta schema suprascriptum omnia accidentia, & circumstantias, quæ possunt indiciare delictum, & Delinquentem, adnotare; & concludatur.*

LI. Quæ omnia suprascripta, prout recensita sunt, fuerunt à Nobis visa proprijs oculis, & bene obseruata. Et ad mandatum Patris Guardiani fuit, facta visitatione, Cadauer extractum à prædicta Cella, quæ est sita in Dormitorio &c. versus Orientem &c. & est quarta &c. cui titulus est Sanctus &c.ad effectum tradendi illud sepulturæ &c. & ex post, clausa fenestra, & ostio cameræ prædictæ, fuit sigillata, nil tacto eorum, quæ ibi erant, ad effectum ipsam resignandi Visitationi P. Prouincialis. In quorum &c. Dat. Die &c. In Conuentu &c.

Ego Pr. N. Guardianus.
Ego Fr. fui Testis.
Ego Fr. N. fui Testis.

LII. *Pariter si aliquis fuit percussus lapide, ligno, pugnis in facie &c. & in facie, manu, brachio &c. essent liuores, scarificationes factæ vnguibus, contusiones &c. debent omnia describi, quia talia possunt euanescere, antè quàm veniat Prouincialis. Si verò essent vulnera, quæ curarentur à Chirurgo, qui potest posteà examinari à Prouinciali ipso, & ità constare facere de corpore delicti, non est necessarium, quod Guardianus illa describat. Si quidem descriptio à Guardiano facienda necessario tunc solum est, quando signa maleficij in totum, aut partem deficere possunt antè aduentum Iudicis, qui egrè tunc de corpore, & qualitatibus delicti posset facere constare.*

ADNOTATIO I.

LIII. *Aduertendum, quod; vt diximus* Par.p. Tit. Corpus. num. 24. pag.416. *Si esset aliquis Frater mortaliter vulneratus, & iuditio Chirurgi periculum est, quod moreretur ante aduentum Prouincialis, siuè Commissarii, Superior localis deberet illum visitare, & describere statum Vulnerati, & omnia eius vulnera adnotare, & ex post examinare vulneratum ipsum iuxtà formam datam* Sect. III. num. VIII. *Et debet Superior simpliciter excipere eius examen; nullo modo autem potest (aliis mediis, vltrà præceptum Obedientiæ) cogere ipsum ad reuelandum Percussorem, si non vult reuelare. Et si vulneratus non potest subscribere depositioni à se factæ, loco ipsius, subscribant duo Testes, qui fuerint præsentes lecturæ depositionis factæ in faciem ipsius vulnerati.*

ADNOTATIO II.

LIV. *Aduertendum, quod licet exemplum dederimus de Guardiano, tamen intelligendum hoc est de omni Superiore locali, siuè Prælatus sit, vt potè Præses, seu Vicarius in capite; siuè non Prælatus, vt est Vicarius Conuentus, siuè alius, qui dirigit Conuentum, vt Delegatus à Guardiano in eius absentia à Conuentu per paucos dies; isti enim debent, vt supra dictum est facere descriptionem Corporis Delicti, si Guardianus illo, aut sequenti, ad plus, die non speratur reuersurus; militat enim semper eadem ratio prædictæ descriptionis faciendæ, puta ne pereant totaliter, aut partialitir indicia maleficij.*

ADNOTATIO III.

LV. *Aduertendum tertiò, quod Guardianus non potest, nec debet in casu inuenti Cadaueris, vt diximus supra, visitare cellam, neque res, quæ in ea sunt, vt ex illis eliciat indicia delicti; quia hoc reseruatur Iudici, & tales res, quæ possunt subministrare indicium, non pereunt ex lapsu temporis. Proindè debet armaria, capsulas, & omnia, coràm Testibus sigillare, fenestram claudere, & ostium pariter clausum sigillare, & clauem alteri ex Discretis consignare, vt sic possit de sua integritate docere coram Prouinciali, cuius est, Cellam, & res visitare, ab illis indicia venari, & spolium defuncti, ad normam Statutorum dispensare.*

LVI. Forma carcerandi Reum notorium, seu vehementer suspectum de crimine enormi, quam debent seruare Guardiani.

Videnda sunt, quæ diximus Par. p. Tit. Delictorum num. 10. pag. 192. & seqq. *Et benè obseruanda, quia faciunt ad hoc punctum. Dato ergo casu, quod aliquis Frater fuerit occisus, aut lethaliter vulneratus, & sciatur homicida, aut percussor, qui visus est; vel vehementia adsint indicia, siuè præsumptiones de eo, qui ratione grauitatis criminis sit de fuga suspectus; vel si Frater paratus est apostatare, vel aliud graue, & scandalosum crimen committere, nisi impediatur & non est alia via impediendi; nisi carceretur; tenetur Guardianus Reum prædictis in casibus assecurare in carcere, vt disponit Textus* cit. Tit. Delictorum. §. V. *& Nos ibi explicuimus. Debet ergo Guardianus primò consilium petere à Discretis, & factum breuiter describere, vt sequitur.*

LVII. Cum repertum fuisset cadauer quondam Fratris N. pluribus vulneribus confossum &c. vt apparet ex facta Visitatione &c. *siuè* Cum repertus fuerit vulneratus Frater N. &c. prout ex Visitatione de eo facta apparet &c. & de tali maleficio Fr. N. sit vehementissimè suspectus, siuè notoriè Reus &c. *siuè* Cum P. N. Guardianus accepisset &c. Fratrem N. rixatum fuisse contra Fratrem N. & illum arma parasse ad alium occidendum, mutilandum, seu percutiendum; & omni alia media tentasset, sed inutiliter, ad impediendum tantum malum; dum ille in suo peruerso animo obfirmatus, velit omnimodè suum malum propositum exequi, aut à Religione apostatare; decreuit ad normam Constitutionum Ordinis requirere consilium Discretorum Conuentus ad effectum assecurandi in carcere prædictum Reum, cum non possit in tempore haberi præsentia Patris Prouincialis. Proindè vocatis in suam cameram Patribus N. Vicario, N. & N. Discretis prædicti Conuentus, illis proposuit, an deberet prædictus F. N. qui vt præfertur occidit, vulnerauit &c. *vel* de quo adest communis, & vehemens suspicio, quod occiderit, vulnerauerit &c. *vel* qui vult percutere, vel apostatare &c. in carcere ad custodiam detrudi. Qui P.P. prædicti considerato maturè casu dederunt consilium, quòd carceraretur. Et præfato consilio adhærendo, prædictus P. Guardianus decreuit curare, vt carceri Conuentus, vt præfertur, ad custodiam, demandaretur. In quorum &c. Dat. Die .... in Conuentu &c.

Ego N. Discretus ità consului.
Ego N. Discretus affirmo, vt sup
Ego N. Vicarius Conuentus N. affirmo.
Ego Fr. N. Guardianus.

ADNOTATIO I.

LVIII. *Aduertendum, quod, vt probauimus* Par. pr. Tit. Delictorum. num. 13. p. 194. *Non solùm Guardiani, & alij Prælati locales possunt, & debent, in casibus, vt præfertur, incarcerare, sed etiam alij, qui Prælati non, sunt dirigunt tamen Conuentum in fortuita absentia Prælati localis, idem præsta-re.*

re & possunt, & tenentur, ob rationes, quas ibi dedimus. Debent ergo etiam ipsi petere à Discretis consilium, & adnotare causam, quare ad talem earcerationem deuenerint, puta quia periculum erat in mora. Et licet scriptura pro tali carceratione, de rigore, necessaria non sit, optimum tamen, est quod taliter Carcerans describat factum, vt docere possit de consilio petito, & sibi dato, & quod legaliter processit. Quod si Discreti discordent inter se; aut manifestè, vt Reo faueant, nolint consulere carcerationem poterit nihilominus Superior carcerare, vt diximus cit. Tit. Delictorum. num. 11. pag. 193. circ. med. *Vide ebi rationes.*

ADNOTATIO II.

LIX. *Aduertendum secundò, quod non potest Prælatus localis sic, ad sui libitum carcerare etiam ad custodiam, nisi indicia sint vehementia de Delicto, & timor fugæ Rei sit legitimus, & fundatus, Insuper tenetur statim per Nuncium expressum commonere Prouincialem de Delicto commisso, seu ineuitabiliter committendo, & carceratione Rei indiciati, siuè Notorij, ità enim præscribitur in* Textu cit. Tit. Delictorum §. V.

LX. Forma carcerandi, & absoluendi Apostatam seruanda à Superiore locali.

Quia ex præscripto Constitutionum tum Ordinis, tum Reformationis tenentur Prælati locales quiuis, & in eorum absentia Superiores, qui dirigunt Conuentum, Apostatas, ad Conuentum eorum diuertentes, carcerare per triduum, & post solemniter absoluere, & absolutos ad propriam Prouinciam dimittere, damus Formam horum omnium præstandorum.

LXI. *Si ergo venit Ianitor, ad Superiorem, & ipsum moneat; ad ianuam esse Fratrem absque obedientia, qui petit hospitari, siuè prandere, & iter prosequi; Superior ipsum admitti iubeat, de Religioso more sibi ablui pedes per Fratres curet, & cibo recreet. Post quam comederit, Superior associatus à quatuor, vel sex Fratribus validioribus ingrediatur Refectorium, cuius valuas claudere post se faciat. Mox interroget Fratrem, & iubeat, vt litteras suas Obedientiales ostendat; si Frater dicat nullas habere, iam se declarat Apostatam; & ideò tunc Superior iubeat Fratribus, vt ipsum in carcerem conijciant, sibi ablata chorda, & caputio. Post triduum completum solemniter absoluat. vt infra dicemus.*

LXII. *Si vero Frater dicat se literas Obedientiales in itinere amisisse ex naufragio; aut quia sportula, siuè sacculus, in quo detinebantur fuit sibi surreptus; & Frater habet Socium, & ex aspectu apparet Religiosus grauis, & compositæ vitæ, & secura fronte, & verisimili narratiua, dicit quomodo fuerit obedientialium literarum amissio; potest Superior illi rationabiliter credere, & in suo Conuentu retinere, donec Aduena possit scribere ad Superiores, & legitimas nouas literas recipere.*

LXIII. *Si verò Frater est solus, inuerisimilem narratiuam de ammissione literarum obedientialium recitet; & ex aspectu conijciatur vagabundus; & interrogatus apud quem Conuentum vltimò hospitatus sit, respondet, se postremo fuisse in Conuentu valdè distanti, ex post semper fuisse hospitatum apud Sæculares, & vitasse Conuentus viciniores, ad quos debebat diuertere, apparent indicia ipsum esse Apostatam, proindè potest Superior illum carcerare formaliter, vt supra dictum est.*

LXIV. *Si autem dicat, se fuisse in vltimo Conuentu proximiori, & ibi ostendisse Superiori literas legitimas, quas amisit in itinere, & aspectus suadeat, quod vera dicat, potest Superior ipsum detinere, & mittere literas ad Superiorem illius Conuentus, ad hoc quod mittat literas authenticatas sigillo Conuentus, in quibus testetur, quod Frater ille N. accessit ad suum Conuentum cum legitimis literis Obedientialibus. Et talibus Obedientialibus ipse Frater potest vti ad prosequendum suum iter. Quod si iste fingat se non posse expectare, quia habet Sæculares comites itineris; vel dicens se vel expectare reditum nuncij missi, tamen meditatur discedere, signum est illum esse mentitum, & nullas habuisse Obedientiales, cum velit, absque necessarijs testimonialibus iter prosequi. Potest proindè, & debet formaliter carcerari.*

LXV. *Si vero Ianitor defert ad Guardianum literas sibi datas ab Aduena, quæ sint falsificatæ, debet Guardianus literas quidem restituere, & in Conuentum recipere; & postquam fuerit cibo reficiatus, Guardianus associatus à Fratribus, debet Aduenam interrogare de literis Obedientialibus, & post quam illas produxerit, debet Guardianus dicere, illas esse falsificatas, & vt supra dictum*

ctum est, illum carceri demandare. Hoc autē fit, vt Apostata coràm Testibus literas producat, ne possit negare, tales literas falsas suas esse, vt facere posset, si absque Testibus Ianitori, siue Guardiano consignasset. Euenit enim aliquando, quod quidam, falsificatis obedientialibus discessit à Prouincia. Mox reuersus, & quæsitus à Prouinciali, nemine præsente, vt sibi literas obedientiales ostenderet, illas protulit, quas Prouincialis apud se retinuit. Ex post vocatus coram toto Diffinitorio, & eisdem literis sibi exhibitis interrogatus; An illæ essent suæ Obedientiales, quas Prouinciali consignauit? Ille perfrictâ fronte, negauit, eas esse, quia erant euidenter falsificatæ; se autem Prouinciali legitimas literas consignasse; nec potuit Prouincialis contrà eum procedere, cum deficerent legitimæ probationes de consignatione literarum.

LXVI. *Si autem Apostata non venit ad Conuentum, & manet apud Sæculares, aut in caupona, siue taberna, vt plerunque fit à talibus nebulonibus; Guardianus, quasi aliud agens ipsum conueniat, non eum carpat, aut reprehendat, vel aliquid exprobret, sed hilari vultu ipsum inuitet, dissimulans eum reputare Apostatam; & hoc modo ad Conuentum perducat. Mox, postquam fuerit intrà clausira, Officium suum strenuè exequatur, & incarceret. Si tali modo placido, & minimè tumultuoso nequit reducere, curet assecurari à Sæcularibus*, inuocando auxilium brachij sui, de quo infrà dicemus numero 86. sed hoc fiat, *minori strepitu, quam fieri possit; & noctu, ad vitandum scandalum, ad Conuentum perducat. Et in hoc multus debet esse Guardianus, vt cautè, & secretiori modo possibili, captura fiat, luctuosa enim accidentia accidisse ex imprudenti, & furioso aliquorum zelo, non semel audiui; ex quibus maius detrimentum Religio passa est, ex scandalosa talium captura eo, quod ex ipsorum Apostasia sibi poterat euenire.*

LXVII. Forma absolutionis ab Apostasia.

Completis tribus diebus carcerationis, educi, absque chorda, & caputio, debet Apostata, & tempore publicæ refectionis debet, nudatis humeris, se flagellare per integrum, Psalmum Miserere, *cum* Gloria Patri &c. *ex post ipso Apostata genuflexo in medio Refectorij, Superior, & omnes Fratres surgunt, & ille incipit.*

Kyrie eleison, Christe eleison,
Kyrie eleison.
Pater noster &c.
℣. Et ne nos inducas intentationem.
℟. Sed libera nos à malo.
℣. Saluum fac seruum tuum.
℟. Deus meus sperantem in te.
℣. Nihil proficiat inimicus in eo.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
℣. Esto ei Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, cui proprium est, misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt hunc famulum tuum, quem sententia excommunicationis constringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Mox sedet Superior, & cooperto capite dicit.

Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & Ego auctoritate ipsius, & facultate Statutorum Ordinis mihi commissa, absoluo Te à vinculo Excommunicationis, in quam incurristi propter Apostasiam à te commissam, & restituo Te communioni, & vnitati Fidelium, & Sanctis Sacramentis Ecclesiæ. In nomine Patris, ✝ & Filij, & Spiritus Sancti; ✝
℟. Amen.

Tunc induitur caputio, & chorda, & dimittitur.

ADNOTATIO

LXVIII. *Aduertendum, quod si Apostata aliud crimen diuersum ab Apostasia Commiserit, vt potè furtum, Fornicationem, aut falsificationem literarum obedientialium &c. post-*

&c. postquam absolutus est ab Apostasia, non debet dimitti; sed iterùm carcerari ad custodiam, sibi relicta chorda, & caputio; & interim commonefieri Prouincialis, vt veniat, aut mittat ad faciendam debitam Inquisitionem. Insuper quandò carceratur in ordine ad ipsum absoluendum, debet Guardianus sportam, & facculos ipsius, nec non, & habitum, & caputium coràm Discretis Conuentus visitare, & omnia exactè describere, vt sequitur.

Res repertæ apud Fratrem N. Prouinciæ N. Apostatam.
In sporta, quæ erat clausa &c. inuenta sunt.
Primò hoc, & hoc.
Secundò hoc vel illud &c. *& sic deinceps.*
In sacculo lineo, aut laneo talis formæ &c.
Primò. Hoc, & hoc.
Secundò hoc, vel illud &c. *& omnia debent adnotari, præsertim si essent instrumenta maleficij, vt sigilla falsa; Scripturæ continentes delictum, Medicamenta venenosa; Pecunia &c. & pari modo describi omnia inuenta in manicis, vel consuta in habitu, aut caputio. Mox debet descriptio talium rerum subscribi à Guardiano, & Discretis, & res inuentæ benè custodiri ad effectum illas consignandi Prouinciali, vel Delegato suo.*

LXIX. Forma literarum, quæ debent à Superiore locali concedi Apostatæ à se absoluto.

Deberet quidem Superior in literis obedientialibus mentionem facere de absolutione, ab Apostasia, data illas deferenti; sed quia hoc nimis esset probrosum, maximè si tales literæ viderentur ab alijs extra Religionem, magis congruit charitati fraternæ eas dare sub sequenti Forma.

Cum ad hunc nostrum Conuentum N. Prouinciæ N. hospes accesseris, & ad negotiorum tuorum exigentiam, congruenti tempore apud Nos manseris, & circa Te ea perfecerimus, quæ iuxtà Ordinis Constitutiones facienda erant; Harum serie, quæ loco legitimarum literarum obedientialium erunt tibi Fr. N. Prouinciæ N. facultatem facimus, & iniungimus, vt cum Socio tuo Fr. N. *(si illum habuerit) siue* Socio occurrente Te conferas rectà via ad præfatam tuam Prouinciam; & omnibus, apud quos Te hospitari contingerit, plurimùm in Domino commendamus. Vale. Dat. &c.

Fr. N. Guardianus Conuentus N. Prouinciæ N.
locus ✝ sigilli.

LXX. Forma carcerandi Subditum inobedientem contumacem tenenda à Guardiano, seu alio Prælato locali.

Videnda sunt omnino, quæ scripsimus Par. p. Tit. Delictorum. à nu. 26. pag. 202. & seqq. *Dato, quod Subditus, iussus à Superiore sub formali præcepto Obedientiæ aliquam pœnitentiam subeat, aut faciat aliquid, quod non est contra Animam suam, & Regulam nostram, renuat obedire, debet Superior petere consilium, & assensum Discretorum, antequam carceret. Vt verò possit docere de suo legitimo modo procedendi, debet factum describere, vt sequitur.*

LXXI. In nomine Domini. Amen. Cum P. Fr. N. Guardianus Conuentus N. in prandio diei, Mensis ...... Anni ...... &c. in publica Fratrum Refectione, vocasset ad culpam Fratrem N., & illi obiecisset, quod prædictus Fr. N. commiserat quosdam defectus, puta &c. *& hic describantur defectus, ob quos voluit pœnitentiare &c.* iussit illi, vt se pro talibus defectibus disciplinaret, & comederet genuflexus solum panem, & aquam. Sed nolente illo obedire, imò contrà dispositionem Statutorum, & reuerentiam Superiori debitam procaciter & temerariè, & alta voce respondente, quod &c. *& hic ponantur verba, quæ dixerit Subditus.* Pater Guardianus imposito sibi silentio denuò illi iussit sub formali præcepto Obedientiæ, vt iniunctam pœnitentiam perageret. Qui Frater N. denuò denegauit obedire, imò dixit &c. & fecit &c. *& hic describantur omnia dicta, & facta ad ipso Reo.* In quorum &c.

Ego Fr. N. Guardianus.
Ego Fr. N. fui Testis.
Ego Fr. N. fui Testis.

LXXII. *Præmissa Superiori descriptione facti, conuocet Guardianus Discretos, & consilium petat, & totum describatur vt sequitur.*

Con-

Consequententer idem P. Guardianus, qui suprà, vocare fecit in cameram suam P. Fr. N. Vicarium, & PP. Fr. Fr. N. & N. Discretos Conuentus, & habito inter se colloquio de inobedientia patrata à prædicto Fr. N. ab ipsis petijt consilium, & assensum ad eum carcerandum. Qui præfati Discreti maturè consideratis omnibus, consuluerunt, quod &c. *& hic describatur illud, quod à Discretis fuerit resolutum, & concludatur*. Acta sunt hæc Die .... &c. Anno ..... &c.

Ego Fr. N. Discretus consului, vt suprà.
Ego Fr. N. Discretus affirmo, vt suprà.
Ego Fr. N. Vicarius Conuentus confirmo &c.
Ità est Ego Fr. N. Guardianus.

LXXIII. *Si Guardianus sciat aliquos, vel aliquem ex Discretis non esse laturos consilium rectum, quia illi sunt notorie partiales, & Defensores Rei inobedientis, potest illum, aut illos omittere, & loco ipsorum alios substituere, vt probauimus citat.* Tit. Delictorum. num. 27. pag. 202. *& factum describere, vt sequitur*.

Consequenter idem P. Guardianus, qui supra voluit, ad formam Constitutionum, consilium in hoc casu petere à Discretis Ordinarijs Conuentus. sed quia aduertit, quod P. Fr. N. & P. Fr. N. Discreti sunt notoriè partiales, & fautores prædicti Fratris N. inobedientis; & ideò non potest rationabiliter sperare illos, præoccupatos beneuolentia erga prædictum Reū, esse daturos consilium legitimum, sanum, & rectum, ideò loco ipsorum duxit substituere PP. FF. N. & N., qui post prædictos sunt seniores in Conuentu. Proindè illos fecit vocare in cameram suam, & habito inter se colloquio &c. *vt sup. numero* LXXI.

LXXIV. *Si Discreti consulant, quod Guardianus debeat prædictum Reum secundò, & tertiò Canonicè monere, antequàm ad carcerationem deueniatur, debet Guardianus eorum consilio adhærere, & factum describere, vt sequitur*.

Consequenter idem P. N. Guardianus, qui supra inhærendo sibi dato consilio à prædictis Discretis, prout supra; in cœna eiusdem diei, in plena Fratrum Communitate vocauit prædictum Fratrem N., & ipsi secundò fecit formale præceptum, vt pœnitentiam sibi, vt supra, demandatam compleret. Qui Frater N. respondit &c. siue fecit &c. *Et hic describatur dicta, & facta Rei; si iuit, & genuflexus in medio Refectorij dixit &c. si noluit discedere à loco suo, in quo accumbebat ad mensam; si surrexit, & stans Superiori respondit; si demisso ante faciem caputio nihil respondit &c. & concludatur*. Acta sunt hæc die, & loco, quo supra. In quorum &c.

Ego Fr. N. Guardianus.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

LXXV. *Potest dari casus, quod Reus non conueniat in Refectorio cum cæteris, & non possit Superior illi personaliter renouare præceptum. Tali casu debet mittere duos Fratres ad intimandum illi mandatum, qui coram tota Communitate debent iurati relationem facere; & potest factum describi, vt sequitur*.

Consequenter idem P. Guardianus, qui supra, inhærendo consilio sibi dato à prædictis Discretis, vt supra; voluit renouare prædicto Fratri N. in cœna eiusdem diei formale præceptum iam factum. Sed cum prædictus Reus non venisset cum cæteris ad refectionem, P. Guardianus misit PP. FF. N. & N. Sacerdotes, quibus imposuit, vt perquirerent prædictum Fratrem N. diligenter; & illi inuento, nomine suo, iuberent, vt in Refectorium veniret, & intimarent secundum, & formale præceptum obediendi. Qui præfati PP. FF. N. & N. abeuntes, postquam reuersi sunt, retulerunt &c. *Hic debet describi tota relatio, quam ipsi facient &c. & concludi*. Acta sunt hæc &c. In quorum &c.

Ego N. Guardianus.
Ego N. fui Testis.
Ego N. fui Testis.

LXXVI. *Quia diuersimodè potest variari relatio prædictorum, iuxta casuum varietatem, ideò ad pleniorem instructionem ipsam describimus.*

Si Reus vocatus promiserit venire in Refectorium, scribatur &c.

Retulerunt cum iuramento, quod tacto pectore exhibuerunt &c. se inuenisse prædictum Fratrem Reum &c. in sua Cella, siuè Claustro, Horto &c. & sibi signifi-

gnificato præcepto Superioris, sub forma sibi commissa, RESPONDISSE, *quod* ipse volebat venire in Refectorium; tamen volebat ire priùs ad aliquam suam necessitatem, qua expleta, breui venisset.

Si venerit renouetur illi præceptum, & describatur totum factum, vt supra num. LXXIIII.

Si autem post congruum tempus non venerit, & missos, ac mittentem deluserit, scribatur.

Sed cum P. Guardianus expectasset aliquantùm vltrà consuetum tempus cœnæ, & nunquam comparuisset, & rationabiliter conijceret illum nolle in Refectorium venire, vt responderat; noluit diutiùs remorari Communitatem, & voluit præceptum illi factum à prædictis Sacerdotibus à te missis, nomine suo, valere pro secunda, & legitima canonica monitione. Acta sunt hæc &c. & subscribatur vt supra &c.

LXXVII. *Si Reus dixerit.* Nolle venire *scribatur.*

Retulerunt cum iuramento &c. *vt sup. num. LXXV. Respondisse*, se nolle venire vllo modo in Refectorium, & se nolle parere præcepto sibi facto, aut pœnitentiam iniunctam adimplere; insuper dixisse &c. *& hic describantur alia, quæ dixerit, aut fecerit &c. & concludatur.* Acta sunt hæc &c. *& subscribatur, vt supra.*

Si Reus non fuerit inuentus, scribatur.

LXXVIII. Retulerunt, se quæsiuisse prædictum Reum in sua camera, quam inuenerunt clausam, & ex post lustrasse Ecclesiam, Chorum, Sacristiam, Claustra, Officinas Conuentus, Hortum, & Syluam, & magnis, & replicatis vocibus ipsum vocasse, sed non fuisse ab illo responsum; proindè conijcientes illum esse clausum in camera, & nolle responsum dare, ad cameram suam reuersi sunt, & voce alta, quæ benè potuit ab illo audiri, & percipi, intimarunt sibi, nomine Patris Guardiani, præceptum factum. Acta sunt hæc &c. & subscribatur vt supra &c.

LXXIX. *In casu supradicto, quod Reus non inueniatur, debet Guardianus associatus à Discretis ire ad cameram Rei, & ipsum vocare, & si non respondeat, debet aperiri per vim facere ostium cameræ. Et si Reus in camera non fuerit inuentus, debet facere illum perquiri diligenter in omnibus locis, etiam abditis Conuentus; & si minimè fuerit inuentus, conuocato per sonum campanulæ Capitulo, debet ipsum declarare, & denunciare Apostatam: tali enim casu, legitimè præsumitur, illum fugisse à Conuentu; & dato casu, quod ipse latuisset in Conuentu, suum esset probare, se minimè fuisse Apostatam.*

LXXX. *Facto secundo præcepto, fiat tertium peremptorium; Et describatur, vt sequitur.*

Consequenter idem P. Guardianus, qui supra, in plena Fratrum Communitate congregata ad prandium Diei... Mensis .... Anni &c. vocauit prædictum Fratrem N., & ipsi fecit tertium formale præceptum de adimplenda sibi iniuncta pœnitentia. Qui Fr. N. respondit &c. *vt supra* num. LXXIII. *& subsequatur.*

Videns autem P. Guardianus prædictus ipsius obstinationem, pronunciauit illum esse contumacem, & proindè mandauit carcerari formaliter, sibi detracta chorda, & caputio; quod mandatum fuit adimpletum hac Die &c. In quorum &c.

Ego Fr. N. Guardianus.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.

Et statim debet Guardianus commonere Prouincialem, & ad eum transmittere Acta, vt videat, se legitimè processisse.

LXXXI. *Quia circa carcerationem Inobedientis multa, & varia accidentia possunt occurrere, quæ possent difficultatem ingerere Superiori Locali; ideò nonnullos casus recensebimus, quæ facient ad dilucidandam hanc materiam, quæ frequenter vsu venit.*

Si Subditus, cui Guardianus iniungit pœnitentiam, respondeat, se non renuere, facere pœnitentiam ob inobedientiam, sed quia non commisit illud delictum, quod sibi obijcit Superior; & se paratum esse pœnitentiam facere, gratia mortificationis, non verò ob delictum commissum; Guardianus debet se gerere, vt diximus Par. I. Tit. Delictorum numer. 31.

LXXXII. *Si Subditus dicat, se pœnitentiam renuere, quia Superior excedit modum in correctione, & proindè ad Prouincialem appellet; Superior se regat, vt demonstrauimus* cit. Par. I. Tit. Delictorum. n. 32.

LXXXIII. *Si Subditus post contumaciam præstitam ante, vel post trinam monitionem (dum Guardianus cum Discretis*

consulit, de illo carcerando nec ne) in se reuertitur, culpam agnoscit, & se ad pœnam subeundam offert, Guardianus se gerat, vt docuimus dicto Titul. Delictorum numer. XXXIII.

LXXXIV. *Si Discreti agnoscant quidem contumaciam Subditi, ob quam deberet incarcerari, sed indicent, quod si tentabitur carceratio, Reus validus viribus, vel armatus se defendet, percutiet, aut vulnerabit tentantes eum apprehendere, ex quo maius scandalum sequetur: vel Fratres, non æquo in Guardianum animo, iussi, vt illum apprehendant, & per vim ducant in carcerem, non obedient, prætendentes timorem de illo, aut dicentes se non esse satellites; & hoc modo Guardianus ponet in periculo authoritatem suam; ideò consulant, quod potiùs faciat canonicas monitiones, & ex post illum excommunicet, debet Guardianus sequi consilium illorum, & seruare formam, quam dabimus infra* num. XCV.

LXXXV. *Si Superior iuberet Fratribus, vt contumaciter inobedientem, vt præfertur, apprehenderent, & nollent obedire, & essemus in casu atrocissimo, deberet Guardianus implorare brachium Sæculare, vt sequitur.*

LXXXVI. Forma tenenda à Superiore Locali pro implorando auxilio brachij Sæcularis.

Videnda pro hoc sunt ea, quæ scripsimus Par. I. Tit. Delictorum numer. 35. & seqq. *Multiplices possunt esse casus, in quibus egeat Superior Localis brachij Sæcularis; vtpotè si esset Apostata armatus, aut associatus militibus, seu comitibus armatis vagans extra Conuentum; aut si esset Frater paratus ad apostatandum, & se coniungendum latronibus; aut armatus tentaret occidere, aut mutilare alium Fratrem; aut occidisset aliũ Fratrẽ, & vellet fugere armatus &c. & similes casus, in quibus maximum scandalum sequi deberet, si non impediretur, & periculũ esset in mora. Talibus in casibus, vt Guardianus cautè, & maturè procedat, debet consiliari cum Discretis, & breuiter scriptò mandare factum, vt sequitur.*

LXXXVII. Cum P.F.N. Guardianus Conuentus N. Prouinciæ N. AVDISSET quendam Fratrem Apostatam vagari per Terras quæstuationis sui Conuentus, &, cum publico scandalo, ipsum denarios quæstuare, & in cauponis, & tabernis cum Meretricibus pecuniam expendere; & tentasset placidis verbis per se, & alios ad Conuentum reducere, ipse tamen noluit ad Religionem redire.

Siuè audisset à fide dignis Fratrem N. Laicum habitus sæculares, & arma sibi parasse, & velle Apostatare, post occasum Solis, & cum bannitis copulari; *vel* velle fugere cum quadam Muliere à se seducta, ex quo maximum detrimentum passura est Religio.

Siue audisset Fratrem N. rixatum esse contra Fratrem N. & furore indomito percitum, velle quoquomodo ipsum occidere, mutilare, vel vulnerare, nec prædictus Frater quamuis rogatus, & monitus, vt à meditato facinore abstineat, tamen obstinatus, & durus in peruersa voluntate perseuerare.

Siuè occidisse Fratrem N. pluribus videntibus, & ipse homicida armatus velit fugere à Conuentu.

Nec Fratres huius Conuentus audeant prædictum Apostatam, *siue* Apostatare, *siue* occidere volentem, *siue* homicidam carcerare, quia illa habet socios, à quibus defendetur; *siue* habet arma parata, & est viribus validus, & ideò timeant; Idcircò P. Guardianus prædictus ad remouendum, vel impediendum tam graue scandalum, vocauit in cameram suam P.Fr.N. eiusdem Conuentus Vicarium, & PP.FF.N. & N. Discretos, & illis proposuit. An deberet inuocari auxilium brachij sæcularis? Qui benè, & maturè considerata facti importantia, & grauitate scandali secuturi, quod maius esset, quam captura illius facta per manus laicorum, concluserunt esse inuocandum brachium sæculare. Acta sunt hæc Die ..... Mense ..... Anno &c. In quorum &c.

Ego N. Discretus.
Ego N. Discretus.
Ego N. Vicarius.
Ita est Ego N. Guardianus.

ADNOTATIO.

LXXXVIII. *Aduertendum, quod, vti scripsimus* citat. Titul. Delictor. num. 38. paulò antè finem. *Si in loco Conuentus adest Dominus Conseruator priuilegiorum, ipse*

ipse prius debet adiri; & ab eo debet petere Guardianus, vt à manifesta iniuria, quæ à tali scandaloso fit, aut facienda est, Religionem liberet; & munus Conseruatoris est implorare brachium sæculare, & capturam perficere. Si Conseruator non adest in loco, sed habetur Curia Ecclesiastica habens familiam armatam, debet adiri Episcopus, siuè Vicarius Generalis. Si autem nec Curia Ecclesiastica habetur, adiri debet Curia Laica, nempè Potestas loci. Si ergo capiendus sit Apostata extra Conuentum, factum debet describi, vt sequitur.

LXXXIX. Consequenter P. Guardianus, qui supra, adhærendo consilio sibi per memoratos Discretos dato, adiuit D. Prætorem, siue Potestatem loci, vbi reperiebatur supràdictus Apostata, & sibi aperto statu negotij, petijt ab eo, vt manus auxiliatrices concederet, & memoratum Apostatam capi faceret per Milites Curiæ suæ; protestando tamen, quod nullo modo volebat, quod Milites in illius captura illum vllo modo vulnerarent, percuterent, aut malè tractarent, nisi in casu propriæ, & inculpatæ defensionis, & ad puram necessitatem capturæ, & assecurationis prædicti Apostatæ. Insuper protestatus est, quod per talem capturam, ipse nullam acquiret facultatem, potestatem, ius, aut iurisdictionem in persona, & rebus, quas habet memoratus Apostata, sed solummodò auctoritatem capiendi illum nomine Religionis. Et proindè postquam captus erit, ducetur ad Conuentum, & consignabitur in carcere Conuentus, & non detinebitur in manibus laicorum, nisi per tempus præscriptum ab ipsomet Guardiano; protestando, se petere brachium sæculare cum talibus expressis conditionibus, & non aliàs, aliter, nec alio modo; & si contra prædicta attentare voluerit ipse D. Potestas, esse ipso facto, incursurum Excommunicationes latas contra inijcientes manus violentas in Clericum, & violantes immunitatem Ecclesiasticam. QVI D. POTESTAS promisit se curaturum omnia, quæ sibi petita fuerunt, & cum conditionibus sibi expressis per memoratum P. Guardianum, vt supra. Acta fuerunt hæc Die ..... Mense ..... Anno ...... in loco &c. In quorum &c.

Ego Fr. N. Guardianus.

Ego N. Testis.

Ego N. Testis.

ADNOTATIO.

XC. *Plura aduertere debet Guardianus in hac contingentia, vt omnia rectè fiant. Primo debet parare cameram tutam, si non habet carcerem securum in Conuentu, vt statim, ac captus erit Apostata assecuratur etiam vinculis, si ostium cameræ non est satis tutum. Secundò, quando alloquitur Potestatem, vt supra descriptum est, oportet, quod habeat præsentes duos Fratres, qui omnia audiant, & tanquam Testes possint subscribere, & fortè melius esset, quod adesset etiam Notarius, qui esset rogatus de protestationibus, quas faciet Guardianus; sed si Notarius non possit haberi, aut Potestas non vult tolerare, aut gratum non haberet, quod Notarius rogaretur, sufficiunt duo Testes. Tertiò, si commodè potest fieri captura de nocte, meliùs est, quàm si fiet de die, vt vitetur scandalum. Quartò, si de necessitate fiet de die, non statim, ac captus est, publicè, & cum tumultu populi ducatur ad Conuentum, sed custodiatur in aliqua domo, donec veniant tenebræ, & tunc ducatur. Quintò, & vltimò non debet ire Guardianus, nec mittere alios Fratres, vt interueniant in actu capturæ, hoc enim indecorum est, & periculosa aliquandò accidentia euenerunt ex imprudentia aliquorum. Ideò meliùs longè est, vt vadant soli Satellites.*

XCI. *Si verò assecurandus sit, vt supra dictum fuit, Frater, qui vult Apostatare, aut alium occidere &c. debet alio modo describi factum, putà vt sequitur.*

Consequenter P. Guardianus, qui supra, adhærendo consilio sibi per memoratos Discretos dato adijt D. Potestatem loci &c. & illi aperuit statum Causæ, & ostendit suprascriptum consilium sibi datum à Discretis, & expressit necessitatem habendi auxilium brachij sæcularis, ad impedienda mala, quæ possunt euenire. Petijt proindè, vt in serò dignaretur ipse venire, aut mittere Locumtenentem suum cum familia armata ad prædictum Fratrem, qui non potest alio modo assecurari; & quod necessaria erat præsentia prædicti D. Potestatis, siue eius Locumtenentis, ad continendos in officio Satellites, & fortè ex ipsius sola præsentia disponeretur prædictus Frater ad intrandum carcerem. Et tandem rogauit prædictum D. Potesta-

 tem,

tem, vt pro honore Religionis conseruando, sub grauibus pœnis obligaret Familiares suos ad silentium, & secretum, ne captura talis Fratris, cum detrimento famæ Religionis, & scandalo Sæcularium, diuulgaretur in populo. QVI DOMINVS POTESTAS benignè promisit, se facturum ea, quæ sibi petita fuerunt à memorato Guardiano, & cum circumstantijs sibi expressis. Acta sunt hæc Die..... Mense..... Anno &c. in loco &c. In quorum &c.

Ego Fr.N.Guardianus.

Ego Fr.N. fui Testis.
Ego F.N. fui Testis.

ADNOTATIO I.

XCII. *Aduertendum, quod bonum est monere Potestatem, quod non veniat cum turma Satellitum; neque omnes Satellites simul ad Conuentum mittat; si enim talem apparatum venire ad Conuentum viderent Sæculares, tanquam de re insolita, vulgaretur rumor de hoc in populo; concurrerent multi ex curiositate ad Conuentum, & publicaretur factum, adiunctis multis mendacijs, vt solet, cum detrimento Religionis. Meliùs ergo fiet, si aduesperascente die per diuersas partes mittat Satellites ad Conuentum, & non vadant nisi duo, aut tres simul, & introducantur secretò per Ianitorem in Conuentum, & maneant occultati in aliqua camera Fratribus cæteris incognita (maximè si capiendus habet in Conuentu Factionarios) & postquam venerit D.Potestas cum suis solis famulis ad Conuentum, tunc appareat stipatus familia armata, & fiat captura. Bonum etiam erit, si Capiendus, multo habet Factionarios quod isti sequestrentur in Cella à Superiore sub pœna Excommunicationis ipso facto. Item bonum est, quod D.Potestas adeat Capiendum, & ipsum hortetur, vt voluntariè vadat in carcerem, antequam cogatur vi armata capi; fortè enim ipsius auctoritate mouebitur, & res fiet cum minori periculo, & strepitu.*

ADNOTATIO II.

XCIII. *Aduertendum secundò, quod carceratio in casu supradicto cum sit ad custodiam, & non ad pœnam, non debet esse formalis, puta priuando Carceratum chorda, & caputio. Insuper bonum est, quod Guardianus describat omnia accidentia, quæ euenient in captura, & carceratione; puta si Capiendus erat clausus in sua camera, & noluit aperire. Si necesse fuit prosternere ostium cameræ. Si erat armatus, & quibus armis. Si restitit Militibus, percussit, vulnerauit, vociferatus est, iniuriauit capientes, aut Guardianum. Si tentauit fugere per fenestras &c. In summa debent adnotari omnia ea, quæ aggrauant reatum ipsius Carcerandi, ad hoc, quod Prouinciali transmittantur, simul cum cæteris Actis, quæ mitti per Nuncium expressum debent statim post capturam.*

XCIV. *Si autem in Conuentu carcer tutus non est, eo quia nulla cella habet fenestram cum clatbris, siue cancellis ferreis, aut ligneis, & Carceratus habet amicos, seu Factionarios in Conuentu, vel extra, qui ipsum vel vi eripient, vel ad fugam adiuuabunt, & necessarium sit, ipsum assecurare in carcere publico, & hoc iudicetur necessarium etiam à Discretis, debet Guardianus tenere formam sequentem. Præmissa formula data supra* num.LXXXVIII. *pro capiendo Apostata, siuè alia data* num.XC. *iuxta casuum varietatem, vsque ad verba* Qui Dominus Potestas &c. *exclusiuè subiungatur.*

Insuper, quia in Conuentu carcer tutus non est, idem P. Guardianus institit apud eundem Dominum Potestatem, vt postquam ille Frater captus fuerit, asseruetur in carcere suo, non quidem publico, sed secreto, & cum omni cautela possibili, vt vitentur scandala Sæcularium. Protestando, quod ille debebit manere tanquam depositus in illo carcere nomine Religionis, & non aliter &c. & quod per hoc nullum ius habebit ipse Dominus Potestas transferendi, liberandi, aut retinendi dictum Fratrem, vltra voluntatem Superiorum Religionis; sed ad eorum voluntatem ipsum illis consignabit, & relaxabit &c. QVI DOMINVS POTESTAS &c.

XCV. Forma tenenda à Superiore Locali pro carcerando Subdito inobediente Contumaci.

Non est differentia aliqua in carcerau-

rando Contumacem in recusanda pœnitentia imposita, ac Contumacem in non obediendo præcepto sibi facto per Superiorem. Differentia sola est in causa, seu modo inobedientiæ. Proindè tenenda est eadem forma; puta describendo præceptum à Superiore factum; resistentiam Subditi; consilium Discretorum; Canonicas monitiones, & cætera, vt suprà descripta.

XCVI. Forma tenenda à Superiore Locali in Excommunicando inobediente Contumaci.

Diximus suprà num. LXXXIII. *quod si in casu inobedientiæ Contumacis in non exequenda pœnitentia sibi iniuncta, Discreti dent consilium, quod Subditus taliter inobediens non carceretur, sed post congruas Canonicas monitiones excommunicetur, Guardianus debet abstinere à carceratione, sed prosequi Excommunicationem. Tamen aduertendum est, quod non est necessarium, quod Superior petat consilium à Discretis, si vult procedere contra Subditum inobedientem per Censuras; siquidem authoritas Guardiani ex dispositione Constitutionum Ordinis alligata est consilio Discretorum præcisè pro incarceratione Contumacis, non autem pro ferendis Censuris; siquidem circa istas ferendas, eius auctoritas non est limitata per leges nostras. Quoquomodo ergo Subditus se ostendat inobedientem siue in non exequendo præcepto Superioris sibi formaliter facto, siue in non adimplenda pœnitentia sibi iniuncta, si Guardianus vult procedere per Censuras Excommunicationis, Suspensionis, siuè Interdicti, debet tenere formam sequentem; & videantur ad hoc, ea quæ scripsimus* Par. 1. Tit. Pœnarum num. 162. & seqq.

XCVII. *Si Subditus renuit pœnitentiam impositam, aut non vult obedire præcepto formali sibi facto, Guardianus debet ipsum vocare coram Fratribus congregatis Capitulariter, siuè in Refectorio tempore communis refectionis, & sibi obijcere suam inobedientiam in exequenda pœnitentia, seu mandato sibi formaliter facto. Debet monere ipsum charitatiuè, vt à tali inobedientia recedat, & saluti animæ suæ consulat. Debet illi comminari Censuram, quam vult contrà ipsum ferre, nisi resipiscat. Et tandem debet assignare illi tres terminos, intra quos, nisi obediat, declarabitur illigatus Censura. Et licet non sit necessarium tales Monitiones præstare scripto; tamen bonum est, quod Guardianus omnia scriptis mandet, vt possit apud Superiores docere de legitimo modo procedendi, quem tenuit, & potest describere factum, vt sequitur.*

XCVIII. In nomine Domini. Amen. Cum P. Fr. N. Guardianus Conuentus N. Prouinciæ N. imposuisset Fratri N. Laico, Clerico &c. Subdito suo, vt pro defectu tali &c. *& hic exprimatur defectus* commissus à prædicto Fr. N. ipse se disciplinaret, & ieiunaret in pane, & aqua; *siuè* vt faceret hoc, vel illud &c. *Et hic exprimatur præceptum factum à Guardiano*, & ipse F. N. noluerit obedire præcepto sibi simpliciter facto. PATER GVARDIANVS, qui supra coram Fratribus Capitulariter congregatis in Refectorio, vocauit supradictum Fratrem N., eumque paternis, & charitatiuis verbis monuit, vt saluti animæ suæ prospiciens, sibi iniuncto mandato obediret. Sed renuente illo exequi obedientiam, idem P. Guardianus iussit illi sub formali præcepto Sanctæ Obedientiæ, vt sibi demandatam pœnitentiam, *siuè* præceptum exequeretur; & assignauit illi tres dies incipiendos tunc, (quorum primus pro prima, secundus pro secunda, & tertius pro tertia canonica, & peremptoria monitione esset) intra quos, si non paruerit, declarabitur incidisse in Excommunicationem prædicto P. Guardiano reseruatam. Acta sunt hæc Die..... Mense ...... Anno ...... &c. in Conuentu &c. In quorum &c.

Ego Fr. N. Guardianus.

Ego Fr. N. Discretus fui Testis.
Ego F. N. Sacerdos &c. fui Testis.

XCIX. *Si fortè Subditus præuidens Guardianum sibi velle tale præceptum formale coram Fratrum Communitate facere, non venit in Refectorium; & de mandato Superioris quæsitus à Fratribus, venire renuit; aut in Conuentu latitat; Monitorium faciendum est in scriptis, & factum describi, vt sequitur.*

In nomine Domini &c. *vt supra num. XCVII. vsque ad illa verba* P. GVARDIANVS QVI SVPRA &c. *& subsequatur*. Pater Guardianus, qui supra, cæteris Fra-

Fratribus in Refectorio, *siuè* Capitulariter congregatis existentibus, aduertit prędictum Fratrem N. non adesse. Proindè iussit PP. FF. N. & N. Sacerdotibus, vt illum requirerent; & illi inuento significarent nomine ipsiusmet Guardiani, vt statim in Refectorium se conferret. Qui prędicti Sacerdotes euntes, & postea reuersi retulerunt &c. *Et hic ponatur per extensum eorum relatio; & si ipse venerit, Guardianus moneat, & assignet terminos Canonicos &c. & factum describatur, vt supra* num. XCVII. *Si verò referent, se illum inuenisse, & eum respondisse, quod* nolebat in Refectorio venire &c. *siuè referent, quod eum non inuenerunt facta omni diligentia; Post descriptam relationem à prædictis Sacerdotibus factam subsequatur*. Visa porrò ab eodem Guardiano eius inobedientia, & quod malitiosè latet, ne personaliter possit moneri, decreuit monere in scriptis, iuxta Canonica instituta, proindè publicè legi, & affigi ad ostium cameræ prædicti Fratris N. & ad valuas Refectorij interiùs, ne posset ab eodem Fratre N. prætendi ignorantia) fecit Monitorium tenoris sequentis.

C. Tibi Fratri N. Sacerdoti &c. intimamus, & in his scriptis monemus, quatenùs intra tres dies a die datæ præsentium, computandos, quorum primum pro prima, secundum pro secunda, & tertium pro tertia, & peremptoria Canonica Monitione assignamus; coram Nobis compareas, & mandatis nostris, vt de iure teneris obedias. Quod si in tempore supradicto non comparueris, noueris Nos esse contra se relaxaturos Sententiam Excommunicationis. Et volumus præsens Monitorium publicatum, & cameræ tuæ habitationis affixum ità te arctare, ac si Tibi personaliter fuisset intimatum. Dat. Die ... Mense ...... Anno .... In Conuentu &c. In quorum &c.

Ego N. Guardianus.

Ego N. Discretus fui Testis.
Ego N. Discretus fui Testis.

ADNOTATIO.

CI. *Aduertendum, quod si Frater inobediens est Laicus, meliùs est, quod Monitorium fiat lingua vernacula, ne possit allegare ignorantiam. Pariter, si Sacerdos est, & vir grauis, & aliqualiter eius dignitati esset deferendum, meliùs est, quod comminetur Censura suspensionis à Diuinis, siue Interdicti, non verò Excommunicationis. Tandem si iste compareret, & appellaret (à præcepto facto, aut à pœnitentia iniuncta, & consequenter à Censura ferenda) ad Prouincialem, & non esset Appellatio notoriè friuola, Guardianus non potest vltrà procedere. Sed debet commonere Prouincialem, & factum describere, vt sequitur.*

CII. Anno ..... Die ..... Mense ..... loco &c. comparuit coram P. N. Guardiano, qui supra, Frater N. de quo supra, & dixit se appellare à præcepto sibi facto per eundem P. Guardianum ad A. R. F. Prouincialem, quia &c. *& hic describatur causa Appellationis adducta;* & consequenter etiam à comminatione Censuræ. Cui appellationi prædictus P. Guardianus non detulit, nisi si, & inquantum erit de iure, & decreuit intereà commonere de hoc A. R. P. Prouincialem. In quorum &c.

Ego N. Guardianus.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.

ADNOTATIO

CIII. *Aduertendum, quod Prouincialis cum Diffinitorio, examinatâ causâ Appellationis, si inuenerit eam non subsistere de iure, debet remittere Appellantem ad Superiorem localem, & nullo modo debet ipse se ingerere in Causa illa, quæ est de Foro, & iurisdictione Guardiani, cuius auctoritas redderetur cæteris Subditis contemptibilis, si ipse non posset effectiuè illos compellere per Censuras ad obediendum.*

CIV. *Elapso termino assignato in Monitorio, & ad abundantem, expectatâ adhuc alia die, si Subditus non reuertitur ad cor, & obediat; Guardianus scribat Sententiam Excommunicationis, siuè alterius Censuræ cominatæ, & subscriptione propria, & sigillo Conuentus muniat, & in plena Communitate Fratrum legat, & valuis Refectorij affigat; & si Frater Excommunicatus erit præsens, expellatur à Refectorio. Tenor verò Sententiæ erit, vt sequitur.*

CV. Sacrosancto Iesu Christi nomine inuocato Nos Frater N. Guardianus Conuentus N. Ordinis Minorun, auctoritate D. N.

D.N.I.C. Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Seraphici P.N. Francisci per Ordinis Constitutiones Nobis concessa: Te Fratrem N. excommunicamus, & à fidelium communione, ac Sacramentorum participatione separamus, & remouemus, & harum tenore Te, vt præfertur excommunicatum, separatum, & remotum; & ideò ab omnibus Christi fidelibus vitandum, declaramus, & denunciamus, quia per congrua interualla à Nobis canonicè monitus legitimis mandatis Nostris contumaciter obedire contempsisti. Volumus autem Te prædictâ Censurâ, à qua nullus Nobis inferior, citra mortis periculum poterit absoluere, manere illaqueatum, donec, præstitâ Nobis Obedientiâ, & satisfactione, absolutionem merearis. Dat. &c.

Fr. N. Guardianus.
locus ✝ sigilli.

CVI. Forma absoluendi Subditum Excommunicatum Denunciatum, vt supra.

Eadem prorsus est Forma, quam tradidimus supra num. LXVI. *pro absoluendis Apostatis, solumodò debent variari verba in fine absolutionis, & dici.* Absoluo te à vinculo Excommunicationis, quam incurristi propter contumaciam inobedientiam, mihi præstitam, & restituo Te &c. *Et debet Subditus antè absolutionem adimpleuisse mandatum Superioris, mox publicè in Fratrum Communitate, agnitâ culpâ suâ, absolutionem humiliter petere.*

CVII. Forma; qua vti debet Superior localis in ferenda Excommunicatione per modum Ordinationis.

Quia Superior localis pro bono regimine sui Conuentus potest Excommunicationem ferre per modum ordinationis, quæ habet vim, ipsius tantum Officio durante, damus Formam, quam tenere debet; & videnda sunt ad hoc ea, quæ scripsimus Par. pr. Tit. Pœnarum. à numer. 163. pag. 314. & seqq. *Ex dispositioni ergo Statutorum Ordinis, quæ recensemus* loc. cit. num. 165. *debet ordinationem ipsam, in qua fertur Excommunicatio, scriptis mandare, & publicè intimare, & affigere in loco commodo, in quo ab omnibus Fratribus possit videri, non verò à Sæcularibus, vt vitetur scandalum, seu admiratio; & ordinatio, cum Excommunicatione alio modo lata, nullius est valoris. Poterit ergo scriptis mandari, vt sequitur.*

Frater N. Guardianus Conuentus N. &c.

CVIII. Harum serie sub formali præcepto Sanctæ Obedientiæ, in virtute Spiritus Sancti, & sub pœna Excommunicationis ipso facto incurrenda, à qua nullus Nobis inferior absoluere poterit, prohibemus omnibus, & singulis Subditis nostris Sacerdotibus, Clericis, & Laicis, qui pro tempore, & durante nostro Officio in hoc Conuentu N. commorabuntur de Familia, ne &c. *Et hic debet exprimi prohibitio iuxta casuum exigentiam, & subsequatur.* Et vt ad omnes, & singulos notitia huius nostræ prohibitionis perueniat, & à nemine ignorantia prætendi possit, volumus: præsentes, post quam fuerint, Fratribus capitulariter congregatis, publicatæ, affigi, & affixas manere ad valuas interiores Refectorij, nec ab aliquo inde amoueri sub simili pœna Excommunicationis, vt ab omnibus commodè legi possint. Datæ, & publicatæ fuerunt in publica Fratrum refectione hac Die ...&c.

Ego Fr. N. Guardianus.

ADNOTATIO.

CIX. *Aduertendum, quod, vt diximus* Par. p. Tit. Pœnarum. num. 164. pag. 314. *talis Censura Excommunicationis per modum ordinationis, vt præfertur, ferri non potest nisi pro re valde graui, vel in se, vel respectiuè ad graue inconueniens, quod ex re prohibita probabiliter sequi potest; nec temerè, aut ex leui causa gladio Excommunicationis, quæ non potest ferri, nisi ob culpam mortalem, vti debet Prælatus, nè ex vsu vilescat, & contemnatur. Insuper aduertendum est, quod ordinatio debet scriptis mandari, & publicari lingua vernacula, vt intelligi ab omnibus facilitèr possit, nec vllus valeat allegare ignorantiam. Tandem aduertendum, quod, vt probauimus,* citat. Tit. Penarum. n. 167. pag. 315. *casu quo aliquis contraueniat ordinationi, licet ille maneat ipso facto pro foro animæ excommu-*

communicatus, non potest tamen à Guardiano ferri Sententia declaratoria Excommunicationis incursæ, sed hoc reseruatur Prouinciali, quem commonere debet Guardianus.

C. Forma ferendæ Excommunicationis solemnis, siue Anathematis pro restitutione Furti tenenda à Superiore locali, quando maximum periculum est in mora.

De hoc casu locuti sumus ex instituto, Par.p. Tit.Pęnarum. à num. 175. pag. 315. & seqq. *& videantur, quæ ibi scripsimus. Casu quo igitur secutum sit Furtum, quod supponitur factum à Fure domestico, & nisi restituatur maximum scandalum, cum detrimento Religionis sequetur, nec suppetat tempus habendi præsentiam Prouincialis, ad quem de iure spectat; ante ferendum anathema contra Furem, debet confici, publicari, & affigi Monitorium tenoris sequentis.*

Fr. N. Guardianus Conuentus N.

CXI. Cum à filio, siuè filijs iniquitatis, Diabolo instigante, commissum fuerit Furtum, quo à tali loco &c. tali tempore &c. ablata est talis res &c *& hic exprimatur locus, tempus, & res furata*; & maximum scandalum in damnum, & detrimentum Religionis, & maxima Fratrum conturbatio, ex tali Furto, ineuitabiliter secutura sit, nisi quantocyus Furtum restituatur; harum serie, in virtute Spiritus Sancti, sub interminatione maledictionis æternæ mandamus talium rerum Furi & eius Complicibus, vt statim restituant Furtum. Quod si non fecerint intra spatium trium dierum, (*siuè* viginti quatuor horarum, *si tempus non suppetit*) quorum vnum pro prima, vnum pro secunda, & aliud pro tertia, & vltima peremptoria canonica monitione assignamus (*siuè* quarum octo pro prima, octo pro secunda, & octo pro tertia, & vltima &c.) contra illos Sententia anathematis irremisibiliter fulminabitur. Dat. &c.

Ego N. Guardianus &c.

ADNOTATIO.

CXII. *Aduertendum, quod suprascritum Monitorium debet extendi in lingua vernacula, vt ab omnibus possit intelligi; & debet publicari in plena Fratrum Communitate, & in valuis Refectorij interiùs affigi. Elapso autem termino assignato, deueniri debet ad fulminationem anathematis in forma sequenti.*

CXIII. *Conuocatis capitulariter Fratribus in Refectorio, & , ad ingerendum maiorem horrorem, fenestris clausis, Guardianus indutus amictu, stola, & pluuiali violaceo medius inter Vicarium, & antiquiorem Discretum ingrediatur Refectorium, portans, (sicut & alij duo) candelam accensam. Progressus vsque ad caput Refectorij sedeat super cathedra ibi ad hoc parata, & prædicti Sacerdotes illi hinc inde stantes assistant. Tum alta voce, & emphatica, ab aliquo Sacerdote, siue Clerico legi iubeat Sententiam anathematis sequentis.*

CXIV. Cum suadente Diabolo omnium malorum authore filius, siue filii iniquitatis, & perditionis, in hoc nostro Conuentu furati sint &c. *& hic exprimatur res Furto sublata.* Nos Frater N. eiusdem Conuentus Guardianus ad effectum, vt furtum restitueretur primò, secundò, & tertiò, assignatis debitis temporis interuallis, monuimus Furem, & Complices sub interminatione maledictionis æternæ. Verumtamen eodem Diabolo eorundem corda possidente, contemptis monitionibus nostris, nullo modo comparuit res restituta.

Idcircò omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nec non Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, Seraphici P. N. Francisci, & omnium Sanctorum authoritate, atque Nobis à Deo concessa ligandi, atque soluendi potestate Furem, & Complices prędictarum rerum &c. excommunicamus, bonis omnibus Christianis communibus priuamus, atque ab omnium Christianorum societate, & sanctæ Matris Ecclesiæ liminibus in Cœlo, & in Terra excludimus, & separamus, & taliter excommunicatos, & anathematizatos esse decernimus, volumus, & declaramus; cumq; Diabolo, & Angelis eius Apostatis, atque omnibus reprobis damnatos pariter iudicamus. Propterea, (*hic vox eleuetur, & maiori emphasi, & pausa inter*

vnem,

vnam, & aliam maledictionem.) Maledicti sint domi, & extra. Maledicti in Ciuitate, & in agro. Maledicti vigilando, & dormiendo. Maledicti manducando, & bibendo. Maledicti ambulando, & sedendo. Maledicta sit caro, & ossa eorum, & à planta pedis, vsque ad verticem, non habeant sanitatem. Veniat super illos maledictio hominis, quam per Moysen in Lege Filijs iniquitatis Dominus Deus promisit. Deleantur nomina eorum de Libro viuentium, & cum iustis non scribantur, sed cum damnatis in æternum computentur. Sit hæreditas eorum in Inferno cum Cain Fratricida; cum Datan, & Abiron, & Core quos viuentes deglutiuit ignis Inferni; cum Anania, & Saphira; cum Simone Mago, cum Iuda proditore, & cum omnibus damnatis, qui bibent in æternum vasa iræ, & furoris Iustitiæ Dei viuentis. Pereant in die Iudicij, & nisi Furtum restituant, & Furem, & Complices reuelent, contra eos Dominus noster Iesus Christus formidabilem illam Sententiam fulminet: Ite maledicti in ignem æternum.

Tum Guardianus, & alij duo Sacerdotes clament Fiat, Fiat, Fiat, *& proijciant candelas in terram, quas pedibus conculcent, & contrà eas aliquos lapides mittant, iuxtà illud, quod scripsimus suprà* num XLVII. *loquendo de Forma seruanda à Prouinciali in fulminando solemni anathemate. Et aduertendum, quod prout ibi diximus, bonum, est, quod prædicta Sententia proferatur lingua vernacula, vt ab omnibus benè intelligi, & percipi possit.*

INDEX RERVM,

Quæ in hoc Opere continentur.

A

B

C

Nota-

N

O

P

Pro-

Scri-

S

T

Tortus

Iesu Christo Domino, ac Immaculatæ ipsius Matri Laus, Honor, & Gloria.

ERRATA CORRIGE.

Pag.12, columna 2. linea 47. *suspacta.* lege *suspecta.* Pag.19.col.2.lin.25.*Puternitato.* leg. *Paternitate.* Pag.21.col.2.lin.40. *Di.*leg. *Dei.* Pag.22.col.2.lin.2. *Proniuciali.* leg. *Prouinciali.* ibid. lin.20. *etia,*leg.*etiam* Pag.26.col.1.lin.40.*Iudiales.*leg. *iudiciales.* Pag.27.col.1.lin.30. *Furma.*leg. *Forma.* Pag.29. col.2.lin.44.*babere.* leg. *babere.* Pag. 30.col.2. lin.10. *Conuentur.*leg.*Conuentus.* ibid. lin.44. *porats.*leg. *portas.* Pag.31.col.1.lin.37.*qued.*leg.*quod.* Pag.34. col.1.lin.23. *sigilleutur.* leg. *sigillentur.* Pag.39.col.1.lin.24.*fasificata.* leg. *falsificata.* Pag.42.col.1.lin.26.*icenula.*leg.*iconula.* Pag.43. col.2.lin.penult.*adbiti.*leg. *adbibiti.* Pag.50.col.1.lin.29.*ab bora.*leg.*ob bora.* Pag.50. col.2. lin. 12.*examinem.*leg.*examine.* Pag.80.col.2.lin.31.*XI.*leg. *IX.* Pag.83.col.1.lin.14 *principalis.* leg. *principalis quò ad se, & Testis.* Pag.119.col.2.lin.34.ante *Potest.* ponatur numerus marginalis *XXII.* Pag.127.col.1.lin.2.*XLIII.* leg.*XLIV.* ibid.col.2.lin.4.*XLIV.*leg.*XLV.* Pag.148.col 1. lin.8.*XXXII,*leg.*XXXIII.* Pag.153.col.2.lin antepenult.*XV.*leg.*XIV.* Pag.154. col.1. lin.3. *XIV.*leg. *XV.* Pag.156.col.2.lin.3.X*XV.*leg.*XXVI.* Pag.184.col.1.lin.6.*C.*leg.*CX.*

R E G E S T V M.

§ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa.

Omnes sunt duerniones, excepto Aa, qui est ternio.

ROMÆ MDCXCIII.

Typis Ioannis Iacobi Komarek Bohemi apud S. Angelum Custodem.

SVPERIORVM PERMISSV.